

YAHUDİ DİASPORASI İLETİŞİM STRATEJİSİ: ABD ÖRNEĞİ

T.C. BAŞBAKANLIK

Yurtdışı Türkler ve Akraba Topluluklar Başkanlığı

Uzmanlık Tezi

Ömer YETKİN

Tez Yöneticisi:

Prof. Dr. Tayyar ARI

EYLÜL 2014

ANKARA

Ömer YETKİN tarafından hazırlanan YAHUDİ DİASPORASI İLETİŞİM STRATEJİSİ adlı
bu tezin uzmanlık tezi olarak uygun olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Tayyar Arı

Tez Yöneticisi

Tez içindeki bütün bilgilerin etik davranış ve akademik kurallar çerçevesinde elde edilerek sunulduğunu, ayrıca tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada her türlü kaynağa eksiksiz atıf yapıldığını bildiririm.

Ömer YETKİN

YAHUDİ DİASPORASI İLETİŞİM STRATEJİSİ: ABD ÖRNEĞİ

ÖZET

Belirli bir kurum veya kuruluşun iletişim stratejisini ele almak ve anlamak çok daha kolay ve somut bir meseleyken, Yahudi Diasporası gibi binlerce yıl önce ortaya çıkmış, çeşitli tarihsel süreçlerden geçmiş, bugün dünyanın çeşitli yerlerine dağılmış milyonlarca birey ve çok çeşitli insan kümeleri, kurum ve kuruluşlardan oluşan bir yapının ortak iletişim stratejisini tespit etmek çok daha karmaşık bir durum arz etmektedir. Bu tespit için aynı zamanda Yahudi Diasporasının tarihsel gelişiminin ve kapitalizmin öncü ülkesi ABD’de bulunan başat kuruluşlarının iyi analiz edilmesi gerekmektedir.

Bunun için bu çalışmada öncelikle iletişim unsurları dikkate alınarak tarihsel süreç içerisinde Yahudi Diasporası ele alınmıştır. Ardından ABD’de Yahudi Diasporasını temsil eden başlıca kuruluşlar, iletişim stratejisi bağlamında incelenmiştir. Bu incelemelerden sonra ABD’de Yahudi Diasporasının etkili iletişim yetisine katkı sunan siyaset, medya ve sinema araçları ele alınarak genel iletişim stratejisi tespit edilmeye çalışılmıştır. Neticede, Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi yazılı ve somut bir olgu olmasa da, Diaspora bünyesindeki yapılar tarafından birbirini tamamlayan biçimde, ahenk ve başarıyla uygulanmakta olan genel bir stratejinin varlığından bahsetmek mümkündür.

Anahtar Kelimeler: Yahudi Diasporası, İletişim, Strateji, ABD, Amerikalı Yahudi, Kuruluş, Siyaset, Medya, Sinema, Hollywood.

JEWISH DIASPORA COMMUNICATION STRATEGY: THE USA CASE

ABSTRACT

While addressing and understanding the Communication Strategy of a certain institution or foundation is an easy and concrete issue, researching the common Communication Strategy of Jewish Diaspora that existed thousands of years ago and involving millions of individuals and several communities spreaded different places of the world is a more complicated issue. Also, for this dedection, the Historical Devolopment of Jewish Diaspora and Its main foundations in world's leading country USA must be well analized.

That is why first of all in this study, Jewish Diaspora in Historical Period handled through communication elements. After this, the main foundations that represent Jewish Diaspora in USA are examined. After these examinations, politics, media and cinema as elements that promote Communication effect of Jewish Diaspora in USA are handled and a General Communication Strategy is tryed to be determined. Eventually, it can be said that, even Jewish Diaspora Communication Strategy is not a written and concrete statement, it is successfully and harmonically being applied by the organisms that involved in Diaspora.

Key Words: Jewish Diaspora, Communication Strategy, USA, Jewish American, Foundation, Politics, Media, Cinema, Hollywood.

TEŞEKKÜR

Tezimin oluşmasında fikir ve önerileriyle katkılarını esirgemeyen kıymetli hocam Prof. Dr. Tayyar Arı'ya, her zaman yanımda olan annem Hatice Yetkin, babam Ayhan Yetkin, kardeşim Burak Kağan Yetkin ve dualarını asla eksik etmeyen babaannem Ayşe Yetkin'e teşekkür ederim.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iii
ABSTRACT	iv
TEŞEKKÜR	v
İÇİNDEKİLER	vi
GİRİŞ	1
Amaç	2
Önem	2
Metodoloji	3
Varsayımlar	3
Sınırlılıklar	5
İçerik	5
BİRİNCİ BÖLÜM	8
KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE	8
1.1 Kuramsal Çerçeve	8
1.1.1 Lasswell Modeli	9
1.1.2 Shannon ve Weaver'in Enformasyon Kuramı	10
1.1.3 Propaganda/ Uyarıcı Tepki/Sihirli Mermi/Hipodermik İğne Modeli	11
1.1.4 Deneysel ve Teknolojik Kuramlar	11
1.1.5 Ekme Kuramı	12
1.1.6 Gündem Belirleme Yaklaşımı	13
1.1.7 Eşik Bekçiliği Kuramı	14
1.1.8 Bağımlılık Kuramı	15
1.1.9 Suskunluk Sarmalı	15
1.2 Kavramsal Çerçeve	17
1.2.1 Yahudilik	17
1.2.2 Diaspora	21
1.2.3 Kültür, Örgüt ve İletişim İlişkisi	23
1.2.4 İletişim Stratejisi	24
İKİNCİ BÖLÜM	26
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE YAHUDİ DİASPORASI-TARİHSEL SÜREÇ BAĞLAMINDA YAHUDİ DİASPORASI İLETİŞİM STRATEJİSİ	26

1.1 Yahudiler: Sürgün ve Dağılımı Hıyayesi.....	26
1.2 Yahudi Tarihi.....	27
1.3 Siyonizm.....	29
1.4 İkinci Dünya Savaşı ve Yahudi Soykırımı-Holokost	30
1.5 Yahudi Halkları.....	34
1.5.1 Aşkenazlar	34
1.5.2 Sefaradlar	35
1.5.3 Mizrahiler	36
1.5.4 Etiyopya Yahudileri – Falaşalar (Beta İsrail).....	37
1.6 Yahudi Nüfus Dağılımı	38
1.7 Tarihsel Süreç İçerisinde Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi	44
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	48
İLETİŞİM STRATEJİSİ BAKIMINDAN ABD VE YAHUDİ SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI	48
2.1 ABD’de Yahudiler.....	49
2.2 B’NAI B’RITH-İttifak Evlatları-Ahitin Çocukları Bağımsız Tarikatı.....	51
2.3 ADL-İftira ve Karalama İle Mücadele Birliğı-Anti Defamation League.....	54
2.4 AJC–Amerikan Yahudi Komitesi-American Jewish Committee	58
2.5 AIPAC–Amerikan İsrail Kamu İşleri Komitesi-American Israil Public Affairs Committee	62
2.6 JINSA-Ulusal Güvenlik İşleri Yahudi Enstitüsü-Jewish Institute For National Security Affairs.....	67
2.7 WJC-Dünya Yahudi Kongresi-World Jewish Congress	70
2.8 İletişim Stratejisi Bakımından ABD ve Yahudi Organizasyonları.....	71
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	75
SİYASET, MEDYA ve HOLYYWOOD’DA YAHUDİLER	75
3.1 Yahudiler ve Siyaset.....	75
3.1.1 Amerikan Siyaseti ve Yahudiler	76
3.1.2 Amerikalı Yahudi Siyasiler.....	80
3.2 Yahudiler ve Medya.....	83
3.3 Yahudiler ve Amerikan Sineması Hollywood	90
3.3.1 Hollywood’un Tarihsel Gelişimi	90
3.3.2 Hollywood’da Yahudi Başarısı	92
3.3.3 Hollywood’da Yahudilere Yönelik Eleştiriler.....	97
3.3.4 Amerikan Filmlerinde Yahudi İmajı	101
3.3.4.1 Soykırım Temalı Fimler	102
3.3.4.2 Soykırım Dışında Yahudileri Konu Edinen Filmler	104

3.3.4.3 Yahudilerden Bahseden ve Onlara Sempatik bir İmaj Çizen Filmler	105
3.3.5 İletişim Stratejisi Bakımından Hollywood’da Yahudi Etkisi.....	107
SONUÇ	109
KAYNAKÇA	116

GİRİŞ

Yahudi Diasporası içinde Diasporayla özdeşleşmiş birbirinden bağımsız veya kısmen ilişkili farklı kuruluşlar bulunmaktadır. Bunların bir kısmı İsrail Devleti'nden çok daha önce kurulmuş organizasyonlardır. Zaten Yahudi Diasporası yüzyıllar boyunca İsrail Devleti olmadan varlığını sürdürmüş ve İsrail Devleti'nin kurulmasına öncülük etmiştir. Yüzyıllarca Orta Avrupa'yı, İspanya'yı veya dünyanın çeşitli yerlerini vatanları kabul eden Yahudiler, Siyonizm'in etkisiyle İsrail'i ortak vatanları olarak kabul etmiş ve modern Yahudi Milletini oluşturmuşlardır. Bu durum Yahudi Diasporası İletişim Stratejisine yön veren önemli bir etkidir.

Yahudi Diasporası, Yahudi ulus devleti İsrail'in kurulmasından önce binlerce yıl var olmuş ve özellikle 18. Yüzyıldan sonra etki gücünü giderek artırmıştır. Yahudi Diasporasının uzun gayretleri sonucu Yahudilik, dini niteliğinden çok milli bir nitelik kazanmış ve birbirinden farklı coğrafyalarda birbirinden farklı diller konuşan Yahudiler birleştirilmiş ve resmi dili İbranice olan İsrail ulus devleti kurulmuştur.

Eski çağlardan itibaren dağınık halklar halinde yaşayan Yahudiler, günümüzdekinin aksine tek bir dil konuşmamaktaydı. Sefarad denilen İspanya Yahudileri İspanyolcaya yakın fakat biraz daha farklı telaffuz edilen ve çoğunluğu dini yaşamla alakalı İbranice kökenli kelimeler içeren bir dil konuşmaktaydı.¹ Avrupa Yahudileri ise Yidiş denilen, büyük ölçüde Almanca'ya benzeyen, ancak içinde İbranice dini terimleri ve çeşitli kelimeleri barındıran ve Almanca'dan biraz farklı telaffuz edilen bir dil konuşmaktaydı.² Mizrahi denilen Arap Yahudileri de Arapça'ya yakın bir dil konuşmaktaydı.³ Kısacası Yahudiler için dini metinler dışında İbranice popüler bir dil değildi. Yahudi Halkları bulundukları ülkenin dilini konuşmakta ve kısmen baskın kültüre uyum sağlamaktaydılar. Yahudilik daha çok aile gibi mikro sosyal çevrelerde ve dini yaşamda ön plana çıkmaktaydı. Ancak Yahudilerin Filistin'e yönelik tarihsel iddialarını içeren Siyonizm, Yahudiliğin dini boyutundan çok milli boyutunun öne çıkması ve eski Ahit'in dili olan İbranice'nin modernleştirilerek, milletleşen Yahudi halklarının devleti olan İsrail'in milli dili olması sürecini tetiklemiştir. Bu süreçte Elyezer Ben

¹ Şerika Gedikli Berber, "Osmanlı'dan Cumhuriyete Geçişte Yahudilerin Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne Uyum Süreci: Moiz Kohen Örneği", *Electronic Turkish Studies*, Vol. 7, No.4, 2012, s. 1779-1800.

² Bedrettin Aytac, "İbranice'nin Yeniden Doğuşu", *Dil Dergisi*, 139, 2008, s. 25-35.

³ Rafael Talmon, "Arabic as a minority language in Israel", *Contributions to the Sociology of Language*, No. 83, 2000, s. 199-220.

Yehuda büyük çaba sarfetmiştir. Bir Litvanya Yahudisi Ben Yehuda, anadili modern İbranice olan ilk kişi olarak bilinmektedir.⁴

Etki gücü ve politik başarıları düşünüldüğünde Yahudi Diasporası, diasporayla ilgilenenler için başlıca üzerinde durulması gereken konulardan biridir. Bu çalışma da bu bilinç doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Yahudi Diasporası birbiriyle ilişkili veya bağımsız bir sürü kuruluş ve hemen hemen dünyanın her yerine dağılmış Yahudi halklar ve Diaspora bünyesindeki bireylerden oluşmaktadır. Böyle bir yapının bütün fertlerinin bir araya gelip yazılı bir iletişim stratejisi ortaya koyamayacağı açıktır. Ancak etki gücü ve bugün dünyada geldiği nokta değerlendirildiğinde Yahudi Diasporasının iletişim konusundaki başarısı inkar edilemez. Başta ABD siyaseti ve halkı olmak üzere bütün dünyayı etkileyen bir iletişim sürecine kaynaklık eden Diasporanın tüm bileşenlerini kapsayan yazılı bir strateji belgesi bulunmasa da resmin tamamına bakıldığında bir iletişim stratejisinin varlığı hissedilmektedir.

Amaç

Çalışmanın amacı dünyanın ilk ve en eski diasporası olan Yahudi Diasporasının tarihsel süreç içerisindeki gelişimi ve nüfus bakımından en yoğun biçimde bulunduğu ülke olan ABD'deki durumu üzerinden Yahudi Diasporası İletişim Stratejisini ve bu stratejinin hangi unsurlar vasıtasıyla ne şekilde uygulandığını kitle iletişim kuramları çerçevesinde analiz etmektir. Aynı zamanda dünyanın en etkin diasporası ve bünyesindeki kuruluşların çalışma biçimleri ile toplumsal ve siyasi etki mekanizmalarının incelenmesi amaçlanmıştır.

Önem

Bugün tarihsel süreçten farklı olarak Yahudi Diasporasının yanı sıra dünyada çok farklı diaspora toplulukları öne çıkmıştır. Küreselleşen dünyada hızla gelişen ulaşım ve iletişim teknolojileri insanların yer değiştirmesini ve göç etmesini kolaylaştırıp hızlandırırken, kıtalar ve hatta kıtalardaki bölgeler arası refah ve gelişmişlik farkı da refah seviyesi bakımından üstün olan daha gelişmiş ülkelerde diaspora toplumlarının oluşmasını sağlamıştır. Dünyadaki refah ve gelişmişlik bakımından var olan bu dengesizliğin kısa dönemde kapanması mümkün gözükmemektedir. Bu da Diaspora kavramının yaygınlaşacağı ve öneminin artacağına işaret etmektedir. Zaman geçtikçe diasporaların kavramsal ve ekonomik öneminden çok sosyal ve kültürel yönleri de ele alınmaya başlayacaktır. Diasporaların toplum olarak yaşadıkları ülkeye ve dünyaya olan etkileri de ekonomik ve politik sonuçlar

⁴ Aytaç, "İbranice'nin Yeniden Doğuşu", s. 25-35.

doğuracaktır. Bu etkilerin oluşum sürecinde diasporaların kendi içlerinde ve dış dünyayla olan iletişim kapasiteleri önemlidir.

Bu çalışmanın önemi de bu noktada açığa çıkmaktadır. Yahudi Diasporası dünyanın ilk diasporası olarak kabul edilmektedir ve yüzyıllar boyunca da dünyada diaspora olarak isimlendirilen tek toplum olarak varlığını sürdürmüştür. Yahudi Diasporası dünyayı etkileme kapasitesi ve dünyanın ekonomik ve askeri bakımdan en gelişmiş ülkesi ABD'deki etki gücü bakımından oldukça önemlidir. Bu etki gücünün uygulamaya konulmasında diaspora bünyesindeki organizasyonların izlediği iletişim yollarının ve diaspora toplumunun genel iletişim eğilimlerinin bir karmasından oluşan Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin önemi büyüktür. Yahudi Diasporası bugün köklü geçmişi, kurumları ve güçlü yapısıyla dünyada bulunan diasporalardan etki gücü en yüksek olanıdır. Öyle ki diaspora kelimesi uzun yıllar sadece Yahudi Diasporası için kullanılmıştır.⁵

Varsayımlar

Çalışmada, Diaspora Yahudilerinin % 85'lik bir kısmının yaşadığı ülke olan ABD temel alınmıştır. ABD dışında yaşayan Yahudi Diasporası fertlerinin çok büyük bölümünün ABD ile yakın müttefik olan ve serbest piyasa ekonomisinin geçerli olduğu Kanada, Fransa, Almanya gibi gelişmiş ülkelerde yaşamlarını sürdürmesinden dolayı Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi incelenirken ABD ve ABD'de yaşayan Yahudiler esas alınmıştır. ABD'deki kuruluşların ele alınması ise şu **3 temel sebepten** kaynaklanmaktadır. **Birincisi** ve en önemlisi, **neredeyse İsrail kadar Yahudi nüfusuna** ev sahipliği yapan **ABD'nin** Yahudi Diasporası'nın en önemli merkezi ve adeta **Yahudilerin ikinci vatani** olmasıdır.⁶ İkinci sebepten ABD Kongresi ve yürütme organının aldığı; silah satımı, silah indirimi, savunma teknolojilerinin artırılması veya azaltılması, tarımsal ve teknolojik ürünlerin satımı, ticari kotalar ve tarifelerin düzenlenmesi, kalkınma yardımları veya ekonomik ve askeri yardım kararlarının dünyanın bütün ülkelerini etkiliyor olması dolayısıyla **ABD'nin dünyaya yön veren bir merkez olmasıdır.**⁷ Üçüncü sebep ise ABD'nin insani, tarihi ve anayasal yapısıyla heterojen bir toplum olması, ayrıca **enternasyonal ekonomisi ve lobiciğe açık, demokratik** siyasi yapısıyla **etkiye açık bir ülke** olmasıdır.⁸ Bu çalışma Diasporanın tüm bileşenlerini

⁵ Kim D. Butler, "Defining Diaspora, Refining a Discourse", *Diaspora: A Journal of Transnational Studies*, Vol. 10, No. 2, 2001, s. 189-219.

⁶ Sergio Della Pergola, *World Jewish Population 2012*, Kudüs, Kudüs İbrani Üniversitesi, 2012, s., 36-56.

⁷ Tayyar Arı, *Amerika'da Siyasal Yapı Lobiler ve Dış Politika*, Cilt. 4, Bursa, MKM Yayıncılık, 2009, s. 215.

⁸ Arı, a.g.e., s. 213.

kapsayan yazılı bir strateji belgesi bulunmasa da, Yahudi Diasporasının tarihsel gelişimi ve özellikle yukarıda sayılan faktörler eşliğinde ABD örneği kapsamında bir iletişim stratejisinin olduğu varsayımından hareketle gerçekleştirilmiştir. Dolayısıyla tarihsel sürece ilaveten, Diasporanın ABD'deki varlığı ve faaliyetleri ele alınmış ve yukarıda sayılan 3 faktörden dolayı ele alınan hususların bütün Yahudi Diasporası için de geçerli olduğu varsayılmıştır.

Metodoloji

Çalışmada, Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi; tarihsel süreç, Diasporanın ve dünya sisteminin merkezi konumundaki **ABD'deki kuruluşlar ve siyaset, medya, sinema üçlüsü** bağlamında, **Kitle İletişim Modelleri ve İletişim Stratejisi kavramı doğrultusunda** ele alınmıştır.

Kuramsal Çerçeve kısmında Kitle İletişim Kuramları incelenerek bu kuramların Yahudi Diasporasının iletişim stratejisiyle paralellik gösterdiği alanlar tespit edilmeye çalışılmıştır. Lasswell Modeli, Shannon ve Weaver'in Enformasyon Kuramı ve Hipodermik İğne Modeli gibi Ana Akım Yaklaşımların yanında Suskunluk Sarmalı, Ekme Kuramı, Gündem Belirleme Yaklaşımı, Eşik Bekçiliği Modeli ve Bağımlılık Kuramı gibi daha modern yaklaşımlardan da bu çerçevede faydalanılmıştır.

Yahudi Diasporasının bir şirket veya kuruluştan farklı biçimde, bünyesinde milyonlarca birey ve yüzlerce kuruluş barındırması nedeniyle **Kavramsal Çerçeve** başlığında bu yapıyı anlamak adına kendisini oluşturan **Diaspora ve Yahudilik kavramları** ayrıca ele alınmıştır. Yine bu karmaşık yapıyı ve iletişim ilişkilerini anlamak için Kavramsal Çerçeve bölümünde **örgüt, iletişim ve kültür** kavramları ile aralarındaki ilişki ele alınmıştır.

Halihazırda Yahudi Diasporası en yoğun biçimde ABD ve onun başını çektiği serbest piyasa ekonomisinin hakim olduğu batılı ülkelerde yerleşmiş olsa da Diasporanın geliştirdiği iletişim yetilerini açıklayabilmek adına tarihsel macerası ve gelişim süreci önemli görülerek üzerlerinde durulmuştur. Dünyanın süper gücü olan ABD'de bulunan **Yahudi örgütleri**, Diasporanın öncü somut kurumsal yapıları olmaları bakımından önemlidir. Bu örgütler, ABD ve dolayısıyla dünyada **Yahudi Diasporasının etki gücünü oluşturdukları ve uyguladıkları**, ayrıca bu uygulama dolayısıyla sürekli **çevreleriyle iletişim ve etkileşim** hali arz ettikleri için ayrıntılı biçimde ele alınmışlardır. Bunların birbirlerini tamamlayan alanlarda farklı iletişim kanallarını kullandıkları görülmüştür. **Siyaset, medya ve sinema üçlüsü** ise

Yahudi Diasporasının etkisini ABD ve dolayısıyla dünyaya aktardığı **önemli ve algı belirleyici iletişim yoğunluklu araçlar** olmaları bakımından örnekler eşliğinde ele alınmıştır.

Sınırlılıklar

İletişim Stratejisi halkla ilişkilerden siyasal iletişime kadar çok çeşitli alanlarda bahsi geçen bir kavramdır. Genellikle belirli bir kurum veya kuruluşun kurum içi ve kurum dışı ilişkilerini yönetmek için tespit ettiği iletilerin ve araçların belirlenmesini ifade etmektedir. Ancak belirli bir kurum veya kuruluşun iletişim stratejisini ele almak ve anlamak çok daha kolay ve somut bir hadiseyken, Yahudi Diasporası gibi binlerce yıl önce ortaya çıkarak çeşitli tarihsel süreçlerden geçmiş, bugün dünyanın çeşitli yerlerine dağılmış milyonlarca birey ve çok çeşitli insan kümeleri, kurum ve kuruluşlardan oluşan bir yapının ortak iletişim stratejisini tespit etmek çok daha karmaşık bir durum arz etmektedir. Bu karmaşık durumun önüne geçmek için öncelikle tarihsel süreç kapsamında Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi ele alınmış, akabinde ABD’de bulunan başlıca Yahudi Diasporası sivil toplum kuruluşları ile iletişim stratejisinin uygulanmasında önemli araçlar olan ABD siyaseti, medyası ve sinemasındaki Yahudi etkinliği incelenmiştir. Çalışmanın bütününde Yahudi Diasporasının tarih içinde ve günümüzde uyguladığı İletişim Stratejisinin öne çıkan unsurları tespit edilmeye çalışılmıştır.

İçerik

Birinci bölümde; konuyla ilgili kuram ve kavramlar ele alınmıştır. Ana akım Kitle İletişim Kuramları olan Lasswell Modeli, Sihirli Mermi Kuramı ve Enformasyon Kuramına ayrıca, Suskunluk Sarmalı, Eşik Bekçiliği Kuramı, Gündem Belirleme Yaklaşımı, Ekme Kuramı gibi konuyla ilgili önemli kuramlara değinilmiştir. Kavramsal Çerçeve kapsamında, Yahudilik, diaspora, örgüt, kültür, iletişim ve iletişim stratejisi olguları ele alınmıştır.

İkinci bölümde; geçmişten günümüze Yahudi Diasporası ele alınarak Yahudilerin tarihi, Yahudi Diasporasının başlangıcı, Yahudi halkları-grupları nüfus dağılımları ve İsrail Devleti gibi konular işlenmiştir.

Üçüncü bölümde ABD’de, Yahudi Diasporası bünyesinde bulunan **önde gelen Yahudi Sivil Toplum Kuruluşları** ele alınmıştır. Tarihteki ilk diaspora olan Yahudi Diasporası şüphesiz dünyanın en kurumsallaşmış diasporasıdır ve çok köklü sivil toplum kuruluşlarını bünyesinde barındırmaktadır. Bunlardan bazıları, sosyal ve kültürel alanlarda,

bazıları politikada, bazıları ise ulusal güvenlik ve savunma gibi konularda ön plana çıkmaktadır.

Üçüncü bölümde anlatılan Yahudi sivil toplum kuruluşlarından *B'nai B'rith* en eski Yahudi organizasyonu olmasıyla öne çıkmaktadır. 170 yıl önce kurulan bu organizasyon günümüzde var olan birçok devletten daha yaşlıdır.⁹ ADL-Karalamayla Mücadele Birliği (Karalama Karşıtı Birlik) ise B'nai B'rith tarafından kurulan fakat daha sonrasında özerkleşerek farklılaşan bir yapıdır. ADL Yahudilere yönelik karalamaya karşı çıkma amacının yanında her türlü Yahudi karşıtlığıyla mücadele etme amacı da taşımaktadır.¹⁰ Kendisine, Yahudi haklarını ve Yahudi Devletini savunmak, Amerika Birleşik Devletleri vatandaşlarının dinlerine bakılmaksızın hepsine eşit muamele görmesini sağlamak, diğer dini inanç mensuplarına baskı yapılmasıyla mücadele etmek, aşırı fikirleri ve şiddet yanlılarını izlemek gibi misyonlar edinmiştir.¹¹

Üçüncü bölümde ele alınan bir diğer Yahudi Kuruluşu ise *Amerikan Yahudi Komitesi-AJC*'dir. AJC, iletişim köprüleri kurma, Amerikalıların ve demokratik dünyanın güvenliğini geliştirme, her türlü Antisemitizmle mücadele etme, İsrail'in barış ve güvenlik arayışını destekleme, ABD'nin enerji bağımsızlığını savunma ve Yahudi yaşamını güçlendirme konularına odaklanmış uluslararası bir organizasyondur. Resmi misyon ifadesi İsrail'in ve dünya çapındaki Yahudilerin refahını arttırmak, Amerika Birleşik Devletleri'nde ve bütün dünyada insan haklarını ve demokratik değerleri geliştirmek olarak ifade edilmiştir.¹²

Amerikan İsrail Kamusal İşler Komitesi (American Israel Public Affairs Committee, AIPAC), 55.000 üyesi bulunan, ABD ve İsrail Devleti arasındaki ilişkileri geliştirmeye odaklanmış, ABD ile İsrail arasındaki ticari ilişkilerinin derinleştirilmesinde ve ortak askeri programların gerçekleştirilmesinde önemli etkiye sahip bir kuruluştur. AIPAC'e bağlı Amerika İsrail Eğitim Fonu-AIEF, kar amacı gütmeyen bir eğitim kurumudur. Birleşik Devletler Kongre üyelerinin İsrail'e olan eğitim seyahatlerinin sponsorluğunun üstlenilmesi ve diğer AIPAC eğitim faaliyetlerinin maddi açıdan desteklenmesi için çalışmalar yürütmektedir.¹³

⁹ "B'nai B'rith" <http://www.bnaibrith.org>, (Erişim Tarihi: 15 Ekim 2013).

¹⁰ "ADL-About the Anti-Defamation League" <http://www.adl.org/about-adl>, (Erişim Tarihi: 7 Aralık 2013).

¹¹ "ADL-About the Anti-Defamation League" <http://www.adl.org/about-adl>, (Erişim Tarihi: 7 Aralık 2013).

¹² "AJC" <http://www.ajc.org>, (Erişim Tarihi: 20 Ekim 2013).

¹³ "AIPAC" <http://www.aipac.org>, (Erişim Tarihi: 20 Ekim 2013).

Ulusal Güvenlik İşleri Yahudi Enstitüsü-JINSA ise, Washington D.C tabanlı, kar amacı gütmeyen, İsrail ve ABD'nin ulusal güvenlik meselelerine odaklanmış bir düşünce kuruluşudur.¹⁴

Dünyayı ekonomi ve siyaset başta olmak üzere birçok alanda en çok etkileyen ülke olan Amerika Birleşik Devletleri'nin en büyük kenti New York ve başkenti Washington D.C'de bulunan bu örgütler bu ülkenin iç ve dış politikasını ilgilendiren birçok konuda önemli etkiye sahiptir. Ayrıca *Dünya Yahudi Kongresi (World Jewish Congress)* de dünyaca etkili ve önemli bir Yahudi organizasyonudur.¹⁵

Dünyayı yöneten ülke olan ABD'nin yönetiminde bu kadar etkin olan bu kuruluşların üzerinde önemle durulması gerekmektedir. Bu sayede dünyanın en etkin diasporası ve bünyesindeki kuruluşların çalışma biçimleri ile toplumsal ve siyasi etki mekanizmaları ele alınabilir.

Dördüncü bölümde; ABD'de Yahudilerin siyaset, medya ve sinema alanlarındaki etkileri ve bu alandaki başarıların Yahudi Diasporası İletişim Stratejisine katkıları ele alınmıştır. Dünya siyasetine etkisi bakımından ABD siyasetine yön vermek, dünya siyasetini etkilemek demektir. ABD medyası ve dolayısıyla ABD kamuoyunu etkilemek de bu ülkedeki genel eğilimin yönlendirilmesi veya gerektiğinde baştan inşa edilmesi bakımından önemlidir. Amerikan sineması Hollywood bütün dünya tarafından takip edilmektedir ve bu açıdan küresel bir etkiye sahiptir. Dolayısıyla Hollywood'un Yahudi Diasporası İletişim Stratejisine yaptığı katkı ayrıntılı olarak incelenmiştir.

Sonuç bölümünde; kısaca çalışmaya dair tespit ve değerlendirmeler sunularak çalışmanın çıktıları ve önemi ele alınmıştır.

¹⁴ “JINSA” <http://www.jinsa.org>, (Erişim Tarihi: 20 Ekim 2013).

¹⁵ “World Jewish Congress” http://www.worldjewishcongress.org/en/about#tab_1, (Erişim Tarihi: 6 Ocak 2014).

BİRİNCİ BÖLÜM

KURAMSAL VE KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1 Kuramsal Çerçeve

İnsanlar uzun yıllar boyunca yüz yüze iletişim kanalını kullanmışlardır. Zamanla gerçekleşen bilimsel ve teknolojik gelişmeler neticesinde insanların gündelik hayatlarını sürdürdükleri yüz yüze iletişimin yanında kitlelere hitap eden iletişim kanalları gelişmiştir. İletişim kavramı daha geniş bir alanı kapsamasına rağmen iletişim çalışmaları denildiğinde daha çok kitle iletişimi ile ilgili iletişim araçlarının kitleler üzerindeki etkisini ölçen kuram ve araştırmalar akla gelmektedir.¹⁶

Kitle iletişim araçları, “mass media”, Latince araçlar anlamına gelen “media” ve İngilizce kitle anlamına gelen “mass” kelimeleri birleştirilerek türetilmiştir. Çok büyük topluluklara, bu toplulukların bireyleri arasında fark gözetmeksizin hitap eden iletişim araçlarını anlatır. Basın, radyo, televizyon, gibi kitle iletişim araçları da genelde kısaca “medya” terimiyle ifade edilmektedir.¹⁷

Kitle iletişim kuramları temelde iki farklı mentalite üzerinden şekillenmiştir. Daha pratik ve deneysel yaklaşımlar içeren Amerikalı bilim insanlarının öncülük ettiği temel iletişim kuramları bu yaklaşımlardan bir tanesiyken, kitle iletişim kuramlarına daha eleştirel yaklaşan ve kitle iletişiminin pratikte nasıl gerçekleştiğinden çok aslında nasıl olması gerektiği üzerinde duran Frankfurt okulunun başı çektiği eleştirel yaklaşım ise diğeridir. Eleştirel yaklaşımlar arasında Frankfurt Okulu, Ekonomi Politik Yaklaşım, İngiliz Küresel Çalışmaları, Yapısal Dilbilim İncelemeleri ve Avrupa Kıta Felsefesinde yer alan diğer yaklaşımlar sayılabilir. Eleştirel medya çalışmaları kitle iletişim sürecini devlet, aile, kilise, sendika, siyasi parti ve ekonomik kurumlar gibi örgütlü yapılarla birlikte bütüncül bir yaklaşımla ele alarak onların etkisini dışlamamaktadır. Sosyal sınıfların ve toplumsal ilişkilerin, üretim ve yeniden yönetim sürecinde oynadığı ekonomik, siyasal, sosyal ve

¹⁶ Levent Yaylagül, *Kitle İletişim Kuramları: Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*, Ankara, Dipnot Yayınları, 2013, s. 23.

¹⁷ Necla Mora, “Medya, toplum ve haber kaynağı olarak sembolik seçkinler”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, cilt. 5, sayı. 1, 2008, s. 1-25.

kültürel rollere önem verilmekte bütün bunların etkileri eleştirel yaklaşımlara dahil edilmektedir.¹⁸

Ana akım yaklaşımları çerçevesinde ortaya çıkan kitle iletişim kuramları ise daha çok toplumsal kontrol, ikna ve davranış değişikliklerine yönelik daha yalın ve basite indirgenmiş modellemelerdir. Bu anlamda temel ana akım kuramları ve ana akım yaklaşım çerçevesinde geliştirilen diğer kuramlar Amerikan tarzı egemen araştırma geleneğine dolayısıyla da daha işlevsel ve daha pratik bir yaklaşıma dayanmaktadır.¹⁹

Sanayi devrimi akabinde dünyada yaşanan gelişmeler karşılıklı iletişimin yanı sıra kitle iletişimini de önemli bir konuma getirmiştir. Fransız ihtilali ve sonrasında kitleleri etkilemenin önemi artmıştır. Bugünün küreselleşen dünyasında kitle iletişimi daha da önemli hale gelmiştir.

Bugün toplumsal yapının etkin bir parçası haline gelen kitle iletişim araçları da bu noktada ortaya çıkmakta ve toplumdaki siyasi, ekonomik ve sosyal değişimleri etkilemektedir. Politik ve kültürel gündemin belirlenmesinde rol oynayan kitle iletişim araçları insanların gündelik yaşantılarını da şekillendirmektedir.²⁰

İletişim alanındaki çalışmalar 1920’li yıllarda ABD’de başlamıştır. Bu yıllarda araştırmacılar daha çok radyo ve basın aracılığıyla propaganda yapılması ve bu durumun kamuoyu üzerine etkisi konularında çalışmalar yapmaktaydılar. Bu dönemde kitle iletişim araçlarının etkisi ikna yetileri bakımından psikolojik ve sosyal psikolojik olarak ele alınmıştır.²¹

Toplumsal yaşamın ve dolayısıyla toplumsal psikolojinin oluşmasında ve şekillenmesinde de iletişimin önemi büyüktür. İletişim çalışmalarında yıllarca H. Lasswell’in formülü temel alınmıştır.²²

1.1.1 Lasswell Modeli

Lasswell Modelinde iletişim süreci Kaynak > ileti > araç > alıcı (hedef kitle) şeklinde formüle edilmiştir. Aslında Lasswell’in İletişim Modeli şu soruları sormakta ve cevaplamaktadır.²³

¹⁸ Yaylagül, *Kitle İletişim Kuramları: Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*, s. 36.

¹⁹ Yaylagül, *a.g.e.*, s. 33-34.

²⁰ Yusuf Kaplan, *Enformasyon Devrimi Efsanesi*, İstanbul, Rey Yayıncılık, 1991, s. 1.

²¹ Yaylagül, *Kitle İletişim Kuramları: Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*, s. 24.

²² Yaylagül, *a.g.e.*, s. 26.

- ✓ Kim-Kaynak
- ✓ Kime-Hedef
- ✓ Hangi kanalla-Kanal İletişim Aracı
- ✓ Hangi etki ile
- ✓ Ne Söylüyor? İleti (Mesaj)

Lasswell Modeline göre düşünüldüğünde Yahudi Diasporası İletişim **Stratejisine temel teşkil eden kaynak Diasporayı oluşturan birey ve kurumların bütünü** olarak düşünülebilir. Buna göre **kaynak, bazen bir dernek, bazen bir birey, bazense bir medya kuruluşu veya film şirketidir. Alıcı ise Diaspora içi iletişimde Yahudi toplumu, dışarıyla olan iletişimde ise ABD devleti ya da halkı ve dış dünya olmaktadır.** Yahudi Diasporası iletişim unsurları iletiye temel teşkil ederken, **bu unsurlar doğrultusunda oluşturulan iletiler çeşitli araçlarla alıcılara iletilmektedir. Siyaset, medya ve Hollywood bu araçlardan en önemlileridir. Yahudi Diasporası İletişim Stratejisini etkili kılan önemli bir etken bu araçlar ve onları kullanma gücüdür.**

Lasswell'in Genel İletişim Modelinden başka Shannon ve Weaver'in Enformasyon Kuramı ve Propoganda/Uyarıcı-Tepki/Sihirli Mermi/Hipodermik İğne Modeli de ana akım iletişim kuramlarındandır.

1.1.2 Shannon ve Weaver'in Enformasyon Kuramı

Shannon ve Weaver'in Enformasyon Kuramı, Lasswell'in Genel İletişim Kuramından farklı olarak “Gürültü” kavramını içermektedir. Buna göre “gürültü” iletişimin gerçekleşmesini etkileyen olumsuz bir öğedir. Bilgi kaynağı tarafından gönderilmek istenen mesaj, verici tarafından sinyale dönüştürülür, alıcı ise sinyali alarak hedefe mesaj olarak iletir. Gürültü kaynağının etkinliği ise sinyalin doğru iletilmesine etki ederek iletişimi olumsuz anlamda etkiler. Gönderilen ve alınan mesaj arasında meydana gelen anlam değişikliğiyle iletişim süreci başarısızlığa uğrayabilir.²⁴

Shannon ve Weaver Modeline göre Yahudi Diasporası kaynak, Yahudi organizasyonları ise o kaynağa dayanarak mesajı ileten vericiler olarak nitelendirilebilir. Modele göre düşünüldüğünde “alıcı” Amerikan toplumunun yönetilmesi ve yönlendirilmesi

²³ Wilbur Schramm ve Donald F. Roberts, *The Process and Effects of Mass Communication*, Urbana, University of Illinois Press, 1971, s. 84-99.

²⁴ Sheila Steinberg, *An Introduction to Communication Studies*, Cape Town, 2007, s. 54.

üzerinde yüksek etki gücü olan ve Diasporanın mesajlarını ileten **siyaset, medya ve sinema** üçlüsüdür. Hedef kitle ise mesajın nihai olarak iletileceği Amerikan halkıdır.

1.1.3 Propaganda/ Uyarıcı Tepki/Sihirli Mermi/Hipodermik İğne Modeli

Fransız ihtilalinden sonra giderek yaygınlaşan kitle hareketleri, 19. yüzyıldan ikinci dünya savaşına kadar olan dönemde doruk noktasına ulaşmıştır. Bu dönemde gerçekleşen kitle hareketlerinin başarıya ulaştığı görülmüştür. Rus devrimi gerçekleşmiş, Faşizm İtalya’da, Nasyonal Sosyalizm ise Almanya’da iktidara gelmiştir. İnsanları peşinden sürükleyen bu hareketler ve oluşturdıkları etki propagandanın kitleleri yönlendirmede önemli bir araç olduğunu gözler önüne sermiştir.²⁵ Hipodermik İğne Modeli göndericinin gönderdiği mesajın alıcı kitlelerin konumunu doğrudan etkilediğini kabul etmektedir. Gönderici, ileti ve alıcı birbirinden yalıtılmakta ve aralarında doğrudan bir ilişki olduğu varsayılmaktadır.²⁶ Bu model kitlelerin doğrudan propaganda tarafından deri altına enjeksiyon yapan bir şırınga veya sihirli bir mermi gibi etkilenebildiğini kabul etmektedir. Bu modelin en büyük örneği 20. yüzyıl başlarında görülen marjinal siyasi hareketlerdir. Bununla beraber ABD gibi piyasa ekonomisinin hakim olduğu, gelişmiş ve demokratik görünen ülkelerde bile medya kitle kültürü ve popüler kültür ürünleri aracılığıyla kitlelerin en alt düzeyine hitap edilerek onların tüketici seçmen olarak yönlendirilebildiği söylenebilir.²⁷

1.1.4 DeneySEL ve Teknolojik Kuramlar

Amerikan tarzı ana akım yaklaşım bağlamında yukarıda sayılan 3 temel ana akım kuram dışında alan araştırmalarına dayanan İki Aşamalı Akış Modeli, deneye dayalı olarak geliştirilen psikolojik kuramlardan Festinger’in Bilişsel Uyarı Kuramı ve ABX Denge Modeli, iletişime sosyolojik bakımdan yaklaşan Riley ve Riley Modeli ve iletişimi teknolojik bakımdan ele alan H. A Innis ve M. Mc. Luhan yaklaşımları geliştirilmiştir. Bunlardan M. Mc. Luhan yaklaşımı iletişim araçlarını soğuk ve sıcak iletişim araçları olarak ele almasıyla öne çıkar.²⁸ Buna göre tek bir duyuya yönelik fotoğraf, sinema, radyo gibi iletişim araçları sıcak iletişim araçları olarak, alıcının da katılım yoluyla daha fazla enformasyon

²⁵ Yaylagül, *Kitle İletişim Kuramları Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*, s. 54.

²⁶ David W. Park, Jefferson Pooley, *The History of Media and Communication Research: Contested Memories*, New York, Peter Lang Publishing, 2008, s. 28.

²⁷ Yaylagül, *Kitle İletişim Kuramları Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*, s. 55.

²⁸ Erdoğan İrfan ve Korkmaz Alemdar, *Öteki kuram: kitle iletişim kuram ve araştırmalarının tarihsel ve eleştirel bir değerlendirmesi*, Ankara, Erk, 2010. s. 153.

sağlayabildiği telefon, çizgi roman ve televizyon soğuk iletişim araçları olarak nitelendirilmiştir.²⁹

Bu sayılanlar dışında özellikle 20. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren; Ekme Kuramı, Gündem Belirleme Kuramı, Eşik Bekçiliği Kuramı, Bağımlılık Kuramı, Suskunluk Sarmalı gibi diğer bazı kitle iletişim kuramları da geliştirilmiştir.

1.1.5 Ekme Kuramı

Kültürel Göstergeler ve Ekme Kuramı, Pensilvanya Üniversitesi Annenberg İletişim Okulu eski dekanlarından Profesör George Gerbner tarafından geliştirilmiştir. Ekme Kuramı ismini toprağa bir şeyler ekme manasındaki ekme sözcüğünden almıştır. Bu kuram daha çok televizyonun uzun dönem kültürel etkisi üzerine odaklanmıştır. Gerbner, medyanın bir kültürde var olan değer ve tutumları yani egemen değer ve tutumları çiftçilerin tarlaya tohum ekmesi gibi topluma ektiğini öne sürmüştür.³⁰

Ekme Kuramına göre televizyon izleme esnasında izleyicileri merkezi bir hikaye anlatma sistemine maruz bırakmaktadır. Gerbner televizyonun temel kültürel fonksiyonunun toplumsal motifleri dengelemek ve değişim için direnç ekmek olduğunu iddia etmiştir. Televizyon yaşadığımız gerçeküstü hikayeler çağında neredeyse herkese haberler, diziler ve diğer programlar aracılığı ile aynı hikayeleri anlatmaktadır.³¹

Toplumun düşünce ilişkilendirme sistemini etkileyen televizyon aslında basit bir yapay dünya sunmaktadır. Ekme Kuramcılar televizyonun yansıttığı paralel dünyanın gerçek dünyaya göre farklı bir gerçeklik sunduğunu ve bu gerçekliğin daha çok televizyon izleyenler tarafından daha yüksek oranda kabul edildiğini ileri sürmektedir. Örneğin gerçekte Amerikan toplumunda polis, asker veya cinayet soruşturucusu, FBI müfettişi gibi meslekler %1'i geçmezken, Amerikan sinemalarında yer alan karakterlerin %12'si bu tip mesleklerde çalışmaktadır. Bu görüşün altında medyanın mevcut egemen düzeni pekiştirdiği egemen sınıf ve toplum arasında bir bağ kurulmasına destek sağladığı varsayımı yatmaktadır.³² Gerbner'e göre televizyonda gösterilen aşırı şiddet, izleyici kitleyi saldırganlığa özendirmekten çok onlara kanun ve düzen hakkında simgesel mesajlar iletir. Bu anlamda özellikle aksiyon türü yapımlarda görülen şiddet insanların çoğu tarafından olumsuz ve korkulması gereken bir şey

²⁹ Yaylagül, *Kitle İletişim Kuramları Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*, s. 70-71.

³⁰ Yaylagül, *a.g.e.*, s. 74.

³¹ George Gerbner, "Cultivation analysis: An overview", *Mass Communication and Society*, Vol. 3, No.4, 1998, s. 175-194.

³² Yaylagül, *Kitle İletişim Kuramları Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*, s. 76.

olarak kabul edilmekte, bu tip yapımlar şiddet içermelerine rağmen, kanuna, düzene, toplumsal adalete ve statükoya olan inancı artırmaktadır.³³ Seçkinlerle halk arasında bir aracı işlevini de yerine getiren televizyon bir bakıma endüstri devrimi öncesindeki dönemde dinin gerçekleştirdiği kültürel bağlantı (aracılık) rolünü üstlenmiştir.³⁴

Ekme Kuramına göre özellikle televizyona daha bağımlı olan gençler ve çocuklar dünyayı adeta televizyondan öğrenmektedirler. Yalnız yaşayan ve yalnız başına televizyon izleyen bireyler de televizyonun ekme etkisine başkalarıyla birlikte yaşayanlara kıyasla daha açıktır. Ekme etkisine maruz kalan bireyler televizyonda gördüklerini gerçeğin bir yansıması olarak kabul etmektedirler. Medyadaki çeşitlilik eksikliği ve gerçek dünyayı tam olarak yansıtmama durumu aslında bu bireylere kısıtlı eksik ve basite indirgenmiş bir dünya sunmaktadır.³⁵

Medya bireylerin bilgi, kanaat, tutum, duygu ve davranışları üzerinde büyük bir etkileme gücüne sahiptir. Üstelik bu gücün sınırları sadece bireyleri değil, toplumsal grupları, organizasyonları, toplumsal kurumları, kısacası bütün sosyokültürel yapıları kapsamaktadır.³⁶

George Gerbner'a göre, esas mesele kitle iletişim organlarının özgür olmasından ziyade, kim tarafından, nasıl, hangi amaçla, kullanıldığı ve bunun etkisinin ne olduğudur. Çünkü seçkinlerin çıkarı, sosyal gerçeğin göz ardı edilerek statükonun devam ettirilmesini gerektirir. Kitle iletişim araçlarının birbirinden bağımsız olarak ilettikleri kültürel mesaj ve sosyal kodların benzerliği, iletişim sistemlerinin bir bütün olarak ele alınıp incelenmesini gerektirir.³⁷

ABD'li Yahudilerin uzun dönemde kültürel değerleri bile değiştirebilen ve popüler kültürün büyük çoğunluğunu oluşturan başta televizyon olmak üzere medya organlarında etkili olmasının ne anlama geldiği, Ekme Kuramı çerçevesinde değerlendirildiğinde daha iyi anlaşılabilir.

1.1.6 Gündem Belirleme Yaklaşımı

Günümüz dünyasında insanlar dünya ve ülke gündemiyle ilgili haber ve gelişmeleri medyadan takip ederler. Bu haber ve gelişmelerin önemli bir bölümü içinde bulundukları

³³ Yaylagül, *a.g.e.*, s. 75.

³⁴ Yaylagül, *a.g.e.*, s. 77.

³⁵ Yaylagül, *a.g.e.*, s. 75.

³⁶ Ali Arslan, "Medyanın birey, toplum ve kültür üzerine etkileri." *International Journal of Human Sciences*, cilt. 1, sayı 1, 2006, s. 1-12.

³⁷ Necla Mora, *Medya Çalışmaları Medya Pedagojisi ve Küresel İletişim*, İstanbul, Teknofil, 2008, s. 63.

çevreden çok uzakta geçer dolayısıyla tek haber kaynakları medyadır. Gündem Belirleme yaklaşımına göre de insanların gerçeklikleri öğrendikleri medya, haber ve konulara ayırdığı zaman ve onları sunuş biçimi ile konunun ne kadar önemli olduğuna dair izleyicilerin algısını şekillendirmektedir.³⁸

Gündem belirleme yaklaşımına göre alıcı kitle olan seyirciler kitle iletişim araçları sayesinde sadece kendilerini ve toplumu ilgilendiren konuların neler olduklarını öğrenmezler medyanın onlara verdiği önem sırasına göre zihinlerinde bir konuya veya soruna ne kadar önem vereceklerini de tespit ederler. Toplumda kitle iletişim araçlarının üzerinde durduğu konular daha çok gündemde olur, önem vermediği konularsa zamanla önemini yitirir. Gündem Kurma yaklaşımı medyanın insanları nasıl düşüneceklerini değil ne hakkında düşüneceklerini belirlediği görüşü üzerinden hareket etmektedir. Bazı konular medyada fazla yer almaz ve daha marjinal düzeyde kalırken bazıları da gündemde kalır.³⁹

ABD’li bilim adamları McCombs ve Donald L. Shaw gündem belirleme modeli üzerinden 1968 ABD Başkanlık seçimleri özelinde bir çalışma yürütmüşler, David Weaver de 1981 de benzer bir çalışma yürütmüştür, bu çalışmalarda izleyicilerin ve okurların medyanın önem verdiği konulara önem vermeye başladığı görülmüştür. McCombs ve Shaw 1976 yılında yaptıkları çalışmada uzun süre ABD gündemini meşgul eden Watergate Skandalı üzerinde durmuşlardır. Watergate Skandalında medyanın konuyu uzun süre gündemde tutmasıyla Başkan Nixon istifa etmek zorunda kalmıştır.⁴⁰ Türkiye’de de 28 Şubat döneminde medyanın gündem belirleme etkisi açıkça görülmüş, 54. Hükümet son bulana kadar medya belirli olayları gündeminde tutmuştur. ABD medyasında son derece etkin olan Yahudi Diasporasının bilhassa Yahudileri ilgilendiren önemli politik ve ekonomik konulardaki etkisi gündem belirleme yaklaşımı doğrultusunda değerlendirilebilir.

1.1.7 Eşik Bekçiliği Kuramı

Eşik Bekçiliği Kuramı daha çok medyanın vereceği mesajların belirlenmesinde rol oynayan eşik bekçileri olarak tabir edilen insanlar üzerinde durmuştur. Haber organının eşiğinde yer alan bu insanlar eşiği aşarak izleyiciye ulaşacak olan bilgi ve haberlerin seçimini

³⁸ Nejdett Atabek, "Gündem Belirleme Araştırmaları", *İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı. 5, 1997, s. 223-247.

³⁹ Yaylagül, *Kitle İletişim Kuramları Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*, s. 79.

⁴⁰ Yaylagül, *a.g.e.*, s.81.

yaparlar. Hangi olayın hangi sırada ne süreyle haber olacağına karar verirler. Eşik bekçileri genelde haber editörleridir.⁴¹

Bugün ABD medyasında sahibi Yahudi olsun veya olmasın birçok medya kuruluşunda Eşik Bekçiliği Kuramında ele alınan haber editörlüğü, genel yayın yönetmenliği, program şefliği gibi yönetici pozisyonlarda çalışan çok sayıda Yahudi kökenli bulunmaktadır. Yahudiler ve Medya bölümünde daha ayrıntılı olarak ele alınan bu durum düşünüldüğünde Eşik Bekçiliği Kuramına göre Yahudi Diasporası çıkarlarına aykırı haberlerin yayınlanması ve alıcıya ulaşması çok kolay gözükmemektedir.

1.1.8 Bağımlılık Kuramı

Ball-Rokeach ve De Fleur tarafından geliştirilen Bağımlılık Kuramı Modeline göre bireyler toplumda neler olup bittiğini öğrenebilmek ve buna göre kendilerine yön verebilmek için kitle iletişim araçları gibi bilgi kaynaklarına bağımlıdır. Bu modelde bireyin kendi fikirlerini oluşturmak için medyaya olan ihtiyacı üzerinde durulmuştur.⁴²

ABD medyasındaki Yahudi etkisi bu model kapsamında düşünüldüğünde, Yahudi Diasporasının, medyayı kendisine yön çizmek için takip eden insanlar topluluğunun algılarına doğrudan hitap etme kapasitesi görülebilmektedir.

1.1.9 Suskunluk Sarmalı

Elizabeth Noelle Neumann tarafından ortaya atılan Suskunluk Sarmalı Kuramının çıkış noktası çoğunluk tarafından onaylandığı sanılan düşüncelerin rahatlıkla açıklanmasına izin verildiği için aksi yönde düşünen bireylerin yalıtım korkusuna kapılarak fikirlerini beyan etmemeleri olmuştur.⁴³

Bazı Türkçe kaynaklarda “sessizlik sarmalı” diye de isimlendirilen bu yaklaşıma göre bireyler, toplumda yaygın görüş olduğunu düşündükleri görüşler karşısında soyutlanma korkusuyla, kendi görüşlerini söylemekten çekinirler. Toplumda baskın görüşle aynı doğrultuda görüşe sahip olduklarını fark eden bireylerse görüşlerini daha inançlı ve kararlı bir şekilde dile getirirler. Baskın düşünceye sahip olan bu bireyler fikirlerini daha çok dile getirince, diğer bireyler de daha çok suskun kalma eğilimi içine girerler. Böylece farklı görüşe

⁴¹ Yaylagül, *a.g.e.*, s. 83.

⁴² Yaylagül, *a.g.e.*, s. 85.

⁴³ Ebru Özgen, "Halkla İlişkiler ve Yeni Medyanın İşaret Ettiği Sorunlar Üzerine Bir Tartışma", *Global Media Journal*, cilt.1, sayı.2, 2011, s. 81-102.

sahip bireylerin giderek daha da sessizleşmesine yol açan bir sarmal oluşur. Baskın görüşlerin ne olduğu noktasında da çoğu zaman medya etkili olmakta, baskın görüş medya aracılığı ile hissettirilmektedir.⁴⁴

Bu noktada kitle iletişim araçlarının önemi ortaya çıkmaktadır. Birey, toplumda kabul edilen görüşleri kitle iletişim araçlarının gündeme getirdiği haberler yoluyla öngörmektedir. Kitle iletişim araçlarında az yer alan görüşler, daha az kişi tarafından kabul görürken, daha çok yer alan düşünce ve görüşler, kişilerin çoğunluğun yanında yer alma hissi neticesinde daha fazla kabul görmekte ve o fikirlere daha çok taraftar kazandırmaktadır.⁴⁵

Suskunluk Sarmalı Kuramı medya tarafından ele alınan egemen görüşlerin aksi yöndeki görüşlere yer verilmediğini, çünkü farklı düşünen insanların görüşlerini savunmak için kendilerinde yeterli güç ve imkanı görmediğini savunmaktadır. Bireyler dışlanma korkusundan dolayı fikirlerini bulundukları fikir ortamına göre açıklama ya da saklama yönünde karar alır. Eğer birey kendi fikrinin toplumda egemen görüş olduğunu görürse kendi fikrini daha rahat açıklayacak tersi durumda ise düşüncelerini rahatça açıklamayacak, büyük oranda saklayarak marjinalleşecek ve egemen görüş gitgide kendi düşüncesini pekiştirecektir.⁴⁶

Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi bakımından Suskunluk Sarmalı modeli **iki açıdan geçerli** görülebilir. Bunlardan **birincisi Yahudilerin medyadaki hakimiyetleri sayesinde farklı görüşlerin ya da diğer bir tabirle Yahudi karşıtı görüşlerin dile getirilememesi** ve **ABD’de hâkim** görüşün genelde Yahudi yanlısı veya **Yahudi karşıtı olmayan** biçimde belirlenmesidir. Bu duruma ses çıkaran bazı kişilerin karşılaştıkları güç durumlara ilerleyen bölümlerde değinilmiştir. ABD’de Yahudi tezlerine aykırı görüşler çoğunlukla Suskunluk Sarmalı içerisinde kısıtlanmış ve marjinalleştirilmiş ya da en azından öyle gösterilir durumdadır.

Suskunluk Sarmalı Kuramının Yahudi Diasporası açısından geçerli olduğu diğer bir durumda yukarıdakinin tersine bir örneği, Yahudi Diasporasının **kendi Suskunluk Sarmalını bozmasını** içermektedir. Tarihsel süreç içerisinde Yahudi Diasporasına hakim olan genel sessiz tavır, Siyonizm’in yaygınlaşması, Yahudi Soykırımı akabinde İsrail’in kurulması ve ABD’deki Yahudilerin pozisyonlarını gitgide derinleştirip sağlamlaştırması gibi

⁴⁴ Erkan Yüksel, “Kamuoyu Oluşturma ve Gündem Belirleme Kavramları Nerede Kesişmekte, Nerede Ayrılmaktadır?”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt. 7, sayı. 1, 2007, 571-586.

⁴⁵ Mora, *Medya Çalışmaları Medya Pedagojisi ve Küresel İletişim*, s. 51.

⁴⁶ Yaylagül, *Kitle İletişim Kuramları Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*, s. 83.

gelişmelerden sonra değişmiş, ABD ve dünya kamuoyunda destek gören Yahudiler kendi tezlerini daha yüksek sesle ve açıktan savunmaya başlamışlardır.

İkinci Dünya Savaşı ve soykırımın oluşturduğu mağduriyeti kullanan Yahudi Diasporası çoğu zaman bu trajediden beslenerek kendi çıkar ve tezlerini savunmuştur. Yahudi Diasporasının, İsrail'in tanınması, Yahudi Soykırımı ve Antisemitizm gibi konulardaki fikirleri özellikle ABD olmak üzere, büyük ölçüde dünya kamuoyunda geçerli fikir haline gelmiştir. Yahudilerle ilgili temel konularda özellikle ABD kamuoyu ve Yahudi Diasporasının fikri yaklaşımlarının özdeşleştiği görülmektedir.

1.2 Kavramsal Çerçeve

1.2.1 Yahudilik

Yahudilik yeryüzüne gelmiş Semavi dinlerin en eskisidir. Dört bin yıl kadar önce Fenike (Kenan) dilinde “İbri” olarak anılan Fırat ve Dicle arasındaki bölgeden gelen İbrahim Peygamber ve yakınlarına İbrani, İbrahim Peygamberin oğlu İshak'ın oğlu Yakup'un soyundan gelenlere ise İsrailoğulları denilmiştir.⁴⁷

Yahudi din adamlarına göre anne babası veya sadece annesi olanlar Yahudi kabul edilir. Sadece babası Yahudi olanların ayrıca Yahudiliğe de geçmesi gerekir. Onun dışında zorlu ritüelleri yerine getirip dışarıdan Yahudiliğe geçenler de Yahudi sayılır. O yüzden Yahudilik terimi bir ırka, dine ve kültüre aidiyeti ifade eden kapsamlı bir anlam barındırmaktadır.⁴⁸

Yahudilik diğer dinlerden farklı olarak belirli bir toprakla kimikleşmiş bir dindir. Yahudilik inancında kutsal sayılan bu topraklar Filistin topraklarıdır. Yahudilerce Kudüs dünyanın merkezi olarak kabul edilmektedir. Yahudilerde mabet de son derece önem taşır. Yahudilik mabet merkezli bir dindir ve bu mabet Hazreti Süleyman'ın peygamberliği döneminde ilahi buyrukla yapıldığına inanılan ve Yahudilerce Bet-Hamikdaş (Kutsal Ev) olarak bilinen Süleyman Mabedi'dir. Bugün sadece batı duvarı ayakta kalan mabedin yerine Müslümanlarca Mescid-i Aksa inşa edilmiştir. Süleyman Mabedi'nin kalan batı duvarına Yahudilerce “Kotel” denir. Yahudiler bu duvarda ağıt yakarak mabetlerinin tekrar inşa

⁴⁷ Osman Zahid Çiftçi, "Yahudilik", *Mütefekkir-Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, cilt. 1, sayı. 1, 2014, s. 247-266.

⁴⁸ Katar, Dinler Tarihi, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2005, s. 36.

edilmesi için dua ederler.⁴⁹ M.S 70 yılında Romalılarca mabetleri yıkılan Yahudiler 20. yüzyılın ortasına kadar sürehükümdkli başkalarının egemenliğinde yaşamıştır. Bunun da etkisiyle Yahudilikte kuvvetli bir kurtarıcı Mesih inancı da bulunmaktadır. Ortodoks Yahudiler de daha kuvvetli olan Mesih inancına göre Süleyman Mabedinin yeniden inşa edilmesi Mesih'in gelişine bağlıdır.⁵⁰

Tevrat'ta Yahudiliğin yayılması gerektiğine dair açık hükümler bulunmamakla beraber din olarak sadece Yahudilere has olduğu da belirtilmemiştir. Tevrat'ta Yahudiliği yaymanın olumlu olduğuna dair ifadeler de bulunmaktadır. M.S. 2. yüzyıla kadar Yahudilerin dinlerini yayma gayretleri görülmüştür. Ancak M.S. 2. Yüzyıldan itibaren Yahudiliğe sonradan geçenlerin oluşturduğu bazı sorunlar yüzünden Yahudiliğe geçişe sınırlama getirilmiştir.⁵¹

Yahudi kutsal metinlerinde iman esasları açık açık belirtilmediği için tarih boyunca bazı Yahudi alimler kutsal metinleri yorumlayarak Yahudiliğin temel iman esaslarını belirlemeye çalışmıştır. İlkçağ'da Yahudi filozof Philo (ölümü: M.S. 50), Ortaçağ'da Rav Saadya Gaon (ölümü: 942) ve Abraham ben Davud Halevi (ölümü: 1180) gibi isimler bu alanda çalışmalar yapmışlardır. Ancak Yahudi iman esaslarının belirlenmesi ve yorumlanması konusunda en başarılı ve meşhur kişi Maimonides (İbni Meymun-Musa bin Meymun) olmuştur.⁵² İbni Meymun'un belirlediği 13 iman ilkesi Yahudilerce genel kabul görmüştür. Bunlar;

1. Tanrı'nın varlığı,
2. Birliği,
3. Gayri cismani oluşu,
4. Kıdemi,
5. Yaratıcının, kendisine kulluk edilmeye değer tek varlık olduğu,
6. Peygamberlik makamı,
7. Hazreti Musa'nın en yüce peygamber olduğu,
8. Tevrat'ın Tanrı katından geldiği,
9. Tevrat'ın değiştirilemeyeceği,
10. Tanrı'nın insanın eylemlerini ve düşüncelerini bilmesi,

⁴⁹ Katar, *a.g.e.*, 2005, s. 49.

⁵⁰ Katar, *a.g.e.*, 2005, s. 50.

⁵¹ Katar, *a.g.e.*, 2005, s. 51.

⁵² Yasin Meral, "İbn Meymun'a Göre Yahudilik'te İman Esasları", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, cilt. 52, sayı. 2, 2011, s. 243-266.

11. Tanrı'nın emirlerini yerine getirenleri mükâfatlandırması, getirmeyenleri ise cezalandırması,
12. Mesih'in gelişi gönderilecektir,
13. Ruhun ölümsüzlüğü ve ölümlerin tekrar hayata kavuşmasıdır.⁵³

Hazreti Musa'ya gelen 10 Emir de Yahudilikte büyük öneme sahiptir. Yahudilerce kabul edilen şekliyle bunlar:

1. Yehova'dan başka Tanrı'ya sahip olmamak,
2. Puta veya diğer şekillere tapmamak,
3. Boş yere Yehova'nın ismini anmamak,
4. Haftanın yedinci gününde çalışmamak ve bu günü kutsal saymak,
5. Ana babaya hürmet etmek,
6. Cinayet işlememek,
7. Zina yapmamak,
8. Hırsızlık yapmamak,
9. Yalan yere yemin etmemek veya yalancı şahitlik yapmamak,
10. Diğer insanları kıskanmamak ve onların sahip oldukları şeyleri şiddetle arzu etmemektir.⁵⁴

Yahudilikte ibadet sinagogda yapılır ve Yahudi din adamı olan haham tarafından yönetilir. Cuma ikindiden başlayıp Cumartesi akşama kadar devam eden Şabat vaktinde Yahudiler çalışmazlar. Cuma akşamı bütün Yahudiler sinagogda toplanır. Sinagogda ibadet bittikten sonra eve gidilir, anne Şabat mumunu yakar, ailece ilahiler ve şarkılar eşliğinde güzel bir yemek yenir. Dindar Ortodoks Yahudilerde Şabat boyunca ateş yakmak, elektrikli alet, araba ve hatta telefon kullanmak yasaktır.⁵⁵

Yahudilikte birçok dini bayram mevcuttur. Bunlar kısaca şu şekilde sıralanabilir:⁵⁶

- Roş Haşana: Yılbaşı bayramıdır. Eylül-Ekim aylarında başlayıp iki gün sürer. Yahudiler bu günlerde kainatın ve insanın kaderinin yeniden belirlendiğine inanır ve bu günleri tövbe ve ibadetle geçirirler.

⁵³ Ravza Aydın, "Yahudi İman Esasları", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, cilt. 14. sayı. 25, 2012, s. 189-210.

⁵⁴ Çiftçi, "Yahudilik", s. 247-266.

⁵⁵ Katar, *Dinler Tarihi*, s. 56.

⁵⁶ Katar, *a.g.e.*, s. 57.

- Yom Kippur: Roş Haşena'nın ilk gününden sonra süregelen 10 günlük tövbe zamanının son günüdür. İnsanın bir yıllık kaderinin nihai tayin günü olduğuna inanılan o gün Yahudiler sadece tövbe ve ibadet ederler.
- Sukkot: Yahudilerin Mısır'dan çıktıktan sonra 40 yıl çölde dolaşmaları anısına yapılan bir bayramdır. Eğlence yönü ağır basan bu bayramda milli oyunlar oynanır.
- Simha Tora: Tevrat'ın hatim bayramıdır. Hatmin ertesi günü yapılan bu bayramda Tevrat tomarları kucaklanarak sinagogdaki kürsü etrafında dans edilir.
- Hanuka: Dini ve milli bir bayram olan Hanuka M.Ö 148 yılında Yahudiler düşmanla mücadele ederken Süleyman Mabedi'ndeki 7 kollu şamdanın 1 günlük yağ ile 8 gün yanması anısına yapılır ve 8 gün sürer.
- Fısıh: Mısır'dan çıkışın anısına kutlanan ve 8 gün süren bu bayram Mart-Nisan ayları arasına denk gelmektedir. Yahudiler bu bayram boyunca mayalı yiyecek yemezler.
- Şavuot: Tevrat'ın Yahudilere gelişinin kutlandığı bu bayram Haziran-Temmuz aylarına denk gelmektedir.

Yahudilikte doğan çocuk erkek ise dini kurallara göre 8. günde sünnet ettirilir. Erkek çocuklar için 13 yaşına girdiğinde dinen mükellef olurlar ve bununla ilgili olarak sinagogda ilk defa Tevrat okudukları Bar Mitzva (Dinin Oğlu) töreni yapılır. Kızlar için de zorunlu olmamakla birlikte Bat Mitzva (Dinin Kızı) töreni yapılabilir. Yahudilerde ölüm hayatın başka bir safhasına geçiş olarak görülür. İbranice'de mezarlık Dirilerin Evi anlamına gelen Beth Ha-Hayim ismiyle anılır.⁵⁷

Yahudilikte de diğer dinlerde olduğu gibi mezhepler bulunmaktadır. Geçmişten gelen klasik Yahudi inancını katı biçimde devam ettiren Ortodoks Yahudilerin yanı sıra daha modern bir yaklaşım geliştirmiş olan Reformist Yahudiler de bulunmaktadır. Reformist hareket ilk olarak 19. yüzyıl başlarında Alman Yahudileri arasında baş göstermiştir. Hasidizm'i benimsemiş olan Hasidik Yahudiler ise hayatlarını dine adanmış, değişikliklere kapalı, çok koyu Ortodoks Yahudilerdir. Çocuklarına 5 yaşından itibaren dini eğitim vermeye başlayan Hasidik Yahudilerin bazıları Mesih gelmeden kurulduğu için İsrail Devleti'ni dine aykırı bulur ve kabul etmez.⁵⁸

⁵⁷ Katar, *a.g.e.*, s. 58.

⁵⁸ Katar, *a.g.e.*, s. 60.

1.2.2 Diaspora

Uzun yıllar sadece Yahudi Diasporasını ifade etmek için kullanılan “diaspora” terimi bugün Yunanlılar ve Ermenilerin yanı sıra 30 farklı etnik grup için kullanılmakta ve giderek genişleyen bir anlam içermektedir.⁵⁹ Diaspora kelimesi etimolojik olarak, Yunanca “dia” ve “sperien” kelimelerinin birleşmesinden meydana gelen ve dağılmak anlamına gelen “diaspeiro” fiilinden türemiştir.⁶⁰ Köken bakımından Yunanca olmasına rağmen terim ilk kez 70 Yahudi tercüman tarafından Yunanca’ya çevrilen Tevrat’ın ünlü Yunanca çevirisi olan Septuagint’de kullanılmıştır.⁶¹ Yunan kültürünün baskın olduğu İskenderiye (Alexandria) şehrinde Yahudiler, Yunan diline ve Helenik kültüre adapte olarak yaşamakla birlikte gerçek vatanlarına ve tapınaklarına bağlılık ve sadakatlerini devam ettirmişlerdir. Diaspora terimi; bugünlere erişen birçok anlam nüansını bu çift kültürlü, melezleşme ortamında edinmiştir. Diaspora kelimesinin içinde geçen sessiz harfler kök olarak alındığı takdirde sesli harflerin eklenmesiyle spor, spread, disperse gibi çok çeşitli İngilizce kelimeler türetmek mümkündür. Bugün diaspora kelimesi bir bitkinin tohumlarının etrafa dağılması gibi dağılmış, tamamen asimile olmamış, bununla beraber, kültürel, sosyal ve kimliksel olarak memleketlerini çağrıştıran yeni yerleşim yerleri kurmayı başaramamış, dağınık haldeki nüfusları işaret etmektedir.⁶²

Diaspora kelimesi uzun yıllar sadece Yahudi Diasporasını ifade etmek için kullanılmıştır. Yahudi Diasporasının başlangıcı ise MÖ 586 yılında gerçekleşen Babil sürgünüdür. Ermeni ve Rum Diasporaları da Yahudi Diasporasına benzer biçimde anavatandan zorunlu göç yoluyla oluşmuştur. Sürgün dışında emek, kölelik veya ticaret gibi amaçlarla oluşmuş diasporalar da vardır. 1700 ve 1800’lü yıllarda Amerika kıtasında meydana gelen ekonomik gelişme paralelinde yeni kıtaya Afrika’dan köleler, Asya’dan sözleşmeli işçiler ve Avrupa’dan yeni yerleşimciler akmıştır.⁶³ Bununla beraber, hangi toplulukların diaspora sayılabileceği de çoğu zaman tartışılmıştır. Önceleri sadece Yahudiler

⁵⁹ Robin Cohen, *Diaspora and the nation-state: from victims to challengers, Migration, Diasporas and Transnationalism*, (ed. S. Vertovec ve R.Cohen), Massachusetts, Edward Elgar Pub., 1999, s. 266-279.

⁶⁰ *Encyclopedia of Diasporas: Immigrant and Refugee Cultures Around the World*, Volume I: Overviews and Topics, New York, Springer, 2005, s. 26.

⁶¹ Oxford English Dictionary, “Diaspora”, Oxford, Oxford University Press, 1971.

⁶² Christine Kavazanjian, *Diaspora: A Brief Introduction*, Toronto Zorlan Institute, 2007, s. 1.

⁶³ Karim Haiderali Karim, *The Media of Diaspora*, London, Routledge Press, 2003, s. 4.

için kullanılan kelimenin anlamı genişleyerek daha fazla topluluğu kapsar hale gelmiştir. William Safran diasporanın karakteristik özelliklerini şöyle belirtmiştir:⁶⁴

- Orijinal bir merkezden çevre bölgelere yayılma durumu,
- Anavatan efsanesinin ebedileştirilmesi,
- Dönülecek bir yer olarak anavatanın idealize edilmesi,
- Anavatanı yeniden tesis etme veya muhafaza etme sözü,
- Etnik-ulusal kimliğin muhafazası için anavatanla ilişkili olma durumu.

Safran anavatanın efsanevi birleştirici özelliğinden ve anavatana dönme isteği üzerinden bir diaspora tanımı geliştirmiş olsa da günümüzde diaspora sayılan toplumların büyük bir kısmı ekonomik nedenlerle veya daha iyi yaşam koşulları arzusuyla şu an bulundukları ülke ve bölgelere gelmişlerdir. Bu toplulukların geldikleri bölgelere geri dönmeyi ne kadar istedikleri tartışılabilir.

Safran'ın Diaspora tanımlaması daha çok Yahudi Diasporasını ve kendi yaklaşımı çerçevesinde ona en çok benzeyen Ermeni Diasporasını işaret etmektedir. Robin Cohen ise diaspora kavramını daha geniş biçimde ele alarak sürgün diasporalarının yanı sıra, ticaret, emek, emperyal ve kültürel diasporalar olmak üzere 4 farklı diaspora türü daha ortaya atmıştır. Yahudi Diasporası, Ermeni Diasporası ve Afrika Diasporasını sürgün kurbanları olarak Sürgün Diasporası, emperyal amaçlar taşıyan yerleşimler sonucu ortaya çıkmış, İngiliz, İspanyol ve Rus, Hollada ve Antik Yunan Diasporalarını Emperyal Diasporalar, Ticari Kolonileşme neticesinde ortaya çıkmış olan Vietnam ve Lübnan Diasporalarını Ticari Diasporalar, Çin ve Hindistan, İtalyan, Türk Diasporalarını emek göçü neticesinde ortaya çıktıkları için İşgücü Diasporası, Karayip Diasporasını ise Kültürel Diaspora olarak nitelendirmiştir. Sürgün ve Emperyal diasporalar tarihsel süreç içerisinde örnekleri mevcut olup klasik diaspora yaklaşımı çerçevesinde ele alınırken, ticaret, emek ve kültürel diasporalar modern diaspora yaklaşımını yansıtmaktadır.⁶⁵

Sheffer modern diasporayı ev sahibi ülkede yaşayan ancak köken ülkeyle güçlü maddi manevi bağları olan göçmen kökenli etnik azınlık olarak tanımlamıştır. Tölölyan, Schnapper ve Butler gibi bilim insanları tarafından Diasporanın diğer dağılmış gruplardan en ayırt edici özellikleri; iki ya da daha fazla ülkede yoğun şekilde dağılmış olması ve anavatan, ev sahibi

⁶⁴ M. Çağatay Okutan, "1915 Ermeni Tehciri'ne Kavramsal Bir Yaklaşım", *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No: 29, 2012, s. 79-90.

⁶⁵ Robin Cohen, *Global Diasporas: An Introduction*, London, UCL Press, 1997, s. 186.

ülke ve topluluğun diğer dağılmış kitleleriyle ulusüstü bağlarını sürdürmesi olarak tespit edilmiştir.⁶⁶

Her ne kadar diaspora kavramının tanımı globalleşme ve gelişen teknoloji bağlamında giderek genişlese de, kavramın çıkış noktası olan Yahudi Diasporası referans merkezi olarak yerini koruyacaktır. Yahudi Diasporası kavramsal ve tarihsel öneminin yanı sıra, etki gücü bakımından ulaştığı nokta itibarı ile de diaspora alanında önemli bir örnek teşkil etmektedir.

1.2.3 Kültür, Örgüt ve İletişim İlişkisi

Kültür, örgüt ve iletişim kavramları arasında kuvvetli bir ilişki bulunmaktadır. Bu kavramlar birbirlerine sıkı sıkıya bağlıdır. Bireyler daha geniş sosyal yapılar olan topluluk ve örgütlerin bir üyesidir, bu üyelik durumu onları belirli bir ortak kültürün bir parçası yapar. Bireyler ve örgütler bu anlamda kültürel, psikolojik ve tarihsel geleneklere sahiptir.⁶⁷

Birleştirici ve uzlaştırıcı idealler aracılığı ile toplumu geleceğe taşıyan kültür kavramı Latince’de tarım anlamına gelen “cultura” kelimesinden türemiştir.⁶⁸ Geniş kapsamlı bakıldığında kültür bir toplumun tüm yaşam biçimidir. Toplumun duyu ve düşüncelerinden beslenen kalıplar kültürü oluşturur. Kültür kavramı insanların ait olduğu topluma veya örgüte uyum sağlama dürtülerini de barındırmaktadır. Kültür; bilgiyi, inancı, sanat ve ahlakı, örf ve adetleri, kişinin toplumundan edindiği değer ve alışkanlıkları kapsayan karmaşık bir bütündür. Örgüt kültürü ise kısaca, örgüt üyelerinin duyu, düşünce ve davranışlarını şekillendiren değer ve inançlar bütünü olarak kısaca tanımlanabilir.⁶⁹

Yunanca’da organan (organ) kökünden türeyen organizasyon teriminin Türkçe karşılığı olan örgüt kavramı kendilerine ait kültür ve alt kültüre sahip toplulukları anlatmak için kullanılmaktadır. Toplum bir sosyal sistem olarak birçok sosyal sistemi, yani birçok örgütü kapsamaktadır. Dolayısıyla toplum kültürü örgüt kültürünü etkilemektedir.⁷⁰

Yahudi Diasporası belirli unsurlar aracılığıyla Diaspora bünyesindeki örgüt ve kuruluşların, Diasporanın medya, siyaset ve sinemadaki uzantılarının bağlı olduğu geniş bir

⁶⁶ Andoni Alanso, Pedro J. Oiarzabal, *Diasporas in the new media age: Identity, politics, and community*, Nevada, University of Nevada Press, 2010, s. 3.

⁶⁷ Serpil Durğun, "Örgüt Kültürü ve Örgütsel İletişim" *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt.3, sayı. 2, 2006, s. 112-132.

⁶⁸ Bekir Kocabaş, "Kültür ve Medya", *International Journal of Human Sciences*, cilt 1. no. 1, 2006, s. 1-15.

⁶⁹ Nezahat Güçlü, "Örgüt kültürü", *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2003, s. 147-159.

⁷⁰ Zehra Nuray Nişancı, "Toplumsal Kültür-Örgüt Kültürü İlişkisi ve Yönetim Üzerine Yansımaları", *Journal of Life Sciences*, cilt. 1, no. 1, 2012, 1279-1293.

topluluktur. Diaspora bünyesindeki bütün örgüt, yapı ve bireyler, değişen oran ve biçimlerde de olsa Diasporayla kültürel, psikolojik ve tarihsel bağlara sahiptir.

İletişim ise grup ve bireyleri organize etmesi bakımından önemlidir. Gruplar ve bireyler iletişim süreciyle örgüte bağlanırlar, dolayısıyla örgüt üyeleri arasında paylaşılmış bir gerçeklik oluşur. Örgütün oluşumu ve yapılanmasında iletişim çok büyük bir öneme sahiptir. Bireysel bir olgu olmayan örgüt kültürünün oluşumunda örgütsel iletişim neticesinde paylaşılan değerler bütünü etkili olmaktadır. Örgüt kültürünün bireye yol göstericiliği örgütsel iletişim süreci paralelinde gerçekleşir.⁷¹

Birey taşıdığı sosyal veya örgütsel kimliğin bir sonucu olarak **özdeşleşme ihtiyacı** hisseder. Bireyler dahil oldukları toplulukla veya bu topluluk bünyesinde bulunan örgütlerle duygusal, düşünsel ve değersel bağlılık kurarlar. Kurulan bu bağların sonucu olarak birey kendisini bütünün bir parçası olarak hisseder ve tanımlar. Örgütsel iletişim bu bütüne ait olma hissini dolayısıyla bireyin özdeşleşme sürecini güçlendirmektedir.⁷²

Yahudi Diasporası İletişim Stratejisini şekillendiren ve ilerleyen bölümlerde detaylı olarak ele alınacak olan **Holokost, Antisemitizm, Siyonizm gibi önemli unsurlar** iç iletişimi güçlendirerek yukarıda anlatılan **özdeşleşme** ihtiyacını sağlamakta ve sosyal ve örgütsel kültürün yapılanmasına temel teşkil etmektedir.

1.2.4 İletişim Stratejisi

Bugün İletişim Stratejisi kavramı daha çok işletme ve pazarlama gibi alanlarda öne çıkan bir kavramdır. İletişim Stratejisi genellikle kurumsal iletişim bağlamında ele alınmakta ve bu ifadeyle kurumların hedeflerine ulaşmak için izlemeyi planladıkları uzun vadeli yol ve yöntemler kastedilmektedir. Kurumsal İletişim Stratejisi çoğu zaman halkla ilişkiler kapsamında da ele alınmaktadır. Belirli bir kuruluşun ekonomik, sosyal, siyasi hedeflere ulaşması için kurum içi ve kurum dışında gerekli iletişimi kuran ve toplumsal açıdan kabul edilebilir davranışlarla kurum amacı açısından bir denge oluşturarak kuruluşun çevresine uyumlu olmasını sağlayan yapıdır.⁷³ İletişim Stratejisi bir algılama yönetimi olarak da görülebilir. İletişim Stratejisi, kurumsal mesajda anlam kaymalarını yok etmek, negatif

⁷¹ Durğun, "Örgüt Kültürü ve Örgütsel İletişim", s. 112-132.

⁷² İpek Kalemci Tüzün, "İrfan Çağlar, Örgütsel Özdeşleşme Kavramı ve İletişim Etkinliği İlişkisi", *Journal of Yasar University*, cilt. 3, no. 9, 2008, s. 1011-1027.

⁷³ Rüyeyda Akyürek, *Kurumsal İletişim Yönetimi*, Eskişehir, Anadolu Üniv. Yay., 2005, s. 46.

algıları pozitifte çevirmek, hedef kitleye iletilecek mesajı doğru yönetmek gibi misyonları üstlenir.⁷⁴ Halkla İlişkilerde İletişim Stratejisi oluşturulurken hedef kitlenin tespiti, hangi mesajların hangi yolla iletileceği ve içeriği üzerinden bir strateji oluşturulmaktadır.⁷⁵ Aslında kurumların ve işletmelerin hedef kitleye mesajın hangi yolla iletileceğini tespit etmeleri Kitle İletişim Modellerinden Leswell Modeli'nin bu alandaki etkisini göstermektedir. İlaveten doğru mesajı seçmek de nitel bir ölçüm olmakla birlikte kitleleri etkilemek açısından önemli bir etkidir.

Yahudi Diasporası bir kurum veya kuruluş olmadığı gibi birbiriyle ilişkili veya bağımsız bir sürü kuruluş ve hemen hemen dünyanın her yerine dağılmış Yahudi halkları ve Diaspora bünyesindeki bireylerden oluşmaktadır. Böyle bir yapının bütün fertlerinin bir araya gelip yazılı bir iletişim stratejisi ortaya koyamayacağı ortadadır. Ancak Yahudi Diasporasının kaynaklık ettiği iletişim süreci başta ABD siyaseti ve halkı olmak üzere bütün dünyayı etkilemektedir. Bu nedenle Diasporanın bütününe dair yazılı bir stratejisi olduğu görülmese de resmin bütününe bakıldığında bir iletişim stratejisinin varlığı sezilmektedir.

Bununla beraber tarihsel süreç boyunca kendine has karakteristik özellikler edinen **Yahudi Diasporası bu İletişim Stratejisinin mesaj-ileti kaynağını** oluşturmaktadır. Diaspora bünyesinde bulunan **örgüt ve kuruluşlar** da bu anlamda hem mesaj kaynağı hem de vurgulanacak **mesajları belirleyici faktörler** hatta bazı durumlarda araçlar olarak görülebilirler. **Siyaset, Medya ve Sinemada** görülen Yahudi etkileri ise mesaj kaynağı olan Diasporadan hedef kitle olan ABD yönetimine ve halkına iletilerin gönderildiği aracı veya **araçlardır**. Fakat tüm bu iletişim süreci, çalışma boyunca tespit edilen ve yer yer vurgulanan **Stratejik İletişim Unsurları** doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Diasporanın büyük bölümü tarafından benimsendiği ve uygulandığı görülen bu unsurlar **Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi** kapsamında iletilecek mesajların niteliğini etkilemektedir. Stratejik iletişim unsurları İletişim Stratejisinin hangi mesajları seçeceği konusunda etkili olmaktadır.

⁷⁴ Ayhan Yılmaz, *Halkla İlişkiler Uygulamaları ve Örnek Olaylar*, Eskişehir, Anadolu Üniv. Yay., 2005, s. 87.

⁷⁵ Yasemin Öngören, "Halkla İlişkiler Stratejik Planlamada Değerlendirme: Reklam Eşdeğerinin Kurumlar Açısından Kullanım Alanları", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*, cilt: 35, 2011, s. 95-114.

İKİNCİ BÖLÜM

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE YAHUDİ DİASPORASI-TARİHSEL SÜREÇ BAĞLAMINDA YAHUDİ DİASPORASI İLETİŞİM STRATEJİSİ

Diaspora ve diaspora kavramıyla ilgili olarak bugün herkesin bildiği ve kabul ettiği bir şey varsa o da Yahudi Diasporasının dünyanın en eski diasporası olduğu ve uzun yıllar hatta asırlardır bu kavramın sadece Yahudileri ifade ettiği. Bu nedenle “diaspora nedir” sorusunun cevabını bulmaya kalkanların öncelikli olarak ele aldıkları konu Yahudi Diasporası olmuştur. Diasporanın nasıl başladığını ve tarihsel süreç içerisinde bu kavramın nasıl geliştiğini görmek isteyenlerin ele alması gereken konulardan biri de geçmişten günümüze Yahudi Diasporasının macerasıdır. Yahudi Diasporası İletişim Stratejisini anlamak için bu stratejinin temellerini oluşturan Yahudilerin karakteristik özelliklerinin tarihsel süreç içerisinde nasıl şekillendiğini ele almak faydalı olacaktır. Yahudilerin tarihi macerası onların bugünkü durumlarına gelmesinde ve bugünkü özelliklerine kavuşmalarında büyük bir etkiye sahiptir. Bu bağlamda; Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi genel trendinin oluşmasında Yahudi tarihi oldukça etkili olmuştur.

1.1 Yahudiler: Sürgün ve Dağılımlı Hıykesi

Yahudilik tarihi sürgünün, dışlanmışlığın ve dağılımlılığın tarihidir. Uzun yıllar boyunca sadece Yahudi Diasporasını anlatmak için kullanılan diaspora terimi de bu dağılımlılığı ifade etmiştir. Yahudiler diaspora toplulukların ilkidir ve yeryüzünde en uzun süre dağınık halde bulunanıdır. Halen İsrail’de yaşıyandan daha fazla Yahudi, İsrail dışında dünyanın çeşitli yerlerinde dağınık halde bulunmaktadır. 2010 verilerine göre, toplam 13.428.300 olan Yahudi nüfusunun 5.703.700’ü İsrail’de ve yarıdan fazlasına tekabül eden 7.724.600’ü İsrail dışında yaşamaktadır.⁷⁶ Buna dayanarak Yahudilerin halen bir diaspora formunda olduğu ve diasporik dağılımlılık özelliğini anavatanları kabul ettikleri İsrail’e rağmen sürdürdükleri söylenebilir.

Yahudilerin tarih boyunca süregelen bu dağılımlı ve savrulmuş durumu kendilerine özel bazı karakteristik özellikler kazanmaları sonucunu da beraberinde getirmiştir. Sürekli yer

⁷⁶ Sergio Della Pergola, “*World Jewish Population 2010*” (Number2-10), Conneticut, North American Jewish Data Bank, 2011, s. 5-6.

değiştirme riskiyle karşı karşıya kalabilme durumları, ticarete yetenekli olmalarının yanı sıra, eşyaya göre daha kolay taşınabilen ve bugünkü paraya tekabül eden altına dolayısıyla sermayeye önem vermelerini de sağlamıştır. Yahudiler ticarete yatkınlıkları sayesinde farklı coğrafyalarda kendileri gibi ticaretle uğraşan Yahudilerle bağlantı sağlamışlardır. 1535 ve 1536 yıllarında Portekiz'deki Engizisyon uygulamasından kaçan Yahudiler ve İspanya'dan Osmanlı coğrafyasına sığınan Yahudiler bu duruma örnek gösterilebilir. Sefarad ve Morana Yahudilerinden oluşan bu gruplar 16. ve özellikle 17. yüzyılda İber Yarımadası, Selanik, İtalya gibi merkezler arasında daha sonra yenedünyaya da taşınacak olan yoğun bir ticari faaliyet yürütmüşlerdir. 1492'den önce Ermeni ve Rumların elinde olan İtalya ve Osmanlı arasındaki ticaret kısa sürede Yahudilere geçmiştir. Yahudiler Balkanlarda, Dalmaçya kıyısından başlayan, doğuda Selanik'e kadar giden, kuzeyde Saraybosna üstünden geçerek Budin'e bağlanan, ayrıca Sofya ve Vidin üzerinden geçerek Tuna'ya uzanan çeşitli ticaret hatları oluşturmuşlardır. Bu özellikleriyle 16. ve 17. yüzyıllarda da Müslüman ve Hristiyan çevreler arasında tam bir aracı olmuşlardır.⁷⁷

Ticaret sayesinde uzak diyarlardaki Yahudiler birbirleriyle temas kurmuş; bunun yanı sıra dünyadaki gelişmelere açık ve diğer toplumlarla içli dışlı olmuşlardır. Dünya milletleri arasına dağılmış olan Yahudiler, en iyi yaptıkları iş olan ticaret sayesinde dünya üzerindeki hemen hemen her milletle etkileşim halinde olmuşlardır. Bu durum, içlerinden birçok bilim adamı, yazar ve entelektüelin çıkmasının basit bir sebebi olarak görülebilir. **Yahudi İletişim Stratejisinin temel yöntemlerinden biri de diğer toplumları onlarla içselleşerek, yönlendirmek ve algılarını etkilemektir.**

1.2 Yahudi Tarihi

Yahudi Diasporasının başlangıcı ünlü Babil sürgünüdür. MÖ 586'da Babiller antik Yehudiye Krallığı'nın topraklarını ele geçirmiş ve Yahudileri buradan sürerek onları Babil'e götürmüşlerdir. Geri dönen bir kısım Yahudiler Romalılara zaman zaman isyan etse ve bu isyanların bazılarında başarılı olsalar, hatta Kudüs'ü kısa aralıklarla yönetseler de Roma dönemi boyunca tamamen dağılmışlardır. Yahudiler, Romalılara karşı Persleri desteklemişler ancak, bu iki devletin barış yapması sonucu Kudüs'ten tamamen sürülmüşlerdir. Bizans İmparatoru Herakleios, 628 yılında Filistin'i ele geçirdikten sonra bir fetva yayınlayarak Yahudiliği Doğu Roma İmparatorluğu topraklarında yasaklamıştır. Bunun üzerine Yahudiler

⁷⁷ Eshter Benbassa ve Aron Rodrigue, *Türkiye ve Balkan Yahudileri Tarihi*, Çev. Ayşe Atasay, İstanbul, İletişim Yayınları, 2003, s. 143-145.

buradan, soyluları ve halkının bir kısmı Yahudiliği tercih etmiş olan Hazar Kağanlığı'na ve Baltık ülkelerine yerleşmişlerdir.⁷⁸ Ancak Kudüs'teki Bizans hâkimiyeti de çok uzun sürmemiş ve Yahudiler Kudüs'ün Hazreti Ömer döneminde 638'de Müslüman Arapların eline geçmesinden sonra Kudüs'e tekrar giriş hakkı elde etmişlerdir.⁷⁹

Yahudiler Müslümanların hâkim olduğu bölgelerde dünyanın diğer yerlerine kıyasla daha rahat yaşamışlardır. Sadece Kudüs'te değil İslam coğrafyasının birçok yerinde, İslam'ın adalet yaklaşımı ve İslam yaşam biçiminde hukukun üstünlüğü Yahudilerin buraları yaşam alanı olarak tercih etmesine yol açmıştır. İslam İspanyası yani Endülüs de Yahudilerin yoğun yerleşimine sahne olmuştur. Müslümanlar, İspanya'yı 711'de fethettiklerinde burada bulunan Yahudiler onları sevgi gösterileriyle karşılamıştır; bu durum her ne kadar Yahudilerin değişen siyasi konjoktüre uyum sağlama konusundaki başarısı olarak görülebilirse de, İslam emirlerinin adaletli ve hoşgörülü yaklaşımı da bunda etkindir.⁸⁰ Zamanla Ortadoğu ve Balkanlar gibi çevre coğrafyalara da yayılan İspanya Yahudileri kendilerine Sefarad demektedir.⁸¹ Ayrıca Türkiye'deki Yahudilerin büyük bir kısmı Hristiyanların 1492'de İspanya'nın tamamını fethetmesi üzerine onların baskısından kaçarak 2. Bayezid zamanında İspanya'dan göç etmiş bu Yahudi topluluğundan oluşmaktadır.⁸²

Batı Avrupa'da, Yahudiler resmi veya gayri resmi yaptırım ve baskılarla dışlanmış ve ezilmişti. Polonya ve Litvanya civarı Yahudilere kısmen daha hoşgörülü davranılan alanlardı. Zaten Osmanlı İmparatorluğu dışında dünya Yahudilerinin büyük bir bölümü de bu alanda yaşamaktaydı.⁸³ Yirminci yüzyıl başlarında, Aşkenaz denilen Avrupa Yahudilerinin büyük kısmı günümüz Polonya, Litvanya, Belarus, Ukrayna bölgelerini içine alan Rus İmparatorluğu'nun Batı kısmındaki Pale Yerleşiminde yaşıyordu.⁸⁴

Yahudi Diasporası, Siyonizm'den önce, bulundukları ülkenin dillerini konuşan, İbranice'yi ibadetlerde kullanan ticaret erbabı ve fazla emperyal amaçları olmayan kimseler görünümündeydiler. Ancak aydınlanma dönemi ve akabinde Siyonizm'le birlikte Yahudiler ve dünya Yahudiliği bambaşka bir mecraya girdi. Neticede birbirinden sadece genetik

⁷⁸ Hatice P. Erdemir, Halil Erdemir "Kudüs'te Yahudi İsyanı ve Yahudiler" *History Studies*, Cilt. 2. Sayı. 3, 2014, s. 117-136.

⁷⁹ Kerim Bakı, *Kudüs: Kutsallığın Başkenti*, İstanbul, Timaş Yayınları, 2012, s. 26.

⁸⁰ Mahmut Nana, *Yahudi Tarihi*, Çev. D. İstanbul, Selenge Yayınları, 2008, s. 579.

⁸¹ Sinan İlhan, Fetihden Murabıtlar Dönemine Kadar Endülüs'te Yahudiler, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2006, s. 34.

⁸² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, c. 2, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2011, s. 200.

⁸³ Lloyd P. Gartner, *History of the Jews in Modern Times*, New York, Oxford University Press, 2001, s. 11-27.

⁸⁴ "Pale of Settlement" http://www.yivoencyclopedia.org/article.aspx/Pale_of_Settlement, (Erişim Tarihi: 31 Ekim 2013).

bakımdan değil, kültür ve dil olarak da oldukça farklı insanlardan, ortak din temasıyla onlara milli bir kimlik kazandırılarak Yahudi milleti oluşturuldu.

1.3 Siyonizm

Avrupa'nın aydınlanma dönemine girmesiyle birlikte Yahudiler de gelişen moderniteden nasiplerini aldılar. Bu dönemde Yahudilere daha liberal politikalar uygulanmaya başlandı. Ancak bu durum sonradan değişmeye başlayacak, Yahudilere yönelik baskılar artacaktı. Yahudilere uygulanan bu baskılar Aydınlanma dönemi boyunca ortaya çıkmış laik Yahudiler öncülüğünde Siyonizm'i yükseltmiş ve Siyonizm'in babası olarak bilinen Theodor Herzl, 1897 yılında "Der Judenstaat" (Yahudi Devleti) kitabını basmıştır.⁸⁵

Siyonizm, Filistin'de bir Yahudi ulus devlet oluşturulmasını ve desteklenmesini amaç edinmiş; dünya üzerindeki Yahudilerin genel çıkarlarını ve Yahudi haklarının her yerde korunmasını destekleyen uluslararası boyutta Yahudi milliyetçi hareketi olarak tanımlanabilir. Tarihte Siyon kelimesi özellikle Hazreti Davut'tan sonra Kudüs ve çevresi için kullanılmıştır. Tevrat'ın çoğu kısmında İsrailoğullarından, Siyon halkı veya Siyon oğulları ve kızları olarak bahsedilmektedir. "Siyonizm," ilk olarak Avusturyalı Yahudi yayımcı Nathan Birnbaum'ın kendi çıkarttığı Selbstemanzipation adlı gazetede, 1890 yılında ortaya atılmıştır.⁸⁶

Kurucusu Theodor Herzl ve doğuşu 19. yüzyıl sonu kabul edilen bu hareket yüzyıllar boyunca şekillenmişti. Yahudiler için her daim bir Sion özlemi bulunmaktaydı. Bu hareket resmi şeklini almadan ve Theodor Herzl "Der Judenstaat" kitabını yazmadan önce de binlerce Yahudi tarafından çeşitli organizasyonlar, toplantılar düzenlenmiş, Fransa veya İngiltere'de, içlerinde devlet kurmanın da olduğu çok çeşitli fikirler tartışılmıştı. Ancak 1890'lı yıllarda, Theodor Herzl, Siyonizm'e son şeklini vererek 1897'de İsviçre'nin Basel şehrinde Dünya Siyonist Örgütü'nün (WZO) oluşturulduğu ilk kongrenin toplanmasına öncülük etmiştir.⁸⁷

Bu bağlamda aydınlanma döneminin ve bu dönemdeki laikleşmeye paralel olarak oluşan Siyonist hareketin, Yahudi iletişim Stratejisinin Yahudiler arasında olan kısmına etki ettiğini görmekteyiz. Dünya modernleştikçe ve onların üzerinde bu modern dünya baskı kurdukça Yahudiler de modernleşip, milletleşerek birbirlerine kenetlenmiş ve modern

⁸⁵ "Theodor (Binyamin Ze'ev) Herzl" <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/Herzl.html>, (Erişim Tarihi: 30 Ekim 2013).

⁸⁶ Nicholas Robert Michael De Lange, An introduction to Judaism, New York, Cambridge University Press, 2000, s. 30.

⁸⁷ Laqueur Walter, *A history of Zionism: From the French Revolution to the establishment of the State of Israel*, Random House Digital, Inc., 2009, s. 40

dünyanın dilini konuşarak harekete geçmişlerdir. **Ezilen toplumlar çoğunlukla ya bu ezilmişlik ve acı sendromlarıyla birbirlerine kenetlenmekte ve bunu milli duygularının perçinlenmesinde kullanmakta ya da tamamen asimile olmaktadır. Ermeni ve Yahudi Diasporaları yaşadıklarına inandıkları acıları birbirleriyle olan iletişimi geliştirmek için bir araç olarak kullanmışlardır. Bu da birbirleriyle olan iletişimde izledikleri doğal iletişim stratejisinin oluşmasına yol açmıştır. Bu strateji, baskıya karşı birlik ve sıkı iletişim ağlarının kurulması yoluyla toplumun bütün fertlerine stratejik amacın yayılması ve her fert tarafından benimsenmesidir.**

Yahudilerin iletişim stratejilerinin başarıya ulaşmasında modernleşme sürecini yakından takip etmeleri ve yukarıdaki bölümlerde ele alınan yüzyıllar içinde şekillenmiş kendilerine has özellikleri sayesinde, değişen dünyaya ayak uydurabilen bilim, sanat ve ticarete başarılı, akılcı ve görece açık bir toplum olmaları etkili olmuştur. Yahudilerin değişimine, Siyonizm'in başarıya ulaşarak İsrail'in kurulmasına, Avrupa'nın modernleşmesini Avrupa'nın kalbinde hissederek yaşayan Aşkenaz Yahudileri öncülük etmiştir. Bugün bile Amerika siyasetinde etkin olan ve İsrail'de diğer Yahudi gruplara nazaran söz sahibi olan grup Aşkenazlardır.

1.4 İkinci Dünya Savaşı ve Yahudi Soykırımı-Holokost

İkinci Dünya Savaşı 1939'dan 1945'e kadar devam etmiştir. Savaşın başladığı tarih olarak Almanya'nın Polonya'yı işgal ettiği 1 Eylül 1939 genel kabul görmektedir. Zaman içinde hızla Pasifik ve Uzak Doğu dâhil neredeyse tüm dünyaya yayılan savaş insanlık tarihinin akışını değiştirmiştir. İnsanlık için bir felaketler abidesi olan savaşın sonunda yeni bir dünya düzeni kurulmuştur. Savaşın galibi sayılan 5 ülkenin (ABD, Birleşik Krallık Fransa, SSCB, Çin) daimi hegemonyasında BM teşkilatı oluşturulmuş, dünya çift kutuplu bir sistem üzerine oturtulmuştur. Dünya Ticaret Örgütü, IMF, Dünya Bankası gibi kuruluşlar oluşturularak, Bretton Woods sistemine geçilmiş ve ABD'nin savaş sonunda perçinlenen ekonomik liderliğinin tartışmasız bir siyasi liderliğe doğru evrileceği 90'lı yıllara kadar devam edecek olan bir süreç başlamıştır.

Yahudi Soykırımı da İkinci Dünya Savaşı esnasında gerçekleşmiştir. Holokost; Yahudi Soykırımı'na verilen özel isimdir. Kelime etimolojik olarak Tevrat'ın MÖ 200 yılında tamamlanan Yunanca çevirisinden gelmektedir. Kelimenin bileşenlerinden “Holo” eski Yunanca da toplu anlamına gelmektedir ve “Kost” ise yakmak anlamına gelen “caustos” kökünden türemiştir. Böylece etimolojik bakımdan kelime, Yahudilerin 3. Reich tarafından

katliamlarını, Tevrat'ta geçen İsak'ın katledilmesine kadar gerilere bağlayan derin bir anlama sahiptir.⁸⁸

Yahudiler İkinci Dünya Savaşı'ndan bir devlet sahibi olarak çıkmış ve Siyonist hareketi büyük ölçüde başarıya ulaştırmışlardır. Yahudiler İkinci Dünya Savaşı boyunca büyük acılar çekmişlerdir. Ancak İkinci Dünya Savaşı sadece Yahudiler için değil, bütün dünya için yıkım ve ölüm getirmiştir. Ancak belki de Yahudi Diasporası iletişim Stratejisinin bir başarısı olarak neredeyse bütün dünya genelinde en çok kayba uğrayan ve en çok ezilen halk Yahudilermiş gibi bir algı oluşmuştur.

Oysa ki, başta Rusya olmak üzere Almanya ve tüm Avrupa'nın halkları savaş boyunca yok olmuşlardır. Uzak Doğu'da yaşamını yitiren insanların sayısı da azımsanmayacak derecede fazladır. İkinci Dünya Savaşı'nın önemli özelliklerinden birisi askerden çok sivillerin yaşamına mal olan bir savaş olmasıdır. Örneğin Sovyetler Birliği, nüfusunun %14 üne tekabül eden yaklaşık 23 milyon insanını kaybetmiştir ki bu rakamın sadece 10 milyon 700 bini askerdir, Çin'in toplam kaybı yaklaşık 20 milyon olurken, bunun 4 milyonu asker, 16 milyonu sivildir. Almanya asker ve sivil toplam yaklaşık 7 milyon insanını kaybetmiş, Japonya'da asker ve sivil 2,5 milyon kişi yaşamını yitirmiştir. Bütün dünyada ölenlerin toplam sayısı yaklaşık 73 milyon olup, bunun yaklaşık 25 milyonu asker, 42 milyonu sivildir. Berlin Sovyetler tarafından işgal edildiğinde, yani savaş bittiğinde bile Almanların evleri basılıyor, Alman kadınlar Sovyet ordusunun toplu tecavüzlerine uğrarken, sadece askerler değil, polis, itfaiyeci, postacı gibi bütün üniformalı çalışanlar esir alınıyor ve katlediliyorlardı. Öte yandan, yaklaşık 5 milyon 750 bin Yahudi'nin savaş boyunca yaşamını kaybettiği yani soykırıma uğradığı tahmin edilmektedir.⁸⁹

Bütün dünya için yıkım dolu bir savaş olmasına rağmen İkinci Dünya Savaşı ile en çok özdeşleşen olayın Yahudi Soykırımı olması, hatta bu soykırım olayına kökleri MÖ 200 yılında tamamlanmış olan kutsal kitapların Yunancasından derlenen bir isim olan "Holokost" adının verilmesi ve bu adın bütün dünyada kabul görmüş olması Yahudi Diasporası İletişim Stratesinin başarılı bir uygulaması olarak görülebilir. Yahudilere yönelik saldırılar diğer halklara yapılanlardan farklı bir biçimde daha kasıtlı ve daha sistematik yöntemlerle gerçekleşmiş olsa da İkinci Dünya Savaşı'nın en mağdur topluluğu olarak kendilerini

⁸⁸ Simone Schweber and Debbie Findling, *Teaching The Holocaust*, Los Angeles, Torah Aura Productions, 2007, s. 29.

⁸⁹"World War II Casualties" http://en.wikipedia.org/wiki/World_War_II_casualties, (Erişim Tarihi: 28 Ekim 2013).

tanıtarak bunu kabul ettirmeleri ve günümüzde özellikle Sovyet halkının ve Alman sivillerin yaşadığı acıların hemen hemen tamamen unutulması dikkat çekicidir. İlerleyen bölümlerde de görüleceği gibi “**Mağduriyeti Fırsata Çevirme**” Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin önemli bir unsurunu oluşturmaktadır.

Bu noktada bir de “**Bir Daha Asla Stratejisi**”nden bahsedilmesi faydalı olacaktır. Bir daha asla (never again) stratejisi, Soykırıma uğramış Yahudiler için ve İsrail kimliği için bir temel bir çekirdek özelliği taşımaktadır. Bu stratejinin 4 ayrı önemli prensibi bulunmaktadır. Bunlar; “*Never be a passive victim, never forsake your brothers, never be passive bystander, and never be a perpetrator*”, yani; asla pasif bir kurban olma, asla kardeşlerini yüz üstü bırakma, asla pasif seyirci olma, asla suçlu taraf olma. “**Bir Daha Asla Stratejisi**”nin 4 temel maddesine göre;

1. Yahudiler bir daha mazlum durumuna düşmeyecekler, ezilen taraf olmayacaklar;
2. Kardeşlerine yani kendilerinden olanlara sahip çıkacaklar ve herhangi bir yerdeki Yahudiler kaderlerine terkedilmeyecek;
3. Asla pasif izleyici olmayacaklar, çevrelerindeki ve dünyadaki gelişmelere çıkarları doğrultusunda müdahil olacaklar;
4. Asla suçlu durumuna düşmeyecekler her zaman kendilerini haklı görecektir ve gösterecekler, en suçlu oldukları durumlarda bile üste çıkmayı bileceklerdir.⁹⁰

Gerçekten de Yahudiler Soykırım Trajedisini lehlerine çevirmeyi bilmişlerdir. Elde ettikleri ilk avantaj ise İsrail Devleti’nin kurulması olmuştur.

Kendisi de aslen Yahudi ve ailesi soykırım mağdurlarından olan Norman G. Finkelstein, Türkçe’ye Soykırım Enstitüsü olarak çevrilen kitabı The Holocaust Industry’de soykırım mağduriyetinin Yahudi Diasporası tarafından kullanılmasına şiddetli eleştiriler getirmektedir. Ona göre Yahudi Diasporası politik çıkarları doğrultusunda ve İsrail zorda kaldığında soykırım mağduriyetinden faydalanmaktadır. Soykırım mağduriyetinin

⁹⁰ Yechiel Klar, Noa Schori Eyal, Klar Yonat, “The “Never Again” State of Israel: The Emergence of the Holocaust as a Core Feature of Israeli Identity and Its Four Incongruent Voices”, *Journal of Social Issues*, Vol. 69, No. 1, 2013, s. 125-143.

gerçekleştikten hemen sonra değil de 1967'den sonra İsrail'e karşı eleştirileri bertaraf etme amacıyla parlatıldığını ileri sürmektedir.⁹¹

1967'den önce Amerikan Yahudileri arasında Siyonist hareketin, dolayısıyla İsrail'i önemsemenin ve ziyaret etme isteğinin sınırlı olduğunu belirten Finkelstein, ABD Başkanı Eisenhower'ın İsrail'in Sina ve Gazze'den çekilmesini sağlamasına rağmen kendisine olan Yahudi desteğinin sürmesini bunu destekleyen bir argüman olarak ileri sürmektedir. Finkelstein 1967 Altı Gün Savaşlarını bir dönüm noktası olarak görmektedir.⁹² Finkelstein'a göre Yahudiler kendi kimliklerini şekillendirme konusunda da soykırım trajedisinden faydalanmaktadır. Bununla beraber Yahudiler için Amerika aslında kurban oldukları değil öncü oldukları ve refaha eriştikleri bir yerdir, en zengin 40 Amerikalının 16'sı Yahudi kökenlidir. Nobel kazananların %40'ı, üniversite hocalarının %20'si Yahudi'dir. New York ve Washington'daki hukuk şirketlerinin toplamda %40 Yahudi ortaklık payı bulunmaktadır.⁹³

Finkelstein, Yahudilerce çok büyük önem taşıyan ve soykırımı anılarda canlı tutma amacıyla ABD'de ulusal boyutta gerçekleştirilen soykırım anmalarını da eleştirmektedir. Bu faaliyetler 50 eyalette genelde eyalet yasama organlarının sponsorluğu ile gerçekleştirilmektedir. Holokost Dernekleri Birliği listesine göre ülke genelinde 100'ü aşkın Holokost derneği ve yedi Holokost müzesi bulunmaktadır. Bu hatırlatma zincirinin merkezi Washington'da bulunan ABD Holokost anısal müzesidir. Finkelstein, ABD'de böylesine bir müze bulunucaksa bunun Kızılderililer veya ABD'de kölelik temalı olması gerektiğini, Washington'da Yahudi Soykırım Müzesi olmasının, Berlin'de Almanya tarafından Kızılderili veya Köle Ticareti Müzesi açılmasıyla aynı anlama geldiğini ifade etmektedir.⁹⁴

Yahudilerin soykırımdan giderek daha fazla bahsetmesi, Suskunluk Sarmalı Kuramını akla getirmektedir. Yahudi Diasporasının etkin faaliyetleri neticesinde özellikle 1967 yılından sonra soykırım olgusu konusunda diğer insanlar Yahudilere yapılan yanlış konusunda daha fazla şuur sahibi olmuşlardır. Tarihin suskun halkı Yahudiler, tarih boyunca süre gelen Suskunluk Sarmalını kırmışlar ve görüşlerini daha yüksek sesle dile getirmeye başlamışlardır. Ancak bu sefer de Yahudi taraftarı görüşlerin özellikle ABD'de hakim olmasıyla kendilerine yönelik eleştiri ve olumsuz fikirleri geçersiz kılan ters yönlü yeni bir Suskunluk Sarmalı oluşmuştur.

⁹¹ Norman G. Finkelstein, *The Holocaust Industry: reflections on the exploitation of Jewish suffering*, London, Verso, 2003, s. 30.

⁹² Finkelstein, *a.g.e.*, s. 19.

⁹³ Finkelstein, *a.g.e.*, s. 32.

⁹⁴ Finkelstein, *a.g.e.*, s. 72.

1.5 Yahudi Halkları

Yahudi halklar temelde Aşkenaz ve Sefarad olarak ayrılırlar da, pratik bir yaklaşımla Sefarad kabul edilen Ortadoğu veya Arap Yahudisi Mizrahilerin yanı sıra bugün dünyada; Bene İsrail, Bnei Menaşe, Koçin Yahudileri, Bene Efraim gibi Hindistan Yahudileri; Yunanistan'daki Romanyotlar; İtalyan Yahudileri ("İtalkim" veya "Bené Roma"); Yemen ve Umman'da Temaniler; önemli bir bölümünü Etiyopyalı Beta İsrail'in oluşturduğu çeşitli Afrika Yahudi grupları; başta Kaifeng Yahudileri olmak üzere Çin Yahudileri ve bazıları günümüzde yok olmaya yüz tutmuş diğer cemaatlerin de aralarında bulunduğu birçok irili ufaklı Yahudi halkları bulunmaktadır. Bu halkların arasında ana dili Yidiş olan, bugün dünya üzerindeki Yahudilerin yaklaşık %70'ini oluşturan (ki bu oran soykırımdan önce %90 civarındaydı) Avrupa kökenli Aşkenazlar Yahudilik olgusuna katkıları, dünyada oluşturdıkları değerler ve etkinlikleri bakımından Yahudi halklar arasında başat durumdadır.⁹⁵

1.5.1 Aşkenazlar

Aşkenazlar; Almanya, Fransa ve Doğu Avrupa'da yaşayan veya onların soyundan gelen Yahudiler olarak adlandırılabilir. Aşkenaz terimi Orta Çağ'da Yahudiler tarafından Almanya ve çevresine verilen isimdir.⁹⁶ Anadilleri olan Yidiş, Almanca'ya oldukça benzeyen, bununla beraber çoğunlukla dini motifli eski İbranice kelimeler de içeren bir dil olup İsrail'e entegre olan bu Yahudiler artık İbranice konuşmaktadırlar. Genellikle Batı Avrupalılar gibi açık tenli insanlardır.⁹⁷ Aşkenazlar içinden tarih boyunca birçok ünlü bilim adamı, filozof ve düşünür çıkmıştır. Avrupa dışına olan yoğun göçlerden dolayı Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Arjantin, Avustralya ve Brezilya gibi ülkelerin bulunduğu Yeni Dünya'daki Yahudilerin de çok büyük bir kısmı Aşkenazlardan oluşmaktadır. George Soros, Ivan Boesky gibi ABD'denin önde gelen zenginleri Yahudilerin önemli bir kısmı ve dünya petrol, kahve ve silah sanayisinin önemli bir kısmını elinde tutan tekellerin sahipleri, Joe Lieberman gibi politikacılar ve Rotschildler gibi dünyanın gizemli zengin aileleri hep Aşkenaz halkının fertleridir. ABD'deki ilk Yahudi örgütü olan sonraki bölümlerde daha ayrıntılı ele alınacak

⁹⁵ "Yahudiler" <http://tr.wikipedia.org/wiki/Yahudiler>, (Erişim Tarihi: 15 Ekim 2013).

⁹⁶ "Ashkenazi People" Encyclopedia Britannica, Online Edition: <http://www.britannica.com>, (Erişim Tarihi: 1 Mart 2014).

⁹⁷ Bernice Schrank, "Cutting Off Your Nose to Spite Your Race": Jewish Stereotypes, Media Images, Cultural Hybridity", *Shofar: An Interdisciplinary Journal of Jewish Studies*, Vol. 25, No. 4, Summer 2007, s. 18-42.

olan B'nai B'rith örgütü de Almanya göçmeni Aşkenaz Yahudileri tarafından 13 Ekim 1843 tarihinde New York şehrinde kurulmuştur.⁹⁸

1.5.2 Sefaradlar

Aşkenazlardan sonra en önemli ikinci grup Sefaradlardır. Sefaradlar İspanya, Portekiz, Kuzey Afrika, İtalya, Yunanistan ve Türkiye’de yaşayan ve onların soyundan gelen Yahudiler olarak ifade edilebilir.⁹⁹

Sefarad kelimesi eski İbranice’de İspanya anlamına gelmektedir. Konuştıkları dile “Ladino” adı verilmektedir. Bu dil tıpkı Aşkenazların kullandığı Yidiş dilinin İbranice ve Almanca’dan gelmesi gibi İspanyolca ve İbranice dillerinin karmasından oluşmuş, ağırlıklı olarak eski İspanyolca’ya yakın bir dildir. 1400’lere kadar İberya, Kuzey Afrika ve Ortadoğu; Yahudilerin Hristiyan topraklarına göre daha az kısıtlandığı ve çok daha özgür bir yaşam sürdüğü Müslüman coğrafyasında dâhildi. Sefaradlar 15. yy. sonlarında Hristiyanların eline geçen İspanya’dan 1492 yılında kovuldular. Buradan kovulan Sefaradlar, başta Osmanlı İmparatorluğu olmak üzere Hollanda, İtalya, Kuzey Afrika ve Ortadoğu bölgelerine dağılmışlardır.¹⁰⁰

Sefarad düşünce ve kültürü, Yunan ve İslam, felsefe ve biliminden çok etkilenmiştir. Bunun önemli bir gerekçesi olarak bir devrin medeniyet, bilim ve felsefe merkezi, Müslüman Endülüs Devleti’nin Sefaradların yurtları olan İspanya’da hüküm sürmesi olarak gösterilebilir. Sefaradlar, Osmanlılar ve diğer Müslüman toplumların yanı sıra başta Yunanlılar olmak üzere Akdenizli ve Balkanlı Hristiyan gruplarla da çok fazla etkileşimde bulunmuşlardır. Bu anlamda Sefaradlar, Aşkenazlara nazaran daha Akdenizli bir halktır. Bu Akdenizlilik müzik zevki ve damak tadı gibi kültür ve göreneklerinde kendini göstermektedir. Örneğin; Hamursuz (Pesah) bayramı boyunca Aşkenazların sakındığı; pirinç, mısır ve bakliyat ürünlerini, Sefaradlar rahatça tüketmektedir. Bir kısmı Türkiye’den göç eden İsraili Sefaradlar; Türkiye ile olan tarihsel bağları, minnet duyguları ve coğrafi-kültürel köken bakımından yakınlıkları nedeni ile Türkiye’ye Aşkenazlara nazaran daha sempatik bakmaktadırlar. Türkiye’den göçen, Türkiye kökenli İsrail vatandaşı Sefaradların bir kısmı iş

⁹⁸ “B’nai B'rith” <http://www.bnaibrith.org>, (Erişim Tarihi: 15.10.2013).

⁹⁹ Sinan İlhan, Fetihten Murabıtlar Dönemine Kadar Endülüs’te Yahudiler, s. 34.

¹⁰⁰ Ahmet Hikmet Eroğlu, *Osmanlı Devleti’nde Yahudiler*, Ankara, Alperen Yayınları, 2000, s. 25.

yerlerine Türk bayrağı asmakta, Türkçe müzikler dinlemekte, bir kısmı Türkçe konuşmakta, bir kısmı ise Türkiye vatandaşlıklarını sürdürmektedir.¹⁰¹

1.5.3 Mizrahiler

Mizrahiler arasında, Irak Yahudileri, Mısır Yahudileri, Berberi Yahudiler, Lübnan Yahudileri, Kürt Yahudileri, Libya Yahudileri, Suriye Yahudileri, Buhara Yahudileri, Dağ Yahudileri, Gürcü Yahudileri, İran Yahudileri ve diğer gruplar sayılmaktadır. Genellikle Arapça'nın hakim olduğu coğrafyalarda bulunduklarından büyük ölçüde anadilleri Arapça olup, Arap Yahudileri olarak da adlandırılmaktadırlar. Zaman zaman kültürel ve antropolojik bazı benzerlikler neticesinde (her iki grup da Ortadoğu-Akdeniz kültür coğrafyasındandır- her iki grup da çoğunlukla esmer veya hafif kavruk tenlidir, tip olarak Akdeniz-Ortadoğu insanına benzerler) Sefaradların bir alt grubu olarak kabul edilseler de Mizrahiler aslında ayrı bir gruptur. Sefarad kabul edilmelerinde dinsel ayinlerdeki benzerliğin yanı sıra Sefaradların İspanya'dan kovulduktan sonra Mizrahilerin yaşadıkları yerlere gelip yaşaması ve bazen de bu yerlerde Sefaradların baskın nüfus olmasından kaynaklıdır. Mizrahilerin anadili genelde Arapça olup bulundukları coğrafyaya göre Farsça veya benzeri lisanslar da konuşabilmektedirler. İsrail'e yerleşen Mizrahi kökenlilere sonradan İbranice öğretilmiştir. İsrail'de başat grup olan Aşkenazlar ve Ortadoğulu Mizrahiler arasında gelir, kültür ve yaşam biçimi bakımından büyük farklılıklar bulunmaktadır. Aşkenazların gelir ortalamaları Mizrahilerin gelir ortalamasından %36 daha fazladır.¹⁰² İsrail kurulduktan itibaren ikibinli yıllar dahil olmak üzere İsrail'e Mizrahi göçü devam etmiştir. Son yıllarda bu göç Kuzey Irak'tan ve İran'dan İsrail'e gerçekleşen Mizrahi göçü şeklinde devam etmektedir ve dikkatli bir okuyucu zaman zaman bu konuyla ilgili medyada yer alan alt başlıkları fark edebilir.¹⁰³

İsrail Devleti'nin kurulduğu 1948 yılı öncesinde Ortadoğu ülkelerinde Mizrahi nüfusu ve bugünle kıyaslandığında ilginç bir tabloyla karşılaşılmaktadır. Tunus Yahudi cemaatinin 110 bin olan nüfusu 2011 yılında 1700 kişiye gerilemiştir ve bölgedeki en kalabalık Yahudi cemaati olduğu düşünülmektedir. 1922'lerde 80 bin civarında olan Mısır Yahudi nüfusu bugün 100'e gerilemiş, Suriye'nin ise 1947'lerde 30 bin olan Yahudi nüfusu 200 kişiye kadar düşmüştür. Bir dönem Yahudi tarihinin en önemli cemaatlerinden biri olan Irak Yahudilerinin ise 1948 öncesi 120 bin olan nüfusu bugün 100 kişi civarındadır. Tarihte barındırdığı Yahudi

¹⁰¹ Selim Amedo, "Kopmayan Bağ-İsrail'de Türkiye Kökenli Yahudiler", *Görüş*, Eylül 2013, s. 52-57

¹⁰² Gil Eyal, *The disenchantment of the Orient: Expertise In Arab Affairs And The Israeli State*, Stanford, Stanford University Press, 2006, s. 136-137.

¹⁰³ "40 İranlı Yahudi İsrail'e göç etti." *Yeni Şafak Gazetesi*, <http://www.yenisafak.com.tr/dunya/40-iranli-yahudi-israile-goc-etti-89527>, 25 Aralık 2007, (Erişim Tarihi: 8 Ekim 2013).

nüfus bakımından öne çıkan yerlerden biri olan Yemen’de bugün 400 Yahudi yaşamaktadır. 1948 öncesi bu ülkede 60 bin kişi yaşamaktaydı; şimdi onlardan kalan bu küçük cemaat Yemen’de kültürlerini devam ettirme çabasıdadır.¹⁰⁴

1.5.4 Etiyopya Yahudileri – Falaşalar (Beta İsrail)

Aşkenazlar, Sefaradlar ve Mizrahiler’den sonra İsrail’de yaşayan en kayda değer Yahudi grubu Beta İsrail veya “Falaşa” da denilen siyahi Etiyopya Yahudileridir. Falaşaların Hazreti Süleyman zamanından sonra kaybolduğuna inanılan Yahudi kabilelerin soyundan geldikleri düşünülmektedir.¹⁰⁵ 1975 yılında Sefarad Hahambaşısı Ovedya Yusuf bu halkın kayıp Yahudi kabilelerinden olduğuna dair bir fetva deklare etti, bu gelişmeyi takip eden süreçte gerçekleşen yasal düzenlemeler çerçevesinde Falaşalara İsrail vatandaşı olarak İsrail’e yerleşme imkanı doğmuş oldu.¹⁰⁶

1977’den itibaren Falaşalar İsrail’e taşınmaya başlamışlar, daha sonra 1984 yılında gizlice yapılan Musa operasyonu ile 8000 Etiyopyalı Yahudi hava yoluyla Sudan üzerinden İsrail’e nakledilmiş, 4000 kadar Etiyopyalı Yahudi ise Sudan’a yaya olarak ulaşmalarını gerektiren bu operasyonda hayatlarını kaybetmiştir.¹⁰⁷ 1985 yılında George H. W. Bush’un ABD Başkan Yardımcısı olduğu dönemde yeni bir operasyon daha gerçekleştirilmiştir. Musa Operasyonu’nun uzantısı olan CIA destekli bu yeni operasyon Yuşa (İng-Joshua) Operasyonu’dur. Yuşa Operasyonu ile Musa Operasyonu’nun medyaya sızması ve dolayısıyla Sudan’a Arap ülkelerden baskı gelmesi neticesinde Sudan’da mahsur kalan 1000 Etiyopya Yahudi’sinden 800 kadarı daha İsrail’e taşınmıştır.¹⁰⁸

1991 yılında Etiyopya’da alevlenen iç savaş ve siyasi karışıklık ortamı neticesinde Yahudi camiası Etiyopya’da kalan Falaşaların durumu ile ilgili kaygılanmaya başlamıştır. Bunun üzerine düzenlenen Süleyman Operasyonu ile İsrail Hava Kuvvetlerine ait C-130 uçakları ve El Al kargo uçaklarından oluşan ve yolcu kapasitesini maksimize etmek için koltukları sökülmüş 34 uçaklık filo aralıksız olarak 36 saat içinde 14.500 Etiyopya Yahudisini

¹⁰⁴ Elda Sevevi, “Arap Yahudileri/Koca Denizden Geride Kalan Damlalar”, Şalom Gazetesi <http://arsiv.salom.com.tr/news/print/19781-Arap-Yahudileri-Koca-denizden-geride-kalan-damlalar.aspx>, (Erişim Tarihi: 7 Ekim 2013).

¹⁰⁵ Ruben Schindler, "Emigration and the Black Jews of Ethiopia: Dealing with bereavement and loss." *International Social Work*, Vol 36, No. 1, 1993, s. 7-19.

¹⁰⁶ Durrenda Ojanuga, "The Ethiopian Jewish experience as Blacks in Israel." *Journal of Black Studies*, Vol. 24, No. 2, Sage Publications INC, Aralık 1993, s. 147-148.

¹⁰⁷ “Operation Moses” Israel Association for Ethiopian Jews, http://www.iaej.co.il/pages/history_operation_moses.htm, (Erişim Tarihi: 17 Ekim 2013).

¹⁰⁸ “Operation Joshua” Israel Association for Ethiopian Jews, http://www.iaej.co.il/pages/history_operation_joshua.htm, (Erişim Tarihi: 17 Ekim 2013).

İsrail'e nakletmiştir. Bu sırada; kendilerini kutlamak ve karşılamak üzere toplanma alanlarında, otel ve pansiyonlarda binlerce İsrailli onları beklemiştir. 24 Mayıs 1991'de başlayan operasyon tam 36 saat içinde başarıyla bitirilmiş ve Musa ve Yuşa operasyonlarının toplamının iki katına yakın Yahudi İsrail'e nakledilmiştir.¹⁰⁹

Bu başarılı nakillere ve İsrail'de bugün 110 bine ulaşan Falaşa nüfusuna rağmen, Falaşalar için İsrail bir cennet değildir. Toplumun en alt katmanını oluşturan Falaşaların eğitim ve gelir seviyesi düşüktür, gettolaşmış bölgelerde veya sınıra yakın çiftliklerde dışlanmış olarak yaşamakta ve kısmen ırkçı bir tutuma maruz kalmaktadırlar. İsrail içinde onların askerlik yapmaları ve ucuz-vasıfsız işgücü olarak kullanılmaları için getirildiğini düşünen eleştirel görüşler de bulunmaktadır. Hürriyet'in 1 Eylül 2013 tarihinde yayınladığı habere göre İsrail Hükümeti, geçtiğimiz günlerde İsrail topraklarına ayak basan son 450 Falaşadan sonra Etiyopya'dan başka göçleri kabul etmeyecektir.¹¹⁰

1.6 Yahudi Nüfus Dağılımı

Yahudi İletişim Stratejisini bütüncül biçimde ele alabilmek için Yahudilerin nüfus dağılımının incelenmesi gerekmektedir. Çünkü nüfus dağılımı da Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin şekillenmesinde önemli bir doğal etkidir.

Bugün Yahudiler dünyada en fazla iki ülkede bulunmaktadır. Bu iki ülke, ABD ve İsrail'dir. 2012 yılı Eylül'ünde İsrail medyasında çıkan haberlerde Kudüs İbrani Üniversitesi'nde görevli Prof. Dr. Sergio Della Pergola'nın yaptığı bir araştırma yer almıştır. Buna göre 2012 yılı boyunca dünyadaki Yahudi nüfusu 88 binlik bir artış göstererek, 13,75 milyona ulaşmıştır. Buna göre dünyadaki her 514 insandan birisi Yahudi'dir ve bu dünya nüfusunun % 0,2'sinden daha azına tekabül etmektedir.¹¹¹

2012 tarihli bu araştırmaya göre yaklaşık 6 milyon (5,97 milyon) Yahudi'nin yaşadığı İsrail dünyadaki en kalabalık Yahudi nüfusuna sahiptir. İsrail'deki Yahudilerin oranı toplam Yahudiler içinde % 43'e tekabül etmektedir. Amerika Birleşik Devletleri 5,46 milyon rakamıyla, ikinci en büyük Yahudi popülasyonuna ev sahipliği yapmaktadır. ABD'deki Yahudi nüfusunun dünya Yahudi nüfusuna oranı %39'dur. Bütün Avrupa'da ise 1,43 milyon

¹⁰⁹ "Operation Solomon" Israil Association for Ethiopian Jews, http://www.iaej.co.il/pages/history_operation_solomon.htm, (Erişim Tarihi: 28 Ekim 2013).

¹¹⁰ "Ve İsrail Etiyopyalı Yahudilere Kapandı", <http://www.hurriyet.com.tr/planet/24626309.asp>, (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2013).

¹¹¹ "The Jewish Press" <http://www.jewishpress.com/news/jewish-news/jews-less-than-0-2-of-world-population/2012/09/20>, 20 Eylül 2012, (Erişim Tarihi: 9 Ekim 2013).

Yahudi bulunmaktadır. İsrail dışında yaşayan Yahudilerin sayısı 10 bin azalarak daralmıştır. Raporun enteresan taraflarından birisi de evlilik durumlarıdır. Buna göre ABD’de önceki yıl boyunca evlenen Yahudilerin % 50’ si kendilerine Yahudi olmayan bir eş seçmiştir ki bu oran Rusya’da kadınlarda % 70 erkeklerde % 80 oranına çıkmaktadır.¹¹²

1 Ocak 2013 tarihli The Guardian gazetesinin haberine göre İsrail’de bulunan Yahudi nüfusu İkinci Dünya Savaşı’nda katledilen Yahudilerin tahmini sayısı olan 6 milyonu geçmiştir. 6 milyonun sembolik bir önemi vardır. Yad Vashem İsrail Holokost Müzesi Baş Tarihçisi ve Çağdaş Avrupa Yahudiliği Araştırmalar Merkezi Başkanı Dina Porat’a göre 6 milyon sayısını duymak büyük bir mutluluktur. Kendisi buna rağmen Holokost’tan önce dünyada 18 milyon Yahudi yaşamakta olduğunu ve birkaç yıl geçtiğinde soykırımdan sonra bu sayının 13 milyona düştüğünü, şu anda da dünya Yahudi nüfusunun 13,5 milyon civarında olduğunu ifade etmiş ve aynı yerdeyiz demiştir.¹¹³

Eylül 2013 tarihine denk gelen yeni Roş Aşana (Rosh Hashanah) yılında İsrail İstatistik Kurumu tekrardan istatistiklerini açıklamıştır. Bu son istatistiklere göre; toplam nüfusu 8.081.000 olan İsrail’de Yahudi nüfusu 6.000.066’ya ulaşmış durumdadır ve İsrail’in %75’ ine tekabül etmektedir. İsrail’in 1.670.000’i Müslüman, Hristiyan, Dürzi dinlerine mensup Araplardan oluşmaktadır ve yüzdelik dilimde oranları % 20,7’dir. Diğer Hristiyanlar ve diğer çeşitli grupların nüfusu ise 345.000 kişi olup % 4,2 oranındadır.¹¹⁴

Yahudi İstatistik kurumunun 2009 yılında yayınladığı “İsrail in Statistics 1948-2007”, Türkçesiyle “1948-2007 İstatistiklerle İsrail” isimli rapora göre 1948 yılında İsrail nüfusunun % 82’si Yahudilerden ve neredeyse kalanın tamamı Araplardan oluşmaktaydı. 2007 yılında Yahudilerin oranı % 76 olurken Arapların % 20 ve diğerlerinin yani Arap olmayan Hristiyanların ve diğer dinlerden insanların (Çoğunlukla 90’larda gelen Yahudi göçmenlerin akrabaları bu rakama dâhildir) oranı ise % 4 olmuştur. 1948’de İsrail’deki Yahudilerin dünyadaki Yahudi nüfusuna oranı % 6 iken bu oran 2007 yılında % 41’e çıkmıştır. İsrail’deki Araplar arasında ise Müslümanların oranı 1948’den 2007’e kadar % 70’den % 83’e çıkmış,

¹¹² Kalman Aaron, “Global Jewish population grows by 88,000 over past year”, <http://www.timesofisrael.com/jewish-population-grows-by-88000-over-past-year>, 8 Eylül 2012, (Erişim Tarihi: 9 Ekim 2013).

¹¹³ Harriet Sherwood, “Israel’s Jewish population passes 6 million mark” <http://www.theguardian.com/world/2013/jan/01/israel-jewish-population-six-million>, 1 Ocak 2013, (Erişim Tarihi: 1 Kasım 2013).

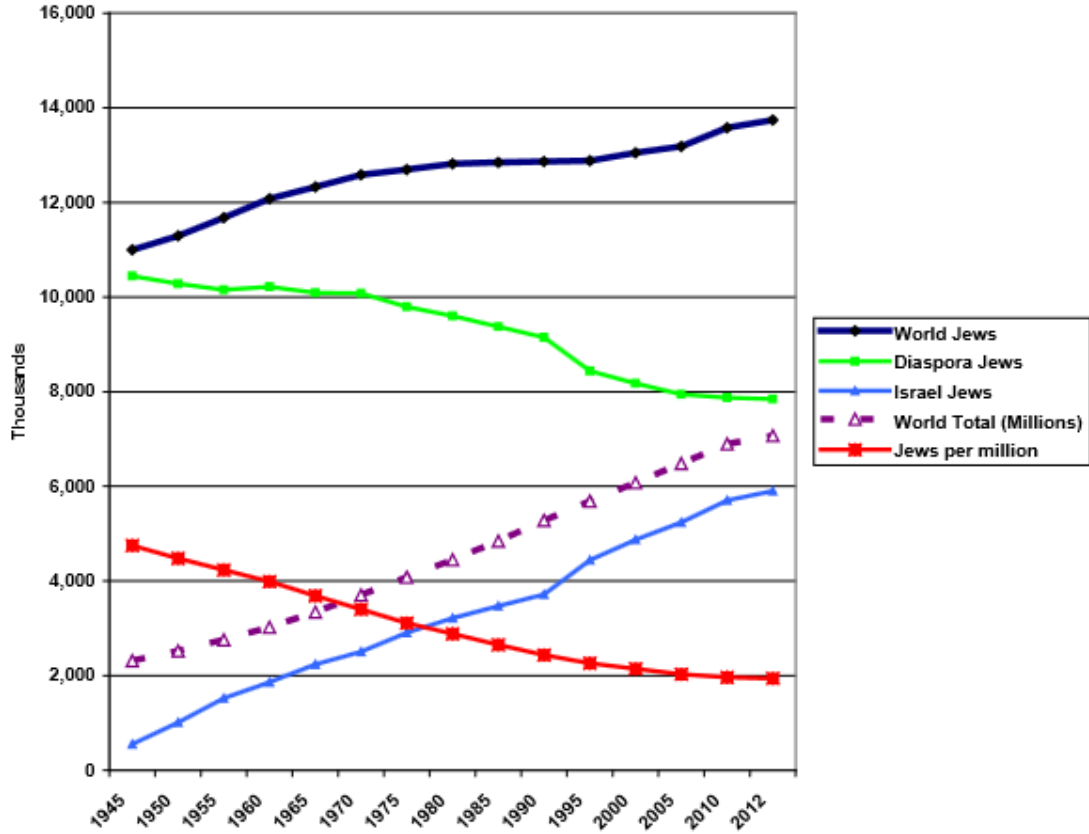
¹¹⁴ “Ahead of New Year, Israel’s population tops 8 million” <http://www.timesofisrael.com/ahead-of-new-year-israels-population-tops-8-million>, 2 Eylül 2013, (Erişim Tarihi: 1 Mart 2014).

Hristiyan Arapların sayısı % 21'den % 8'e düşerken, Dürzilerin oranı ise % 9'dan % 8'e düşmüştür.¹¹⁵

Bu nüfus hareketlerine bakıldığında; Siyonizm'in bir sonucu olan Yahudileri İsrail'e döndürme politikasının gerçekten etkili olduğu ve İsrail kurulduktan sonra dünya Yahudilerinin kutsal topraklarda toplandığı görülmektedir.

Ayrıca yukarıda bahsi geçen ve gazete haberlerinde atıf yapılan 2012 yılında Kudüs İbrani Üniversitesinde görevli Prof. Sergio Della Pergola'nın araştırmasından alınan grafiklere bakıldığında da aynı sonuç görülmektedir.

Figure 1. World Total Population and Jewish Population Core Definition 1945-2012

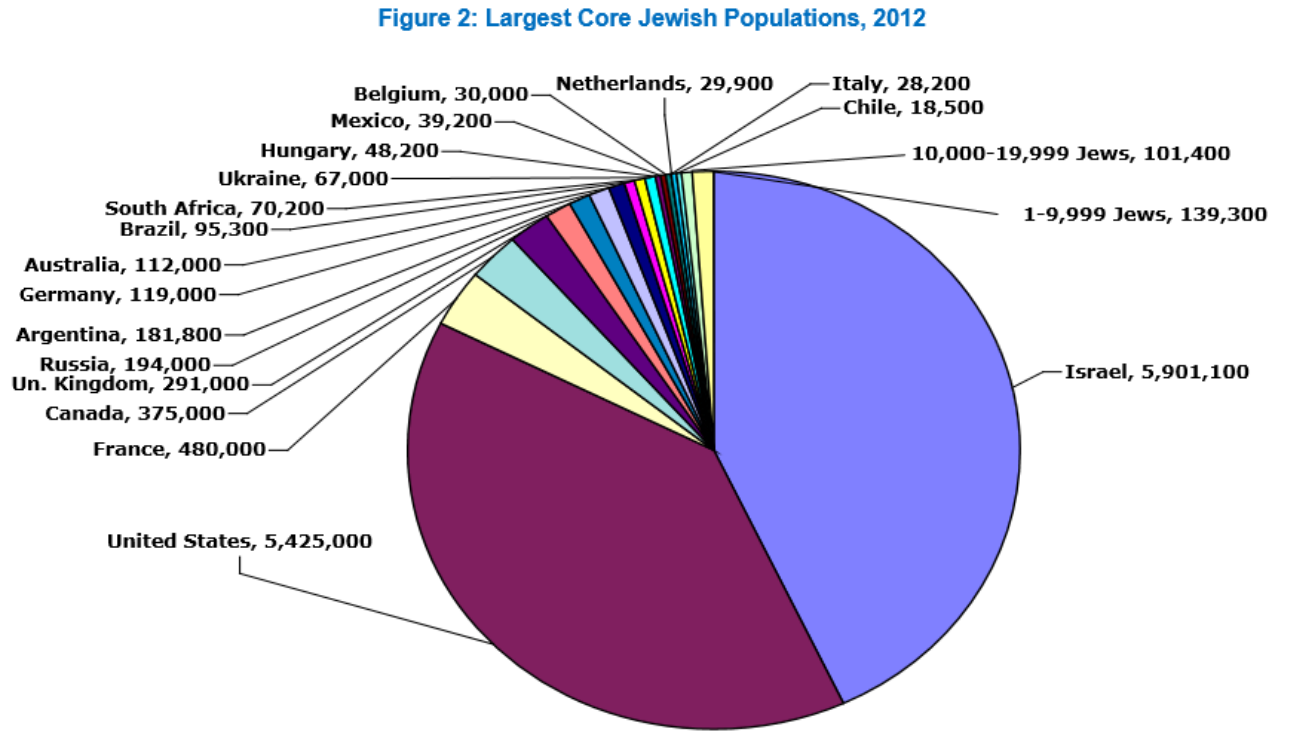

Yukarıdaki grafiğe bakıldığında, 1945'ten 2012'ye kadar mavi çizgiyle gösterilen dünya Yahudilerinin sayısının artarak neredeyse 14 milyonu bulduğu görülmektedir. Bu artışa rağmen yeşil çizgiyle gösterilen Diasporadaki Yahudi Sayısının hızla azalarak 8 milyonun

¹¹⁵ *İsrail in Statistics 1948-2007*, Central Bureau of Statistics, Jerusalem, 2009, s. 2.

altına indiği görülmektedir. İsrail Yahudilerinin sayısı ise (daha açık çizgiyle gösterilen) 1945'ten beri sürekli artarak 1948'de İsrail kurulurken 800 bine ve günümüzde ise 6 milyona ulaşmıştır. Grafik, Siyonizm felsefesinin başarısını göstermekte ve Yahudilerin İsrail'e yerleşmelerini açıklamaktadır. Grafik aynı zamanda dünya nüfusunun (mor kesikli çizgi ile gösterilen) 2 milyardan 7 milyara çıkarken, Yahudilerin nüfusunun 11 milyondan 14 milyona çıktığını göstermektedir. Yani 1945'te parasal konularda dünyada aşırı güçlenen Yahudi Diasporası ile askeri, teknolojik ve ekonomik bakımdan oldukça güçlü İsrail Devleti'ne rağmen, Yahudiler nüfus konusunda oldukça dezavantajlı konumdadır. Onların şehirli medeni yapısı tarım toplumlarındaki gibi çok çocuk sahibi olmalarını engellemiştir.¹¹⁶

Dünyadaki ülkelere göre Yahudi dağılımı da raporda ele alınmıştır. Aşağıdaki grafik Yahudilerin ülkelere göre dağılımını göstermektedir.

Grafiğe göre İsrail ve Amerika'dan sonra en çok Yahudi sırasıyla Fransa, Kanada, Birleşik Krallık, Rusya, Arjantin, Almanya, Brezilya, Güney Afrika, Ukrayna, Macaristan, Meksika, Belçika, Hollanda, İtalya ve Şili'de bulunmaktadır. Türkiye'deki Yahudilerin sayısı

¹¹⁶ Sergio Della Pergola, World Jewish Population 2012, Kudüs, Kudüs İbrani Üniversitesi, 2012, s. 6, 9, 24, 36-56.

ise grafikte net olarak verilmemekle birlikte devam eden kısımlarda 17.400 olarak belirtilmiştir.

Yahudiler yüzyıllar boyunca devam eden bir şehirli geleneğe sahip insanlardır. Tarım toplumlarındaki gibi nüfuslarının artmamasının ve doğurganlık oranının düşük olmasının bir sebebi olarak da bu gösterilebilir. Yahudiler daha çok şehirlerde yaşamayı ticaret ve zanaatla uğraşmayı tercih etmişlerdir. Ticaretle uğraştıkları, başka ülkelere seyahat ettikleri ve azınlık olarak içlerinde yaşadıkları topluma uyum sağlamak durumunda oldukları için daima multi-kültürel bir yapı sergilemişlerdir. Aşağıdaki tabloda da Yahudilerin dünyada en yüksek oranda bulunduğu 15 şehir yer almaktadır.¹¹⁷

**15 Metropolitan Areas (CMSAs)
with Largest Core Jewish Populations, 1/1/2012**

Rank	Metropolitan Area ^a	Country	Jewish Population	Share of World's Jews	
				%	Cumulative %
1	Tel Aviv ^b	Israel	3,070,800	22.2	22.2
2	New York ^c	U.S.	2,099,000	15.3	37.6
3	Jerusalem ^d	Israel	850,900	6.2	43.8
4	Los Angeles ^e	U.S.	688,600	5.0	48.8
5	Haifa ^f	Israel	686,300	5.0	53.8
6	South Florida ^g	U.S.	485,850	3.5	57.3
7	Be'er Sheva ^h	Israel	377,700	2.7	60.1
8	San Francisco ⁱ	U.S.	345,700	2.5	62.6
9	Washington/Baltimore ^j	U.S.	332,900	2.4	65.0
10	Boston ^k	U.S.	295,700	2.2	67.2
11	Chicago ^l	U.S.	294,700	2.1	69.3
12	Paris ^m	France	284,000	2.1	71.4
13	Philadelphia ⁿ	U.S.	280,000	2.0	73.4
14	London ^o	United Kingdom	195,000	1.4	74.8
15	Toronto ^p	Canada	180,000	1.3	76.1

Bugün 7 milyar dünya nüfusunun sadece yaklaşık 14 milyonu Yahudi'dir. Yahudilerin dünya nüfusunun % 0,2'sinden az olmasına ve her 514 insandan sadece birisi Yahudi olmasına rağmen dünyadaki etkileri çok büyüktür. Bu kadar az bir nüfusla bu kadar büyük etki sağlamaları onların finans ve bilim alanında elde ettikleri kritik başarılarının yanı sıra izledikleri iletişim stratejisiyle de alakalıdır.

¹¹⁷ Sergio Della Pergola, *a.g.e.*, s. 6, 9, 24, 36-56.

Ayrıca Yahudilerin nüfus dağılımına bakıldığında, dünyanın en etkin ve güçlü ülkesinde neredeyse anavatanları olarak benimsedikleri İsrail'e yakın sayıda Yahudinin yaşadığı görülmektedir. Çoğu Aşkenazlardan oluşan ABD'li Yahudiler, ilk yıllarından beri bu ülkede mevcudiyetlerini sürdürmektedirler. Bu ABD'li Yahudilerin, ABD'de ve dolayısıyla da dünyada finans, ticaret, medya ve siyaset alanlarındaki başarısı açıkça görülmektedir. Bugün Yahudi Diasporasını dünyayı etkileyen güç olan ABD'yi etkileyen güç olarak ifade etmek hiç de yanlış olmayacaktır.

1970'lerin sonlarında Amerika'daki Yahudi nüfusu toplam 5.780.960 olup bu ABD nüfusunun sadece % 2,7'sine tekabül etmekteydi. Buna rağmen Yahudiler taşra diye tabir edilen küçük kentler ve köyler yerine daha ziyade, kültürel, sosyal, ekonomik, politik etkinliklerinin daha fazla olduğu şehirlere yerleşmiş durumdaydılar. New York metropolü 1.998.000 kişilik Yahudi nüfusuyla en kalabalık Yahudi şehriydi. Bunun yanı sıra Los Angeles'da 450.000 Yahudi bulunmaktaydı. Philadelphia'da 295.000, Chicago'da 253.000, Miami'de 225.000, Boston'da 170.000, Washington'da 160.000 Yahudi bulunmaktaydı. Eyalet bazında New York Eyaletindeki Yahudi nüfusu 2.143.584 olup toplam halkın % 12'sini oluşturmuyordu. Eyalet bazında Yahudi nüfus oranları New Jersey'de % 6; Florida'da % 4,6; Maryland'da % 4,5; Massachusetts'de % 4,4; Pennsylvania'da % 3,6; California'da % 3,1 ve Illinois'de % 2,4 idi. Amerika'daki etnik oylar arasında Yahudi oyu en organize olanıydı; 1932'den beri her zaman oylarını kullanan Yahudiler politik bakımdan etkinlerdi.¹¹⁸

Yahudiler tarih boyunca hep ticari, sanayi, sosyal ve kültürel yaşamın en üst düzeyde olduğu kilit konumdaki şehirlerde yerleşmişlerdir. Bu durum da görece az olan nüfuslarına karşı onlara büyük bir etki gücü kazandırmıştır. Yukarıda bahsedilen ABD'de 70'lerin sonundaki nüfus dağılım stratejileri bunun iyi bir örneğidir. Yahudilerin yoğun olarak yaşadığı şehirleri içeren tabloya ve bulundukları ülkeleri içeren grafiğe bakıldığında da bu durum görülmektedir. ABD'den sonra en fazla Yahudi'nin yaşadığı ülkelerin genellikle Fransa, İngiltere, Kanada, Almanya gibi dünyada lider, serbest piyasa ekonomileri olduğu görülmektedir.

Dünya üzerinde sayıca az olan Yahudiler birbirleriyle ve dış dünyayla olan iletişimlerinde oldukça başarılıdır. Yahudilerin dünyadaki nüfusu az olabilir ancak küresel etki güçleri sayesinde bu açıklarını kapatmaktadırlar. Bu etki gücü finans, ticaret, askeri ve

¹¹⁸ Paul Johnson, *Yahudi Tarihi*, Çev. Filiz Orman, İstanbul, Pozitif Yayınları, 2001, s. 652.

teknoloji gibi çok somut nedenlere dayanmasının yanı sıra bunun önemli bir kaynağı da Yahudi Diasporası İletişim Stratejisidir.

1.7 Tarihsel Süreç İçerisinde Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi

Bu bölümde Yahudi Diasporasının tarihsel süreç içerisindeki serüveni ve bu serüven paralelinde gelişen Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi ele alınmaya çalışılmıştır. Uzun yıllar sadece Yahudiler için kullanılan Diaspora kelimesinin bile dağılma anlamına geldiği, Yahudilik tarihinin Diasporanın başlangıcından beri bir sürgünlerin, dağılımların ve hatta dışlanmanın hikâyesi olduğu ifade edilmiştir.

16 Ocak 1996 tarihinde İsrail Cumhurbaşkanı Ezer Weizmann Almanya'da her iki Parlamenta hitaben bir konuşma yapmıştır. Holokost'tan elli yıl sonra Almanlara İbranice hitap ederek Yahudi tarihinin ne olduğunu kendince özetlemiş ve şöyle demiştir:

*"Beni ve çağdaşlarımı, Yahudilerin anayurtlarını yeniden kurmak üzere geri döndüğü bu büyük devre teslim eden, kaderdir. "Artık ülkeden ülkeye, sürgünden sürgüne göç eden gezgin Yahudi değilim. Ancak her nesilden tüm Yahudiler kendilerine, eski nesillerde, yerlerde ve olaylarda yer almış gözüyle bakmalıdır. Dolayısıyla hâlâ gezgin bir Yahudi'yim ama dünyanın uzak yollarında dolaşmıyorum. Şimdi zaman içinde, nesilden nesle, anıların yıllarında göç ediyorum. "Mısır'da köleydim. Sinay Dağı'nda Tora'yı aldım. Yeoşua ve Eliya ile Yarden Nehri'ni geçtim. David ile Yeruslayim'e girdim. Zedekya ile sürgün edildim. Ve Babil'in nehirlerinin kıyılarında iken bunu unutmadım. Tanrı Siyon tutsaklarını geri getirdiğinde, kalıntıları inşa edenlerin arasında düş kurdum. Romalılarla çarpıştım ve İspanya'dan kovuldum. Mainz'de kazığa bağlanıp yakılarak öldürüldüm. Yemen'de Tora okudum ve Kishinev'de ailemi yitirdim. Treblinka'da kül oldum, Varşova'da başkaldırdım ve sürüldüğüm, doğduğum, geldiğim ve geri döndüğüm İsrail topraklarına göç ettim."*¹¹⁹

Yahudilerin kendilerine özgü bu tarihleri onların genel karakteristik özelliklerini ve dolayısıyla Yahudi Diasporası İletişim Stratejisini şekillendiren önemli bir etkidir. Sürgünler ve kovulmalar Yahudilerin daha mobil bir yaşam sürmeleri hususunda etkili olmuş, bu da ticaretle ilgilenmelerini beraberinde getirmiştir. Dünya milletleri arasına dağılmış Yahudi toplumu, bu dağınık yapıları ve en iyi yaptıkları iş olan her türlü ticaret sayesinde dünya üzerindeki hemen hemen her milletle etkileşim halinde olmuştur. Yaşadıkları mobil hayat ve

¹¹⁹ "Yahudi Tarih Mucizesi"

http://www.sevivon.com/index.php?option=com_content&task=view&id=2821&Itemid=217, (Erişim Tarihi: 5 Aralık 2013).

bulundukları farklı çevreler onların dış dünyayla kolay iletişim kurabilen ve yaşadığı çevreye kolay uyum sağlayabilen insanlar olmasını sağlamıştır. Bu özelliklerinden dolayı Yahudiler Muhafazakar inançlarına rağmen dış dünyayla iletişimi güncel, algıları açık topluluklar olmuşlardır. İçlerinden pek çok aydın, düşünür, şair, yazar, bilim adamı ve entelektüel kimseler çıkması da bu durumla alakalandırılabilir.

Klasik dönem sonrasında Aydınlanma dönemi ve bunun devamında gelişen Siyonist Hareket, Yahudilik için bir dönüm noktası olmuştur. Bu bağlamda, Siyonist hareketin, Yahudi İletişim Stratejisinin, Yahudilerin kendi arasında gerçekleşen kısmına etki ettiğini görmekteyiz. Dünya modernleştikçe ve modernleşen dünya Yahudiler üzerinde giderek daha fazla baskı kurdukça onlar da modernleşip, milletleşerek birbirlerine kenetlenmiş ve modern dünyanın argümanlarıyla harekete geçmişlerdir.

Avrupa'nın ortasında doğan Siyonizm, Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin, Yahudilerin kendi içlerine dönük kısmı açısından çok önemli bir unsurdur. Siyonist kongrelerin düzenli aralıklarla toplanması gönüllüğün önemi ve ortak amacın tavandan tabana yayılarak Siyonizm'in geniş katılımlı bir siyasi harekete dönüşmesi Yahudilerin kendi içlerindeki iletişim stratejilerinin başarısıdır. 2. Dünya Savaşı'nda birçok halk Yahudilerden çok daha fazla zarara uğramış olmasına rağmen Yahudilerin dünya insanının zihninde en çok zarar gören halk olarak algılanması da dışarıyla olan iletişim stratejilerinin bir başarısıdır. Bunun altında yatan başlıca nedenler olarak ileriki bölümlerde daha ayrıntılı şekilde ele alınacak mazlumu oynama ve trajediden beslenme unsurları yer almaktadır.

Tarihsel süreç içerisinde Yahudi Diasporasına bakıldığında İletişim Stratejisinin iki boyutu görülmektedir. Bunlardan birisi kendi içlerine dönük unsurları barındıran Yahudi Diasporası İç İletişim Stratejisi diğeri ise dış dünyayla olan İletişim Stratejisidir.

Yahudi Diasporası İç İletişim Stratejisi:

Tarihsel süreç içerisinde gelişen Yahudiler arasındaki **Yahudi Diasporası İç İletişim Stratejisi'nin önemli yöntemlerinden biri de yukarıda da bahsedildiği gibi baskıya karşı birlik ve sıkı iletişim ağlarının kurulması yoluyla toplumun bütün fertlerine stratejik amacın yayılması, bu amacın her fert tarafından benimsenmesi ve bu yolla ortak hedef veya hedefler doğrultusunda çalışılmasıdır.** İlerleyen bölümlerde ele alınacak olan ABD'deki Yahudi Sivil Toplum Kuruluşlarının faaliyetinde ve örgütlenmelerinde bu durum görülmektedir.

Yahudilerin kendi içlerindeki İletişim Stratejisinin önemli bir parçası da birbirleriyle Yahudilerin çıkarları söz konusu olduğunda veya çoğu Yahudi'nin benimsediği Siyonizm politikası doğrultusunda birlik olunmasıdır. **Siyonizm yukarıda bahsedildiği üzere önceleri Yahudilerce İsrail'in kabul görmesiye, şimdi ise her ne pahasına olursa olsun İsrail'in çıkarlarının savunulmasıdır.** Aynı zamanda dünya üzerindeki bütün Yahudilerin anavatanı olan İsrail'e gelmesi ve burda yaşaması veya Diaspora içinde kalmayı tercih edenlerin ya da kalması gerekenlerin İsrail ile bağlarını koruması da hedeflenir. Kendileriyle belki de çok az genetik yakınlık olmasına rağmen Yahudi olarak tabir edilen siyahi Falaşalar dahi Etiyopya'dan İsrail'e getirilmiştir. Yahudiler nüfus olarak özellikle Ortadoğu'da dezavantajlarının farkındadırlar ve bunun için Etiyopya'dan Yahudi ithalatına bile gitmişlerdir.

Yahudilerin kendi içlerindeki iletişim stratejisinin bir diğer başarısı da yukarıda bahsettiğimiz Sefaradlar, Mizrahiler gibi çeşitli halkları Avrupalı Aşkenazların lokomotifliğinde ama resmi dili ne onların anadili olan Yidiş, ne de Sefaradların dili olan Ladino değil, İbranice olan İsrail potasında birleştirmeleri olmuştur.

Yahudilerin kendi içlerinde izledikleri İletişim Stratejisinin hedeflerinden biri anavatan İsrail'in ve dünyadaki Tüm Yahudilerin çıkarlarının savunulması ve asimilasyona karşı konularak Yahudi kimliğinin sürekli beslenmesidir. Asimilasyona karşı konulması ise İsrail sevgisi ve dini inançlar eşliğinde Yahudi kimliğinin perçinlenmesi yoluyla gerçekleşmektedir. Yahudi kimliğinin perçinlenip diri tutulmasında Soykırım Trajedisinin de rolü büyüktür.

Yahudi Diasporası Dış Dünyayla Olan İletişim Stratejisi:

Tarih boyunca Yahudilerin kendilerine has özelliklerinden dolayı dış dünyayla olan iletişiminden, özellikle ticari faaliyetleri vesilesiyle zaman zaman medeniyetler arasında köprü görevi gördüklerinden önceki bölümlerde bahsedilmişti. İsrail Devleti kurulmadan önce çok değişik ülkelerde dağınık halde bulunan ve eldeki nüfus verilerine göre halen bu dağınıklık durumu devam eden Yahudiler, içerisinde bulundukları ortamlara uyum sağlamak adına çok kültürlü bir toplum olmak durumunda kalmıştır. Bunda Ortadoğu'ya dayanan dinleri ve toplumsal kökleri, içinde bulundukları toplumun özellikleri ve merkezi yollar üzerinde bulunan ekonomik ve stratejik öneme haiz şehirlerde iskan olup uğraş olarak ticareti benimsemeleri ve farklı merkezlerdeki Yahudilerin birbirleriyle iletişim kurduğunda ortaya çıkan iletişim ağı da etkili olmuştur.

Yahudiler yüzyıllar boyunca farklı toplumlarla beraber yaşadıkları için değişik kültürlerle uyum sağlayabilen yapıdadırlar. Bu durum biraz da Yahudilerin yüzyıllardır uğraştığı ticaret mesleğinin uzlaşmacı doğasından kaynaklanmaktadır. Savaşçı göçebe toplumlara göre ve yerleşik köylü tarım toplumlarına göre şehirli bir toplum olan Yahudiler Rönesans dönemine ve sonrasında gelişen Kapitalizme çok daha yakından iştirak etmişlerdir. Farklı toplumlarda yaşama becerisi günümüzde ABD gibi gelişmiş ülkelerde, o ülkeyi İsrail'in ve Yahudilerin çıkarları doğrultusunda etkilemeye yönelik bir çaba şeklinde görülebilmektedir.

Yahudi iletişim stratejisinde trajediden beslenme önemli bir faktördür. Yahudiler İletişim yeteneklerini Yahudi milliyetçiliği olarak tanımlanabilecek olan Siyonizm'le birleştirdiklerinde emperyal bir nitelik kazanabilmektedir. İkinci Dünya Savaşı'nda neredeyse bütün dünya acı çekmesine rağmen bugün en mağdur toplum olarak akıllarda Yahudiler kalmıştır. Bu durum yukarıda İkinci Dünya Savaşı ve Yahudi Soykırımı'nı anlatan bölümde, rakamlarla ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Neticede Yahudiler savaş sonrasında, Ortadoğu coğrafyasında yer alan Filistin'de İsrail devletini kurmaya muktedir olmuşlardır. İkinci Dünya Savaşı'nın mağdur halkı Yahudiler, bugün bütün Ortadoğu'nun önemli aktörlerinden biri olan İsrail'e erişmişlerdir.

Kitle İletişim Kuramlarından Suskunluk Sarmalına göre düşünüldüğünde tarihsel süreç sonunda, Yahudilerin Suskunluk Sarmalını kırarak kendi leyhlerinde görüşleri dile getirdiği ve kabul ettirdiği bir dönem başlamıştır. Öyle ki tarih içerisinde kendilerine yapılanlara çok fazla itiraz şansı olmayan dağılmış ve dağınık Yahudi toplumları bugün güçlü Yahudi Diasporası ve İsrail Devleti'ne erişmişlerdir. Hatta ABD örneği başta olmak üzere dünya kamuoyunda Yahudi taraftarı görüşler o kadar geçerli hale gelmiştir ki İsrail ve **Yahudi karşıtı görüşler çoğu zaman dile getirilmemekte, dile getirilse bile Suskunluk Sarmalında kaybolarak değerini yitirmektedir.**

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İLETİŞİM STRATEJİSİ BAKIMINDAN ABD VE YAHUDİ SİVİL TOPLUM KURULUŞLARI

Bu bölümde, ABD merkezli başlıca sivil toplum kuruluşları ve bunların organizasyon yapıları, tarihi serüvenleri ve faaliyetleri ele alınacaktır. Sivil Toplum Kuruluşları bakımından Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi genel yönelimi ve temel unsurları ortaya konulmaya çalışılacaktır. **Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi olgusunda mesaj kaynağı bütün Yahudi Diasporasıdır. Ancak çok geniş olan çeşitli kurum, kuruluş, insan kümeleri ve bireylerden oluşan Diasporanın mesajlarının şekillenmesi noktasında Yahudi organizasyonların önemi ortaya çıkmaktadır. Birbirini neredeyse tamamlar biçimde farklı konulara eğilen başlıca Yahudi Organizasyonları, Diasporanın mesajlarını şekillendirmekte ve çoğu zaman da alıcı kitleye ulaşmasında da aracılık görevi üstlenmektedir. Yahudi Sivil Toplum kuruluşları işlev olarak Shannon ve Weaver'in Enformasyon Kuramında bahsedilen mesaj kaynağından gelen iletiyi sinyale çevirerek alıcıya aktaran vericiye benzemektedir. Yahudi Sivil Toplum Kuruluşları Diasporanın mesajlarına bu çalışma boyunca tespit edilen stratejik iletişim unsurları doğrultusunda şekillendirmekte ve yön vermektedir.**

Faaliyet merkezleri ABD olan kuruluşların ele alınması ise giriş bölümünde bahsedilen **üç temel nedene** dayanmaktadır. Bunların **en önemlisi olan ABD'nin Yahudi Diasporasının merkezi ve Yahudilerin İsrail'den sonra adeta ikinci vatanı olmasıdır.** Gerçekten de **ABD'de altı milyona** yaklaşan bir sayıyla **neredeyse İsrail'deki kadar** Yahudi yaşamaktadır.¹²⁰ Bu durum aslında birinci bölümde nüfus kısmında yoğun bir biçimde bahsedilen Yahudi nüfusunun stratejik dağılımından da kaynaklanmaktadır. Bu durumun altında yatan gerçeklik, genellikle dünyanın önemli bilim, sanayi, ticaret merkezlerini ve kapitalizmin merkezlerini yerleşim alanı olarak seçen Yahudi Diasporasının; dünyanın en zengin, en güçlü ülkesi ve aynı zamanda kapitalizmin merkezi olan ABD'deki etkileşim ve genel yöneliminin hemen hemen tüm dünyayı etkileyecek olmasıdır. Bu sebepten dolayı giriş

¹²⁰ "The Jewish Press" <http://www.jewishpress.com/news/jewish-news/jews-less-than-0-2-of-world-population/2012/09/20>, 20 Eylül 2012, (Erişim Tarihi: 9 Ekim 2013).

bölümünde bu çalışmada ABD merkezli kuruluşların ele alınma nedenlerinden **ikincisi** olarak; **ABD Kongresi ve yürütme organının aldığı askeri, siyasi, ekonomik ve insani kararların dünyanın bütün ülkelerini etkilemesi** ve dolayısıyla ABD'nin dünyaya yön veren bir merkez olması gösterilmiştir.¹²¹ Giriş bölümünde belirtildiği üzere **üçüncü sebepten, ABD'nin insani yapısı, tarihi ve anayasal yapısıyla heterojen bir toplum olması, ayrıca enternasyonal ekonomisi ve lobiciliğe açık demokratik siyasi yapısıyla etkiye açık bir ülke olmasıdır.**¹²²

2.1 ABD'de Yahudiler

Birinci bölümde Yahudilerin nüfusunun ele alındığı kısımlarda ABD'deki nüfus dağılımlarından ve bu dağılımın şehirlerden itibaren başladığından bahsedilmişti. ABD üzerinde Yahudilerin geçmişi çok öncelere dayanmaktadır. Bugün her ne kadar ABD'deki Aşkenazların sayısı bu ülkede bulunan Sefaradların sayısını çok çok gerilerde bırakmış olsa da, ABD'ye ilk gelen Yahudi grubu Sefaradlar olmuştur. 1600'lerde ABD'ye ticari amaçlı olarak Hristiyan tüccarların yanında İspanya ve Portekiz kökenli Yahudi tüccarlar da gelmiştir. Sayıları toplam nüfusun binde birine tekabül etse de yeni keşfedilen bu topraklarda gördükleri Yeni Dünyanın Avrupa'ya göre daha az dışlayıcı ve daha çok dinsel tolerans barındıran özgür ortamı daha sonrasında buraya başka Yahudilerin de gelmesine zemin hazırlamıştır. Öyle ki bu devirlerde İberya'da Engizisyon mekanizması Hristiyanlığa geçmiş gibi gözüken Yahudileri araştırmakta ve Yahudiler baskılardan dolayı vaftiz olarak normal yaşamlarını sürdürmeye çalışmaktaydılar.¹²³

Yahudilerin, Amerika'ya resmi olarak yerleştikleri ilk tarih 1654 olarak kabul edilmektedir. İlk yerleşimleri New Amsterdam denilen bugünkü New York bölgesiydi. Burada bulunan Yahudiler, Hollanda'da, İngiltere'de ve Karayipler'de bulunan Portekiz ve İspanyol kökenli diğer Sefaradların da bölgeye göç etmesine adeta ileri gözcü kulesi vazifesi görerek zemin hazırladı. Amerikan anayasasının dine mesafeli ve eşit yurttaşlık ilkesini benimseyen yapısı bu ülkeyi Yahudiler için cazip hale getirmekteydi. Yine de, Avrupalı Yahudilerin Amerika'ya esas göçü 1820'lerden 1924'lere kadar olan Büyük Göç döneminde gerçekleşecekti.¹²⁴

¹²¹ Arı, *Amerika'da Siyasal Yapı Lobiler ve Dış Politika*, s. 215.

¹²² Arı, *a.g.e.*, s. 213.

¹²³ Hasia R Diner, *The Jews of the United States: 1654 to 2000*, Vol. 4, Los Angeles, University of California Press, 2006. s. 15-17.

¹²⁴ Johnson, *Yahudi Tarihi*, s. 346-348.

Kıta Avrupası'nda kendilerine özgü kanuni statülere sahip olan ve gettolaşan Yahudiler, Avrupa'da nereye giderlerse gitsinler, kendilerine uygulanan farklı kanun ve statüden dolayı kendi hastanelerini, kendi fırınlarını, kendi hâkimlerini, kendi okul ve öğretmenlerini temin ederek devlet içinde devlet oluşturmak durumunda kalıyorlardı. Bu getto sistemi ABD'de bağımsızlığını kazanmadan önce bile geçerli değildi. Bütün dinlerin eşit olduğu Amerika'da her bireyin eşit olduğu laik sistem sayesinde böyle bir ayrışmaya ihtiyaç duyulmuyordu. Yahudiler ve Hristiyanlar laik vatandaşlık bağıyla aynı devletin fertleri olabildiler; böylece ABD'de Yahudiler dinlerini hiçbir zaman inkar etmeden entegrasyon sağlayabildiler.¹²⁵

1820'lerde ABD'de sadece 4000 Yahudi yaşıyordu. Ancak bu dönemden itibaren Avrupa'da Yahudilere artan baskılar Orta Avrupa Yahudileri Aşkenazların buraya olan göçünü arttırdı. Kuzey Almanya'dan, Bavyera'dan, Bohemya'dan, Polonya'nın Yahudi bölgelerinden gelen bu Yahudilerin hepsi fakir ve çalışkan insanlardı. Seyyar satıcılıkla başladıkları Amerika maceralarına bir süre sonra iş yeri sahipleri olarak devam ettiler. Bu ilk göç eden Aşkenazlar Orta Avrupa'dan gelmişlerdi ve çok başarılı insanlardı. Bunlara ilaveten 1880'lerden sonra başta Rusya'da olmak üzere Yahudilere yönelik baskıların artması neticesinde, Doğu Avrupa'dan daha yoğun bir ikinci Yahudi göç dalgası gerçekleşti. 1880 öncesi, yani Büyük Göç öncesi ABD'de oluşmuş bulunan Amerikan Yahudi toplumu Alman-Yahudi aydınlanmasını benimsemişti, liberal, akılcı, iyimser, rasyonel, milliyetçi ve çok saygındılar. Göçmen Yahudiler Alman şivesiyle İngilizceyi konuşuyordu, fakat devlet okullarına giden çocukları topluma mükemmel uyum sağlıyorlardı.¹²⁶

Amerika'ya 19. yüzyıl başlarından itibaren dünyanın çeşitli bölgelerinden gerçekleşen göçlerle Amerikalı Yahudi toplumunun kaderi bir bütün içinde eriyip kaybolma riskiyle karşı karşıya gelmişken, büyük göçün başlangıcı olarak kabul edilen 1881'den sonra durum değişti. Bu tarihten sonra 1920'ye kadar ABD'ye dünyanın çeşitli yerlerinden gelen 20 milyon insanın 2.5 milyonunu Yahudiler oluşturdu.¹²⁷

Büyük göç döneminde gelen Yahudiler 1880 öncesi ABD'de bulunan Yahudilere göre sosyal ve ekonomik bakımdan çok geri düzeydeydiler. Bunların Amerikan toplumuna uyum sağlaması gerekiyordu. Daha önce Amerika'ya ulaşmış yarım milyon kadar soylu, reformcu, Amerikan zihniyetli Yahudi ile yeni gelen 2 milyon kadar sığınmacı Yahudi arasında sosyal,

¹²⁵ Johnson, *a.g.e.*, s. 346-348.

¹²⁶ Johnson, *a.g.e.*, s. 435-437.

¹²⁷ "Center for Jewish History" <http://www.jewsinamerica.org>, (Erişim Tarihi: 3 Aralık 2013).

kültürel, ekonomik ve sınıfsal bakımdan dağlar kadar fark vardı. Yeni gelenler aşırı yoğun biçimde Yidiş dilini konuşuyorlardı ve batıl inançları olan klasik Yahudilerdi. 1880 öncesi çoktan beri ABD’de bulunan Yahudilerse, Yahudi aleyhtarı tepkilerin önüne geçmek için bu insanların Amerikanlaşması gerektiğini biliyorlardı. 1900’lerde bir milyonu aşkın Yidiş konuşan insanla New York dünyanın en büyük Aşkenaz kentlerinden biri haline geldi. 1913’te Yahudilere ait 16.525 fabrikada 312.245 kişi çalışmaktaydı. Ağır işlerde çalışan, yoksul Yahudiler durumlarını düzeltmekteydiler. New York’da Yahudiler küçük dükkanlardan alış veriş merkezlerine taşınmaktaydılar. 1880’li yıllardan 20 yıl sonra yeni gelen Yahudiler arasında yoksulluk yok olmuştu. Yahudilerin çocukları kolejlere gidiyor, çoğu Yahudi doktor ve avukat oluyordu. Diğerleriyse önce küçük iş adamı sonra büyük iş adamı oldular. 1920’de kapitalizmin başkenti New York 1.640.000 nüfusuyla dünyanın en büyük Yahudi ve Aşkenaz kenti olmuştu.¹²⁸

Varlıklı bir Yahudi ailenin kızı olan Emma Lazarus’un özgürlük heykeli bugünkü yerine konunca ona yazdığı “The colossus” - “muazzam heykel şiiri” adeta Amerikan Yahudilerinin hikayesini ve Amerika’nın Yahudiler için anlamını anlatmaktadır. *Yorgun, fakir, birbirine sarılmış ve özgürce nefes almak isteyen insanlarınızı bana veriniz; bereketli kıyılarınızın istemediklerini; fırtınanın dört bir yana savurduğu evsizleri, onları gönderin! Altın kapının yanında elimde meşalem bekliyorum.*¹²⁹

2.2 B’NAI B’RITH-İttifak Evlatları-Ahitin Çocukları Bağımsız Tarikatı

Yahudilerin ABD’ de kurduğu ilk ciddi sivil toplum kuruluşu B’nai B’rith olmuştur. Oxford sözlüğünde 1843 yılında kurulan ve insani, eğitim ve kültürel faaliyetler yürüten ve dünya çapında Yahudilerin haklarının ve çıkarlarının koruyuculuğuna soyunmuş bir örgüt olarak tanımlanmıştır.¹³⁰

Merkezi Washington olan ve 58 ülkede yüzbinlerce üyesi olan B’nai B’rith, 1843’ten beri kesintisiz olarak faaliyetlerine devam etmektedir. ABD’deki Yahudi organizasyonların ilki ve en eskisi olması yönüyle çok önemlidir. Localar şeklinde kurulmuş bir örgütlenmedir. B’nai B’rith’in kendi sitesinde yayınlanan misyon ve amaçları örgütün Yahudi Diasporası İç İletişim stratejisi bakımından amaçladıklarını göstermektedir. İnternet sitelerinde, örgütün kurulduğu 1840’lı yıllarda Amerikan Yahudiliğinin etnik, ideolojik, dinsel açılardan

¹²⁸ Johnson, Yahudi Tarihi, s. 442.

¹²⁹ Johnson, *a.g.e.*, s. 440.

¹³⁰ “B’nai B’rith” Oxford Dictionary, <http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/B'nai-B'rith>, (Erişim Tarihi: 2 Aralık 2013).

bölündüğü ve çok çeşitli geçmişlerden gelen Yahudilerin beraber hareket etmek konusunda yetersiz veya isteksiz olduğu söylenmiştir. Burada farklı kökenden gelme olayı ABD'deki Yahudilerin de ABD'ye gelen insanlar gibi Avrupa'nın ve hatta eski dünyanın çeşitli yerlerinden geldiğine işaret etmektedir. Bu çeşitlilik, bir önceki alt bölüm olan ABD'de Yahudiler bölümünde ve birinci bölüm olan Geçmişten Günümüze Yahudi Diasporası bölümünde görülmektedir. B'nai B'rith ilk zamanlar hayır işleri, okul, yurt, hastane, çeşitli felaketlerde Yahudilere yardım gibi faaliyetlere girişmiştir. Bu sosyal yardım faaliyetleri örgütlenme açısından aslında çok yumuşak faaliyetler olarak gözüксе de Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin, Diasporaya dönük kısmı bakımından önemli olmuştur. Bu sayede Diasporanın birlik beraberlik duygusu ve kendi içerisinde dayanışması ve iletişim yoğunluğu artmıştır.¹³¹

B'nai B'rith'in Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'ne en önemli katkılarından biri bünyesinden çıkan ve zamanla özerk yapılar halini alan kuruluşlardır. Bunlardan başlıcaları JWI, ADL, İftira ve İnkarla Mücadele Birliği (ADL, Anti-Defamation League), Hillel ve BBYO (B'nai B'rith Youth Organization-B'nai B'rith Gençlik Organizasyonu) örgütleridir. JWI-Jewish Woman International-Uluslararası Yahudi Kadınlar'ın temelleri “Yahuda'nın Kadınları” adıyla 1897 yılında atılmıştır. O dönem Amerikan tarihinde kadınların evden kamusal yaşama geçiş aşamasıydı. Böyle bir aşamada kadınları organizasyona aktif katılımını sağlamak hiç şüphesiz stratejik bir iletişim hamlesidir. Örgüt 1957 yılında B'nai B'rith kadınlar-BBW adını resmi olarak aldı. 1995 yılında örgüt, BBW-B'nai B'rith Kadınlar örgütü olan adını Uluslararası Yahudi Kadınlar olarak değiştirdi.¹³² Bu örgüt B'nai B'rith'in Diaspora İçi İletişim Stratejisini kadınlara ve dolayısıyla aileye kadar taşıdığının kanıtı olması bakımından önemlidir. Hillel ise B'nai B'rith'e bağlı olarak üniversitelerde başlayan bir teşkilatlanmadır. 1925 yılında B'nai B'rith Başkanı Adolf Kraus, “Illinois ve Wisconsin üniversiteleri gibi kuruluşlarda, halihazırda Yahudi çocuklarına uygun vizyon verilmemekte, Hillel, bütün üniversitelere ve daha üst düzey eğitim sağlayan kuruluşlara yayılmalı ve onların Yahudiliğini geliştirmeye katkı sağlamalıdır.” demiştir.¹³³ Hillel kurulduğunda, Omaha'dan Sam Beber adında bir kişi de 1924'te B'nai B'rith'in liseli Yahudi erkekleri için bir talebe derneği kurmasını planladı. Yeni organizasyonun adı AZA-Aleph Zadik Aleph'di. 1925'te AZA, B'nai B'rith'in liseli gençlik destek kolu oldu. 1940'da, B'nai B'rith Kadınlar genç

¹³¹ “B'nai B'rith Europe” <http://www.bnaibritheurope.org/bbeurope/en/who-we-are/history-of-the-bnai-brith>, (Erişim Tarihi: 2 Aralık 2013).

¹³² “Jewish Woman International - Our History” <http://www.jwi.org/Page.aspx?pid=272>, (Erişim Tarihi: 2 Aralık 2013).

¹³³ “History of Hillel” <http://www.hillel.org/about/hillel-story>, (Erişim Tarihi: 2 Aralık 2013).

kadınlar için kendi gençlik teşkilatlarını oluşturdu, bu teşkilat BBG- B'nai B'rith Girls-B'nai B'rith kızlardı. 1944'te, iki organizasyon AZA ve BBG, B'nai B'rith Gençlik Organizasyonunu (BBYO-B'nai B'rith Youth Organization) oluşturdular.¹³⁴ Bütün bu teşkilatların gösterdiği şey B'nai B'rith'in Yahudi kadınlara, Yahudi üniversiteli gençlere ve ergen Yahudi gençlere ayrı ayrı nüfuz ettiği ve ADL ile de Yahudilerin haklarını savunduğu ve onlara yönelik karalamalarla mücadele ettiği, böylece çok başarılı bir Diaspora içi İletişim Stratejisi çatısı kurduğudur. Bu stratejiyle Yahudi ailelere ve gençlere bir yol çizilmiş, Yahudiler arasında bir dayanışma sağlanmış ve içlerinden haksızlığa uğrayanlara arka çıkmıştır.

B'nai B'rith'in Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin Diaspora içi kısmı bakımından bir diğer başarısı da hemen yukarıda ABD'de Yahudiler bölümünde ele alınan, 1881'den sonra gerçekleşen büyük göç döneminde ağırlıklı olarak Polonya ve Rusya'dan ABD'ye göçen kalabalık Yahudi kitlelerinin Amerikanlaşması olmuştur. 1881'den sonra, Doğu Avrupa Yahudilerinin Amerika'ya olan kitlesel göçüyle, B'nai B'rith Amerikanlaşma dersleri, ticaret okulları ve iyileştirme programları gerçekleştirmiştir. Bu sayede Diaspora'nın kültürel bütünlüğünün korunması ve ABD'ye entegrasyonu konusunda Diaspora içi stratejik iletişim bakımından önemli bir başarı ortaya konmuştur.¹³⁵

B'nai B'rith'in Diaspora içi iletişime bir katkısı da gerçekleştirdiği yayınlardır. 1886'dan beri B'nai B'rith, B'nai B'rith Dergisi'ni çıkarmaktadır ki bu dergi Amerika Birleşik Devletlerinde aralıksız devam eden en eski Yahudi yayın organıdır. Bu da Diaspora içi iletişimin gelişmesine katkı sunmuştur.¹³⁶ B'nai B'rith yerel Yahudi eğitim programları için program rehberleri yayınlamakta ve her yıl “Unto Every Person There is a Name” - “Her insan için bir isim vardır” programının sponsorluğunu yapmaktadır. Bu program Holokost kurbanlarının isimlerinin genelde Yom Hoshuah ve Holokost Hatırlama günlerinde topluluk tarafından ezberden okunmalarını ve nakledilmesini içermektedir.¹³⁷

Ayrıca “ödülleri” konusu da örgütün Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'nin dışarıya dönük kısmına olan katkısıdır. Bu sayede dışarıya Yahudi Diasporasına katkılarının ödölsüz

¹³⁴ “BBYO's Narrative History: 1923-2001” <http://bbyo.org/about/history/Narrative>, (Erişim Tarihi: 2 Aralık 2012).

¹³⁵ “The Jewish Ascent in America by Philip Mandelbaum”

<http://reformjudaismmag.org/Articles/index.cfm?id=1008>, (Erişim Tarihi: 3 Mart 2014).

¹³⁶ “B'nai B'rith International - The Global Voice of the Jewish Community” www.bnaibrith.org, (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2013).

¹³⁷ “Yad Vashem Holocaust Martyrs' and Heroes' Remembrance Day 2011”

http://www.yadvashem.org/yv/en/remembrance/2011/every_person.asp, (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2013).

kalmayacağı ve onore edileceği mesajı verilmektedir. Örgüt bu güne kadar, birkaç yılda bir, Yahudilere ve İsrail Devleti'ne olan bağlılığı-sadakatinin onurlandırmak amacıyla verilen Başkanlık Altın Madalyasının da içinde olduğu çeşitli unvanlar ve ödüller vermektedir. Ödül kabul edenler arasında David Ben-Gurion, John F. Kennedy, George H. W. Bush, Stephan Harper ve Golda Meir de bulunmaktadır. Altın Madalya eski Avusturya Şansölyesi Franz Vranitzky, Avustralya Başbakanı John Howard, eski ABD başkanları Harry S. Truman, Gerald R. Fotf ve Dwight D. Eisenhower'a verilmiştir.¹³⁸

Ödüllerin yanı sıra örgütün dünyanın çeşitli yerlerindeki felaketzedelere yardım etmesi ona dünya çapında, mazlumların yanında olan sempatik kuruluş imajı kazandırmaktadır. Bu da Yahudi Diasporası Dış İletişim Stratejisine yani Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin dışarıyla olan kısmına önemli bir katkı sunmaktadır. Ancak B'nai B'rith'in temel amacı Yahudi çıkarlarının korunmasıdır. İnternet sitelerindeki misyon ifadelerinde dünya üzerinde muhtaçlara ve felaketzedelere her zaman yardım etmeyi amaçladıkları belirtilirken; Yahudiler açısından misyonları da Yahudiler arasında toplumsal uyumu geliştirmek, Yahudi Toplumunu güçlendirmek, ırksal ve dinsel toleranssızlıkla savaşmak ve talihsiz durumda olanlara yardım etmek amacıyla Yahudileri bir araya getirmek olarak tanımlanmıştır. Dünya üzerindeki Yahudilerin ve İsrail'in savunuculuğunu üstlendiğini sitesinde açıkça belirten organizasyon uluslararası meselelerde de her zaman İsrail'in, Siyonizm'in ve Yahudilerin savunucusu olmuştur. B'nai B'rith, 1975 yılında Irkçılık ve Siyonizm'i eş tutan BM kararının geri çekilmesinde de etkin bir rol üstlenmiştir.¹³⁹

2.3 ADL-İftira ve Karalama İle Mücadele Birliği-Anti Defamation League

İlk zamanlar B'nai B'rith'e bağlı olarak kurulan bu kuruluş zamanla etkinliğini fazlaca arttırarak özerk bir yapıya kavuşmuştur. Kuruluşunun önemli bir nedeni Avrupa'da artık Antisemitizmin durdurulamayacak bir hal alması idi. Kendi resmi ifadesine göre 1913 yılında kurulan ADL'nin amacı Yahudi vatandaşların karalanmasının önüne geçmek ve herkes için eşit ve adil davranılmasını temin etmektir. Bunun yanında ADL Antisemitizmle savaşarak demokratik fikirleri ve herkes için insan haklarını savunur. Web sayfalarına göre, ADL

¹³⁸ "B'nai B'rith" http://en.wikipedia.org/wiki/B%27nai_B%27rith, (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2013).

¹³⁹ "B'nai B'rith Europe" <http://www.bnaibritheurope.org/bbeurope/en/who-we-are/history-of-the-bnai-brith>, (Erişim Tarihi: 2 Aralık 2013).

Antisemitizmle savaşını ABD’de ve ülke dışında, eğitim, yasama ve diğer yöntemleri kullanarak yapmaktadır.¹⁴⁰

Aslında Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi bakımından ADL’nin izlediği yol yukarıdaki amaç cümlelerinin içindedir. Bunlara göre, ADL sadece Yahudilerle ilgili meselelere değil, kendince savunduğu değerlere ters düşen insan hakları ihlalleri, ayrımcılık, ırkçılık gibi alanlara da müdahil olmuştur. ADL’nin belirtilen amacı ona bu gibi durumlardan pay biçme misyonu da yüklemektedir.

ADL’nin internet sayfasında karşılaşılan reklamlardan birinde nefretle ve Antisemitizm ile savaşmak için bağış yapın ibaresi görülmektedir. Aslında bu cümle bile ADL’nin Yahudi Diasporası İletişim Stratejisine olan katkısına dair birçok şeyi özetlemektedir. Yahudilerle ilgili bir ifade olan “Yahudi karşıtlığı-Antisemitizm” ve her insanı rahatsız eden “nefret” kavramları aynı cümlede kullanılarak okuyucunun bilinçaltına Yahudi Düşmanlığının çok kötü bir şey olduğu ve her türlü nefretle eşdeğer olduğu empoze edilmektedir. Bu noktada şu sorunun sorulması gerekir: Neden “İslamofobi ve nefret” değil de veya neden “ırkçılık ve nefret” değil de “Antisemitizm ve nefret” şeklinde bir ifade yer almaktadır?

ADL Yahudi haklarını savunurken bütün ezilmişlerin, haksızlığa uğrayanların, dışlananların, hakkı yenilenlerin, hoşgörüsüzlüğe maruz kalanların da haklarını savunmayı amaçladığını belirtmektedir. Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin önemli unsurlarından biri bu durumdur. ADL’nin arşiv internet sitesinde ADL hakkında daha fazla bölümünde “ADL 95 yıldır Antisemitizm ve her türlü bağnazlıkla savaşmaktadır” ifadesi aynen yer almaktadır.¹⁴¹ Böylece aslında Yahudi karşıtlığı anlamına gelen Antisemitizm, “yapılmaması ve şiddetle kaçınılması gereken” bir şey olarak en kötü çağrışımlarla bir tutulmakta ve çok kötü bir şey olduğu kuvvetle vurgulanmaktadır.

14 Şubat 2011 tarihli Jerusalem Post’un haberine göre; 2011 yılında ADL’nin Alman öğrencileri Antisemitizm konusunda teşvik eden bir burs programı olmuştur. Alman öğretim görevlisi ve kendini İslam düşmanlığına adanmış biri olan Dr. Matthias Küntzel, Nazileri ve günümüz İran rejimini Antisemitizm bağlamında ilişkilendirdiği çalışma ve görüşleriyle

¹⁴⁰ “ADL-About the Anti-Defamation League”, <http://www.adl.org/about-adl>, (Erişim Tarihi: 7 Aralık 2013).

¹⁴¹ “More about ADL”, http://archive.adl.org/about_more.html, (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2013).

ADL'nin ödöl ve takdirlerine layık görölmüştür. Kuntzel'e göre Almanya'nın İran ve İsrail ile aynı anda dost olması mümkün değildir ve İran seçimini yapmalıdır.¹⁴²

ADL'nin Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi bakımından diğer bir çalışması da inançlar arası diyalog çalışmalarıdır. Bu çalışmanın kökleri 1960'larda Hristiyanlık Camiasında Yahudilere en sert yaklaşımda bulunan Katoliklere yönelik olarak yapılan çalışmalara dayanmaktadır. Bu çalışmalar neticesinde 1965'de Hazreti İsa'nın ölümünde Yahudilerin sorumluluğu olmadığına dair tarihi **Nostra Aetate** belgesinin yayınlanması gerçekleşmiştir. Katolik okullarında görevli eğitimcilere yönelik Antisemitizm, Yahudi Soykırımı (Holokost) ve Yahudilik hakkında olumlu Katolik yaklaşım eğitimlerini içeren programlar düzenlenmektedir. Müslümanlara yönelik karşılıklı etkileşime dönük programları da bulunmaktadır. Wisconsin'de Hindulara karşı gerçekleştirilen ölümcül saldırıdan sonra ADL bu tür saldırılara karşı güvenlik önlemleri ve toplumun eğitimi konusunda öneride bulunmuş ve Federal Hükümeti Hindulara, Sihlere ve Araplara karşı işlenen suçları da kapsayacak yeni nefret yasaları çıkarması konusunda teşvik etmiştir.¹⁴³ Aslında ADL diğer dinlerle diyalog yoluyla önemli bir iletişim faaliyeti yürütmektedir. Diğer inançlardan insanlara Yahudiliği anlatmak ve böylece çeşitli inanç gruplarından Yahudiliğe karşı gelişecek olası düşmanca tavırların törpülenmesi amaçlanmaktadır. Bu faaliyetlerin diğer bir katkısı da ADL'ye bütün dinlere mensup insanların hakkını savunduğu izlenimi verilerek Yahudi savunuculuğunu üstlenen bu örgütün destek ve etki tabanının güçlendirilmesidir.

ADL her sene yıllık raporlar hazırlamaktadır. 16 sayfadan oluşan ADL 2012 Yıllık Raporu ve başlıkları incelendiğinde; kitap kapağında ve ilk sayfasında yer alan "*Herkes İçin Adalet*" mottosu dikkat çekmektedir. Bu da aslında yukarıda ifade ettiğimiz Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi bakımından herkese hitap ederek tabanı geliştirme taktiğinin bir parçasıdır. Üçüncü sayfada ADL tarihine ve Amerika'nın karanlık tarihinde yer alan Ku Klux Klan gibi saçma ve ayrımcı oluşumlara yer verildiğini görmekteyiz. Dördüncü Sayfada Antisemitizm ile mücadele, beşinci sayfada bağnazlıkla mücadele ele alınmıştır. Beşinci sayfanın son paragrafında Twitter'in bağnazların rahat hareket edebildikleri bir yer olmaya başlamasından bahsedilmektedir. Son cümle çok ilgi çekicidir: "*ADL bir grup marjinalleştiğinde herkes için tehdit olduğuna inanmaktadır.*" Bu cümle bile ADL'nin kendine yönelik bir tehdidi en çok tehdit edilen azınlıklardan başlayarak bütün Amerikan

¹⁴² "ADL lauds German scholar for study on anti-Semitism" <http://www.jpost.com/International/ADL-lauds-German-scholar-for-study-on-anti-Semitism>, 14 Şubat 2011, (Erişim Tarihi: 17 Aralık 2013).

¹⁴³ Anti-Defamation League, ADL 2012 Annual Report, New York, ADL Publications, 2012, s.13.

ulusunun tabanına yayarak destek bulma çabasının bir örneğidir. Burada sayfanın en sağ alt köşesinde ana metinden ayrı olarak küçük bir not şeklinde Bağnazlıkla mücadele etmek adına ADL'nin bugüne kadar toplam 58 milyon insanı eğittiğinden bahsedilmektedir. Raporun altıncı sayfası nefret suçlarına ayrılmıştır. Bu sayfada ABD'de siyahilere karşı işlenmesi planlanan ve ADL tarafından ortaya çıkarılan suikast planları, aşırı gruplar ve buna bağlı olan dava süreci anlatılmaktadır. Aslında bu da Amerika'da en çok ezilen toplumlardan olan Siyahilerin haklarına sahip çıkıldığı mesajının bir parçasıdır. Yedinci sayfa fiziksel şiddet, sekizinci sayfa dinsel özgürlük, dokuzuncu sayfa aşırıçılık, onuncu sayfa İsrail, on birinci sayfa kanun koruyucular ve güvenlik, on ikinci sayfa Yahudi Soykırımı-Holokost eğitimi, on üçüncü sayfa İnançlar arası diyalog konularını içermektedir. Son 3 sayfa ise ADL'nin yapısal ve finansal durumunu anlatmakta ve ADL ofislerine dair bilgi vermektedir.¹⁴⁴

Antisemitizmin kullanılması da önemli bir iletişim unsurudur. 1974'te ADL ulusal liderleri (ABD liderleri) Arnold Forster ve Benjamin R. Epstein “Yeni Antisemitizm” adlı bir kitap basmışlardı. (New York 1974). Bu kitap yeni bir çeşit Antisemitizmin yükselişini ele almaktaydı. 1982'de ADL ulusal lideri Nathan Perlmutter ve eşi Ruth Ann Perlmutter, Amerika'daki Gerçek Antisemitizm (The Real Antisemitism in America) adlı bir kitap yayınladılar. 2003 yılında ADL ülke yöneticisi Abraham Foxman “Birdaha Asla mı?-Yeni Antisemitizm Tehditi” (Never Again? The Threat of New Antisemitism San Fransisco, 2003) adlı kitabında; “Günümüzde Yahudilerin güvenliği ve korunmasına yönelik olarak 1930'lardakinden daha fazla değilse bile en az o zamanlar ki kadar büyük bir tehditle karşı karşıyayız” demiştir.¹⁴⁵ Antisemitizm olgusu Yahudileri olası tehditlere karşı hazır ve beraber tutmaktayken Yahudilerin dışarıyla olan ilişkisi bakımından da onlara yönelik olarak haksızlık ve ayrımcılık yapıldığını ima etmektedir.

2005'de Norman G. Finkelstein Küstahlığın Ötesinde'yi (Beyond Chutzpah) basmıştır. Bu yayında birinci bölümü Antisemitizmin yanlış kullanılması ve Tarihin Çarpıtılması hakkındadır. Finkelstein Avrupa'da ya da Kuzey Amerika'da Antisemitizmin yükselişine dair herhangi bir delil bulunduğunu inkar etmiş ve şöyle devam etmiştir: “Ne zaman İsrail uluslararası baskıya maruz kalsa, aynı son zamanlarda Lübnan'da işlenen savaş suçları gibi, Antisemitizm iddiası tırmandırılır ve bütün İsrail eleştirileri Antisemitik olur.” Finkelstein'a göre ADL ve Başkanları Foxman bu mantıksız aldatmacayı geliştirmiş

¹⁴⁴ Anti-Defamation League, *ADL 2012 Annual Report*, s. 1-16.

¹⁴⁵ “Never Again? The Threat of the New Anti-Semitism”.

http://archive.adl.org/anti_semitism/never_again.html, (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2013).

durumdadır.¹⁴⁶ Kendisi de Yahudi olan ve ailesi 2. Dünya Savaşı mağdurlarından olan Finkelstein'in bu tespiti ADL'nin uyguladığı iletişim stratejisinde Antisemitizm olgusuna verilen öneme işaret etmektedir. Yahudi Diasporası, Antisemitizm tehdit algısından kendi fertleriyle ve dış dünyayla olan iletişim sürecinde fayda sağlamaktadır.

ADL aynı zamanda Holokost adı verilen Yahudi Soykırımı'nı unutturmamak adına Holokost eğitimini desteklemektedir. Bir daha asla (Never Again) mottosuyla yürütülen eğitimler sayesinde müfredat sirkülasyonunda yeteri kadar yer verilmediği düşünülen soykırım konusu eğitimcilere ve çocuklara daha detaylı öğretilmektedir.¹⁴⁷ **Bu noktada Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin önemli bir unsuru olan Trajediden Beslenme ön plana çıkmaktadır. Soykırım Trajedisi, Yahudi İç İletişim Stratejisi'nde bir milli bütünleşme aracı olurken, Dış İletişim Stratejisi açısından da ezilmişlikten faydalanma ve mazlum duruma düşmemesi gereken, korunup kollanması gereken, her an tekrar soykırıma uğrayabilecek bir topluluk algısı yaratılarak kullanılmaktadır.**

Dolayısıyla Antisemitizm ve Holokost ADL tarafından uygulanan Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin mazlumu oynama veya bir diğer tabirle Trajediden Beslenme faktörünün bileşenleridir. Bu bileşenler aracılığıyla bu faktörü Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'nde başarıyla kullanan ADL aynı zamanda davasını geniş tabanlara yayarak tüm Amerikan ulusundan, özellikle azınlıklardan destek almaya çalışmaktadır. Tabanını genişletmek için kullandığı bir diğer argüman da bir kuruluş olarak kendini ve aynı zamanda Yahudi toplumunu tanıtip anlatmasına ve diğer İnançlardan insanlarla ortak payda oluşturmaya yarayan İnançlar Arası Diyalog faaliyetleridir.

2.4 AJC–Amerikan Yahudi Komitesi-American Jewish Committee

Yahudiler tarafından Amerika'da kurulan bir diğer önemli kuruluş ise kısaca AJC diye adlandırılan “American Jewish Committee” yani Amerikan Yahudi Komitesi'dir. 1906'da Rusya'da Yahudilere karşı gerçekleştirilen katliamlardan endişe duyan küçük bir grup Amerikan Yahudisi tarafından kurulan örgüt tehlike altındaki Yahudileri korumanın en iyi yolunun bütün insanların saygı ve itibar gördüğü bir dünya için çalışmak olduğunu belirlemiş ve benimsemiştir. İnternet sitelerinde konuyla ilgili şu ifadeye yer vermişlerdir: “AJC'nin yüz

¹⁴⁶ “Congressmember Weiner Gets It Wrong On Palestinian Group He Tried To Bar From U.S.” http://www.democracynow.org/2006/8/30/congressmember_weiner_gets_it_wrong_on, (30 Ağustos Çarşamba), (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2013).

¹⁴⁷ “Education & Outreach-Holocaust Education” <http://www.adl.org/education-outreach/holocaust-education>, (Erişim Tarihi: 8 Aralık 2013).

yılı aşkın süredir devam ettirdiği eşsiz küresel diplomasi ve yasal savunuculuk politikayı etkileyen liderlerle olan benzersiz ilişkimizde kaldıraç etkisi göstermektedir. AJC dünya genelindeki demokratik değerlere ve Yahudilerin iyiliğine yönelik her türlü tehdide karşı en iyi şekilde en doğru pozisyonu almaktadır.” denilmektedir. AJC’nin temel odak noktaları ise;

- **Antisemitizmin dünya çapında yok olması için çalışmak,**
- **Demokratik değerlerin paylaşılmasını teşvik etmek,**
- **İsrail’in Barış ve Güvenlik arayışını desteklemek,**
- **Enerji bağımsızlığı için savunuculuk yapmak,**
- **Yahudi yaşamını güçlendirmek, olarak belirtilmiştir.**¹⁴⁸

Örgütün kuruluş felsefesi olarak benimsediği Yahudileri korumanın en iyi yolunun bütün insanların saygı ve itibar gördüğü bir dünya için çalışılması durumu Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin dışarıya yönelik önemli bir unsurudur. Bu sayede Yahudilerin haklarını korurken aynı zamanda bütün insanların da haklarını ve demokratik değerlerini savunmakta veya öyle gözükmektedirler. Bu da Yahudilere diğer etnik grupların gözünde ve doğal olarak da kamuoyu nezdinde sempatik bir imaj vermekte ve kendilerini ilgilendiren Yahudi çıkarlarının savunulması ve İsrail’in güvenliği gibi konularda destek sağlamaktadır. Ezilenlerin çıkarlarını, insan haklarını ve demokratik değerleri savunan Yahudiler bu sayede kendi davalarını savunduklarında da milliyetçilikle suçlanmamaktadırlar. Sürekli demokratik değerler ve Yahudilere uygulanan ırkçı ve önyargılı tutum beraber savunulduğundan bu kavramlar iç-içe geçmekte ve içselleşmektedir. Bu strateji sayesinde aslında Yahudi davasını savunmak demokrasinin doğal bir gereği gibi algılanmaktadır.

AJC’nin Yahudi Diasporası Dış İletişim Stratejisi’ne bir katkısı da yukarıdaki tırnak içindeki ifadede de açıkça belirttiği gibi küresel düzeyde yürüttüğü diplomasi sayesinde dünya liderlerini etkilemesidir. AJC bu sayede küresel düzeyde “demokratik değerleri” ve Yahudi çıkarlarını korumayı amaçlamaktadır.

AJC’nin temel odak noktalarına bakıldığında da İsrail ve Yahudiler ile alakalı olan 3 odak noktasının yanı sıra enerji bağımsızlığı ve demokratik değerlerin geliştirilmesi maddeleri görülmektedir.

¹⁴⁸ “AJC Global Jewish Advocacy-Who We are”

http://www.ajc.org/site/c.7oJILSPwFfJSG/b.8466673/k.24E9/Who_We_Are.htm, (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2013).

Yahudileri ilgilendiren 3 odak noktasından bir tanesi diğer Yahudi örgütlerinde de görülen Antisemitizmle mücadeledir. Yahudilerin Antisemitizm iddiası, haksızlığa uğradıkları çağrışımını korumakta ve irili ufaklı birçok olayda dışarıya karşı sürekli söyleyecek bir sözleri olmasını sağlamaktadır. Bu da aslında Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin temel bir unsuru olan ve dış dünyayla iletişimde sıkça kullanılan Trajediden Beslenmenin bir ayağıdır. Trajediden beslenme olgusunun temeli ise Holokost'un, yani Yahudi Soykırımının canlı tutulmasına dayanmaktadır. Bu nedenle Yahudiler soykırımın inkârına büyük tepki göstermektedirler.

İsrail'in desteklenmesi odak noktası ise aslında Yahudi tarihi içerisinde ele alınabilecek olan Siyonizm'e dayanan ve Yahudi İç İletişim Stratejisi açısından Yahudi milli duygularını ve bir yere aidiyet hissini diri tutan bir olgudur.

AJC'nin odak noktalarından, Yahudi yaşamının güçlendirilmesi de Yahudiler arasındaki iletişim stratejisi bakımından Yahudilerin iyiliğinin, refahının savunulması ve birlik duygusunu içermektedir.

Bu olguyu destekleyen önemli gelişmeler AJC tarihinde görülmektedir. AJC zaten Rusya Yahudilerine yönelik hareketlere karşı kurulan bir örgüt olmasının yanı sıra ABD ve dünya genelindeki Yahudilerin çıkarlarını korumayı kendine amaç edinmiştir. Bu noktada dikkat çeken önemli bir durum, AJC'nin kurulduktan itibaren, ABD'ye sonradan göçen, özellikle Doğu Avrupa ağırlıklı ve küçük bir kısmı da Holokost sonrası Almanya'dan gelen Yahudi nüfusunun Amerikanlaşması ve toplum için yararlı ve güçlü insanlara dönüştürülmesi konusundaki çabaları olmuştur.¹⁴⁹ Bunda AJC'nin Amerikalılar arasında doğacak Yahudi aleyhtarı bir tepkiden çekinmesinin yanı sıra kendisine amaç edindiği dünya üzerindeki Yahudilerin iyiliği ve güçlendirilmesi de etkili olmuştur.

AJC'nin Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'ne bir katkısı da AJC'nin yayınlarıdır. AJC, 1908'den beri Amerikan Yahudi Yıllığı'nı (Jewish American Yearbook) yayınlamaktadır. 105 yıldır kesintisiz yayınlanan ve bu anlamda Amerikan Yahudileri için bir tarihi belge özelliği de taşıyan yayın, bu yönüyle Yahudi İç iletişim stratejisine de önemli bir katkı sunmaktadır.¹⁵⁰ AJC, "Commentary Magazine" adıyla 1945'ten 2007'e kadar devam eden bir dergi de çıkarmıştır. Bu dergi ABD ve Orta Doğu'daki toplumsal politik ve kültürel

¹⁴⁹ "AJC-Interactive Archival Timelines" <http://ajcarchives.org./main.php?GroupingId=110>, (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2013).

¹⁵⁰ "American Jewish Year Book" <http://ajcarchives.org./main.php?GroupingId=40>, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2013).

analizler üzerine odaklanmıştır. Kökeni liberal olan dergi zaman içerisinde sağ görüşe kaymış ve 1980’den beri Neokonservatiflerin (Neo-conlar yani Yeni Muhafazakarlar) sesi olmuştur.¹⁵¹ AJC, ayrıca her yıl Amerikan Yahudi Görüşü (Survey of American Jewish Opinion) adında Amerikan Yahudileri’nin kendilerini ilgilendiren meselelerdeki tutumlarını gözlemleyen bir anket yayınlamaktadır.¹⁵²

AJC kendisine bağlı enstitüler aracılığıyla küresel etkinliğini arttırmaktadır. Bunlar; Israel Education-Project Interchange-İsrail Eğitimi ve Değişim Projesi, denilen dünya liderleri ve İsrail arasında bağ kuran kuruluş, Jacob Blaustein Institute for the Advancement of Human Rights-İnsan Hakları için Jacob Blaustein Enstitüsü, Afrika Enstitüsü, Asya Pasifik Enstitüsü, Belfer Merkezi, The Harriet and Robert Heilbrunn Institute for International Interreligious Affairs-Uluslararası Dinler Arası Meseleler için Harriet ve Robert Heilbrunn Enstitüsü, Amerikan Yahudileri ve İsrail İlişkileri için Dorothy ve Julius Koppelman Enstitüsü-The Dorothy and Julius Koppelman Institute for American Jewish-Israeli Relations, Alman-Yahudi ilişkileri için Lawrance ve Lee Ramer Enstitüsü, İskandinavya’ya Minnettarız Organizasyonu-Thanks To Scandinavia (TTS), Transatlantic Institute-(TAI) AJC’s Lawrence and Lee Ramer Institute for German-Jewish Relations, Thanks To Scandinavia (TTS), Transatlantik Enstitüsü-Transatlantic Institute (TAI) kuruluşlarıdır.¹⁵³ AJC bu yan kuruluşları ve dünya çapında ortaklık kurduğu Yahudi örgütleriyle mottosu olan “Küresel Yahudi Savunuculuğu” nu üstlenmiş durumdadır.

AJC, Katolik Kilisesi ile direkt diyalog vasıtasıyla, Roma Katolik Kilisesi’nin “Nostra Aetate” Dokümanı’nı oluşturduğu 1965 yılında ve sonraki yıllarda Yahudi-Hristiyan ilişkilerinde kayda değer bir dönüşüm yaşanmasında öncü bir rol oynamıştır.¹⁵⁴

1970’lerde AJC, Arap Ligi’nin İsrail boykotuna karşılık vermek amacıyla anti-boykot kanununun geçmesi için mücadele etmeyi üstlenmiştir.¹⁵⁵ 1975 yılında AJC Birleşmiş

¹⁵¹ Benjamin Balint, *Running Commentary*, New York, Public Affairs Pub., 2010, s. x-xi.

¹⁵² “Survey of Jewish Opinion”

http://www.ajc.org/site/c.7oJILSPwFfJSG/b.8479755/k.72B9/Survey_of_Jewish_Opinion/apps/nl/newsletter3.asp, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2013).

¹⁵³ “AJC Institutes&affiliates”

http://www.ajc.org/site/c.7oJILSPwFfJSG/b.8466991/k.64CB/Institutes__Affiliates.htm, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2013).

¹⁵⁴ “1960s Vatikan II” <http://ajcarchives.org/main.php?GroupingId=1460>, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2013).

¹⁵⁵ “1970s Combating the Arab Boycott” <http://ajcarchives.org/main.php?GroupingId=1520>, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2013).

Milletler'in "Siyonizm ırkçılıktır" kararına karşı kampanya düzenleyen ilk Yahudi örgütü olmuştur. Bu kampanya nihayet 1991'de amacına ulaşmıştır.¹⁵⁶

AJC 100 yılı aşkın süredir Yahudi Diasporası İletişim Stratejisine önemli katkılar sunan bir organizasyondur. Günümüz dünyasındaki birçok devletten daha yaşlı olan bu örgüt Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'nin oluşmasında ve uygulanmasında başarılı bir örnektir. İletişim Stratejisi olarak Yahudilerin yanı sıra genel olarak insan haklarını ve demokratik değerleri destekleyen bir strateji benimsemiştir. Bunu uygularken de enstitüler aracılığı ile dünyanın hemen her bölgesinde etkinliğini sürdürmeye çalışmış, çıkardığı yayınlarla da Yahudi kimliğini destekleyerek Yahudi Diasporası İç İletişim Stratejisine katkı sağlamıştır. AJC'nin kuruluşunun ilk zamanlarında yeni gelen Yahudi göçmenleri destekleyerek onları Amerikan ve Yahudi toplumuna kanallandırmesi de ABD'ye önceden gitmiş nispeten daha elit Türklerin yeni gelenleri desteklemesi gerektiği fikrini çağrıştıran başarılı bir örnektir.

2.5 AIPAC–Amerikan İsrail Kamu İşleri Komitesi-American Israil Public Affairs Committee

Önceki bölümlerde ele alınan B'nai B'rith, ADL ve Amerikan Yahudi Komitesi daha çok Diasporaya dönük kuruluşlar niteliğindeyken, AIPAC, ABD'de doğrudan İsrail adına lobiciliği üstlenmiş bir kuruluştur. AIPAC'ın Türkçe açılımı Amerikan İsrail Kamu İşleri Komitesi'dir. 1951'de Isaiah L. Kenen tarafından Amerikan Siyonist Kamu İşleri Komitesi adıyla kurulan örgüt, 1954'de bugünkü ismini almıştır.¹⁵⁷

1967 İsrail Arap Savaşı'ndan sonra Amerikan Yahudilerinin artan özgüveni paralelinde; ilk kurulduğunda daha mütevazı ve sönük bir örgüt olan AIPAC de ön plana çıkmaya başlamıştır. 1970'ler boyunca gücünü arttıran örgüt, 1980'lere gelindiğinde Amerikan siyasi hayatında Ortadoğu politikasını şekillendirebilen bir güç merkezi haline almıştır.¹⁵⁸

Örgütün internet sitesinde belirtilen amacı İsrail ve ABD ilişkilerini iki ülkenin güvenliğini geliştirecek şekilde güçlendirmek, korumak ve desteklemek olarak belirtilmiştir.

¹⁵⁶ "1970s Campaign Against UN's "Zionism Equals Racism" Resolution"

<http://ajcarchives.org/main.php?GroupingId=1490>, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2013).

¹⁵⁷ Stephen Schwartz, *Is It Good for the Jews? The Crisis of America's Israel Lobby*, New York, Double Day Pub, 2006. s. 75.

¹⁵⁸ John J. Mearsheimer ve Stephen M. Walt, *İsrail Lobisi ve Amerikan Dış Politikası*, Çev. Hasan Kösebalan, İstanbul, Küre Yayınları, 2009, s. 141-143.

İnternet sitelerinde AIPAC personelinin ve AIPAC gönüllülerinin, ABD Karar Alıcılarını, ABD ve İsrail'i birleştiren bağlar ve Yahudi Devletinin güvenli, güçlü ve emniyette olmasının Amerika'nın çıkarları açısından en doğrusu olduğu konusunda eğittiği ifadesi de bulunmaktadır. Bunun yanı sıra; "İki ülke arasındaki işbirliği her iki ulus için de avantajlıdır. AIPAC bütün kongre üyelerini dış yardımlar, hükümetler arası ortaklık, bileşik terör karşıtı çabalar ve bir İsrail Yahudi Devleti ve ordusuz bir Filistin Devleti'nden oluşan iki devletli çözüm için teşvik etmektedir." denilmektedir.¹⁵⁹

Bütün bu ifadeler Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'nin önemli bir unsuruna işaret etmektedir. Bu unsur kendi çıkarlarını yaşadığı ülkenin çıkarlarıyla içselleştirme ve böylece çıkarlarını yayarak etki alanını geliştirme stratejisidir. Bunun bir benzeri durum, yukarıda ele alınan diğer Yahudi örgütlerinde, azınlık haklarının savunularak kendi çıkar alanının genişletilmesi olarak görülmektedir. AIPAC de uyguladığı iletişim stratejisiyle kendi çıkarlarını Amerikan ulusunun çıkarlarıyla içselleştirmektedir.

AIPAC internet sitesinde nasıl çalıştıklarını anlatan bölümde, AIPAC'in her yaştan, her dinden, her ırktan, İsrail yanlısı kişiyi, politik yakınlık kurmak amacıyla desteklediğinden ve her görüşten Kongre üyesiyle ABD-İsrail ilişkilerini geliştirmek doğrultusunda ilişkiler inşa ettiğinden bahsedilmektedir.¹⁶⁰

Aslında bu da yine Yahudi Diasporası İletişim Stratejisine dair ipuçları barındırmaktadır. Her kesime hitap edilmesi, savunulan görüşün olası destekçilerini temin edeceği tabanın geniş olmasını sağlamaktadır. Bunun yanı sıra her görüşten kongre üyesiyle ilişkide olunması da partiler üstü ve apolitik davranarak amaca odaklanma; kaba tabirle kim Yahudi çıkarlarını korursa onu destekleme anlamına gelmektedir. Taraf olmamaları esasen bütün tarafların desteğini almak istemelerinden ve kimseyi gücendirmek istemediklerinden kaynaklanmaktadır. Böylece iktidara kim gelirse gelsin Yahudi çıkarları esas olacak ve korunacaktır. Zaten AIPAC'in ana sayfasında da yer alan bu durum Bi-partizanlık başlığıyla verilmektedir.¹⁶¹

Ayrıca nasıl çalıştıkları kısmında 100.000'den fazla üyeleri olduğu, ülke çapında İsrail destekçilerine İsrail'in geleceğini, güvenliğini, ABD ve İsrail arasındaki güçlü bağları geliştirerek nasıl etkileyebileceklerini öğreten 10 bölgesel ofisi ve 7 uydu ofisi içeren gelişmiş

¹⁵⁹ "Our Mission", <http://www.aipac.org/about/mission>, (Erişim Tarihi: 22 Aralık 2013).

¹⁶⁰ "How We Work" <http://www.aipac.org/about/how-we-work>, (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2013).

¹⁶¹ "AIPAC" <http://www.aipac.org>, (Erişim Tarihi: 20 Şubat 2013)

bir ağı sahip oldukları belirtilmektedir. Ayrıca kiliselerle, sinagoglarla ve eğitim kurumlarıyla olan ilişkilerinden de bahsedilmiştir.¹⁶² Bu ifadelerde de yine İletişim Stratejisi bakımından destek tabanının genişletilmesinin amaçlandığı görülmektedir.

AIPAC'ın sitesinde ele alınan Amerikan-İsrail ilişkileri konusunda çalışma alanlarına baktığımızda; barışın inşası, terörizmle savaş, askeri ortaklık, teknoloji ve inovasyon, enerji ve çevre, ortak değerler, güçlü müttefikler başlıklarını görmekteyiz.

İletişim stratejisi açısından ortak değerler ve güçlü müttefikler başlıkları ön plana çıkmaktadır, bu iki başlık kendilerinden önce gelen stratejik başlıkları kuvvetlendirmekte ve onları gerekçelendirmektedir. “Ortak Değerler” demokrasiye, hukukun üstünlüğüne, din, ifade ve insan hakları özgürlüklerine ve İsrail ve ABD arasındaki tüm ortak temel değerlere bağlılık ifadesiyle ele alınmıştır. Peşinden gelen “Güçlü Müttefikler” başlığında; 1948 yılında kuruluşundan 11 dakika sonra İsrail'i tanıyan ilk ülkenin ABD olduğundan ve iki ülke arasındaki güçlü bağlardan bahsedilmektedir.¹⁶³

İfadelerde zaten ABD'nin İsrail'in doğal ve vazgeçilmez müttefiki olduğu, iki ülkenin ayrılmaz ikili olduğu ve zaten aynı temel değerleri amaç edindikleri ısrarla vurgulanmaktadır. Bu noktada da yine Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinde sıklıkla görülen yukarıda da bahsedilen **kendi çıkarlarını yaşanan ülkedeki çıkarlarla içselleştirme** çabası görülmektedir. ABD, Yahudiler için sadece yoğun olarak yaşadıkları bir ülke değildir. Dünya kapitalizminin merkez ülkesi, dünyanın en büyük askeri ve ekonomik gücüdür. Aynı zamanda ABD, 6 milyona yakın Yahudi nüfusuyla, neredeyse İsrail'deki Yahudi nüfusu kadar Yahudi'nin yaşadığı bir ülkedir.¹⁶⁴

AIPAC'ın siyasi etki oluşturma ve kullanma prensibi, Kongre üyeleriyle ve siyasilerle yakın ilişkiler kurmaya ve bunu sürdürmeye dayanmaktadır. Bunu da ABD'de yasal olan seçim kampanyalarına maddi bağışlar sağlama ve kalabalık bir Yahudi nüfusuna sahip olan ülkedeki Yahudi oylarını koz olarak kullanma yoluyla gerçekleştirmektedir. Bu durumun en güzel kanıtı 1992'de gerçekleşen meşhur Steiner hadisesidir. Gazetelere yansıyan olayda New York'lu işadamı Haim Katz, İsrail yanlısı adaylara bağışta bulunmak isteyen birisi gibi davranarak AIPAC Başkanı olan David Steiner ile yaptığı görüşmeyi kayda almıştır. Steiner görüşmede Dışişleri Bakanı olan James Baker ve Başkan Bush'la yaptığı görüşmelerden

¹⁶² “How We Work” <http://www.aipac.org/about/how-we-work>, (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2013).

¹⁶³ “The U.S&Israel” <http://www.aipac.org/learn/us-and-israel>, (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2013).

¹⁶⁴ Sergio Della Pergola, s. 6, 9, 24, 36-56.

bahsetmiş, Amerika'daki Yahudilerin oyları karşılığında İsrail için 3 milyar dolarlık bir yardım ve Amerikalıların haberi bile olmadığı 1 milyar dolarlık başka bir paradan söz etmiştir. Steiner ayrıca Clinton'un seçim kampanyasında rol alan bir düzine adamları olduğunu ve ilerde çok iyi yerlere geleceklerini de ifade etmiştir.¹⁶⁵

2002 yılında 190'nın üzerinde temsilci, 60 senatör ve düzinelerce üst düzey resmi görevli AIPAC'ın konferanslarına katılmışlardır. Aşağıdaki üst düzey Amerikalı politikacılar AIPAC konferanslarına konuşmacı olarak katılmışlardır:¹⁶⁶

- **Başkan George Bush (Cumhuriyetçi),**
- **Başkan Barack Obama (Demokrat),**
- **Başkan Bil Clinton (Demokrat),**
- **Başkan Yardımcısı Dick Cheney (Cumhuriyetçi),**
- **Başkan Yardımcısı Joe Biden (Demokrat),**
- **Dışişleri Bakanı Hillary Clinton (Demokrat),**
- **Senatör Joe Liberman (eski Demokrat),**
- **Senatör John McCain (Cumhuriyetçi)**

AIPAC aynı zamanda AIEF-American Israel Education Fund-Amerikan İsrail Eğitim Fonu adlı kuruluş aracılığıyla da ABD Kongre üyeleri için her iki yılda bir düzenlenen AIEF seyahatleri organize etmektedir. 2011 yazında kuruluş, 55 Cumhuriyetçi ve 26'da Demokrat olmak üzere 81 Kongre üyesi tarafından gerçekleştirilen 1 haftalık seyahatlerin sponsorluğunu üstlenmiştir. Söz konusu Kongre üyeleri, İsrail'e ve Batı Şeria'ya giderek İsrail cumhurbaşkanı ve başbakanları, Shimon Peres'i, Binyamin Netanyahu'yu ve Filistin Devlet Başkanı Mahmut Abbas'ı ziyaret etmişlerdir. Kongre personeli için yapılan düzenli seminerler de diğer eğitim aktiviteleri arasında bulunmaktadır.¹⁶⁷

AIPAC internet sitesinde Amerika ve İsrail ilişkilerini geliştirmek için Kongreyle beraber çalıştıkları konuları şu şekilde sıralamaktadır:¹⁶⁸

¹⁶⁵ Mearsheimer ve Walt, *İsrail Lobisi ve Amerikan Dış Politikası*, s. 201.

¹⁶⁶ Antonio Carnovale, *The Middle East Everything That You Always Wanted To Know and No One Would Tell You*, Bloomington, iUniverse LLC, 2013, s. 63-64.

¹⁶⁷ Jennifer Steinhauer, "A Recess Destination With Bipartisan Support: Israel and the West Bank" http://www.nytimes.com/2011/08/16/us/politics/16congress.html?_r=4&, 15 Ağustos 2011, (Erişim Tarihi: 28 Aralık 2013).

¹⁶⁸ "AIPAC and Congress"

<http://www.aipac.org/~media/Publications/Policy%20and%20Politics/Source%20Materials/Congressional%20Action/2012/AIPACAndCongress.pdf>, (Erişim Tarihi: 1 Ocak 2014).

- Amerika ve İsrail'in güçlü ve güvende olmasını temin etmek.
- İran'ın yasadışı nükleer programının durdurulması için baskıyı arttırmak.
- Kongre üyelerini İsrail konusunda eğitmek.
- İsrail'in kendi kendini savunma kabiliyetini temin etmek.
- İsrail ve komşuları arasında barışı sürdürmek.

AIPAC her yıl Kongre üleriyle 1000'in üzerinde toplantı yapmakta, AIPAC görevlileri yılda 50 civarı komitede yaklaşık 2000 oturuma gözlemci olarak katılmaktadır. ABD Kongre binasının iki blok yakınında bulunan AIPAC, İsrail ile ilgili bir konu gündeme alındığında derhal, senatörleri, Temsilciler Meclisi üyelerini, ilgili komitede görev alanları bilgilendirmek üzere konuya dair bir raporu onlara ulaştırmakta onlarla olan yakınlığı sayesinde konuyu istediği şekilde yönlendirebilmektedir. AIPAC bu işi yaparken bir taraftan da ABD çapında çeşitli Yahudi derneklerini konu hakkında telefon ve mektuplarla bilgilendirerek onların da gerekli destek ve ilgisini sağlamaktadır.¹⁶⁹

20 yılı aşkın süre ABD'de senatörlük yapmış ve Ortadoğu sorunlarının çözümü konusunda çalışmış bir isim olan Paul Findley'nin ABD'de İsrail Lobisi olarak Türkçe'ye çevrilen "They Dare To Speak Out" kitabında AIPAC İsrail için çalışmakla suçlanmıştır. Kitaba göre AIPAC, ABD'nin aldığı karar ve kullandığı kaynaklar hakkındaki stratejik bilgileri İsrail'e iletmektedir.¹⁷⁰ Findley'e göre İsrail, ABD tarafından çok gizli tutulan stratejik savunma gereçleri hakkında bile bunları listeleyip askeri yardım veya satın alma talebinde bulunacak kadar bilgiye sahiptir. Findley İsrail'in bu bilgilere AIPAC başta olmak üzere Yahudi Lobisi sayesinde erişebildiğini iddia etmiştir.¹⁷¹

AIPAC daha önce ele alınan B'nai B'rith, ADL ve AJC kuruluşlarına nazaran daha açık İsrail vurgusu yapmaktadır. Zaten adında İsrail kelimesi geçen bir organizasyondur, diğer örgütler daha yumuşak unsurlarını kullanırken, AIPAC lobicilik ve İsrail yanlılığı konusunda lokomotif misyonunu üstlenmektedir. Prof. Dr. Tayyar Arı'nın, Amerika'da Siyasal Yapı Lobiler ve Dış Politika adlı kitabında belirttiği üzere: "*Kongre ile sürekli temas halinde olan AIPAC, ABD ile İsrail arasındaki ilişkilerin ve işbirliğinin gelişmesi için ne yapılması gerekiyorsa yapan bir kuruluş niteliğindedir.*"¹⁷²

¹⁶⁹ Arı, *Amerika'da Siyasal Yapı Lobiler ve Dış Politika*, s. 260.

¹⁷⁰ Paul Findley, *ABD ve İsrail Lobisi*, İstanbul, Pınar Yayınları, 2000, s. 223.

¹⁷¹ Findley, *a.g.e.*, 225.

¹⁷² Arı, *a.g.e.*, s. 255.

2.6 JINSA-Ulusal Güvenlik İşleri Yahudi Enstitüsü-Jewish Institute For National Security Affairs

JINSA-Jewish Institute For National Security Affairs Türkçe adıyla Ulusal Güvenlik İşleri Yahudi Enstitüsü ABD’de bulunan önemli bir Yahudi kuruluştur. 1976’da kurulan JINSA’nın internet sitesinde kar amacı gütmeyen ve partizan olmayan bir organizasyon oldukları ve güçlü bir ABD ordusu ve sağlam bir ulusal güvenlik politikası ile İsrail ve diğer benzer yapıdaki demokrasilerle güçlü bir güvenlik ilişkisini savundukları ifade edilmektedir.

JINSA’nın temel amaçları şu şekilde sıralanmıştır:

- ✓ **Ulusal güvenlik ve dış politika konularında etkin politik liderlik sağlamak;**
- ✓ **İsrail’i de kapsayacak şekilde ancak İsrail ile sınırlı olmamak üzere demokratik ülkelerle işbirliğini teşvik etmek.**
- ✓ **İsrail’in Batının güvenliği ve Akdeniz ve Ortadoğu’da oynayabileceği rol konusunda Amerikan savunma çevreleriyle iletişim kurmak ve onları bilgilendirmek.**
- ✓ **Amerikan Milli Savunma Kapasitesinin güçlü olmasının önemi konusunda Yahudi toplumunda ve kamuoyunda da farkındalık oluşturmak.¹⁷³**

JINSA’nın belirtilen bu amaçlarına baktığımızda Amerikan ordusunu ve müttefik ordularını İsrail çıkarlarına yaklaştırmak ve onları yönlendirmek amacıyla olduğunu görmekteyiz.

Önceki kısımlarda ele alınan diğer Yahudi örgütlerinde olduğu gibi JINSA da demokratik değerlere atıf yapmaktadır. Aslında İsrail’in Amerika ile aynı anlayışa sahip olduğu, İsrail ve ABD’nin ortak değerleri paylaştığı vurgulanmaktadır. Dolayısıyla İsrail’in çıkarlarının Amerika’nın yararına olduğu mesajı işlenmektedir. Aslında JINSA bir anlamda önceki kısımlarda ele alınan Yahudi organizasyonlarının askeri ayağı gibidir. Askeri konularda; ABD ordusu ve kamuoyuyla temas kurularak ABD ordusuna destek olan bir örgüt görünümünde İsrail çıkarlarını savunmaktadır. JINSA’nın kullandığı ve internet sitesinde de sıkça göze çarpan “Securing America, Strengthening Israel”, “Amerikayı güvenli kılmak, İsrail’i güçlendirmek” mottosu bu durumu özetlemektedir. Bu sloganda bile Amerika’nın güvenliğinin İsrail’in gücünden geçtiği mesajı verilmektedir.

¹⁷³ “About JINSA” <http://www.jinsa.org/about>, (Erişim Tarihi: 3 Ocak 2014).

JINSA çalışmalarını çeşitli program ve yayınlar yoluyla sürdürmektedir. 5 Temel programı ve 4 temel yayını bulunmaktadır.

JINSA'nın faaliyetlerinden ve programlarından bazıları aşağıda yer almaktadır:

General ve Amiraller'in İsrail Seyahati: Emekli olmuş üst düzey ABD'li general ve amirallerin İsrail'e gelerek siyasi ve askeri liderlerle temas sağlamalarını içermektedir. Bu programa katılan askerler İsrail'in güvenlik kaygıları ve ABD'nin dostu ve müttefiki olarak oynadığı kilit rol konusunda bilgi sahibi olmaktadır. Programa katılan generallerin bir kısmı JINSA'nın danışma kurulunda da yer almaktadır.¹⁷⁴

Bu programla JINSA orduda hala etkili olan ve önemli bağlantılar sağlayabilen emekli ABD'li subayları kullanarak ordu çevrelerinde olan etkinliğini arttırmayı ve İsrail konusunda ABD ordusunun üst düzey katmanlarının ilgi ve bağlılığını devam ettirmeyi hedeflemektedir.

Askeri Akademiler Programı: ABD'li harp okulu öğrencileri arasından yarışma yoluyla seçilen subay adaylarının 2 hafta süreyle İsrail'de katıldıkları bir programdır. ABD ve İsrail arasında geleceğe yönelik olarak köprüler kurmayı amaçlayan program çerçevesinde subay adayları İsrailli subaylarla aktivite ve tartışmalara katılmakta, İsrail'in coğrafi gerçekliklerini tanımakta, İsrailli akademik çevreler ve düşünce kuruluşlarıyla ülke ve toplum güvenliği gibi konular üzerine bir araya gelmekte, İsrail ve Orta Doğu tarihini tanımaktadır.¹⁷⁵

Bu programla JINSA ABD ordusunda gelecekte önemli görevler üstlenecek olan subay adaylarına, İsrail konusunda bir ön tanıtım yapmakta ve İsrail ile ABD'nin birlikte olması gerektiği konusunda bir ikna süreci sunmaktadır.

Kanun Koruyucular Değişim Programı (LEEP): İsrail Ulusal Polisi ve ABD Yasa koruyucu kurumları arasında kontra-terör deneyimi ve taktiklerinin paylaşımını amaçlayan bir programdır. Programın amacı ABD'li yerel yöneticilerin ve güvenlik görevlilerinin (şeflerin, şeriflerin, şerif yardımcılarının...) İsrail'e ABD'ye yönelik potansiyel iç terör tehditleri konusunda eğitilmesidir.¹⁷⁶

¹⁷⁴ "About JINSA's Generals and Admirals Trip to Israel" <http://www.jinsa.org/programs/about-jinsas-generals-and-admirals-trip-israel>, (Erişim Tarihi: 4 Ocak 2014).

¹⁷⁵ "About the Military Academies Program" <http://www.jinsa.org/programs/military-academies-program/military-academies-program-israel/about-military-academies-progr>, (Erişim Tarihi: 4 Ocak 2014).

¹⁷⁶ "The Law Enforcement Exchange Program" <http://www.jinsa.org/files/LEEPbookletforweb.pdf>, (Erişim Tarihi: 5 Ocak 2014).

Doğal olarak İsrail’de terör eğitimi gören ABD’li güvenlik güçleri ve polis teşkilatı İsrail’in terör algısından etkileneceklerdir. Bu programla emekli üst düzey subaylar, gelecek üst düzey subaylardan sonra polisler ve şerifler de iletişim kapsamına alınmaktadır.

Birliklerimizi Destekleyin Programı: Bu programın amacı ABD ordusu için parasal destek sağlamaktır. Toplanan parasal destek öncelikli olarak birlik komutanlarınca tatil döneminde ihtiyacı olduğu belirlenen askerlere dağıtılmaktadır. Fonun büyük bölümü ABD özel kuvvetleri mensuplarının ailelerine iletilmektedir. Toplanan paranın %1 kadarı ise görevleri sırasında ciddi yararları alan ordu mensuplarına ayrılmıştır.¹⁷⁷

Bu programla JINSA, ABD ordusuna yaptığı sosyal yardımla erleri de kapsayacak şekilde başarılı bir halkla ilişkiler çalışması yürütmektedir.

ABD Askeri Eğitim Programları: Bu program JINSA çalışanlarının ve üyelerinin çeşitli ABD üslerine, savaş gemilerine ve bu gibi askeri bölgelere gidip yerinde ziyaretle bilgilendirilmesini içermektedir.¹⁷⁸

Bu program da JINSA ve ABD ordusu arasındaki iletişimi arttırmaya ve JINSA üyelerinin ordu hakkında bilgi sahibi olmalarına yöneliktir. JINSA ile çalışan emekli generaller bu gibi ziyaretlerde JINSA ziyaret ekiplerine refakat ve öncülük etmektedirler.

JINSA Yayınları yoluyla da ABD ordusuna ve savunma stratejisine bir perspektif sunmaya çalışmaktadır. Yayınlanan analizlerin yanı sıra; aylık olarak e-posta yoluyla alıcılara gönderilen; savunma, güvenlik ve dış politika konularında makaleler içeren **“Security Digest”- Güvenlik Derlemesi** ve aylık olarak alıcılara e-posta yoluyla iletilen JINSA gazetesi de bulunmaktadır.¹⁷⁹ Ancak JINSA’nın en kapsamlı durumdaki yayın organı **“The Journal of International Security Affairs” -Uluslararası Güvenlik İşleri Bültenidir**. JINSA tarafından yılda iki kere basılan bu yayının ifade edilen odak noktası Amerika Birleşik Devletleri ve onun müttefiklerinin güvenliğiyle alakalı politikalara dair bir çerçeve sunma ve bu konudaki fikirleri şekillendirmektir.¹⁸⁰

ABD’nin kesintisiz yayına devam eden en eski haftalık dergisi olan ve solun bayraktarlığını yapan “The Nation” dergisinde JINSA ve Frank Gaffney’in Güvenlik

¹⁷⁷ “How JINSA Help Our Troops” <http://www.jinsa.org/events-programs/support-our-troops/support-our-troops-jinsa%E2%80%99s-campaign-provide-assistance-american-s>, (Erişim Tarihi: 4 Ocak 2014).

¹⁷⁸ “U.S Military Study Programs” <http://www.jinsa.org/events-programs/us-military-study-programs/all>, (Erişim Tarihi: 5 Ocak 2014).

¹⁷⁹ “About JINSA” <http://www.jinsa.org/about>, (Erişim Tarihi: 5 Ocak 2014).

¹⁸⁰ “The Journal of International Security Affairs” <http://www.securityaffairs.org>, (Erişim Tarihi: 5 Ocak 2014).

Politikası Merkezi'nin aşırı sağcı Amerikan Siyonistleri tarafından tutulduğunu ve her ikisinin de Irak, İran, Suriye, Suudi Arabistan ve Filistin'de hangi yolla olursa olsun rejim değişikliği gerçekleşmesinin acil bir gereklilik olduğuna inandığını yazmıştır.¹⁸¹ JINSA adeta **askeri kamu diplomasisi** yürüten önemli bir kuruluştur.

2.7 WJC-Dünya Yahudi Kongresi-World Jewish Congress

Dünya Yahudi Kongresi, WJC 1936 yılında Cenevre'de kurulmuştur. Merkezi ABD'nin New York şehrinde. Dünya çapında 100 ülkede Yahudi topluluklarını ve organizasyonlarını temsil eden bir yapıdır. Bütün Yahudiler içlerinden herhangi birisinden sorumludur mottosunu benimsemiş olan organizasyon Yahudilerin diplomatik kolu olduğunu ifade etmektedir. Bugüne kadar Holokost kurbanları ve onların nesilleri için adalet sağlanması, Sovyet Yahudilerinin İsrail'e göç etme hakkının desteklenmesi veya özgür bir ortamda yaşamalarının temin edilmesi, eski Avusturya Devlet Başkanı ve Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Kurt Waldheim'in hakkında yalan söylediği İkinci Dünya Savaşı yıllarının açığa çıkarılması, Antisemitizm ve İsrail'in tanınmaması ile mücadele etme, İsrail devletini ve halkını komşularıyla barış içinde yaşama çabalarının desteklenmesi organizasyonun bugüne kadar destek verdiği mücadelelerdir. Bunların yanında Hristiyanlarla, İslam inancından temsilcilerle ve diğer inançlardan kimselerle diyalog çalışmalarını desteklemektedir. Başkanlığını Ronald S. Lauder'ın yaptığı WJC düzenli olarak toplanan bir yürütme komitesince yönetilmektedir. WJC yönetim kurulu her yıl toplanmakta ve genel kurul her dört yılda bir toplanarak WJC yönetimini seçmekte ve politikasını belirlemektedir.¹⁸²

WJC'nin bugüne kadar ilgilendiği konulara bakıldığında ikinci dünya savaşı yılları ve Holokost'a büyük bir önem verdiği görülmektedir. Bu durum Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin temel unsurlarından olan trajediden beslenme olgusudur. Antisemitizm ile mücadele etme de yine bu olgunun devamı niteliğindedir.

İsrail'e ve Yahudilere her türlü desteği vermek üzere kurulmuş olan WJC; ayrıca diğer dinlerden ve gruplardan insanlarla diyalog yolunu da açık tutmaktadır. Bu da aynı zamanda diğer Yahudi Kuruluşlarında da görülen Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin önemli bir unsurudur.

¹⁸¹ Jason West, "The Men From JINSA and CSP" <http://www.thenation.com/article/men-jinsa-and-csp?page=full#>, 15 Ağustos, 2002, (Erişim Tarihi: 5 Ocak 2014).

¹⁸² "World Jewish Congress" http://www.worldjewishcongress.org/en/about#tab_1, (Erişim Tarihi: 6 Ocak 2014).

WJC'nin kullandığı “Bütün Yahudiler bir diğerinden sorumludur.” mottosu ise Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin daha önceki kısımlarda da görülen iç iletişimle alakalı kısmına dönük çoğulcu, kapsayıcı ve destekleyici yaklaşımını gözler önüne sermektedir.

Dünya Yahudi Kongresi daha önce ele alınan örgütlere kıyasla daha Yahudi odaklı ve daha açıktan Yahudi çıkarlarını savunan bir kuruluştur. ABD'den daha çok dünyaya odaklanmıştır. Yahudilerin dünyada çeşitli ülkelerde karşılaştıkları politik, yasal, sosyal, dinsel, kültürel, ekonomik sorunlar, bunların yanında tehdit altında kaldıklarında savunulmaları, dinsel, kültürel, ulusal aidiyetlerinin ve bütünlüklerinin korunması organizasyonun temel amaçları arasındadır.¹⁸³

2.8 İletişim Stratejisi Bakımından ABD ve Yahudi Organizasyonları

Yahudi Diasporası mesaj kaynağı, ABD ve dünya kamuoyu ile karar alma mekanizmaları hedef kitle, siyaset-medya-sinema üçlüsü ise iletim araçları olarak modellendirildiğinde, Yahudi organizasyonlarının bu modeldeki yeri iletilecek olan mesajın şekillenmesinde aldıkları roldür. Lasswell Modelinde tam olarak çizilmeyen bu rol Shannon ve Weaver'in Enformasyon Kuramındaki bilgi kaynağından aldığı mesajı şekillendirerek yeni alıcının alabileceği hale getiren vericinin rolü ile özdeşleşmektedir. Yahudi Organizasyonları bu çalışma boyunca Yahudi Diasporası İletişim Unsurları olarak adlandırılan belirli unsurlar çerçevesinde kamuoyuna iletilecek olan mesajların şekillenmesinde rol oynar. Yine de Lasswell Modeli Kapsamında sadece iletim aracı olarak ele alınabilmeleri de mümkün olabilir, ancak bu durum onların işlevinin sadece aracı oldukları bir konuma indirgenmesine neden olur ki bu da onların Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi içindeki rollerinin tam kavranamaması sonucuna yol açabilir.

6 farklı örgütün iletişim stratejisi bakımından incelendiği bu bölümde aslında Yahudilerin tarih boyunca edindikleri kendilerine has özelliklerinin bir devamı niteliğinde Kapitalizmin anavatanı ve dünya lideri olan ABD'de iletişim ve etki güçlerini nasıl arttırdıkları irdelenmiştir. **Her ne kadar 6 farklı örgüt ele alınmış olsa da; aslında iletişim stratejisi bakımından rekabet eden değil her biri bir alanda yoğunlaşan ve aslında nispeten birbirini tamamlayan bir yapı karşımıza çıkmaktadır. Bu açıdan bakıldığında; Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'nin önemli bir unsurunun da siyasi amaçlar**

¹⁸³ “World Jewish Congress” http://www.worldjewishcongress.org/en/about#tab_3, (Erişim Tarihi: 6 Ocak 2014).

doğrultusunda örgütlerin rekabet yerine birlikte hareket etmesi olduğu söyleyenebilir. B'nai B'rith daha çok localar şeklinde ve perde arkasından özerk kuruluşlarını destekleyen bir kuruluş, ondan koparak özerkleşmiş olan ADL hakların savunulması, AJC; demokratik haklar temelinde ABD’de ve uluslararası alanda Yahudi çıkarlarının korunması ve ABD’deki Yahudilerin her alanda desteklenmesine odaklanmıştır. AIPAC; İsrail’in çıkarları doğrultusunda lobicilik yapma ve ABD yönetimine etki etme, JINSA da stratejik askeri konulara odaklanmış kuruluşlardır. WJC-Dünya Yahudi Kongresi ise Cenevre’de kurulan, şu an merkezi ABD’de olan ve daha çok dünya üzerindeki Yahudilerle ilgili meseleleri takip eden daha uluslararası nitelikte bir kongre yapısındadır. Tabi ki burada ele aldıklarımızın yanı sıra ABD çapında çok farklı Yahudi kuruluşları da bulunmaktadır.

*ABD çapında çeşitli alanlarda oluşturulmuş binlerce Yahudi örgütü aynı konularda faaliyet gösteren şemsiye örgütlerin çatısı altında toplanmışlardır. Örneğin, dini konularda (Synagogue Council of America), toplumsal ilişkiler konusunda (National Jewish Community Relations Advisory Council), çalışanlarla ilgili konularda (National Council for Labor Zionist), Yahudilerin genelini ilgilendiren konularda (American Zionist Federation) ve gençlerle ilgili (North American Jewish Youth Council) konularda ayrı şemsiye örgütler oluşturulmuştur. Ayrıca bu şemsiye örgütler AIPAC’in da üye olduğu “Başkanlar Konferansı”nın üyesi olarak aylık olağan toplantılara katılmaktadırlar.*¹⁸⁴

Bu noktada Amerikan Yahudi Örgütleri Başkanlar Konferansı’ndan (İngilizce adıyla Presidents of Major American Jewish Organizations) bahsetmek gerekli olacaktır. 1948’den beri faaliyet gösteren bu mekanizma ana şemsiye örgüt olarak kabul edilmektedir ve en az ayda bir defa toplanarak genel durum değerlendirmesi yapmaktadır. Yahudi örgütleri arasındaki görüş ayrılıkları ve varsa çatışmalar Başkanlar Konferansı’nda çözüme kavuşturulmaktadır.¹⁸⁵ Böylesine bir mekanizma aslında Yahudi Diasporasına dair soyut bir ortak iletişim stratejisinin varlığına da işaret etmektedir.

Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi bütün unsurlarıyla ABD merkezli Yahudi kuruluşlarında görülmektedir. İç İletişim Stratejisi bakımından Yahudiler arasında bilinç oluşturma ve birlik-beraberlik sağlama stratejisi başarıyla uygulanmıştır. Bunun uygulanmasında hayırseverlik-yardım faaliyetleri kadar Holokost çağrışımının da etkisi olmuştur.

¹⁸⁴ Tayyar Arı “ABD’de Lobiciliğin Dış Politikaya Etkisi ve Türk Lobisi”, *Avrasya Dosyası: Türkiye-ABD İlişkileri*, 2005, Cilt 11, Sayı 2, s. 6-29.

¹⁸⁵ Tayyar Arı, *Amerika’da Siyasal Yapı Lobiler ve Dış Politika*, s. 257.

Dışarıyla olan İletişim Stratejisi'nde ise **Holokost ve Antisemitizm mağduriyet ve trajediden beslenme unsuru** olarak kullanılmıştır. Yahudiler bu sayede aleyhlerinde gelişen her olayda ve zaten soykırıma tabi tutulan ve tarih boyunca hakları yenen bir halk olduklarını bu yüzden de kendilerine hassas davranılması gerektiği mesajını alttan alta işlemektedirler.

Bulunduğu ülkeyi savunarak onun çıkarlarını kendininkiyle özdeşleştirmek de bu unsurlardan biridir. Bu sayede özellikle dünyanın en güçlü ülkesi ABD'de bulunan Yahudiler dış politikaya kendi istekleri doğrultusunda etki etmektedirler. ABD'nin ve İsrail'in çıkarlarının ortak gösterilmesi ve sağladıkları kamuoyu desteğiyle İsrail için büyük avantaj sağlamaktadırlar. ABD'den yılda ortalama 3 milyar dolar yardım alan İsrail bugün dünyada ABD'den en çok yardım alan ülke konumundadır. İsrail'e en çok yaklaşan ülke ise 2,4 milyar dolar yardımıyla Mısır'dır, ancak dikkatli bakıldığında Mısır'ın İsrail ile barış yapan tek ülke olduğu ve İsrail'in güvenliği için stratejik önemde olduğu ve diğer Arap ülkelerinin de Mısır'ın desteği olmadan İsrail'e karşı ortak bir eyleme girişmelerinin zor olduğu açıkça görülmektedir. Körfez Krizi esnasında İsrail'e yapılan askeri ve ekonomik yardımlar toplamda 5,2 milyar doları bulmuştur.¹⁸⁶ Bu miktarı o zamanın koşullarında düşünmek gerekmektedir. O zamanlar dünyada dolar miktarının daha az olması, o zamandan bugüne enflasyon ve dolardaki bolluk dolayısıyla doların değer kaybı düşünüldüğünde bu miktarda bir paranın bugüne göre kat ve kat daha değerli olduğu görülmekte ve gerçek önemi anlaşılabilmektedir.

Demokratik değerleri ve insan haklarını savunmak da Yahudi Diasporası Dış İletişim Stratejisinin önemli bir unsurudur. Herkesin kabul ettiği kulağa hoş gelen temel değerleri savunmak her zaman bir prestij sağlamaktadır.

Ayrıca diğer azınlıkları, tüm ezilmişleri, tüm kendisine önyargıyla yaklaşan grupların haklarını savunarak veya en azından öyle görünerek, her türlü bağnazlığa ve önyargıya karşı çıkmak da Yahudi Diasporası Dış İletişim Stratejisinin önemli bir unsuru olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu sayede Yahudi İletişim tabanı genişlemekte ve olası meselelerde daha geniş bir tabandan destek alma imkanı doğmaktadır. Aynı zamanda bu sayede, Yahudiler sadece kendilerini savunur gözükmemekte eleştirilere karşı herkesin haklarını savunduklarını iddia ederek kendilerini daha etkili bir biçimde savunma imkanı elde etmektedirler.

¹⁸⁶ Arı, a.g.e., s. 253.

Bundan başka diğerk insanlara ve felaketzedelere de yardım edilmesi de ABD'deki Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin dışarıya karşı olan önemli bir PR (Halkla İlişkiler) faaliyeti olarak karşımıza çıkmaktadır. Topluma ve insanlığa faydalı bir yapı olarak gözükmek ve insanların sevgi ve sempatisini kazanmak, her türlü olası anlaşmazlık durumunda çeşitli gruplardan destek sağlayacak rakip fikirlere ve kuruluşlara karşı avantaj sağlayacaktır.

Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin oluşturulmasında ve uygulanmasında Diasporanın mesajlarını şekillendiren ve alıcı kitleye daha etkili sunulmasını sağlayan Yahudi sivil toplum kuruluşlarının katkısı büyüktür. Yahudi sivil toplum kuruluşları İletişim Stratejisinin oluşturulması sürecine yukarıda sayılan Stratejik İletişim Unsurları doğrultusunda yön vermektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SİYASET, MEDYA ve HOLYYWOOD'DA YAHUDİLER

Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi bir bütün olarak düşünüldüğünde, bu stratejisinin mesaj kaynağı Yahudi Diasporasıdır. Bir önceki bölümde Diasporanın mesajlarını şekillendiren ve onlara yön veren bir konumda olan Yahudi Organizasyonları ele alınmıştır. Bu bölümde de Yahudi Diasporasının mesajlarını ileten araçlar olan siyaset, medya ve sinema üzerinde durulacaktır. Yahudi Diasporası Yahudilerin siyasi etkinliği sayesinde ABD ve dolayısıyla dünya yönetimine, medya ve sinemadaki etkinlikleri ile de ABD halkına ve hatta dünya halklarına ulaşma ve iletilerini onlara aktarma imkanı bulmaktadır. Böylece siyaset yoluyla karar alıcılara ulaşan Diaspora İletişim Stratejisi, medya ve sinema yoluyla da ABD toplumuna ve dünya halklarına erişmekte ve kapsayıcı bir uygulama alanı bulmaktadır. Lasswell Modeline göre düşünüldüğünde Yahudi Diasporası ileti kaynağı iken siyaset, medya ve sinema üçlüsü Yahudi Diasporası tarafından gönderilen iletilerin hedef kitleye aktarılmasında önemli araçlardır. Önceki bölümde ele alınan Yahudi Diasporası bünyesindeki kuruluşlar, stratejik iletişim unsurları doğrultusunda şekillendirdikleri mesajları siyaset, medya, sinema üçlüsü ile hedef kitleye, ABD ve dünya kamuoyuna iletirler.

3.1 Yahudiler ve Siyaset

Yahudiler dünya tarihi boyunca siyasetin içinde çok aktif olmasalar da günümüzde ABD siyasetinde oldukça etkin konumdadırlar. Bunu bir önceki bölümde ele alınan sivil toplum kuruluşlarının oluşturduğu baskı ve politik faaliyetlerin yanı sıra bizzat Yahudi siyasetçiler yoluyla da yürütmektedirler. İsrail de bölgesinde önemli bir siyasi aktör olarak öne çıkmaktadır. Bugün Yahudilerin İsrail dışında en aktif biçimde siyasetine müdahil oldukları ülke neredeyse İsrail'deki kadar Yahudi'nin yaşadığı Amerika Birleşik Devletleri'dir. **Yahudilerin siyasetteki etkinliği Diasporanın ABD ve dolayısıyla dünyayı şekillendiren karar alma mekanizmasıyla oluşturduğu iletişim stratejisi bakımından önemlidir. Yahudi Diasporası kaynaklık ettiği iletileri bu karar alma mekanizmasına siyaset yoluyla iki türlü aktarır. Bunlardan birincisi Diasporanın siyasette gösterdiği genel etkinlik, seçimlere katılım, kampanyalara destek yoluyla gerçekleşen aktarımkken diğeri ise doğrudan Amerikalı Yahudi siyasetçiler yoluyla gerçekleşenidir.**

3.1.1 Amerikan Siyaseti ve Yahudiler

Yahudi kuruluşlar genellikle partizan olmayan ve Yahudi çıkarlarına odaklanmış durumdadırlar. Önceki bölümde bu partizan olmama durumundan bahsedilmiştir. Ancak üst düzey Yahudiler ve bazı Yahudi kuruluşlar ile İsrail'in çıkarları konusunda Neocon denilen yeni muhafazakarlar ile bir birliktelik göze çarpmaktadır.¹⁸⁷ Açıkça görülen bu birlikteliğe rağmen Yahudi örgütleri önceki bölümlerde görüldüğü üzere kendilerinin herhangi bir parti veya gruba taraf olmadıklarını ilan etmiş durumdadırlar. Aslında bu onların iletişim stratejisinin bir unsurudur. Tarafsız gözükerek taraftar tabanlarını genişletmektedirler. Ateşli İsrail savunuculuğu ise yakın ilişkide oldukları Neoconlar gibi gruplar ve siyasilerce yürütülmektedir. Örneğin Katolik olarak bilinen ABD Başkan Yardımcısı Joe Biden, 2007'de Yahudi televizyonu Shalom TV ile yaptığı röportajda sıkı bir Siyonist olduğunu beyan etmiştir. Siyonist olmak için Yahudi olmak gerekmediğini söyleyen Biden kendini yıllardır İsrail dostu olarak tanımlayan politikacılardandır.¹⁸⁸ Bu duruma göre; Cumhuriyetçilerin ve Neoconların karşısında görünen demokrat Başkan Obama'nın yardımcısı Yahudi olmasa da Siyonist olduğunu söylemektedir. Bu durum aslında Yahudi İletişim Stratejindeki tarafsızlık unsurunun sebebini ve gelişimini açıklamaktadır.

Amerikalı Yahudilerin oylarına bakıldığında ise bu oyların çoğunlukla daha İsrail yanlısı ve daha İslam karşıtı Neoconların içinde olduğu Cumhuriyetçilere değil de Demokratlara verildiği görülmektedir. Pew Araştırma şirketinin yaptığı, Amerikan Yahudilerinin Portresi adlı araştırmaya göre: Amerika'daki Yahudilerin %70'i kendilerini demokrat olarak görmektedir veya Demokrat Partiye üyedirler. Oysa Amerika genelinde tüm halklar dikkate alındığında Demokrat Partiye destek oranı sadece %49'dur. Buna göre Amerikan Yahudilerinin Demokrat Partiye verdiği destek Amerika ortalamasının çok üzerindedir. Amerikalıların %39'u kendilerini Cumhuriyetçi parti tarafında görürken bu oran Yahudilerde sadece %22'dir. Amerikan toplumu kendisini %38 oranında Muhafazakar ve %21 oranında demokrat hissederken Amerikan Yahudileri kendilerini %19 oranında Muhafazakar ve % 49 oranında demokrat hissetmektedirler. Amerikan Yahudilerinin sadece % 10'u Ortodoks Yahudidir ve % 82'si homoseksüelliğin toplum tarafından kabulüne destek vermektedir. Amerika'daki Yahudilerin sadece %40'ı Tanrı'nın onlara İsrail'i verdiğini

¹⁸⁷ Glenn Kessler "Rand Paul's claim that 'American neocons' want to keep Egypt aid flowing", http://www.washingtonpost.com/blogs/fact-checker/post/rand-pauls-claim-that-american-neocons-want-to-keep-egypt-aid-flowing/2013/07/09/9defd73e-e8b7-11e2-a301-ea5a8116d211_blog.html, 10 Temmuz 2013, (Erişim Tarihi: 13 Ocak 2014).

¹⁸⁸ Yitzhak Benhorin "Biden in 2007 interview: I am a Zionist" <http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3586542,00.html>, 23 Ağustos 2008, (Erişim Tarihi: 10 Ocak 2014).

düşünmektedir. Bununla beraber Amerikalı Yahudilerin %69'u İsrail ile aralarında bir bağ olduğunu hissetmekte, ancak sadece % 43'ü İsrail için endişelenmeyi Yahudi olmanın temel bir koşulu olarak görmektedir. Amerikalı Yahudilerin %65'i ise Amerika ve İsrail'in yeterince yakın olduğunu ve daha fazla yakınlaşmalarına gerek olmadığını düşünmektedir. Amerikalı Yahudilerin %73'ü Holokost'u hatırlamayı Yahudi olmanın temel bir gereksinimi olarak görmektedirler.¹⁸⁹ Yahudi öncülerin, Yahudi kuruluşların, İsrail'in her koşulda ateşli destekçileri olmasına rağmen Yahudilerin daha demokrat bir tablo çizdiği görülmektedir. Bu tezat durum genel olarak her şeye rağmen Amerikalı Yahudilerin açık görüşlü ve demokrat niteliklerini ortaya koymaktadır. Ancak geçmişin trajedisi ve Siyonistler tarafından aşılana korku onların Yahudi çıkarlarını maksimize eden ve haksız tutumlar da takınabilen gruplara karşı çıkma dürtüsü oluşturmalarını engellemektedir. Zaten; yukarıda bahsedilen anket sonuçlarında yer alan Amerikalı Yahudilerin %73'ünün Holokost'u hatırlamayı Yahudi olmanın temeli olarak görmesi bu durumu en iyi şekilde açıklamaktadır. Bu durum Yahudi İletişim Stratejisi'nin önemli bir unsuru olan Trajediden Beslenmenin, Diaspora içinde yansıması olup mazlum duruma düşme korkusunun açığa çıkması olarak da açıklanabilir.

1920 yılından itibaren kesintisiz bir biçimde Amerikan Yahudileri oylarını demokrat Başkan adaylarından yana kullanmışlardır. 2012 Başkanlık seçimlerinde Demokratların adayı Obama, Yahudi oylarının %69'unu alırken, Cumhuriyetçilerin adayı Romney, %30'unu alabilmiştir. İsrail'e en mesafeli yaklaşan Başkanlardan biri olan Obama'ya 2008 seçimlerindeki Yahudi desteği ise %78 olmuştur.¹⁹⁰ 2006 yılı temsilciler Meclisi Seçimlerinde Yahudilerin demokrat adaylara desteği %87 olmuştur.¹⁹¹

Bu tablolardan Amerikan Yahudileri arasında ateşli lobicilerin varlığının oran olarak hissedildiğinden düşük olduğu anlaşılmaktadır. Bu durum Diaspora içindeki lokomotif bir tayfanın diğer Yahudilerin trajediden beslenme, mağdur olma ve ezilme korkusundan faydalanarak Diaspora İç İletişim Stratejisini yürüttüğü ve diğer Yahudileri de Yahudi çıkarlarının korunması ve arttırılması yönünde teşvik ettiği gerçeğini ortaya koymaktadır. Yahudi oyları çoğunlukla Demokratlara giderken Yahudi lobisinin birçok tavizi de Cumhuriyetçilerden almayı başarması Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin önemli bir başarısıdır. Bu durum Amerikan şahinleri ile Yahudilerin ve İsrail'in çıkarlarının başarıyla

¹⁸⁹ "Why Jewish Americans vote Democratic?" <http://www.theguardian.com/commentisfree/2013/oct/02/jewish-americans-vote-democratic>, 2 Ekim 2013, (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2014).

¹⁹⁰ "U.S. Presidential Elections: Jewish Voting Record" <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsourc/US-Israel/jewvote.html>, (Erişim Tarihi: 8 Ocak 2014).

¹⁹¹ "American Votes 2006" <http://edition.cnn.com/ELECTION/2006/pages/results/states/US/H/00/epolls.0.html>, (Erişim Tarihi: 20 Aralık 2013).

içselleştirildiği ve etkin bir lobi yöntemiyle bu anlayışın politikaya dönüştürülerek uygulandığını göstermektedir. Örneğin; Yahudi Diasporası'nın AIPAC ve Amerikan Yahudi Örgütleri Başkanlar Konferansı'nın başı çektiği bir kısmı aşırı sağda yer alan Washington Institute, American Enterprice Institute ve Hudson Institute gibi düşünce kuruluşlarıyla içselleşmiş ve onları etkiler durumdadır. Bu kuruluşlarda Yahudiler veya Yahudi yanlısı Evanjelik Siyonist Hristiyanlar başı çekmektedir. Neocon akıma büyük katkısı olan bu kuruluşlarda doğuştan Yahudilerin yanısıra Siyonizm'e destek veren ABD'li Hristiyanlar da yer almaktadır.¹⁹²

Kimi görüşler ise Yahudi toplumunun demokrat partinin yanında yer almasını Yahudilik inancıyla bağdaştırmaktadır. Tzedakeh adı verilen Yahudilik müessesinde topluluğun en fakirine yardım edilir. Birçok Amerikalı Yahudi için Tzedakeh, hükümetin uyguladığı gelir dağılımı ve gıda yardımı programları anlamına gelmektedir.¹⁹³

Ancak şöyle basit bir örnek de vermek gerekir; Demokrat Parti Florida Eyaleti Senatörü olan Ted Dutch Yahudi kimliğini muhafazakar ve Siyonist değerler üzerinden tanımlayarak Ortodoks Yahudi olduğunu belirtmiştir.¹⁹⁴ O halde bu basit örnekle bile Amerika'da demokrat değerleri savunan bir partide hem de eyalet senatörü olmuş Yahudi kökenli bir politikacının aslında alt kimliği bakımından oldukça muhafazakar ve sahiplenici olduğu görülebilmektedir. Bu yüzden Yahudi çıkarlarını savunan organizasyonlar parti tutmazlar ve hem Cumhuriyetçi görüşten hem de politik görüşten destekçileri vardır.

Benzer bir biçimde Amerika'da Diaspora Yahudileri oylarını demokratik ve liberal değerleri savunan sosyal söylemler içeren demokrat partiden yana kullanırken, İsrail'de daha muhafazakar, sağcı, Siyonist ve hatta aşırı dinci partiler siyasi arenada ön plana çıkmaktadır.

İsrail göç alan bir ülke olmasına rağmen bu ülkedeki göçmenlerin dünyanın aksine sol varyanslı partileri değil de muhafazakar ve milliyetçileri desteklemesi enteresan bir durum gibi gözüktüğü de aslında bu durum İsrail'e gelen Yahudilerin burayı ne kadar benimsediğinin ve burayla kurdukları derin bağların göstergesidir. Aslında bu durum da anavatan İsrail ve Siyonizm unsurlarının katkısıdır. Dünyanın farklı yerlerinden gelen Diaspora Yahudileri

¹⁹² Arı, *Amerika'da Siyasal Yapı Lobiler ve Dış Politika*, s. 266.

¹⁹³ L. Sandy Maisel ve diğer, *Jews in American Politics*, Lanham, Rowman&Littlefield Publishers Inc, 2004, s. 164.

¹⁹⁴ Nathan Guttman "Top 10 U.S. Jewish politicians to watch in 2010" <http://www.haaretz.com/jewish-world/2.209/top-10-u-s-jewish-politicians-to-watch-in-2010-1.263694>, 21 Şubat 2010, (Erişim Tarihi: 15 Aralık 2013).

kendilerini İsrail'in asıl unsurları gibi hissederek siyasi bakımdan aşırı sağdan yana taraf olmuşlardır.¹⁹⁵

Bunun en bariz örneği Likud ile son seçimlerde ittifak yapan Evimiz İsrail Partisi'nin %75 oranında, çoğu İbranice yerine Rusça konuşan Rus göçmenler tarafından desteklenmesi ve aslında bir Rus partisi olarak görülmesine rağmen milliyetçi hatta aşırı milliyetçi tarafta yer almasıdır. Parti aynı zamanda Diaspora İletişim Stratejisi'ni destekler nitelikte güvenlik konusunda AB ve ABD'ye yönelik olarak Müslüman dünyasını ve Ortadoğu'yu ortak tehdit olarak gösterme ve Batı Dünyası ve İsrail'in güvenlik kaygılarını aynılaştırma çabasıdır.¹⁹⁶

Diaspora Yahudilerinin büyük çoğunluğunun İsrail ile manevi bir bağları olduğunu hissettiklerini unutmamak gerekir. Yukarıda detaylı olarak ele alınan The Guardian'da yayınlanan anketi içeren haberde, Yahudilerin %69'unun İsrail ile bir bağı olduğuna inandığı yazılmıştır.¹⁹⁷ Bu durum aslında Amerikalı Yahudilerin her sene topladıkları 500 milyon doları İsrail'e karşılıksız gönderme nedenlerini de açıklamaktadır. Tabi bu rakam ABD'nin İsrail devletine yaptığı yıllık 3 milyar dolarlık yardıma dahil değildir. Türkiye'nin 1990'lı yılların sonuna kadar olan dönemde çok büyük çabalar harcayarak ABD'den ancak yılda 300 milyon dolarlık geri ödemeli kredi alabildiği düşünüldüğünde bu rakamların önemi daha iyi anlaşılmaktadır. ABD'li Yahudiler ayrıca İsrail devletinin çıkardığı bono ve tahvilleri alarak da İsrail'e ekonomik bakımdan büyük bir destek sağlamaktadır.¹⁹⁸

İsrail'i eleştiren ABD'li politikacılar ise yoğun bir baskı kampanyasının hedefi haline gelmiştir. Maddi bakımdan güçlü olan Yahudiler ABD sistemindeki bağış kampanyalarının başarıyla çıkarları doğrultusunda kullanmaktadır. Bunun yanı sıra protesto mektupları ve telefonlar da uyguladıkları yöntemlerdendir. Ayrıca ileriki bölümlerde daha ayrıntılı eğinilecek olan medyadaki etkinliklerini kullanan Yahudiler kişiler hakkında olumsuz çağrışım yapan haberlerin çıkmasını sağlayabilmektedir. ABD Başkanlarından Eisenhower İsrail'e karşı kararlı bir muhalif bir duruş sergileyen belki de son ABD Başkanı olmuştur. İsrail'in, İngiltere ve Fransa'dan destek alarak Mısır'ı işgal etmesini önleyen Eisenhower Beyaz Saray'ın %90'ı Yahudilerce gönderilen protesto mektup ve telgraf yağmuruna tutulmasına aldırış etmeden, İsrail'in Gazze şeridinden ve Sina Yarımadası'ndan tamamen

¹⁹⁵ "İsrail Seçim Sonuçları 2013" <http://www.orsam.org.tr/tr/Secimler/ortadetay.aspx?DetayID=230&ID=4>, 24 Ocak 2013, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

¹⁹⁶ SETA, *İsrail Siyasetini Anlama Kılavuzu-Rapor*, Ankara, SETA Yayınları, 2012, s. 98-101.

¹⁹⁷ "Why Jewish Americans vote Democratic?" <http://www.theguardian.com/commentisfree/2013/oct/02/jewish-americans-vote-democratic>, 2 Ekim 2013, (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2014).

¹⁹⁸ Tayyarı Arı, *Amerika'da Siyasal Yapı Lobiler ve Dış Politika*, s. 254.

çekilmesini sağlamıştır. %82’lik Yahudi desteği sağlayarak seçimleri kazanan John Kennedy ise ABD’nin İsrail’e silah satışını onaylayan ilk ABD başkanı olmuştur. Sonraki dönemlerde ise İsrail’e mali ve askeri yardım artarak devam etmiştir. İsrail’e verilen destek Yahudi oylarının ve başkan adaylarına Yahudilerce yapılacak bağış miktarının belirlenmesinde etkili olmuştur.¹⁹⁹

ABD’li senatörlerden Charles Mac Mathias ve Percy Suudilerin de ABD’nin müttefiki olduğunu ve İsrail gibi onların da desteklenmesini söyleyerek Suudi Arabistan’a F-16 satışına destek verdikleri için Yahudilerin hedefi haline gelmiştir.²⁰⁰ Hathaway, William S. Cohen ve Senatoya seçilen ilk Arap asıllı kişi olan James Abourezk de ABD Siyasi tarihinde Yahudi Diasporası tarafından şiddetle eleştirilen bir isim olmuştur.²⁰¹

3.1.2 Amerikalı Yahudi Siyasiler

Yahudilerin politik etkinliğine, kendilerine yakın siyasilerin yanı sıra, bizzat Yahudi olan siyasetçiler de doğal bir biçimde katkı sunmaktadır. Bu Yahudi siyasetçilerin diğer bir doğal katkısı da Yahudi lobi grupları ve diğer siyasiler arasında bir köprü vazifesi ifa ederek Yahudi siyasi etki tabanını genişletmeleridir.

Amerikalı Yahudi siyasetçiler kongrede her zaman pragmatik bir yol izlemişlerdir. Öncelikle Amerikalı olduklarını ve Amerika’ya olan sadakatlerini belli ederek sonrasında kendi köklerini savunmuşlardır. Politik bakımdan homojen bir yapı arz etmezler. Amerika Birleşik Devletleri Anayasası’nda ortaya konulan dini özgürlükten, medeni haklar, sosyal refah, ekonomi ve hukuk alanlarındaki çağdaş katkılarına kadar, Amerikalı Yahudiler yerel ve ulusal meselelerde birçok alanda muazzam bir çaba içinde olmuşlardır. Bu perspektif Amerika Birleşik Devletleri Kongresi’nde bulunan Yahudiler tarafından da yansıtılmıştır.²⁰²

1942 doğumlu Joe Lieberman ABD’li Yahudi siyasetçilerden en yukarıya çıkmış olan isimdir. 3 Ocak 1989’dan 3 Ocak 2013’e kadar kesintisiz biçimde Conneticut eyaletini ABD senatosunda temsil etmiştir. Önceleri Demokratlar tarafında yer alan Lieberman 2006 yılında bağımsız demokrat olarak seçilmiştir. 2000 yılında ABD Başkanlık seçimlerinde Demokratların başkanlık için adayı Al Gore olurken başkan yardımcısı adayı Lieberman

¹⁹⁹ Findley, ABD ve İsrail Lobisi, s. 191-195.

²⁰⁰ Findley, a.g.e., s. 176-180.

²⁰¹ Findley, a.g.e., s.163.

²⁰² L. Sandy. Maisel ve diğer., “*Jews in American Politics*”, s. 63-64.

olmuştur. 2004'te Demokrat Parti'nin ABD Başkan adaylığı için yarışmış fakat başaramamıştır.²⁰³

Joe Lieberman dışında da Yahudiler arasında birçok belediye başkanı, Temsilciler Meclisi üyesi, senatör yetişmiştir. ABD'de seçilen ilk Yahudi Temsilciler Meclisi üyesi 1844 yılında Lewis Charles Levin olmuştur.²⁰⁴ İlk Yahudi senatörse 1845 yılından 1861'e kadar iki dönem Florida'yı Senato'da temsil eden David Levy Yulee olmuştur.²⁰⁵ Martin Frost ise 1999'dan 2005'e kadar ABD Temsilciler Meclisinde Demokratların liderlik pozisyonunu üstelenen ilk Yahudi meclis lideri olmuştur.²⁰⁶ ABD'nin en etkili dış politika isimlerinden eski Dışişleri Bakanı Henry Kissinger'ın da Almanyalı bir Yahudi olduğu bilinmektedir. Kissinger Cumhuriyetçilerin safında yer almıştır.²⁰⁷

Hali hazırda görevde olan 2013-2015 dönemi ABD Kongresinde, **Senato'da; 11 Demokrat, 1 Bağımsız** olmak üzere **12 Yahudi üye, Temsilciler Meclisi'nde; 1'i Cumhuriyetçi, 2'si Demokrat** olmak üzere **22 Yahudi üye** bulunmaktadır. ABD Kongresinde bulunan Yahudi senatör ve temsilcilerin isimleri şu şekildedir:

Senatörler: Michael Bennet, Richard Blumenthal, Barbara Boxer, Benjamin Cardin, Dianne Feinstein, Al Franken, Frank Lautenberg, Carl Levin, Brian Schatz, Bernard Sanders, Charles Schumer, Ron Wyden. Bernard Sanders Bağımsız diğer senatörler Demokrattır.

Temsilciler: Eric Cantor, David Cicilline, Stephen Cohen, Susan Davis, Ted Deutch, Eliot Engel, Lois Frankel, Alan Grayson, Steve Israel, Sander Levin, Alan Lowenthal, Nita Lowey, Jerrold Nadler, Jared Polis, Jan Schakowsky, Adam Schiff, Brad Schneider, Allyson Schwartz, Brad Sherman, Debbie Wasserman Schultz, Henry Waxman ve John Yarmuth.²⁰⁸

²⁰³ "Lieberman, Joseph I." <http://bioguide.congress.gov/scripts/biodisplay.pl?index=L000304>, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

²⁰⁴ "Lewis Charles Levin" <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/lclevin.html>, (Erişim Tarihi: 2 Ocak 2014).

²⁰⁵ "David Levy Yulee" <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/yulee.html>, (Erişim Tarihi: 3 Ocak 2014).

²⁰⁶ "Martin Frost" <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/frost.html>, (Erişim Tarihi: 2 Ocak 2014).

²⁰⁷ "Henry Kissinger doğdu: 27 Mayıs 1923" <http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=87276>, 31 Mayıs 2013, (Erişim Tarihi: 5 Ocak 2014).

²⁰⁸ Jewish Members of U.S. Congress: 113th Congress <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/jewcong113.html>, (Erişim Tarihi: 2 Ocak 2014).

ABD Kongresi 435 kişilik temsilciler meclisi ve 100 kişilik senatodan oluşan iki başlı bir yapı arz etmektedir.²⁰⁹ Buna göre **Senatonun %12'si**, temsilciler meclisinin de yaklaşık %5'i Yahudi kökenlilerden oluşmaktadır. **Temsilciler Meclisinde Cumhuriyetçilerin liderliğini** (Temsilciler Meclisi Çoğunluk Lideri) 2011 Ocağından bu yana **Yahudi kökenli tek Cumhuriyetçi olan Eric Cantor** yürütmektedir. Bütün bu veriler aslında fazla yoruma gerek bırakmaksızın, ABD Kongresi Temsilciler Meclisi'nde ilk üyesini Türkiye Cumhuriyeti kurulmadan 79 yıl önce ve ilk senatörünü 78 yıl önce çıkarmış olan Yahudi Diasporasının, ABD siyasi hayatında ne derece başarılı olduğunu gözler önüne sermektedir. Yaşadıkları ülkeyle özdeşleşerek onun siyasetine katılmak, toplumsal ve sosyal konularda aktif rol almak Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'nin önemli bir unsurunu oluşturmaktadır.

Daha önceki bölümlerde bahsettiğimiz Yahudi Diasporası kuruluşlarının apolitik yaklaşımları Yahudilerin Kongrede çoğunlukla Demokrat Partili olmalarına rağmen onları ilgilendiren meselelerde Cumhuriyetçilerin de desteğini almalarını sağlamaktadır. Bu açıdan bakıldığında temsilciler meclisindeki tek Cumhuriyetçi olan Yahudi Eric Cantor'un Temsilciler Meclisi'nde Cumhuriyetçilerin liderliğini yürütüyor olması anlamlıdır.

Temsilciler Meclisi'ne göre daha üst düzey bir karar organı olan senatoda da Yahudi ağırlığının Temsilciler Meclisi'ne göre oransal olarak çok daha fazla olması da (%12'ye takabül etmektedir) dikkat çekicidir.

Yahudilerin 2012 verilerine göre Amerika'daki nüfusları 5.46 milyondur ve 312 milyon olan Amerikan nüfusunun yaklaşık olarak %1.75'ine tekabül etmektedirler.²¹⁰ ABD nüfusunun %1.75'ini oluşturan Yahudi Diasporasının, temsilciler meclisinin %5'ini senatonun da %12'sini oluşturması kuşkusuz etkisi yadsınamayacak oldukça önemli bir siyasi başarıdır. **Ancak bu etkiye bir de bu Yahudi politikacıların doğal olarak Diaspora için oluşturacağı diğer siyasi bağlantılar ve çoktan beri Diasporanın iletişim halinde olduğu Yahudi dostu politikacılar eklenince ABD politik karar alma mekanizmasında Yahudi Diasporasının nüfuslarıyla orantılı olmayan ve onu oldukça aşan bir etkiye sahip olmaları daha iyi anlaşılabilir.**

²⁰⁹ “Amerika Hakkında ABD Yönetim Şekli”

http://photos.state.gov/libraries/turkey/231771/PDFs/amerika_hakkinda_abd_yonetim_sekli.pdf, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

²¹⁰ Kalman Aaron, “Global Jewish population grows by 88,000 over past year”,

<http://www.timesofisrael.com/jewish-population-grows-by-88000-over-past-year>, 8 Eylül 2012, (Erişim Tarihi: 9 Ocak 2014).

3.2 Yahudiler ve Medya

Lasswell Modeline göre düşünüldüğünde Yahudi Diasporasının hedef kitleye ulaşmasında siyaset ve sinemanın yanında kullandığı bir diğer önemli aracın medya olduğundan önceki bölümlerde bahsedilmiştir. Siyaset Diasporanın iletilerini karar alma mekanizmalarına taşıyan bir iletim aracı iken medya ve sinema daha çok ABD ve dünya kamuoyuna dönük iletim araçlarıdır. Yahudi Diasporasının medya ve sinemadaki etkinliği incelendiğinde, Ekme Kuramı, Gündem Belirleme Yaklaşımı, Suskunluk Sarmalı gibi diğer kitle iletişim modellerinin de geçerli olduğu örnekler görmek mümkündür.

Yahudilerin Medya’da etkili olduğuna dair bir dizi söylenti sürekli olarak fısıltı gazetesi tarafından duyurulmaktadır. Peki bu söylentilerin doğruluk payı nedir? Türkçe yayınlanan Yahudi Shalom Gazetesi konu hakkında şöyle yazmıştır: *“Medyanın bir ülkenin ekonomik, kültürel, politik, entellektüel ve hatta sosyal hayatını da etkilediğini düşünürsek, ABD’nin çok satan üç gazetesinden ikisi olan The Wall Street Journal ve The New York Times’in sahiplerinin, reytingi yüksek dünyaca ünlü sitcom ve dizilerinin yapımcı, yönetmen ve yazarlarının yüzde 58’inin, ABC, NBC ve CBS gibi televizyon kanalı sahiplerinin Yahudi asıllı olması, ABD’li Yahudilerin, özellikle günde televizyonları ortalama 6 saat 47 dakika açık kalan Amerikan toplumu üzerindeki etkisi küçümsenemez.”*²¹¹

Görüldüğü üzere yukarıda Yahudilerin medyadaki etkisini bizzat bir Yahudi Gazetesi onaylanmaktadır. Shalom gazetesi ABD’de en çok satan üç gazeteden ikisini The Wall Street Journal ve The New York Times olarak belirtmektedir.

2013 ABD gazete tirajlarına bakıldığında ilk üçü sırasıyla Wall Street Journal, New York Times ve USA Today gazeteleri paylaşmaktadır. Bunları Los Angeles Times, New York Daily News, New York Post, Washington Post gibi gazeteler izlemektedir.²¹²

New York Times’ın büyük hissedarı olan Sulzberger ailesi Yahudi kökenlidir. Washington Post gazetesinin yöneticisi Donald Graham da Yahudi kökenlidir. Los Angeles Times’ı ve aynı zamanda Chicago Tribune gazetelerini basan Tribune Company şirketinin sahibi Sam Zell Yahudi’dir. Wall Street Journal gazetesi ise her fırsatta Yahudileri savunan ve

²¹¹ “The New York Times’ dan Walt Disney’e - ABD Yahudilerinin medyadaki gücü” <http://arsiv.salom.com.tr/news/print/4455-The-New-York-Timesdan-Walt-Disneye---ABD-Yahudilerinin-medyadaki.aspx>, (Erişim Tarihi: 7 Ocak 2014).

²¹² “Top 25 U.S. Newspapers for March 2013” <http://www.auditedmedia.com/news/blog/top-25-us-newspapers-for-march-2013.aspx>, 30 Nisan 2013, (Erişim Tarihi: 5 Ocak 2014).

kimilerine göre Yahudi kökenleri de olan Rupert Murdoch'a aittir.²¹³ Wall Street Journal'ın CEO'su ise yine bir Yahudi olan Peter R. Kahn'dır. Samuel Newhouse Jr. and Donald Newhouse ise Newhouse Publications, 22 şehirde 26 gazeteyi kapsayan Newhouse Publications yayınlarının sahibi olup Yahudi kökenlidir. The Conde Nast grubu da Yahudi kökenli olup iş dünyasından haftasonu sayılarına kadar çeşitli dergileri 30'dan fazla merkezi Amerikan şehrinde yayınlamaktadır.²¹⁴

"The Times of Israel" sitesinde "Yahudi dostlarım bu noktada dürüst olmalıyız, Medyayı kontrol ediyoruz." ifadesi kullanılmış ve büyük film prodüksiyon şirketlerinin hepsinde ayrıca, hemen hemen her filmde veya TV programında Yahudiler'in etkin biçimde yer aldıkları belirtilmiştir.²¹⁵

Medya patronlarından Murdoch'un rakip olarak gördüğü New York Times'ın sahibi Sulzberger ailesi Yahudi kökenlidir. Bunun yanında belli başlı medya şirketleri de Yahudilere aittir. NBC kanalı Comcast şirketine, CBS, Viacom şirketine, ABC, Disney şirketine, CNN, Time Warner şirketine, Chicago Tribune and Los Angeles Times Tribune şirketine, USA Today, Gannett, şirketine, Washington Post ise Graham ailesine aittir. Fox News, Fox Broadcast Network, 20th Century Fox, the New York Post, The Wall Street Journal, The Times of London, The Sunday Times, Sky News, Harper Collins ve diğer medya varlıklarını elinde tutan kişi ise Rupert Murdoch'dur.²¹⁶

Rupert Murdoch yukarıda da belirtildiği gibi en az bir Yahudi kadar Yahudilerin savunucusudur. Bunun bir örneği, 18 Kasım 2012 tarihinde attığı bir Tweet ve sonrasında yaşanan tartışmaların medyaya yansımasıdır. Robert Murdoch CNN ve AP'nin Gazze'deki gelişmeleri veriş şeklini eleştirme amaçlı olarak aşağıdaki Tweet'i atmıştır:

"Neden Yahudilerin sahip olduğu medya, her krizde sürekli İsrail karşıtı tutum takınıyor?"
— Rupert Murdoch(@rupertmurdoch) 18 Kasım 2012²¹⁷

²¹³ "List of Jewish controlled newspapers" http://en.metapedia.org/wiki/List_of_Jewish_controlled_newspapers, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

²¹⁴ "Jews Confirm Big Media is Jewish" <https://www.truthtellers.org/alerts/jewsconfirmbigmedia.html>, (Erişim Tarihi: 19 Ocak 2014).

²¹⁵ "Jews do control the media" <http://blogs.timesofisrael.com/jews-do-control-the-media>, 1 Temmuz 2012, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

²¹⁶ Howard Kurtz, "Murdoch's shameful slam of 'Jewish-owned' press," <http://edition.cnn.com/2012/11/19/opinion/kurtz-murdoch-tweets>, 28 Kasım 2012, (Erişim Tarihi: 15 Ocak 2014).

²¹⁷ "Rupert Murdoch, 'Yahudi medyası' sözü için özür diledi" <http://amerikabulteni.com/2012/11/19/rupert-murdoch-yahudi-medyasi-sozu-icin-ozur-diledi/>, 19 Kasım 2012, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

Murdoch'un söz konusu Tweet'i büyük bir olay olmuş, eleştiriler üzerine çok geçmeden "Yahudilerin sahibi olduğu medya" ifadesinden dolayı özür dilemek zorunda kalmıştır.²¹⁸

Murdoch'un Yahudilerden dilediği başka bir özür de İngiltere'deki gazetesinde çıkan bir karikatür olmuştur. Murdoch, kendisine ait olan İngiliz Sunday News gazetesinde yayınlanan ve İsrail Başbakanı Netanyahu'yu kızdıran karikatür nedeniyle de özür dilemiştir. Özür olayında İngiltere'de yaşayan Yahudilerin şikayetleri de etkili olmuştur. Söz konusu karikatürde Netanyahu Filistinlilerin vücutlarının ve uzuvlarının sıkıştığı tuğla bir duvarı kanla örerken çizilmiş, karikatürün altına ise "İsrail seçimleri, barışı çimentolamayı sürdürecektir mi?" diye yazılmıştı.²¹⁹

Murdoch'un başka bir özür hikayesi daha bulunmaktadır. Fakat bu sefer özür dilenen taraf Yahudiler değil İngiltere kamuoyu olmuştur. İngiltere'de patlak veren Tele Kulak skandalında Murdoch aralarında siyasilerin de olduğu binlerce kişinin telefonlarının dinlenerek yasadışı bilgi elde edilmesiyle ilgili olarak suçlanmıştır.²²⁰ Parlamente'ye çağrılan Murdoch, "Olanlardan dolayı üzgün olduğunu belirterek tüm mağdurlardan özür dilemiştir."²²¹

Forbes dergisine göre, 2013 Eylül ayı itibarı ile net serveti 13.4 milyar dolar olan 82 yaşındaki Murdoch dünyanın en güçlü 33. insanıdır ve ABD'nin 33. en zengin milyardieridir.²²²

Dünyanın önde gelen şirketlerinden biri olan News Cooperation'ın yanı sıra Murdoch birçok alanda hatırı sayılır bir yatırım portföyüne sahiptir.

Televizyon Sektörü: Fox TV Kanalları Ağı, ABD'de 22 TV Kanalı, çok sayıda kablo TV ağı, Hong Kong, Latin Amerika ve Hindistan uydu yayınları, Japon Z ve Hint V line uydu kanallarının %50 hissesi, Avustralya'da yedi TV networku, Dünya çapında düzinelerce uydu istasyonu.

²¹⁸ "Rupert Murdoch and the Jews" <http://www.theguardian.com/commentisfree/2012/nov/19/rupert-murdoch-jews-twitter>, (Erişim Tarihi: 15 Ocak 2014).

²¹⁹ "Murdoch, Yahudilerden özür diledi" <http://www.hurriyet.com.tr/planet/22468106.asp>, (Erişim Tarihi: 17 Ocak 2014).

²²⁰ "Telekulak skandalı Murdoch'a pahalıya mal oldu" http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2011/07/110713_murdoch_bskyb_revised.shtml, 13 Temmuz 2011, (Erişim Tarihi: 10 Ocak 2014).

²²¹ "Murdoch, telekulak için özür diledi", <http://www.haber7.com/gazeteler/haber/765545-murdoch-telekulak-icin-ozur-diledi>, 19 Temmuz 2011, (Erişim Tarihi: 11 Ocak 2014).

²²² "Rupert Murdoch & family" <http://www.forbes.com/profile/rupert-murdoch>, (Erişim Tarihi: 28 Ocak 2014).

Medya Sektörü: Dünyanın dört bir yerinde yayınlanan 175 gazete ve dergi, dünyanın en büyük yayın ve dağıtım şirketleri.

Ayrıca, Murdoch internet sektöründe de aktif olup Delphi internet sağlayıcısının sahibidir.²²³ Bazı kesimler tarafından Murdoch'un Yahudi kökenleri olduğu ve gizli bir Yahudi olduğu söylenmektedir.²²⁴ Murdoch, kendisi Yahudi olmadığını açıklamıştır.²²⁵ Bununla beraber, Murdoch, ABD'nin İsrail'e olan desteğinin sınırsız devam etmesi gerektiği çünkü ortak tehditle mücadele ettikleri ve İsrail'in ABD'nin çıkarlarını savunduğuna inanmakta ve bu inançları içeren klasik Yahudi görüşlerini savunmaktadır.²²⁶ Bununla beraber yukarıda verilen örnekte; Twitter'da İsrail'i savunayım derken Amerikalı Yahudileri gücendirmesi de Yahudilerden bile daha fazla Yahudi savunucusu olduğunu göstermektedir.

Yahudi kökenleri olsun veya olmasın dünyaca ünlü medya devi Murdoch'un Yahudilere olan hassas yaklaşımı ve İsrail tutkusu Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'nin başarılı bir örneği sayılabilir.

Eğer Murdoch kimilerinin iddia ettiği gibi Yahudi ise bir medya devi ve dünyanın etkili isimlerinden biri olarak karşımızda Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'nin başarılı bir örneği olarak durmaktadır. Eğer, Murdoch Yahudi değilse Yahudiler böyle bir medya devinin sempatisini kazanarak onu Siyonizm'e destek verir duruma getirecek kadar etkilidir ki bu da aslında Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'nin ne kadar başarıyla uygulandığını gösterir.

Bugün 7 Amerikalı Yahudi, ABD televizyonlarını, basını, Hollywood'u, kitap basma ve müzik-kayıt sektörlerinin büyük bölümünü yönetmektedirler. Bu sektörlerin çoğu aşağıdaki 7 kişi tarafından yönetilen büyük holdingler içinde toplanmıştır:

- ✓ AOL Time Warner şirketinin eski CEO ve yöneticisi Gerald Levin,
- ✓ Walt Disney şirketinin eski (1984-2005) yöneticisi Michael Eisner,
- ✓ Seagram şirketinin eski yöneticisi Edgar Bronfman, Sr

²²³ "Rupert Murdoch, Arap medyasına el attı" <http://www.gazeteciler.com/gundem/rupert-murdoch-arap-medyasina-el-atti-21717h.html>, 29 Ağustos 2010, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

²²⁴ "Murdoch's Deeply Hidden Jewish Roots — A Biography" <http://www.veteranstoday.com/2011/07/16/murdochs-deeply-hidden-jewish-roots-a-biography>, (Erişim Tarihi: 14 Ocak 2014).

²²⁵ Rupert Murdoch, "I am not Jewish but..." <http://www.jpost.com/Opinion/Op-Ed-Contributors/I-am-not-Jewish-but>, 19 Mart 2009, (Erişim Tarihi: 17 Ocak 2014).

²²⁶ Accepting ADL award, Murdoch decries 'ongoing war against Jews' <http://www.haaretz.com/jewish-world/accepting-adl-award-murdoch-decries-ongoing-war-against-jews-1.319145>, 14 Ekim 2010, (Erişim Tarihi: 8 Ocak 2014).

- ✓ Vivendi Universal'da yöneticilik, Seagram ve Warner şirketlerinin ise CEO'luğunu yapmış olan Edgar Bronfman, Jr,
- ✓ CBS ve Viacom şirketlerinin yanısıra, BET ve Paramount şirketinin sahiplerinden Sumner Redstone,
- ✓ General Electric şirketinin eski yöneticisi Dennis Dammerman,
- ✓ Chernin Group'un (TCG) patronu, Twitter'ın yönetim kurulu üyesi ve News Corporation Limited şirketinin eski (1996-2009) yöneticisi Peter Chernin. (Görüldüğü gibi yukarıda ele alınan Rupert Murdoch'un şirketi de uzun bir süre bir Yahudi tarafından yönetilmiştir. Dennis Dammerman yerini Murdoch'un oğlu James Murdoch'a bırakmıştır)

Bu yedi Amerikalı Yahudi, ABC, NBC, CBS, TBS, CNN, MTV, Universal Studios, MCA Records, Geffen Records, GRP Records, Rising Tide Records, Vurb/Universal Records ve Interscope şirketlerinin tam kontrollerini ellerinde tutmaktadır. Büyük gazetelerin birçoğu da Yahudilerce yönetilmektedir. Bunun bir örneği Medya İmparatoru Samuel I. Si Newhouse'dur. Kendisinin New York'tan Oregon'a kadar iki düzine gazetesinin yanı sıra, Pazar eki Parade ve Vogue, New Yorker, Vanity Fair, Allurei GQ, ve Self dergilerinin, Random House, Knopf, Crown ve Ballentine basım şirketlerinin ve 1 milyonun üzerinde abonesi bulunan kablolu TV dağıtım imtiyaz haklarının sahibidir. Yukarıda bahsi geçen Disney şirketi Michael Eisner'in yönetiminden ayrılrsa bile, şirket şu anda yönetim ofisi İsrail'de bulunan Shamrock Holding'in elinde kalacaktır.²²⁷

Yahudiler sadece yazılı ve görsel klasik medyada değil internet camiasında da çok aktiflerdir. İnternet dünyasının çok önemli kurucu figürleri Yahudilerden oluşmaktadır. Google'ın kurucuları Sergei Brin ve Larry Page Yahudi kökenlidir. Google'ın mühendislik işlerinden sorumlu başkan yardımcısı Udi Manber, İsrail Hayfa Teknoloji Enstitüsü'nden mezun İsrailli bir Yahudi'dir. 1998'de Yahoo'da bilim şefi olarak çalışmaya başlayan Manber, 2002'de Amazon sitesine Başkan Yardımcısı olarak geçmiş, daha sonra Google'a transfer olmuştur, Ayrıca Google'ın 2005'den beri iletişim ve halkla ilişkilerden sorumlu başkan yardımcısı olan ve 2008'de aynı görevi yürütmek için Facebook'a transfer olan Elliot Schrage de Yahudi kökenlidir. Ethan Beard de Google'ın sosyal medyadan sorumlu başkan yardımcısıyken, iş geliştirme ve platform pazarlama yönetmeni olarak Facebook'a transfer olmuş bir Yahudi'dir. Facebook'un kurucusu Mark Zuckerberg ve erken dönem kuruluşunda

²²⁷ "Seven Jewish Americans Control Most US Media"
<http://www.rense.com/general44/sevenjewishamericans.htm>, (Erişim Tarihi: 3 Ocak2014).

rol alan Dustin Moskovitz ve Justin Rosenstein de Yahudi kökenlidir. Facebook'ta önemli bir figür olan ve kuruluşunu finanse eden Peter Thiel, Ukraynalı bir Yahudi olan Max Rafael Levchin ile birlikte PayPal sistemini de kurmuştur. Wikipedi'nin kurucuları daha önce yetişkinlere yönelik yetişkin içerikli site işinden para kazanan Jimmy (veya James) Wales ile işin teknik kısmını ele alan Larry Sanger da Yahudi kökenlidir. 2001'den 2007'ye kadar Yahoo'nun CEO'luğunu yapan Terry Semel'de Yahudi kökenlidir. MY-Space sitesinin kurucusu Josh Berman ve Tom Anderson'da Yahudidir. E-Bay sitesi Yahudi olmayan, İran ve Fransız asıllı Pierre Omidyar tarafından 1993'de kurulmuş ve ilk önceleri amatör biçimde işletilmekteyken, Kanadalı bir Yahudi olan Jeff Skoll onunla ortak olmuş ve şirket 2005 ortalarında 53 milyar dolar değerine ulaşmıştır.²²⁸

Bütün bu örnekler Yahudilerin sadece televizyon gazete ve dergi gibi araçlardan oluşan klasik medyada değil internet medyasında da ne kadar etkin olduğunu açıklamaya yetmektedir. Gelişen ve globalleşen dünyanın yeni iletişim aracı olan internet sektöründe Yahudiler son derece aktif ve etkilidirler.

Yahudilerin medyanın bütün unsurlarında etkin oldukları görülmektedir. Televizyonlar gazeteler, dergiler, müzik-kayıt şirketleri, kitap basım şirketleri ve hatta internette Yahudi ağırlığı görülmektedir. Bütün bu iletişim kanallarında Yahudi hakimiyetinin görülmesi Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi açısından dikkat çekici bir başarıdır. **İnternet dahil her türlü medyada görülen Yahudi hakimiyeti “Eşik Bekçiliği Modeli” bakımından önemlidir. Yahudi medya patronları ve Yahudi kökenli yönetici ve editörler insanlara neyin sunulacağına karar vermektedir. Bu kilit pozisyonda bulunanların yani Eşik Bekçiliği Modeline göre eşiği tutanların Yahudi aleyhtarı haberlere yer vermemesi doğal bir gelişme olarak gerçekleşmektedir.**

Yahudi kökenli medyanın bu gücünü kullandığı önemli alanlarından biri Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi unsurlarından da bir tanesi olan İsrail ve ABD'nin çıkarlarının aynı olduğu, doğal müttefik oldukları ve İsrail'in desteklenmesi gerektiği fikridir. ABD'de kamusal söylemin belirlenmesinde çağımızın belki de en önemli faktörü olan medya unsurları bu noktada devreye girmektedir. Burada İsrail yanlısı medyanın kullandığı bir diğer Yahudi Diasporası iletişim unsuru da İsrail ve ABD ortaklığını sorgulamaya kalkanların Antisemitik olarak gösterilmesi, medya tarafından marjinalmiş gibi tanıtılarak soyutlanması ve eleştirilerin

²²⁸ “The Jewish hand behind Internet - Google, Facebook, Wikipedia, Yahoo!, MySpace, eBay”
http://www.fourwinds10.net/siterun_data/media/internet/news.php?q=1262024557, (Erişim Tarihi: 17 Ocak 2014).

boşa çıkarılmasıdır. Yahudi yanlısı ABD medyasının bu hamlesi Yahudi Diasporası İletişim Unsurlarından, **Antisemitizmi kullanma ve mağduriyetten beslenme** unsurlarını içermektedir. Medyada İsrail ile ilgili tartışmalara uzman sıfatıyla katılanlar, İsrail'i eleştirmesi hayal bile edilemeyecek kişilerdir.²²⁹

İsrail ve Yahudileri eleştiren Helen Thomas'ın başına gelen hadise bu konu özelinde önemli bir örnektir. Lübnan asıllı olup 50 yıl Beyaz Saray temsilciliğini yapan ve 10 Başkan dönemini gören efsane gazeteci Helen Thomas Yahudileri eleştirmesi üzerine 2010 yılında görevinden alınmıştır.²³⁰ 89. yaşını Beyaz Saray'da Obama ile kutlayan tecrübeli gazetecinin 90. yaşını işsiz, kimsesiz, insanlardan uzak ve terkedilmiş biçimde kutlamak zorunda kalacağına kendi dahil kimse ihtimal vermezdi. 27 Mayıs 2010 günü yaptığı açıklamalarda Yahudilerin Filistin'den defolup gitmesi gerektiğini, onların gerçek vatanlarının işgal altında bulunan Filistinlilerin toprakları değil, Polonya ve Almanya olduğunu söylemiş ve Yahudilerin Filistin'i terk edip oralara gitmesi ve Filistinlileri rahat bırakmaları gerektiğini söylemiştir. Kendisinin işine Haziran 2010 itibarıyla son verilmiştir.²³¹

İsrail dış politikasını eleştiren Vincent Browne isimli ünlü İrlandalı gazeteci ve TV sunucusu da İsrail'in dış politikasını “kanser” olarak isimlendirip eleştirmesi üzerine İsrailli diplomat tarafından şikayet edilmiştir. İrlanda Yüksek Yayın Kurulu programın yayınlandığı TV kanalına bir tezkere göndererek programı yasakladığı gibi, kanalın da özür dilemesini sağlamıştır.²³²

Görülüyor ki Yahudileri medyada eleştirmek büyük bir cesaret gerektirmektedir. Böyle bir eleştiride bulunan kimse işini kaybetmekle karşı karşıya kalmakta veya kapsamlı kampanya ve tehditlerin hedefi olabilmektedir. Bu durum aslında Yahudi Diasporasının elinde bulunan medya gücünü bir baskı aracı olarak da kullandığının göstergesidir. Bu baskı da aslında Yahudiler lehine bir “Suskunluk Sarmalı” oluşmasına neden olmaktadır.

Yahudi Diasporasının medyanın her alanında etkinliği Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi unsurlarının başarıya ulaşmasını sağlamaktadır. **Diasporanın medya gücünden**

²²⁹ Mearsheimer ve Walt *İsrail Lobisi ve Amerikan Dış Politikası*, s. 205-207.

²³⁰ “Helen Thomas Kadın Gazetecilere İlham Kaynağı Oldu” <http://www.amerikaninsesi.com/content/helen-thomas-kadin-gazetecilere-ilham-kaynagi-oldu/1707864.html>, 24 Temmuz 2013, (Erişim Tarihi: 10 Ocak 2014).

²³¹ İsmihan Yılmaz “Helen Thomas: İsrail Lobisi Kongre üyelerini satın alıyor” http://www.usasabah.com/Roportajlar/2010/11/15/helen_thomas_israil_lobisi_kongre_uyelerini_satın_aliyor, (Erişim Tarihi: 11 Ocak 2014).

²³² “Irish Broadcaster Ordered to Apologize for Israel 'Cancer' Quip” <http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/165808>, 3 Mart 2013, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

kaynaklı bu iletişim üstünlüğü şüphesiz iletişim unsurlarının uygulanmasında önemli bir katkı sunmaktadır. Bu üstünlük sayesinde Diaspora kaynağından çıkan iletiler hedef kitle olan ABD ve dünya kamuoyuna iletilmektedir.

Kitle İletişim Kuramları açısından bakıldığında Yahudilerin medyadaki etkinliği beş Kitle İletişim Kuramına aynı anda uyan ve kuramlarda öne sürülen modellemelerle örtüşen yapıdadır. Ekme Kuramı, Gündem Belirleme Yaklaşımı, Eşik Bekçiliği Kuramı, Bağımlılık Kuramı, Suskunluk Sarmalı Kuramı bu beş modeldir. Yukarıda bahsedilen medyadaki Yahudi kökenli kilit yöneticilerin insanlara hangi haberler iletileceği noktasında etkili olması durumu Eşik Bekçiliği Kuramı ile açıklanabilir. Yahudilerin medyadaki etkinliği medyanın ülke gündemini belirlemesi açısından düşünüldüğünde Gündem Belirleme Yaklaşımı ile örtüşürken, uzun vadede insanların değer yargılarını ve fikirlerini etkileyip değiştirmesi bakımından Ekme Kuramı ile örtüşmektedir. Bağımlılık Kuramına göre de bilgi almak için medyaya bağımlı olan insanların Yahudilerin etkin olduğu medya aracılığı ile bu bilgileri alacağı düşünülebilir. Yahudi çıkarlarıyla örtüşen fikirlerin egemen olduğu medya toplumunda farklı fikirlerin dile getirilmesine cesaret edilmemesi veya bu fikirler dile getirilse bile hâkim görüş karşısında çok cılız kaldığı için insanlar tarafından dikkate alınmaması durumu ise Suskunluk Sarmalı Kuramı ile açıklanabilecek bir durumdur.

3.3 Yahudiler ve Amerikan Sineması Hollywood

Yahudiler bu çalışmanın başından beri bahsedilen açık görüşlülükleri ve enternasyonal gen kodları sayesinde genellikle sanata da yatkın olmuşlardır. Özellikle sinema, tiyatro, edebiyat gibi dallarda yetenekleri bütün dünyanın malumudur. Aynı zamanda ticarete de yatkın olan Yahudiler, Hollywood'da filmin hem yapım-bütçe aşamasında hem de görsel-sanatsal aşamasında etkin olarak sektörde hâkim konumda olmuşlardır. Dünyanın en başarılı, en çok izlenen ve bu bağlamda en yüksek küresel etkiye sahip sineması olan Amerikan sinemasında Yahudi yönetmen ve yapımcıların katkı ve etkileri büyüktür.

3.3.1 Hollywood'un Tarihsel Gelişimi

Sinema Yahudi Diasporasının siyaset ve medyadan sonra kaynaklık ettiği iletilerin hedef kitle olan ABD ve dünya kamuoyuna iletilmesinde kullanılan diğer iletim aracıdır. Amerikan sinemasının uzun dönemde insanların algılarını etkilemesi ve kültürel değerlere bile etki edebilmesi ise Gerbner'in ünlü Ekme Kuramı Modeline

örnek teşkil etmektedir. Ayrıca, Amerikan sinemasındaki Yahudi hakimiyeti Yahudi aleyhtarı herhangi bir haklı veya haksız tepkinin önüne geçmektedir. Bu durum Amerikan sinemasında, Yahudi Diasporası, Yahudi çıkarları ve İsrail lehine oluşan bir Suskunluk Sarmalının varlığına işaret etmektedir.

Hollywood tarihi 1900'lerin başlarında başlamıştır. Bu tarihten önce Amerika'da film endüstrisi daha çok New York ve çevresinde gelişmişti. Ancak, Edison'un sinema konusundaki keşiflerini kullanan diğer film şirketleri patent ödememek için şirketlerini ABD'nin Batı Yakası'na, Los Angeles bölgesine taşımışlardır. Bunda ayrıca görece daha yeni bir zamanda keşfedilmiş ve yerleşime açılmış dolayısıyla da daha bakir ve daha sakin olan bölgede işçi ücretlerinin düşük olması da etkindir. Bunun yanında bir diğer etken de Los Angeles bölgesinin yılın hemen her mevsiminde güneşli olan ikliminin çekimlerde kolaylık sağlamasıdır. 1903'te resmi olarak belediyesi kurulan Hollywood'un 1910'da sadece 5000 olan nüfusu 10 yıl içinde 35.000'e çıkmıştır. 1915 itibarı ile Los Angeles ve Hollywood bölgesindeki film üretimi ABD toplamının % 60'ına ulaşmış bulunuyordu. 1909 yılında kurulan "Selig" Los Angeles bölgesinde kurulan ilk daimi film prodüksiyon şirketi olmuştur. Selig'i, 1911'de Hollywood'da kurulan Christie-Nestor Studio izlemiş, ardından başka şirketler de kurulmuştur. Hollywood kendine has özgür ortamıyla bir film yapımcısı ve oyuncu cenneti olarak kısa sürede dünya film sektörünün başkenti haline gelmiştir.²³³

1914 senesinde dünyada izlenen filmlerde Hollywood payı % 85'e ulaşmıştır. Hollywood, 1920'lerin ortalarında İngilizce konuşulan Birleşik Krallık, Kanada, Avustralya gibi ülkelerin yanı sıra Kıta Avrupası'na da hâkim olmuş, ayrıca dünyanın başka bölgelerine de girmeye başlamıştır. İkinci dünya savaşından sonra 20th Century-Fox, Warner Bros, Metro Goldwyn Mayer, Columbia, United Artist, MCA (Universal) ve Paramount şirketleri bütün dünya pazarına hükmeden bir konuma ulaşmışlardır. Öyle ki 1960'lı yıllarda bazı Amerikan şirketlerinin film ihracatından elde ettikleri kazanç iç piyasadaki kazançlarını geride bırakmaya başlamıştır.²³⁴

1985 yılında Hollywood'da bulunan ticaret ve eğlence bölgesi resmi olarak ABD'nin Tarihi Yerler Ulusal Kayıt Sistemi listesine girmiştir. Böylece bölgenin önemli binaları

²³³ Tim Dirks "The History of Film The Pre-1920s Early Cinematic Origins and the Infancy of Film Part 4" <http://www.filmsite.org/pre20sintro4.html>, (Erişim Tarihi: 19 Ocak 2014).

²³⁴ Emrah Özen ve Sevilay Çelenk, "Sinema Endüstrisi'nin Ekonomik Yöndeşme Eğilimleri: Hollywood Örneği", *İletişim Araştırmaları*, 2006, cilt. 4, sayı. 1, s. 67-96.

korunarak Hollywood'un önemli tarihsel geçmişinin her zaman onun geleceğinin de bir parçası olması amaçlanmıştır.²³⁵

Bu veriler bize Hollywood'un yumuşak güç bakımından dünyada ne kadar etkili bir araç olduğunu işaret etmektedir. Kurulduğu günden kısa bir zaman sonra dünya sinema sektörüne hâkim olan Hollywood'da ve dolayısıyla Amerikan sinemasında Yahudi egemenliği kuşkusuz Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin önemli bir başarısıdır. **Bu başarı Yahudi Diasporasına bütün dünyada sinema salonlarına giren Hollywood filmleri aracılığı ile gerektiğinde açık veya gizli biçimde kitlelere mesaj aktarma imkânı sunmaktadır. Bu mesaj aktarma ise Ekme Kuramının ön gördüğü uzun dönem algı ve kültürel değerlerin etkilenmesi bakımından önemlidir.**

3.3.2 Hollywood'da Yahudi Başarısı

1907'de film prodüktörlerinin birçoğu orta sınıf Hristiyan-Protestan kültürünü paylaşmıyorlardı. Çoğu Doğu Avrupa kökenli göçmen Yahudilerden oluşan bu insanlar ABD film endüstrisini yönlendirecek yeni şirketler kurdular. Bunlar, William Fox, Carl Laeagle, Adolph Zukor, Marcus Loew ve Warner kardeşlerdi.²³⁶

Kimi Yahudiler yaşadıkları Amerikan toplumuna tam uyum sağlayamamakla beraber kendilerini Yahudi toplumundan da hissetmemekteydi. Bu gibi insanların aidiyetsizliği onlardaki evrensel sivil fikirlerin gelişmesine yol açarak onların, barış hareketleri, nesli tükenen canlılar ve bugünkü küresel ısınma problemi gibi insanlığın ortak dertlerine yönelmelerine sebep olmuştur. Bu gibi kimseler yaşadıkları ülkenin vatandaşı olduğu kadar dünya vatandaşı da olduklarından açık görüşlü ve liberal fikirli kimseler olmuşlardır. Madencilik, otomobil endüstrisi, petrokimya gibi alanlarda Yahudi etkisi sınırlı kalırken, üniversitelerde, kitap ve yayın basım-dağıtım işinde, iletişim sektöründe ve bunun gibi insanları yönlendirecek alanlarda daha fazla olmuştur. Bu anlamda ABD'de Yahudilerin baskın olduğu film sektörü kar marjinden ziyade ulusal değerleri etkilemesi bakımından da önemlidir.²³⁷ **Bu etkileme biçimi de yine Ekme Kuramı ile uyumaktadır. İnsanların zihinlerine ekilen değerler onların gelecekteki algısının oluşmasına ve uzun dönem kültürel-ulusal değerlerin etkilenmesine yol açmaktadır.**

²³⁵ "A Short History of Hollywood" <http://www.historicla.com/hollywood/history.html>, 19 Ocak 2014.

²³⁶ Eileen Bowser, *History of the American Cinema: The transformation of cinema*, Ed: Charles Harper. 1907-1915 Los Angeles, University of California Press. 1994. s. 11-12.

²³⁷ Henry L. Feingold, *Jewish Power in America: Myth and Reality*, New Jersey, Transaction Publishers, 2011, s. 12.

Kendisi de Yahudi kökenli olan ve bundan gurur duyduğunu söyleyen Joel Stein 19 Aralık 2008 tarihinde Los Angeles Times’da yayınlanan makalesinde Hollywood’daki Yahudi etkisinden bahsetmiştir. Hollywood’un Yahudiler tarafından idare edildiğini öne süren Stein yazısında yapımcıların o dönemde Los Angeles Times’a verdiği, Amerikalı Oyuncular Birliği’nden (Screen Actors Guild) sözleşmelerini talep eden açık ilana da değinmiştir. İlanda ise şu yapımcıların imzaları bulunmaktaydı; News Corp. Yöneticisi Peter Chernin (Yahudi), Paramount Pictures Başkanı Brad Grey (Yahudi), Walt Disney İcra Kurulu Başkanı Robert Iger (Yahudi), Sony Pictures Başkanı Michael Lynton (Hollanda Yahudisi), Warner Bros Başkanı Barry Meyer (Yahudi), CBS Corp. İcra Kurulu Başkanı Leslie Moonves (öyle bir Yahudi ki büyük amcası İsrail’in ilk başbakanıydı), MGM Başkanı Harry Sloan (Yahudi) ve NBC Universal İcra Başkanı Jeff Zucker (Koyu Yahudi). Yahudilerin gerçekten çok etkili olduğunu belirten Stein, Yahudilerin etkisi üzerine sektörden Yahudi olmayan önde gelen yapımcılarla konuşmak istediğinde 5 tanesinin Yahudileri gücendirmemek adına kendisiyle konuşmayı reddettiğini ve içlerinden bir tanesi olan, AMC Başkanı Charlie Collier’in ise zaten Yahudi olduğunu öğrendiğini yazmıştır. Stein, yazısında ayrıca esprili bir içimde, eğer Hollywood’u Yahudiler yönetiyorsa TV’den ve filmlerden keyif alan her insanın aslında muhtemelen Yahudileri de sevdiğini belirtmiştir.²³⁸

Dünyaca ünlü film sitesi IMDB, 1 Eylül 2012 tarihinde gelmiş geçmiş en iyi Yahudi yönetmenleri ve yaptıkları işleri içeren bir liste yayınlamıştır. “100 En İyi Yahudi Yönetmen” başlığıyla yayınlanan listede Woody Allen’den Steven Spielberg’e, Roman Polanski’den Oliver Stone’a kadar 124 isim bulunmaktadır.²³⁹

Yahudi kökenli yönetmenlerden Steven Spielberg bazı belgeseller ve diziler de dahil olmak üzere 138 filmin prodüktörlüğünü ve 50 filmin yönetmenliğini yapmıştır. Er Ryan’ı Kurtarmak, Terminal, Jaws, Jurassic Park, Yapay Zeka gibi başarılı filmlere imza atan yönetmenin kariyerinde üç Oscar ödülü bulunmaktadır. Spielberg 1993 yapımı ve en iyi görüntü dalında Oscar alarak, kendisine kariyerindeki Oscar’lardan birini kazandıran Yahudi Soykırımı temalı Schindler’in Listesi filminin hem yapımcılığını hem de yönetmenliğini yapmıştır.²⁴⁰ Spielberg bazı gazetelerde yayınlanan röportajlarda Hristiyanların ağırlıklı bir mahallede Ortodoks bir Yahudi ailenin çocuğu olarak büyüdüğünü söylemiştir. Yahudi kökenlerinden utandığını, bunu gizlediğini ve bir dizi Antisemitik tavırla karşılaştığını

²³⁸ Joel Stein, “Who runs Hollywood? C'mon” <http://articles.latimes.com/2008/dec/19/opinion/oe-stein19>, (19 Aralık 2008), 15 Ocak 2014.

²³⁹ “100 Greatest Jewish directors” <http://www.imdb.com/list/0xB2zkHnXUk/>, (1 Eylül 2012), 28 Ocak 2014.

²⁴⁰ “Steven Spielberg” <http://www.imdb.com/name/nm0000229>, 23 Ocak 2014.

anlatmıştır.²⁴¹ Ukrayna kökenli olan ailesinin Ukrayna ve Polonya’da soykırım mağdurlarıyla doğrudan bağları olduğu, çocukluğunda korkunç soykırım hikayeleri dinlediğini, korkularını yenmekte zorlandığını, bu nedenle filme konu olan kitap eline geçtikten sonra 10 yıl kadar beklediğini ifade etmiştir.²⁴² Korkularını yenen ünlü yönetmen, Schindler’in Listesi filmiyle sonunda kendi insanların hikayesini ele alan bir film yapmayı başarmıştır.

Woody Allen de daha çok komedi filmleriyle adını duyurmuş ünlü bir ABD’li Yahudi yönetmen, senaryo yazarı ve aktördür. Kendisi İsrail’i açıkça desteklemektedir. Öyle ki İsrail’i eleştirmenin aslında gizlenmiş Yahudi düşmanlığının açığa vurulması olduğunu düşünmektedir. Bir röportajında Yahudilerden hoşlanmayan insanların Yahudileri eleştirmek yerine İsrail’i eleştirdiğini söylemiştir. Ünlü yönetmen ayrıca hiç ziyaret etmediği halde İsrail’in mükemmel bir ülke olduğunu ve kurulduğundan beri onu desteklediğini de ifade etmiştir.²⁴³

Ünlü ikili Coen Kardeşler de Yahudi kökenli Amerikalı yönetmenlerdir. Minnesota’da büyüyen kardeşlerin ailesi bulundukları sokakta tek Yahudi aileydi. Bu yüzden kısmen izole bir yaşam sürdürdüler. Babaları Edward Minneosta Üniversitesi’nde ekonomi profesörü, anneleri de St. Cloud Üniversitesi’nde bir güzel sanatlar profesörüydü. Finansal idare yönlerini babalarından alan Coen kardeşlerin sanatsal bakış açılarını da annelerinden aldıkları söylenebilir. Kız kardeşleri Debbie, doktor olup İsrail’e yerleşmiştir. Daha içine kapanık olan Ethan daha ilkokul yıllarında senaryo yazmaya başlamıştı. Ethan, çocukluk yıllarda Kral Arthur’u anlatan bir çalışma gerçekleştirdi. Kardeşi Joel ise ona göre daha arkadaş canlısı ve sosyal birisiydi. İki farklı yapıdaki kardeşi birleştiren ortak nokta sinema aşkı olmuştur.²⁴⁴ Değişik tarzlarıyla sinema dünyasında öne çıkan ünlü kardeşlerin en önemli yapıtlarından birisi ülkemizde “Büyük Lebowski” adıyla gösterime giren The Big Lebowski’dir. Ayrıca Barton Fink, No Country For Old Man (İhtiyarlara Yer Yok), Fargo, The Man Who Wasn’t There (Orada Olmayan Adam) gibi ünlü filmlere imza atmışlardır. Ekte genellikle, küçüklüğünde daha sosyal ve arkadaşlık edinebilen kardeş olan Joel Coen yönetmenlik,

²⁴¹ Tom Jugend “Spielberg reflects on life as a Jew and a filmmaker” <http://www.jpost.com/Features/Magazine-Features/Spielberg-reflects-on-life-as-a-Jew-and-a-filmmaker-308654>, (4 Nisan 2013), 20 Ocak 2014.

²⁴² “Steven Spielberg Faces the Holocaust”

<http://www.nytimes.com/packages/html/movies/bestpictures/schindler-ar1.html>, (12 Aralık 1993), 20 Ocak 2014.

²⁴³ “Allen on Israel critics who just dislike Jews” <http://www.timesofisrael.com/allen-on-israel-critics-who-just-dont-like-jews>, (15 Ekim 2013), 22 Ocak 2014.

²⁴⁴ Josh Levine, *The Coen brothers: The story of two American filmmakers*. Toronto, ECW Press, 2000, s. 4-5.

küçüklüğünde içine kapanık olan ve genelde bir köşede kitabını okuyan Ethan Coen de senaristlik ve yapımcılık işini üstlenmektedir.²⁴⁵

Polonya Yahudisi kökenli olan Wachowski Kardeşler de Matrix film üçlemesi ve V for Vendetta gibi sıradışı filmleri ile tanınmaktadırlar. Senayo yazarı, yönetmen ve prodüktör olan Andy ve Larry Wachowski en son 2012 yılında ünlü oyuncular Tom Hanks ve Halle Berry'nin rol aldığı "Bulut Atlası" - "Cloud Atlas" filmini yapmışlardır.²⁴⁶

Hollywood, Yahudilerin başarı örnekleriyle doludur. Bunlardan bir tanesi isim değişikliği yapmadan önce asıl adı Issur Danielovitch olan, fakir ve hayata tutunmaya çalışan bir Rus Yahudi çiftin oğulları olarak New York'ta dünyaya gelen, ünlü Hollywood simalarından Michale Douglas'ın babası ve Catherine Zeta-Jones'un kayın pederi Kirk Douglas'ın öyküsüdür.²⁴⁷ Bin bir güçlkle, gazete dağıtıcılığı gibi çeşitli vasıfsız işlerde çalışarak ve burslar aracılığı ile eğitimini tamamlayan Douglas bugün 90 küsur yaşına gelmiş bir Hollywood çınarıdır. Douglas kariyerinde 92 filmde rol almış, 14 adet film şarkısı seslendirmiş, 2 filmin yönetmenliğini ve 10 filmin prodüktörlüğünü yapmıştır.²⁴⁸

Yahudi kökenli bir başka başarılı Hollywood siması Sherry Lansing'tir. 2007 yılında Oscar Akademi Jean Hersholt İnsanlık Ödülü ile onurlandırılan Sherry Lansing, Nazi Almanyası'ndan Amerika'ya kaçan bir Yahudi annenin kızıydı. Annesi ABD'ye geldiğinde İngilizce bilmiyordu ve bir hazır giyim dükkanında çalışarak hayatını kazanmaya çalışıyordu. Fotomodellik ve küçük rollerde oyunculuk deneyimin ardından sinema endüstrisinde çalışmaya başlayan Sherry Lansing, MGM stüdyolarında script-reading, daha sonra da yaratıcılık bölümü başkanlığı yapmış, 1977'de prodüksiyon amiri yardımcısı olarak Columbia Pictures'a geçmiş, filmlerin pazarlanma ve dağıtım aşamalarında rol almıştır.

Sherry Lansing, 1980'de 20th Century Fox şirketinde Prodüksiyon Amirliği görevine başlayarak bu göreve gelen ilk kadın olmuştur. Sonrasında 20th Century Fox'u terk ederek Stanley Jaffe ile birlikte kendi prodüksiyon şirketini kuran Lansing, 12 yıllık bu beraberlikte önemli filmlere imza atmıştır. 1991'de Stanley Jaffe, Paramount Communications'ın başkanlığı görevine gelince Lansing'i stüdyonun idaresini yüklenmeye ikna etmiştir. 1992'de Paramount'u satan Viacom, Lansing'i destekleyerek onu Paramount Pictures Motion Picture

²⁴⁵ "Coenesque" <http://www.coenbrothers.net/coens.html>, 20 Ocak 2014.

²⁴⁶ "Who are the Wachowski Brothers?" <http://www.innovateus.net/innopedia/who-are-wachowski-brothers>, 25 Ocak 2014.

²⁴⁷ "Yahudi Dünyasından" <http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=64448>, (9 Ocak 2008), 23 Ocak 2014.

²⁴⁸ "Kirk dougles" http://www.imdb.com/name/nm0000018/?ref_=nmbio_bio_nm, 23 Ocak 2014.

Group'un başkanlığına getirmiştir. Bu görevde ilk başarısı meşhur "Forrest Gump" filmi olmuştur. Sherry Lansing'in başkanlığında Paramount, üç filmle En İyi Görüntü Oscarı'nı aldı: 1994'te "Forrest Gump", 1995'te "Braveheart" ve 1997'de "Titanic". 2004'te Paramount şirketindeki başkanlık görevinden istifa eden Sherry Lansing kendini hayır işleri ve insani çalışmalar adamıştır. Kariyerinde zirveye ulaşan Lansing başarısıyla film sektöründeki diğer kadınlara da örnek teşkil eden önemli bir figür olmuştur.²⁴⁹

Hollywood'da Yahudiler öylesine başarılı ve etkindirler ki, Hollywood'da eskiden beri ABD'de yaşayan önceden göç etmiş Yahudilerin yanı sıra 1979 İran İslam Devrimi akabinde İran'dan ABD'ye göç etmiş Yahudi ailelerin çocukları bile muazzam başarı göstermektedir. Bunlardan en öne çıkanı Hollywood serüveni 1989'da MGM için "Mind Games" adlı filmin yönetmenliğini yapmasıyla başlayan ve ünlü "Crash (Çarpışma)" filmiyle En İyi Görüntü dalında Oscar ödülünü alan film yapımcısı ve yönetmen Bob Yari'dir. Ayrıca, aynı zamanda gece kulüpleri ve oteller işleten işadamı Sam Nazarian'a ait olan Los Angeles merkezli SBE Entertainment Group adlı şirket de birçok filmin yapımcılığını üstlenmektedir. Dört yıl boyunca Oliver Stone'un asistanlığını yapan Azita Zendel de Hollywood'da yıldızı parlamaya başlayan İranlı Yahudilerdendir. Yapımcı, yönetmen ve senaristlerin yanı sıra, Bahar Soomekh, Jonathan Ahdout gibi genç İranlı Yahudi oyuncular da Hollywood'da boy göstermeye başlamışlardır.²⁵⁰

22 Haziran 2010'da Hollywood aktörlerinden Jon Voight, ABD Başkanı Barack Obama'ya hitaben yazdığı ve Washington Times gazetesinde yayımlanan mektupta "Tanrıya seni durdurması için yalvarıyorum" demiştir. Ayrıca mektubunda Obama'nın, Ortadoğu'daki tek demokratik ülke olarak gördüğü İsrail'i düşmanlarına karşı korumadığını, aksine İsrail'i büyük tehlikeye attığını ve dünya çapındaki Yahudi düşmanlığını körüklediğini belirtmiştir.²⁵¹ Hollywood'daki Yahudi gücü o kadar ileridir ki sıradan bir aktör çıkıp kendi ülkesinin devlet başkanına başka bir ülke için yukarıdaki gibi saygısız, saçma ve abartılı bir mektup kaleme alabilmektedir. Katolik olduğu bilinen bir kimsenin böyle bir mektup kaleme almasında Yahudi dostlarının ricası etkili olabileceği gibi, daha iyi mevkilere gelmek, ticari açıdan avantaj elde etmek veya adını duyurmak gibi kaygılar da yer alıyor olabilir. **Görülüyor ki bu**

²⁴⁹ "Oscar töreninde bir hayirserver; Sherry Lansing", <http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=64974>, (9 Ocak 2008), 25 Ocak 2014.

²⁵⁰ "İran Yahudileri, ABD eğlence sektöründe" <http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=63779>, (9 Ocak 2008), 21 Ocak 2014.

²⁵¹ "An open letter to President Obama from Jon Voight" <http://www.washingtontimes.com/news/2010/jun/22/dear-mr-president-jon-voight>, (22 Haziran 2010), 23 Ocak 2014.

gibi çeşitli kaygılar nedeniyle siyasette, medyada ve film sektöründe Yahudi olmayanlar Yahudi etkisine girip Yahudilerden de daha açık ve daha yoğun biçimde Yahudi savunuculuğu yapabilmektedirler. Bu durum da Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin başarısından kaynaklanmaktadır. Bu örnek de aslında Suskunluk Sarmalı ile benzeşmektedir. Amerikan medyasında olduğu gibi Hollywood’da da Yahudi Diasporası lehine oluşmuş bir Suskunluk Sarmalının varlığı kendini hissettirmektedir.

3.3.3 Hollywood’da Yahudilere Yönelik Eleştiriler

Yahudi ağırlıklı Hollywood’da bazen çatlak sesler de çıkmaktadır. Ancak haklılık payı olsun veya olmasın en ufak Yahudi karşıtı söylem Yahudi sivil toplum kuruluşlarının başını çektiği ve Hollywood çevrelerince desteklenen linç kampanyalarına dönüşebilmektedir. İşte bu durum yukarıda da bahsedildiği üzere Yahudiler lehine bir Suskunluk Sarmalı oluşmasını sağlamaktadır.

Bu durumla alakalı örneklerden bir tanesi Mel Gibson’ın yaşadıklarıdır. Başarılı bir oyuncu ve yönetmen olan Mel Gibson, “Brave Heart” – “Cesur Yürek” filmiyle Oscar almıştı. 2004 yılında “Tutku - İsa Mesih’in Çilesi” - “The Passion of the Christ” filmiyle Hazreti İsa’nın Hristiyanlarca kabul edilen son anlarını beyaz perdeye aktaran Mel Gibson Yahudilerin yoğun tepkisini çekmiştir.²⁵² Mel Gibson bu film nedeniyle Yahudilerden özür dilememişir. Ancak 2005 yılında olayı hafifletmek için gerçekleştirmek istediği Yahudi Soykırımını konu alan Yahudi olmayan bir gencin Yahudi bir Hollandalı Musevi kız Flory Van Beek’i Naziler’den gizlemesi olayını konu edinen film projesi de Yahudilerden büyük tepki görmüştür.²⁵³ 2006 yılında alkollü yakalanan ve kendisini yakalayan polise “Sende mi, Yahudi’sin. Dünyadaki bütün savaşların sorumlusu Yahudilerdir” gibi Antisemitik laflar eden usta oyuncu bu defa da Yahudilerin tepkisiyle karşılaşmış ve adeta dışlanmıştır.²⁵⁴ 2011 yılında bir İsrail efsanesi olan ve “Hannukah” bayramının doğuş sebebi olarak kabul edilen Yahudilerin kutsal lideri Yehuda Makabi’yi anlatmak istediği film projesine de başta ADL Başkanı Abraham Foxman olmak üzere Yahudilerden tepki yağmıştır. Foxman böyle bir filmin başkalarının inançlarına saygı duymayan Gibson gibi biri tarafından çekilmek istenmesini eleştirmiştir. Los Angeles’taki Simon Wiesenthal Tolerance Müzesi’nin (Hoşgörü

²⁵² “Musevilerden Mel Gibson’a tepki” <http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=204882>, (24 Şubat 2004), 19 Ocak 2014.

²⁵³ “Mel Gibson’a Yahudiler’den tenkit” <http://arsiv.sabah.com.tr/2005/12/26/gny/gny126-20051226-200.html>, (26 Aralık 2005), 19 Ocak 2014.

²⁵⁴ “‘Sen Yahudi misin’ dedi, kariyeri bitti!” <http://haber.gazetevatan.com/0/83392/30/dunya>, (2 Ağustos 2006), 18 Ocak 2014.

Müzesi) sorumlusu Haham Marvin Heir de, "Gibson'u Judah Maccabee filmine yönetmen yapmak, Bernard Madoff'u Sermaye Piyasası Kurulu'na (SEC) başkan yapmak gibidir" demiştir. (Yahudi asıllı Borsacı Madoff, çoğunluğu Yahudi olmak üzere binlerce yatırımcının 65 milyar dolarını dolandırmıştı) Söz konusu film projesiyle ilgili sadece Mel Gibson değil, proje ortakları Temel İçgüdü (Basic Instinct) filminin yazarı Joe Eszterhas ve projeyi gerçekleştirecek Warner Bross film şirketi de Yahudilerin tepkisini çekmiştir.²⁵⁵ Ancak sonrasında Gibson, senaryo yazarı Ezsterhas'ın yazdığı taslak senaryoyu beğenmemiş, Ezsterhas da bunun üzerine Gibson'ı hedef alan açıklamalarda bulunmuştur. Ezsterhas, Gibson'ın Yahudilerden nefret ettiği için aslında filmi hiç istemediği sadece bozulan imajını düzeltmeye çalıştığını iddia etmiştir. Mel Gibson sonrasında bu iddiaları yalanlayarak Ezsterhas'ın yazdığı senaryoyu beğenmediğini ve zaten filmin çekileceğinin baştan beri kesin olmadığını beyan etmiştir.²⁵⁶ Gözden düşürülmeye çalışılan Mel Gibson'ın yanı sıra onun çektiği "Tutku – Hz. İsa'nın Çilesi" filminde rol alan ve "Monte Kristo Kontu" ve "İnce Kırmızı Hat" gibi filmlerle de tanınan aktör Jim Caviezel, Gibson'un filmindeki rolünden sonra sinema endüstrisi tarafından dışlandığını söylemiştir.²⁵⁷ Mel Gibson'ın birçok kez kariyerinin bitme noktasına gelmesi ve psikolojik olarak sıkıştırılması, ayrıca filminde oynayan Jim Caviezel'in de yeni projelerde yer almasının engellenmesi ve yaşananların açık açık medyaya yansması Yahudilerin Hollywood'daki hâkimiyetine dair önemli deliller sunmaktadır.

Mel Gibson örneğine benzer başka bir olay da Danimarkalı yönetmen Lars Von Trier'in başına gelmiştir. Trier, 64. Cannes Film Festivali'nde basın toplantısı sırasında ailesinin köklerini soran bir gazeteciye "Yahudi olmak istiyordum. Ancak ailem Alman olduğu için gerçekte bir Naziydım. Hitler'i anlıyorum. İyi biri değildi. Fakat onu anlıyorum ve ona bir parça sempati besliyorum." gibi sözler sarf etmiştir. Bu sözler kaba ve saygısız gözükebilir ancak argo dilde Danimarkalılar Almanlara Nazi demektedir ve ünlü yönetmen açıkça kendisiyle dalga geçmiştir. Trior'un en çok tepki alan ifadeleri ise Yahudilere karşı olmadığını ancak İsrail'in kötü olduğunu söylemesi olmuştur. Bunun üzerine festivalden

²⁵⁵ "Mel Gibson Yahudileri bir kez daha kızdırdı!" <https://www.haberturk.com/kultur-sanat/haber/668243-mel-gibson-yahudileri-bir-kez-daha-kizdirdi>, (10 Eylül 2011), 18 Ocak 2014.

²⁵⁶ "Mel Gibson Accused of 'Hating Jews' by Maccabees Screenwriter" <http://www.nydailynews.com/entertainment/tv-movies/mel-gibson-recording-heard-lashing-joe-eszterhas-oksana-grigorieva-article-1.1063978>, (13 Nisan 2012), 20 Ocak 2014.

²⁵⁷ "İsa'nın Çilesi kariyerini bitirdi" <https://www.haberturk.com/kultur-sanat/haber/627204-isanin-cilesi-kariyerini-bitirdi>, (4 Mayıs 2011), 29 Ocak 2014.

atılan Trier'in o dönemki filmi "Melankoli" ile ilgili bazı ülkeler sözleşmelerini bozmuşlar, sponsorlar sponsorluktan çekilmiş ve kendisi ekonomik olarak büyük darbe almıştır.²⁵⁸

Yahudileri Hollywood'da en sert eleştiren ünlülerden biri de "The Godfather-Baba" filmindeki rolüyle tanıdığımız dünya çapında sevilen aktör Marlon Brando olmuştur. 1979 yılında Playboy dergisine verdiği röportajda film endüstrisini büyük oranda onlar oluşturduğu için Yahudilere deli olduğunu ve Hollywood'da her ırkın aşağılandığını gördüğünü fakat Yahudiler için bu durumun söz konusu olmadığını, bu konuda her zaman dikkatli olduklarını ve ekranlarda kendileri hakkında bu tarz görüntülere asla müsaade etmediklerini belirtmiştir.²⁵⁹ Ama Brando'nun esas tepki aldığı hareketi 1996 yılında katıldığı bir programda Yahudiler hakkında bazı eleştirilerde bulunması olmuştur. Kendisi de bir Yahudi olan Larry King'in programına konuk olarak katılan Brando, Bazı Yahudilere çok kızgın olduğunu söylemiş, Hollywood'un Yahudiler dışındaki ırklar için olumsuz örnekler barındırarak onları sömürdüğünü ifade etmiştir. Hollywood'un Yahudiler tarafından yönetildiğini, onların bu konularda hassas olması gerektiğini belirtmiştir. Brando, filmlerde tehlikeli çekik gözlü Japon karakterinden, sinsi Filipinli imajına kadar her ırk hakkında betimlemenin olduğu fakat Yahudilerin hiç kötü biçimde tasvir edilmediğini de söylemiştir. Ancak konuşmanın tamamına bakıldığında Brando'nun Yahudilerin ABD sanatına ve entelektüel yaşamına olan katkısından bahsettiği, Yahudileri övdüğü, hatta onlar için Tanrı'ya şükrettiğini söylediği kısımlar da vardır.²⁶⁰ Marlon Brando açıkça yapıcı olduğu görülen bu eleştirileri üzerine Yahudi çevrelerden çok ciddi tepkiler almıştır. Irv Robin onun yaşamının kalanını cehenneme çevireceklerini söylemiştir.²⁶¹ ADL de Brando'nun sözlerine çok kızmış, bir basın bildirisi yayınlarak kendisini özür dilemeye ve bu Antisemitik tutumunu inkar etmeye çağırmıştır.²⁶² Marlon Brando özür dilemesine rağmen bu olaydan sonra birçok

²⁵⁸ "Trier, Nazilerle skandalı garantiledi" http://www.radikal.com.tr/kultur/trier_nazilerle_skandalı_garantiledi-1049764, (19 Mayıs 2011), 19 Ocak 2014.

²⁵⁹ "Jewish Stars Over Hollywood" <http://www.radioislam.org/islam/english/toread/names.htm>, 10 Ocak 2014.

²⁶⁰ "Marlon Brando on Jewish Influence On U.S. Culture in Films" <http://www.washington-report.org/wrmea-archives/170-washington-report-archives-1994-1999/may-june-1996/2018-what-they-said-marlon-brando-on-jewish-influence-on-us-culture-in-films-.html>, 21 Ocak 2014.

²⁶¹ "Marlon Brando, Racist or Just Candid?" http://articles.latimes.com/1996-04-13/entertainment/ca-57985_1_marlon-brando-jewish-leaders-remarks (13 Nisan 1996), 20 Ocak 2014.

²⁶² "ADL Outraged by Marlon Brando's Remarks on Jews in Hollywood Calls on Actor to Repudiate Anti-Semitic Canard And Apologize" http://archive.adl.org/presrele/asus_12/2708_12.html, (8 Nisan 1996), 21 Ocak 2014.

zorlukla karşılaşmış ve işleri bozulmuştur. Hatta Commentary dergisine göre ölüm tehditleri almış ve Yahudi temsilcileriyle gerçekleştirdiği bir toplantı sırasında ağlamıştır.²⁶³

Yahudilerin tepkisini çeken başka bir Hollywood siması da Seth MacFarlane olmuştur. MacFarlane, 2013 yılında Oscar törenlerinde En İyi Ses Kurgusu dalında Mark Wahlberg ile gerçekleşen diyalogunda Oscar adayı yetenekli aktörlerin ortak noktasının yarı Yahudi olduğunu söylemiş *“Mark senin soyadında -berg var, sen de Yahudi misin?”* diye sormuştur. Wahlberg’in *“Katoliğim,”* cevabının ardından *“Yanlış cevap. Bir daha dene. Eğer bu işte olmak istiyorsan Yahudi olmalısın. Ben Yahudi’yim, İsrail’e para bağışlıyorum ve Hollywood’da sonsuza kadar çalışmayı garanti edim,”* ifadelerini kullanmıştır. Seth MacFarlane’in özellikle Mark Wahlberg’e söylediği *“Buralarda çalışmak istiyorsan Yahudi olmalısın”* sözleri İftira ve İnkârla Mücadele Birliği (Anti-Defamation League, ADL) tarafından sertçe kınanmıştır. ADL Başkanı Abraham Foxman tören yayınının dünyada iki milyar insanın evine ulaştığını, Yahudilerle ilgili bu tür önyargıları yaymanın çirkin ve gereksiz olduğunu belirterek. Bu tarz şakaların hiç komik olmadığını ve saçma klişeler olduğunu ifade etmiştir.²⁶⁴

2011 yılında Hollywood Galasında Hollywood yıldızları ve sanatçılar, Yahudi bir çifte hakaret ettiği ve antisemitik söylemlerde bulunduğu iddiası ile Paris’te tutuklanan Dünyaca ünlü modaevi Christian Dior’un tanınmış tasarımcısı John Galliano’ya olan tepkilerini Oscar töreninde onun tasarımlarını giymeyerek göstermişlerdir.²⁶⁵

Netice de Galliano, özel hayatında yaşadığı bir tartışma, basit bir ağız dalaşı sırasında kızgınlıkla söylediği bazı sözler yüzünden işini kaybetmekle kalmamış, Yahudi karşıtı ve ırkçı olarak etiketlenmiş ve dışlanmış. Galliano örneğine ve yukarıda anlatılan örneklere dayanarak bu tür etiketleme ve dışlamaların aslında Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin bir parçası olduğu söylenebilir. Bu gibi olaylar Yahudi olmayanlara, Yahudilerin sevilmesi ve onlara anlayışla yaklaşılması gerektiği mesajını vermektedir. Yahudi karşıtlığı çoğu zaman ırkçılıkla bir tutulmakta ve onları eleştirmek büyük bir saygısızlık ve insan haklarını çiğneme olarak lanse edilmektedir.

²⁶³ Jason Maoz, “Contentions Brando and the Jews” <http://www.commentarymagazine.com/2008/04/07/brando-and-the-jews>, (7 Nisan 2008), 20 Ocak 2014.

²⁶⁴ “Bir antisemit ayımız eksikti” <http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=86028>, (27 Şubat 2013), (18 Ocak 2014).

²⁶⁵ Jason Maoz “Contentions Brando and the Jews” <http://www.commentarymagazine.com/2008/04/07/brando-and-the-jews>, (7 Nisan 2008), 20 Ocak 2014.

Yahudilerin kendilerini bu kadar savunmalarına karşın Hollywood filmlerinde diğer milletler, halklar, dinler ve ırklar hakkında önyargılar ve kötü yakıştırmalar göze çarpmaktadır. Özellikle 11 Eylül sonrası filmlerdeki Arap imajı giderek kötüleşmiş, Alaadin'in sihirli Lambası, Simbad gibi filmlerdeki fantastik ve renkli Arap karakterinin yerini terörist karakterleri ve sadece gözleri gözüken aşırı tesettürlü kadın tipler almıştır.

Lübnan kökenli Amerikalı kitle iletişimi uzmanı Profesör Jack G. Shaheen, "Suçlu: Hollywood'un 9/11 sonrası Araplar hakkındaki hükmü (Guilty: Hollywood's Verdict on Arabs After 9/11) kitabında 11 Eylül 2001 tarihinden sonra Hollywood filmlerinde Arap ve Müslüman karakterlerin bilinçli şekilde kötü gösterildiğini ifade etmiştir. Şahin, filmlerde Müslüman kökenli Amerikalıların veya Arap Amerikalıların tiksindirici insanlar olarak ve genellikle Amerikalıları öldürmek isteyen rollerde gösterildiğini belirtmiştir. Ayrıca Reel Bad Arabs: How Hollywood Vilifies a People (Gerçek Kötü Araplar: Hollywood Bir Milleti Nasıl Kötüler) kitabını da yazan Shaheen bu kitapla da yaklaşık 1000 kadar Hollywood filmini incelemiştir.²⁶⁶ Daha sonrasında bu kitabın bir de belgeseli çekilmiştir. Jack Shaheen Araplar'ın Hollywood için kısa yoldan bulunan kötü adam fikri olduğunu belirtmektedir. Shaheen'e göre; makinalı tüfek kullanan, ortalığı bombalayan korkunç Arap figürüne sıkça rastlanmaktadır. Shaheen; vahşi, kalpsiz ve medeniyetsiz olarak gösterilen Arap figüründen başka sadece Kızıldırililerin böylesine haksız bir karalamaya maruz kaldığını, diğer azınlıklar için bu tarz yaklaşımlar hafiflerken Araplar için Hollywood'da bu durumunun sürdüğünü iddia etmektedir.²⁶⁷ **Bu örnek Ekme Kuramı ile açıklanabilir. Hollywood'da değiştirilmek istenen Müslüman-Arap algısı yönünde insanların zihinlerine ekilen değerler, milyonlarca insanın zihninde uzun vadede yeni bir algının oluşturulmasını hedeflemektedir.**

3.3.4 Amerikan Filmlerinde Yahudi İmajı

Dünya lideri olan Amerikan Sinema Sektöründe Yahudilerin konu edilmesi ilk defa 1903'de Edison'un yaptığı kısa filmlerle olmuştur. Edison 1903 yılında "Arabian Jewish Dance" – "Arap Yahudisi Dansı" ve "A Jewish Dance At Jerusalem" - "Kudüs'te Yahudi Dansı" adlarını taşıyan iki kısa film çekmişti.²⁶⁸ İlerleyen yıllarda Amerikan film sektörü Hollywood'a taşınacak ve Yahudileri konu edinen veya onlardan bahseden başka filmler de

²⁶⁶ "Hollywood'da İslam düşmanlığı" <http://www.dunyabulteni.net/index.php?aType=haber&ArticleID=41083>, (30 Nisan 2008), 20 Ocak 2014.

²⁶⁷ "Reel Bad Arabs: How Hollywood Vilifies a People" http://www.arabfilm.com/item_print.html?itemID=181, 20 Ocak 2014.

²⁶⁸ Patricia Erens, *The Jews in American Cinema*, Bloomington, Indiana University Press, 1988, s. 29.

çekilecekti. Bunlardan Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi bakımından en önemli olanlar kuşkusuz Soykırım Temalı Filmlerdir. **Soykırım olgusu, Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'nin Yahudilere dönük kısmı açısından Yahudi kimliğinin öne çıkması ve asimilasyona karşı birleştirici bir figür olması bakımından önem arz etmektedir.**

3.3.4.1 Soykırım Temalı Fimler

ABD’de Yahudi toplumunun asimile olmamasının üç temel nedeni üzerinde durulabilir. Bunlardan ilki Yahudilerin, bir taraftan Avrupa’da Antisemitizme maruz kalmaları, diğer taraftan Amerika’da da bir dereceye kadar ayrı bir grup olarak var olmalarının mümkün olmasıdır. Asimilasyonu engelleyen **ikinci bir neden** Yahudilerce Holokost olarak isimlendirilen soykırımın birçok Yahudi için Yahudi kimliğini diri tutmasıdır. **Üçüncü bir neden** ise Yahudilerin güvenlik kaygıları ve bunun İsrail Devletinin kurulmasına yansıdığıdır. İsrail Devleti’nin desteklenmesi Amerikalı Yahudiler için seküler ve etnik bir kimlik pekiştirmesi sağlamasının yanı sıra dini kimliğin de takviye edilmesini sağlamıştır. Bu anlamda Yahudi Kültür Merkezi olan İsrail’in varlığı Amerikan Yahudiliğini zenginleştirmiştir. Bazı Yahudiler İsrail’e yerleşse de büyük bir çoğunluğu Amerika’da kalmayı tercih etmişler; fakat bütün kalpleriyle İsrail’i desteklemişlerdir. Bu 3 faktör 1960’lara kadar ABD’de Yahudi kimlik uyanışının gelişmesini de beraberinde getirmiştir. 1960’lardan sonra ise ABD’de, Yahudilerin Yahudi olmayanlarla evlenmesi yaygınlaşmıştır.²⁶⁹

İşte bu yüzden, Soykırım Trajedisi ve bu trajedinin devamında kurulan İsrail Devleti, Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin Diasporaya dönük olarak gerçekleşen kısmı açısından düşünüldüğünde milli kimlik inşası bakımından önemlidir. Soykırım Trajedisinin Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi açısından tek işlevi bu değildir. Dış dünyaya karşı da sürekli Yahudilerin mağdur olduğu, büyük zulme ve haksızlığa uğradıkları imajı çizilerek, onlara daha hassas davranılması ve bir kez daha mağdur duruma düşürülmemeleri için sürekli korunmaları gerektiği mesajı dolaylı veya dolaysız kanallardan aktarılmaktadır. Oluşturulan algı sayesinde Yahudileri eleştirmek veya onlarla ilgili tespitte bulunmak hemen Nazilikle, ırkçılıkla veya Faşistlikle suçlanmaya yol açabilmektedir. Yahudilerin bu algıyı oluşturmada kullandıkları argümanlardan biri de dünyanın birçok yerinde aynı anda milyonlarca insana ulaşabildikleri dünya sinema sektörünün öncüsü Hollywood olmuştur. Bu açıdan bakıldığında

²⁶⁹ Erens, *a.g.e.*, s. 6.

Yahudi soykırımını anlatan filmler Yahudi Diasporası İletişim stratejisinin önemli bir unsuru olan Trajediden Beslenme stratejisine etkili bir katkı sunmaktadır.

Steven Spielberg'in Schindler'in Listesi (Schindler's List) ve Roman Polanski'nin Piyanist filmleri 1990 sonrası yıllarda çekilen Yahudi Soykırımı temalı filmler arasında en ünlüleri olup bu alanda başı çekmektedir.

Steven Spielberg'in Schindler'in Listesi (Schindler's List) filmi 1993 yılında 'En İyi Film' dâhil 7 dalda Oscar kazanmıştır. Film, Alman işadamı Oskar Schindler'in binin üzerinde Yahudi'yi kurtarmasını anlatırken, Nazilerin vahşeti ve toplama kamplarında yaptıkları eziyetler çarpıcı sahnelerle gözler önüne serilmektedir. Birçok film çekmiş olan Spielberg'in bu filmi çekene kadar hiç Oscar almaması da bir rastlantıdan çok Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'nin bir sonucu gibi gözükmektedir.²⁷⁰ Bu filmde ilginç bir detay da film yapımcılarından Branko Lustig'in Auschwitz'den kurtulan Nazi mağdurlarından birisi olmasıdır. 10 yaşında kampa katılan Lustig, şansının da yardımıyla kurtulmayı başarmıştır. Lustig, Musevilerce gelenek olan ve o dönem 13 yaşında tutsak olduğu için yapamadığı Bar-mitzva duasını, 2 Mayıs 2011'de 78 yaşındayken o dönem esir tutulduğu Auschwitz'in 24 numaralı barakasında gerçekleştirmiştir.²⁷¹

Roman Polanski'nin yönettiği Piyanist (The Pianist) filminde Polonyalı başarılı bir Yahudi piyanist olan Wladyslaw Szpilman'ın, Almanların Polonya'yı işgal etmesiyle aile fertleri toplama kamplarına götürülürken son anda şans eseri kurtulması ve acılarına rağmen yaşam mücadelesi vermesi anlatılmaktadır. Bu filmde de Nazilerin yaptıkları çarpıcı bir biçimde ele alınarak sinema izleyicilerine aktarılmıştır. Film 2002 yılında 3 dalda Oscar kazanmıştır.²⁷²

Schindler'in Listesi ve Piyanist'in dışında Yahudi Soykırımını ele alan diğer filmler de çoğu zaman Oscar kazanmışlardır. Bu durum Hollywood'daki Yahudi egemenliğinin etkisini ortaya koymaktadır.

Yönetmen Stanley Kramer'in 1961'de savaş suçlusu Nazi subay ve yargıçlarının yargılanmasını beyazperdeye aktardığı "Nürnberg" filmi 2 Oscar kazanmıştır. İtalyan Yönetmen Roberto Benigni'nin Hayat Güzeldir (Life is Beautiful) filmi, II. Dünya Savaşı

²⁷⁰ "Schindler's List" <http://www.imdb.com/title/tt0108052>, 22 Ocak 2014.

²⁷¹ "Auschwitz'de 65 yıl gecikmiş Bar-Mitzva" <http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=78415>, (11 Mayıs 2011), (Erişim Tarihi: 22 Ocak 2014).

²⁷² "The Pianist" <http://www.imdb.com/title/tt0253474>, 22 Ocak 2014.

zamanında ailesi ile birlikte toplama kamplarına götürülen Yahudi bir babanın mücadelesini anlatmaktadır. Film, 1998 Cannes Film Festivali'nde Büyük Ödül'ü kazanırken, 1999'da 7 dalda aday gösterildiği Oscar törenlerinde “En İyi Yabancı Film”, “En İyi Erkek Oyuncu” ve “En İyi Müzik” dallarında olmak üzere 3 adet Oscar ödülü almıştır. Stefan Ruzowitzky'in yönettiği, 2007 yılında 'Yabancı Dilde En İyi Film Oscar'ını alan Kalpazanlar (The Counterfeiters) ise Nazilerin savaşın tek galibi olabilmek için sahte para basma yoluyla diğer ülke ekonomilerini çökertmeye çalışmasını toplama kampında bulunan Yahudiler üzerinden işlemektedir. Film 2007 yılında 'Yabancı Dilde En İyi Film Ödülü'ne layık görülmüştür.²⁷³

2009 yılında yapılan ünlü yönetmen Quentin Tarantino'nun yazıp yönettiği Soysuzlar Çetesi ise 1 Oscar ödülü almıştır. Film Nazi Almanya'sına karşı mücadele eden bir Yahudi çetesini anlatmaktadır.²⁷⁴

Bu filmler dışında da Hollywood ve dünya sinema tarihinde onlarca Yahudi Soykırımı temalı film çekilmiştir. Amen (2002), Bölük Pörçük Yaşamlar (Fugitive Pieces) (2007), The Devil's Arithmetic (Şeytanın Aritmetiği) (1999), The Pawnbroker (Tefeci) (1964) gibi filmler Soykırım temalı ünlü filmlerden sadece bir kaçıdır. Ayrıca, 2002 yılında çekilen 2. Dünya Savaşı'nda saklanan Yahudi çocukları ve onların koruyucularının ele alındığı Secret Lives (Gizli Yaşamlar) ve 2012 yılında yapılan soykırımdan kurtulanların kolunda iz kalan, numaralandırdıkları dövmelerden yola çıkan Numbered (Numaralı) gibi soykırım temalı ses getiren belgeseller de bulunmaktadır.²⁷⁵

3.3.4.2 Soykırım Dışında Yahudileri Konu Edinen Filmler

Yahudi Soykırımı'nın yanı sıra Yahudileri konu edinen ve onları anlatmaya ve böylece hedef kitle nezdinde onlara uyumlu ve sempatik bir imaj kazandırmaya çalışan filmler de vardır. Bu filmlerde Yahudiler genellikle ezilen ve dışlanan mazlum insanlar biçiminde ele alınmaktadır.

Bu alanda verilebilecek en güzel örneklerden biri olan ve 1959 yılında yapımı gerçekleştirilen “Ben-Hur” filmi, 12 dalda Oscar'a aday olup tam 11 dalda Oscar almıştır ve kırılması güç bir rekoru gerçekleştirmiştir. Filmde, İmparator Tiberius döneminde, Romalı

²⁷³ “Yahudi Soykırımı Oscar'ların Favorisi” <http://www.haber7.com/sinema/haber/843241-yahudi-soykirimi-oscarların-favorisi>, (12 Şubat 2012), 22 Ocak 2014.

²⁷⁴ “Soysuzlar Çetesi” <http://www.imdb.com/title/tt0361748>, 27 Ocak 2014.

²⁷⁵ “Holocaust movies: 10 of the best beyond Schindler's List” <http://www.haaretz.com/culture/holocaust-movies-10-of-the-best-beyond-schindler-s-list.premium-1.514127>, 25 Ocak 2014.

arkadaşının ihaneti ile köleleştirilen Yahudi Aristokrat Judah Ben-Hur'un öyküsü anlatılmaktadır.²⁷⁶

Bu alanda verilebilecek başka bir örnek ise Amerikalı yönetmen Bryan Fogel'in Jewtopia adlı filmidir. Film, Amerikalı Yahudilerin yaşamlarını konu alarak dinlerine olan kayıtsızlık ve bilgisizliklerine esprili bir şekilde dikkat çekmektedir.²⁷⁷

Coen kardeşlerin çektiği A Serious Man de 60'lı yılların Amerika'sında yaşayan bir Yahudi ailesini anlatmaktadır. Yukarıdaki bölümlerde ailelerinden bahsettiğimiz ve Yahudi kökenli Coeller bu filmde kendi çocuklarından da bol miktarda faydalanmış adeta kendilerini anlatmışlardır. Filmde Yahudi kökenli Amerikalı bir profesörün yaşamında standart dışı bazı gelişmeler ve bu gelişmelerin onun psikolojisinde meydana getirdiği gelgitler ele alınırken o dönemki orta sınıf bir Yahudi ailenin yaşantısı da yansıtılmaktadır.²⁷⁸

“Once Upon a Time in America (Bir Zamanlar Amerika)” filmi, Amerika'ya sonradan göç eden Yahudilerin yaşadığı Yahudi mahallesinden çocukların ayakta kalma savaşı vererek büyümeleri ve yaşamlarını ele alan bir filmidir. Her ne kadar bir mafya ve aşk hikayesi gibi gözükse de aslında sosyolojik mesajların da verildiği bir filmidir. Filmdeki hikayeye göre Amerika'da bir zamanların genellikle çeşitli diasporaların üyelerinden oluşan mafya grupları zamanla Amerikanlaşma sürecini tamamlayarak iş adamı ve politikacılara dönüşmüşlerdir. Yahudilerin temel obje olduğu bu filmde çok övülmeseler de duyguları ve yaşam savaşlarının onlara mafya figüründen hoşlanan bir takım seyirci nezdinde sempati kazandırma durumu söz konusudur.²⁷⁹ Ünlü Baba filminde de İtalyanlardan övgüyle betimlenmemiş ancak film onlara sempatik bir imaj ve ilgi kazandırmıştır.

3.3.4.3 Yahudilerden Bahseden ve Onlara Sempatik bir İmaj Çizen Filmler

Birçok Hollywood filminde Yahudiler ana tema olmasalar bile bir şekilde isimleri geçmekte veya anılmaktadır. Bu da genelde onlara sempati kazandırmaktadır. Birçok Hollywood filminde sempatik, rahat, açık görüşlü, hafif vurdumduymaz, bazen gailersiz, genelde dost canlısı ve babacan Yahudi figürlerini görmek mümkündür. Bazen kendi halinde olmasına rağmen arkadaşlarının iğnelemelerine maruz kalan, sessiz sakın ama yine de sempatik Yahudi karakterleriyle karşılaşmak da mümkündür. Filmlerde Yahudilerin sempatik

²⁷⁶ “Ben-Hur (1959)” <http://www.filmsite.org/benh.html>, 23 Ocak 2014.

²⁷⁷ “Hollywood'un gözünden ‘Yahudi olmak’ Jewtopia” <http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=88921>, (13 Kasım 2013), 24 Ocak 2014.

²⁷⁸ Coen Joel ve Coen Ethan (Yönetmen), A Serious Man (Ciddi bir Adam) [Film], Hollywood, 2009.

²⁷⁹ Sergio Leone (Yönetmen), Once Upon a Time in America [Film], Hollywood, 1984.

gösterilmesi de onların popülaritesini artıran bir durumdur. Özellikle komedi filmlerinde bu tür bir algıya ve “*sempatik Yahudi figürü*” ne rastlamak mümkündür.

Bir zamanlar özellikle gençler tarafından dünya çapında izlenen ve bilinen Amerikan Pastası filminde olayın kahramanı olan Jim Levenstein de Yahudi kökenli bir karakterdir. Film, Amerikalı bir ailenin ergenlik çağındaki oğlu olan Jim ve yaşıtı arkadaşlarının gençlik maceralarını içermektedir. Amerikan gençlik komedisi misyonunu üstlenen filmde herkesin kendinden bir şeyler bulabileceği tipik bir genci canlandıran sempatik ama çekingen ana karakterin Yahudi olması dikkat çekicidir. Geleneksel Yahudi inancının dışında birçok öğeyi barındıran filmde, Amerikan gençliği eğlenceye ve cinselliğe düşkün, hayatı umursamaz şekilde gösterilmekte ve bir bakıma da bu gibi özellikler özendirilmekte ve övülmektedir. Filmde Jim’in babası olan Noah Levenstein de filmdeki Yahudiliğe ters durumlara karşın son derece babacan ve anlayışlı bir Amerikalı Yahudi’yi canlandırmaktadır. Noah Levenstein muhafazakâr ve sert bir baba değildir; aksine oldukça demokrat, açık fikirli ve sevimli bir babadır.²⁸⁰ Filmin yönetmen ve yapımcısı olan Paul ve Chris Weitz kardeşler Yahudi kökenlidir. Weits kardeşlerin babası John Weits, Hitler döneminde Almanya’dan kaçmış varlıklı bir Alman Yahudisidir. Weits kardeşlerin anneleri ise yarı Yahudi olan ABD’li oyuncu Susan Kohner’dir. Susan Kohner baba tarafından Yahudi olup babası Paul Kohner ABD’li ünlü bir yapımcıdır.²⁸¹ Weits kardeşler 2002 yılında "About a Boy" (Bir Erkek Hakkında) filmleriyle Oscar ödülü almışlardır.²⁸²

Meet the Parents (Zor Baba), Meet the Fockers (Zor Baba ve Dünür), Little Fockers (Zor Baba 3) filmlerinden oluşan üçlemedeki Greg (Gaylord) Focker karakteri de Yahudi kökenli olarak gösterilmektedir. Greg, sevimli, saf, sempatik iyi niyetli ama sakar, tuhaf (ismen bile) ve talihsiz bir karakterdir.²⁸³ Yahudi olan Greg ilk filmde müstakbel eşinin babasının gözüne girmeye çalışmakta, ikinci filmde ise eşinin ailesini Yahudi olan ailesiyle tanıştırmaktadır. Üçüncü filmde ise Greg ve eşinin çocukları konu edinilmiştir. Serinin ikinci filmine konu olan Greg’in Yahudi anne ve babası oldukça liberal, açık fikirli, sempatik, asla sinirlenmeyen, sevgi dolu karakterler olarak gösterilmiştir.²⁸⁴

²⁸⁰ Chris Weitz ve Paul Weitz (Yönetmen), American Pie [Film], Hollywood, 1999.

²⁸¹ Naomi Pfeifferman, “About Two Boys”

http://www.jewishjournal.com/arts/article/about_two_boys_20030314/%29, (13 Mart 2013), 27 Ocak 2014.

²⁸² “About A Boy” http://www.imdb.com/title/tt0276751/?ref_=nmawd_awd_1, 27 Ocak 2014.

²⁸³ Jay Roach. (Yönetmen), Meet the Parents (Zor Baba) [Film], Hollywood, (2000).

²⁸⁴ Jay Roach. (Yönetmen), Meet the Fockers (Zor Baba ve Dünür) [Film], Hollywood, 2004.

Coel kardeşlerin ünlü komedi yapıtı The Big Lebowski (Büyük Lebowski) filminde Amerikalı ünlü aktör ve komedyen John Goodman tarafından canlandırılan sempatik Yahudi karakter Walter Sobchak dikkat çekmektedir. Walter Sobchak bir Vietnam gönüllüsüdür, Amerikan şahini ve milliyetçi bir Amerikalı olan Sobchak, Yahudi olduğu için cumartesi günleri arkadaşlarıyla bowling oynamamaktadır. Şabbat günü olan Cumartesi günü çalışmadığını, paraya el sürmediğini, araba kullanmadığını ve dolayısıyla bowling de oynayamayacağını belirtmekte ve aslında filmi izleyen milyonlarca insana adeta bir PR (Halkla İlişkiler) çalışması yaparak Yahudilik hakkında bilgi vermektedir.²⁸⁵

Ayrıca son yılların gözde komedi film üçlemesi Hangover serisinde de üç kafadardan dışı Stu Price da Yahudi olarak gösterilmektedir. Stu Price, ciddi, işinde gücünde, kendi halinde ve duygusal bir karakterdir. Kariyer sahibi, akıllı başında ve düzgün biri olmasına rağmen sürekli olarak haketmediği biçimde filmin serseri ve sorumsuz karakteri olan Alan'ın yersiz şakaları ve haksız ithamlarıyla karşılaşmak zorunda kalmaktadır.²⁸⁶

3.3.5 İletişim Stratejisi Bakımından Hollywood'da Yahudi Etkisi

Nüfus olarak ABD'de %2'ye tekabül eden bir insan kitlesinin filmlerde bu denli öne çıkması kuşkusuz ki Hollywood'daki Yahudi egemenliğinden kaynaklanmaktadır. Hollywood kurulduğu tarihten itibaren Yahudiler burada etkin olmuşlardır. Hem yapım şirketlerinin çoğu Yahudilerce yönetilmektedir hem de prodüktör ve yönetmenlerin birçoğu Yahudi'dir. Bir filmin yapımcı ve yönetmeninin doğal olarak filmde verilen algıya az veya çok kendinden bir şeyler katacağı açıktır. **Buna göre Hollywood'a hâkim olan Yahudi yapımcı ve yönetmenlerin Hollywood filmlerindeki bütün algı ve imajlara etki ettikleri gibi Yahudi algısına ve Yahudi imajına da doğrudan etkisi olduğunu söylemek yanlış olmaz. Yahudilerin Amerikan sinemasındaki bu etkisi çalışmanın başında detaylı biçimde ele alınan Gerbner'in Ekme Kuramı ile örtüşmektedir. İnsanların zihinlerine sinema yoluyla olumlu Yahudi algısı yüklenmektedir. İlk olarak ABD sinemalarında gösterime giren filmler, sonrasında ABD ve dünya televizyonlarında defalarca gösterilmektedir. Özellikle daha az hayat tecrübesi olan çocuklar, gençler ve hayatında kasabasından çok fazla çıkmamış, entelektüel birikimi olmayan insanlar Ekme Kuramının öngördüğü bu etkiye daha açıktır. Filmler, izleyecilerinin sosyal konulardaki tutum, inanç ve yargılarının oluşması konusunda etkili olurlar.**

²⁸⁵ Coen Joel ve Coen Ethan (Yönetmen),. The Big Lebowski (Büyük Lebowski) [Film], Hollywood, 1998.

²⁸⁶ Todd Phillips (Yönetmen), Hangover (Felekten Bir Gece) [Film], Hollywood, 2009.

Bu durum aslında Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'nin bir başarısıdır. Bütün dünyada milyonlarca belki de milyarlarca insana ulaşan Hollywood filmleri insanlara Büyük Birader Amerika algısını sunarken eşantiyon olarak da soykırım kurbanı mazlum ve ezilmiş bir Yahudi halk algısı veya sempatik, çalışkan, zararsız, dünya insanının bizden biri diyebileceği Yahudi birey algısını da paketlemektedir. Hollywood'da her türlü ırk ve grup eleştirilebilirken Yahudilere genelde dokunulmaz onlar genelde sempatik ve sevimlidirler.

Sinema camiasında hakim olan Yahudi yanlısı görüşün dışında seslendirilen karşıt görüşlere olan aşırı tepki ve yürütülen linç kampanyaları ise Elisabeth Noelle Neumann tarafından geliştirilen Suskunluk Sarmalı Kuramı ile birebir örtüşmektedir. Amerikan sinema camiasında Yahudi karşıtı görüşler Suskunluk Sarmalında kaybolarak değersizleştirilmektedir. Amerikan Sinemasında Yahudilerin lehine oluşan bir Suskunluk Sarmalı görülmektedir.

SONUÇ

Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi olgusunu tespit etmek üzere irdelenen nesne belirli bir kurum veya kuruluş değil de bütün bir Diaspora olduğundan karmaşık bir durumla karşı karşıya kalınmaktadır. Bu çalışmada Diasporanın kendi içerisinde ve dışarıyla olan stratejik iletişim temas noktaları tespit edilip bunlardan bütüncül bir stratejinin varlığına ulaşmak hedeflenmiştir. Kendiliğinden gelişen veya Yahudi Diasporası dâhilinde belirli bir grubun geliştirdiği iletişim unsurları ve bu unsurların uygulandığı kanallar tespit edilmeye çalışılmıştır.

Yahudi Diasporası İletişim Stratejisini Yahudi tarihinden bağımsız ele almak mümkün görülmemektedir. Milletlerin tarihi serüvenleri onların bütün karakteristik özellikleri gibi iletişim yetilerine de etki etmiştir. Bu sebeple Yahudi Diaspora tarihinin dönüm noktaları ele alınmış ve bu tarihin Yahudi Diasporası İletişim Stratejisine etkileri irdelenmiştir. İkinci bölümde ele alınan Yahudi Diasporası, İletişim Stratejisinin de mesaj kaynağıdır.

Çalışmanın temellendirilmesinde bir diğer husus da dünyayı etkileyen gücü etkilemenin önemi üzerinde durulmuş olmasıdır. Çalışmada Yahudilerin dünyanın siyasi ve ekonomik anlamda en güçlü ülkesi ve Kapitalizmin lokomotif olan ABD'deki etki ve varlıkları temel alınmıştır. Çünkü dünyaya yön veren ülkedeki gelişmeler, akımlar, kamuoyu ilgisi ve alınan kararlar bütün dünyada etkili olmaktadır. Böylece Yahudi Diasporasının en etkin ve en kalabalık mevcuduna ev sahipliği yapan ve Yahudilerin ikinci vatanları kabul ettikleri ülke olan ABD'de Yahudi sivil toplum örgütleri ve Yahudilerin siyaset, medya, sinema üzerine etkileri İletişim Stratejisi bağlamında ele alınmıştır. ABD'deki Yahudi Kuruluşları Diasporanın mesajlarını şekillendirirken, siyaset, medya ve sinema üçlüsü ise onların hedef kitle olan ABD ve dünya kamuoyu ve halkına ileten araçlardır.

Çalışma boyunca tarih bölümü ve diğer bölümlerde Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin unsurları tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu unsurlar Diaspora tarafından iletilmek istenen mesajları şekillendiren genel prensip ve özellikler niteliğindedir. Bu unsurların bazıları Yahudi Diasporasının kendi içindeki iletişimle ilgili stratejik unsurlar, bazıları da Yahudi Diasporasının dışarıyla olan iletişimindeki stratejik unsurlardır. **Öyle ki Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi, Yahudi Diasporası İç İletişim Stratejisi ve Yahudi**

Diasporası Dış İletişim Stratejisi olarak iki şekilde ele alınabilir. Yine de bazı iletişim unsurları hem iç iletişim hem de dış iletişim kapsamında işlevseldir.

Tarih boyunca Yahudilere az veya çok bazı baskılar uygulanmıştır. Bu baskılar Yahudi Diasporası İç İletişim Stratejisi bakımından birbirlerine daha çok kenetlenmelerine yol açarak birbirleriyle olan iletişimlerini ve bağlılıklarını geliştirmiştir. Uğradıkları baskılar bu sayede Yahudi kimliğinin korunmasına katkı sunmuştur.

Tarihte Yahudilerin ticaretteki başarıları da Yahudi Diasporası içinde gerçekleşen iletişimin gelişmesini sağlamıştır. Ticaret vasıtasıyla başka bölgelerde yaşayan Yahudiler birbirleriyle bir iletişim ağı kurabilmiş böylelikle Yahudiler arası iletişim gelişmiştir.

Tarih boyunca Yahudilerin dış dünyayla olan iletişimlerinde de ticaretin katkısı büyük olmuştur. **Ticaret** amacıyla mobil bir hayat süren Yahudi toplulukları başka bölgelerle iletişim ağları kurmuş, bu sayede çok kültürlü, enternasyonal ve açık görüşlü özelliklerini kazanmışlardır. Bu sayede Yahudiler diğer toplumlarla kolay uyum sağlayabilmişlerdir. Bu durum biraz da ticaretin uzlaşmacı doğasından kaynaklanmaktadır. Birilerine birşeyler satmaya çalışan kimse, yumuşak huylu, uyum sağlayan, konuşkan, iletişimi güçlü, açık fikirli, yeni fikirler ve icatlar üreten birisi olmak zorundadır. Bunların hepsi Yahudilerin bütün dünyada bilinen karakteristik özelliklerdir.

Yahudilerin tarih boyunca yerleştiği ve yaşadığı ülkelere bakıldığında stratejik bir yerleşim izledikleri görülmektedir. Yahudiler ticaretin geliştiği, ticaret yollarının kesiştiği önemli merkezlerde yaşamışlar bu da onların dış dünyayla olan iletişim algılarını açık tutmuştur. Özellikle Avrupa'da önemli bilim ve sanat merkezlerinde yaşayan Yahudiler, Rönesans ve Aydınlanma gibi gelişmeleri takip ederek çağı yakalamış, ayrıca açık görüşlü, enternasyonal gen kodları sayesinde birçok bilim ve sanat adamı yetiştirerek bu süreçlere katkı sunmuşlardır. Kapitalizm gelişirken Yahudiler de kapitalizmle beraber etkilerini arttırmışlardır. Bugün bile Yahudi Diasporasının en yoğun bulunduğu ülkeler ABD'den başlayarak aşağı yukarı Kapitalizmin gelişmişlik düzeyine göre sıralanmıştır. Neredeyse İsrail'e yakın sayıda Yahudi'nin yaşadığı ABD, kapitalizmin başkenti ve dünyada sanayi, ticaret ve bilimin merkezidir. Kısacası, Yahudilerin nüfus ve yerleşim politikaları etkin iletişim sağlayabilecekleri şekilde gelişmiştir. **Yahudilerin bu nüfus ve yerleşme politikası sayesinde Yahudilerin iletişim yetileri uygulama ve gelişme alanı bulmuştur.**

Holokost adı verilen Yahudi Soykırımı, Siyonizm, İsrail ve Antisemitizm olguları Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'nin birbirleriyle alakalı önemli unsurlarıdır. Holokost yani Yahudi Soykırımı Yahudi Diasporası içinde bir bilinç ve şuur oluştururken, birleştirici bir trajedi görevi görmektedir. **Yahudilerin kendi içlerinde iletişimini geliştiren ve onları birbirine kenetleyen başka bir unsur da Siyonizm'dir.** Siyonizm Yahudilere anavatanları olarak İsrail'i işaret etmektedir. Yahudiler için Siyon, yani anavatan İsrail ve Yahudi milliyetçiliği birbirine paralel biçimde Diaspora içi iletişimi güçlü tutmakta ve Diaspora fertlerini birbirine bağlamaktadır. İsrail'in varlığı oraya hiç gitmemiş olan bir Yahudi için bile çok şey ifade etmektedir.

Antisemitizm tehdidi de Yahudi çevrelerce Soykırımın günümüzdeki versiyonu gibi algılanmaktadır. Antisemitizm, Yahudilerce önemli bir tehdit olarak görülmekte ve Yahudi kuruluşları Antisemitizm ile savaşı önemli bir görev olarak addetmektedir. Antisemitizm tehdidi Yahudi Diasporası fertlerini birbirine kenetlemekte ve aralarındaki işbirliğini arttırmaktadır. **Kısacası bu dört unsur, Holokost, Siyonizm, İsrail, Antisemitizm Yahudilerin kendi aralarındaki iletişimi geliştirerek kenetlenmelerine yol açmaktadır.**

Holokost ve Antisemitizm olguları, birlikte trajediden beslenme unsurunu inşa etmektedir. Trajediden Beslenme, Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin önemli bir unsurudur. Yahudi Diasporası geçmişte yaşadığı soykırım trajedisiyle bugün kendisine yönelik tehditleri ve eleştirileri Antisemitizm olarak nitelendirmekte ve kendisine yönelik eleştirilerde Antisemitizm kavramına sığınmaktadır. Bunların yanında İsrail'e ve Siyonizm'e yönelik eleştiriler de bu bağlamda bertaraf edilmeye çalışılmaktadır.

Ayrıca geçmişte yaşanmış Soykırım Trajedisi, insanların Yahudiler hakkında daha dikkatli konuşmasına ve daha temkinli davranmasına yol açmaktadır. Yahudi kuruluşları çoğunlukla nefret suçlarıyla ve Antisemitizmle mücadele ettiklerini beyan etmektedirler. Bu sayede **başta ABD olmak üzere dünya kamuoyunda Yahudilere yönelik her türlü eleştirinin ırkçılık gibi bir nefret suçu olduğu algısı oluşturulmaktadır.** Bunun güçlü bir kanıtı da ikinci dünya savaşında çoğu halkın Yahudilerden daha fazla zarar görmüş olmasına karşın en fazla zararı onların gördüğü algısı ve ikinci dünya savaşı kadar belki de daha fazla biçimde soykırımın da efsanevi biçiminde zihinlere kazınmasıdır.

İsrail'in anavatan olarak kabul edilmesinin yanı sıra, **modern İbranice** de İsrail'de bulunan ve gerçek anadili Yidiş, Ladino ve Arapça olan, Aşkenaz, Sefarad ve Mizrahi gibi

farklı Yahudi toplulukları birleştirmede ve kaynaştırmada önemli bir iç iletişim unsuru olmuştur.

Sıkı örgütlenmeleri ve kapsamlı iletişim ağları kurmaları da Yahudi Diasporası açısından önemli bir iç iletişim unsurudur. Yahudi kuruluşları Yahudi Diasporasındaki en fakir, en gariban, en alakasız kesime bile değer verip, onlara yönelik çeşitli kampanya ve faaliyetler düzenleyerek onlara kapsayıcı ve çoğulcu yaklaşmaktadırlar. ABD’ye sonradan yerleşen Yahudilerin desteklenmesi ve Amerika’ya uyumlarında onlara destek olunması bunun önemli bir örneğidir. Bu yeni gelenlerin Amerika’ya uyumuyla hem ABD’de Yahudi aleyhtarı tepkilerin önüne geçilmekte hem de sisteme uyum sağlamalarıyla Yahudi Diasporasının ABD’deki nüfuzu artmaktadır. Bu strateji en bariz biçimde 1800’lerin sonları 1900’lerin başlarında ABD’ye akan Doğru Avrupa kökenli Yahudilere, Alman Yahudilerinin destek vermesi hadisesinde görölmektedir.

Yahudi kuruluşlarının yayınları da Yahudi Diasporası İletişim Stratejisine katkı sunmaktadır. Bu yayınlar Yahudilerin kendi aralarındaki iletişimi artırdığı gibi Diasporanın dışarıyla olan iletişim ve etkileşimine de katkı sunmaktadır.

Ödöl ve ceza politikası da Yahudi Diasporasının uyguladığı iletişim unsurlarından biridir. Yahudileri destekleyenler veya Yahudi toplumuna dostluk gösterenler ödüllendirilirken, Yahudileri eleştirenler dışlanmakta ve kötü adam ilan edilmektedir. ABD’de bulunan Yahudi kuruluşları da düzenledikleri ödöl törenleriyle Diasporaya destek veren kişi ve kuruluşlara dostluklarını göstermekte ve pekiştirmektedirler.

Siyasi tarafsızlık da Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi’nin önemli bir unsurudur. ABD’li Yahudi kökenli vatandaşlar genelde Demokratları desteklemelerine rağmen Yahudi kuruluşları tarafsız bir biçimde hem Cumhuriyetçilere hem de Demokratlara eşit yaklaşmakta iki tarafın da bağış kampanyalarına destek vermektedir. **AJC, AIPAC, JINSA gibi kuruluşlar her görüşten kongre üyesiyle ilişkide olup partiler üstü ve apolitik davranarak hedeflerine odaklanmaktadır.** Basitce ifade etmek gerekirse, **Yahudi kuruluşları kim Yahudi çıkarlarını korursa onu destekleme eğilimindedirler.** Taraf olmamaları esasen bütün tarafların desteğini almak istemelerinden ve kimseyi gücendirmek ve karşi cepheye almak istemediklerindendir. **Böylece iktidara kim gelirse gelsin Yahudi çıkarları esas olacak ve korunacaktır.**

Bunun dışında **ezilenlerin yanında olma stratejisi** Yahudi Diasporası İletişim Stratejisine dair bahsedilmesi gereken önemli bir unsurdur. Yahudiler siyahiler gibi toplumun ezilen ve dışlanan kesimlerinin yanında görünmektelerdir. Yahudi kuruluşları, her türlü ayrımcılığa karşı çıkma iddiasındadırlar. Bu sayede ezilenlerin yanında gözükmek destek tabanlarını genişletmekte, Amerikan toplumunun alt kesimlerinin de sempati ve desteğini sağlamaktadırlar.

Bağnazlığa karşı çıkma ve özgür düşünceyi savunma da Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi'nin bir parçasıdır. Hristiyan ABD toplumunda devletin seküler olması ve bütün dinlere eşit yaklaşması Yahudiler için önemli bir husustur. Bu yüzden Yahudi kuruluşları bağnazlığa karşı tavırlarını belli etmekte, inanç özgürlüğüne önem vermektelerdir. İsrail'de dindarlık ön planda olmasına rağmen ABD'deki Yahudiler İsrail'dekilerin aksine Sekülerizm yönünde tavır almaktadır. Bunun ABD'deki Yahudilerin demokrat yapısından mı kaynaklandığı yoksa ABD Hristiyan bir ülke olduğu için bazın koyu Hristiyanların baskılarını törpüleme amacı mı taşıdığı tartışmaya açık gözükmektedir.

Bulundukları ülke çıkarlarını İsrail'in ve Yahudilerin çıkarlarıyla içselleştirme durumu da. Yahudi Diasporası İletişim unsurları arasında saymak durumunda olduğumuz bir gerçekliktir. Yahudi kuruluşların genel tavrı Yahudi çıkarlarını Amerikan devleti ve toplumuyla içselleştirerek bu yönde kamuoyunu etkileme eğilimindedir. Bu strateji en açık ve ateşli biçimde AIPAC tarafından uygulanmaktadır. JINSA ise ABD ve İsrail'in stratejik askeri işbirliğini pekiştirme yolunda bu stratejinin askeri boyutunu üstlenmiş durumdadır.

Yahudi Diasporasının siyaset, medya ve sinemadaki etkisi Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin kitlelere ulaşmasında etkili araçlardır.

Yahudiler ABD siyasetine iki türlü etki etmektedirler. Doğrudan Yahudi kökenli ABD'li siyasiler ve Yahudi dostu siyasiler yoluyla ABD siyasetinde Yahudi etkisi kendini göstermektedir. ABD'li Yahudi vatandaşlar büyük oranda liberal ve demokrat bir eğilim sergilemektedirler. **ABD yasamasına bakıldığında, Yahudi Diasporasının Temsilciler Meclisinin %5'ini, Senatonun da %12'sini oluşturması kuşkusuz etkisi yadsınamayacak oldukça önemli bir siyasi başarıdır.** Ancak bu etkiye bir de bu Yahudi politikacıların doğal olarak Diaspora için oluşturacağı diğer siyasi bağlantılar ve çoktan beri Diasporanın iletişim halinde olduğu Yahudi dostu politikacıların etkisinin eklendiği düşünüldüğünde ABD politik karar alma mekanizmasında Yahudi Diasporasının muazzam etkisi daha iyi anlaşılabilir.

Amerika’da Diaspora Yahudileri oylarını demokratik ve liberal değerleri savunan, daha sosyal söylemler içeren Demokrat Part’iden yana kullanırken, İsrail’de daha muhafazakar, sağcı, Siyonist ve aşırı sağcı partiler siyasi arenada ön plana çıkmaktadır. İsrail göç alan bir ülke olmasına rağmen göçmenlerin genellikle sol partilerin değil de muhafazakar ve milliyetçilerin desteklemesi enteresan bir durum gibi gözükse de aslında bu durum İsrail’e gelen Yahudilerin burayı ne kadar benimsediğinin ve burayla kurdukları derin bağların bir göstergesidir. Aslında bu durum da Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi’nin Yahudilere yönelik olarak uygulanan kısmının bir başarısıdır. Dünyanın farklı yerlerinden gelen Yahudiler o ülkenin yerli unsurları gibi hissederek siyasi sağdan yana taraf olmuşlardır.

Dünyanın her yerinde medya, kamuoyunun siyasi algısının oluşmasında önemli bir etkiye sahiptir. **ABD medyasında Yahudi üstünlüğüne de bu açıdan bakmak gerekmektedir. Yahudilerin medya alanındaki başarı ve hakimiyeti sayesinde İsrail karşıtlığının ve Yahudilere yönelik eleştirilerin medyada yer bulması ve kamuoyunda ses getirmesi engellenmektedir. Öyle ki medyada Yahudileri eleştirmek de bazen dışlanma ve ırkçı veya Antisemit olarak damgalanma sebebi olabilmektedir. Bu noktadaki çelişki, her platformda bağnazlığa karşı çıkan ve demokratik değerleri savunduğunu söyleyen ABD Yahudilerinin, eleştirilere karşı bu tahammülsüzlüğü ve farklı seslere olan tepkisidir. Bütün bunlar Yahudiler lehine bir Suskunluk Sarmalı oluşması anlamına gelmektedir.**

Sinema da aynı medya gibi milyonların algısının oluşmasında etkilidir. Dünya sinemasına hakim olan Hollywood kurulduğu günden beri Yahudi hakimiyetindedir. Genelde her karakterle dalga geçilen filmlerde Yahudilerle dalga geçildiğine pek rastlanılmamaktadır. Ayrıca **Yahudi Soykırımı temalı filmleri sayesinde Diaspora İletişim Stratejisi unsurlarından trajediden beslenme olgusuna destek sağlanmaktadır. Bunların yanında Yahudiler kendileri hakkında yapılan soykırım konusu dışında kalan diğer filmlerde ve kendilerinden bahseden filmlerde olumlu bir algıyı temsil etmektedir.** Bundan başka aynı medyadaki gibi Hollywood’da da çoğunlukla Yahudilere yönelik eleştiriler hoş karşılanmaz. Birçok ünlü yıldız Yahudileri eleştirdikleri için kınanmış, dışlanmış, ırkçılıkla ve ayrımcılıkla suçlanmış ve kariyerlerinde kapanmaz yaralar almışlardır.

Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi yazılı ve somut bir olgu olmasa da görüldüğü üzere soyut bir şekilde, birbirini tamamlayan Diaspora yapıları tarafından başarıyla uygulanmaktadır. Yahudi Diasporasının kendi içindeki başarılı iletişimi, örgütlenmedeki

başarısı, siyaset, medya ve sinemadaki etkisi, yukarıda ele alınan diğer unsurlarla birlikte topyekün bir iletişim stratejisinin varlığına işaret etmektedir. **Stratejik iletişim unsurları doğrultusunda bilhassa Diaspora bünyesindeki sivil toplum kuruluşları tarafından şekillendirilen iletiler; siyaset, medya ve sinema araçlarıyla hedef kitleye ulaştırılmaktadır. ABD’li Yahudilerin uzun dönemde kültürel değerleri bile değiştirebilen ve popüler kültürün büyük çoğunluğunu oluşturan başta televizyon olmak üzere medya organlarında etkili olması Ekme Kuramı ile uyumaktadır. Medyadaki güçleri sayesinde gündemin belirlenmesi dolayısıyla neyin daha önemli, neyin daha az önemli olduğu konularında genel algının oluşturulmasına etkileri Gündem Belirleme Yaklaşımı ile uyumaktadır. Kitle iletişim dünyasında birçok medya kuruluşunun sahibinin Yahudi olmasının yanı sıra, kilit noktada bulunan genel yayın yönetmeni, haber editörü, haber müdürü gibi pozisyonlarda da çok sayıda Yahudi bulunmasının insanlara hangi haberlerin servis edileceği konusunda onlara yetkinlik vermesi Eşik Bekçiliği Kuramı ile örtüşmektedir. Suskunluk Sarmalı Modeli ise iki açıdan Yahudi Diasporası İletişim Stratejisi ile uyumaktadır. Bunlardan birincisi Yahudilerin tarih içerisindeki Suskunluk Sarmalını kırarak seslerini duyurabilecek noktaya gelmeleri, diğeri ise özellikle ABD kamuoyunda görülen Yahudi Diasporasının istemediği veya onaylamadığı görüş ve düşüncelerin Suskunluk Sarmalı içinde kaybolarak, medyada yer bulmamasıdır. Bu ikinci durumun özeti Yahudi karşıtı görüşlerin insanlar tarafından önemsenmeyeceği için dile getirilmemesi, dile getirilse bile çok cılız kalması dolayısıyla ilerleyen dönemlerde insanlar tarafından dikkate alınmayacağı düşünülerek daha az dillendirilmesi veya hiç bahsedilmemesi olarak özetlenebilir.**

Bütün bunlar dahilinde çalışma boyunca ele alınan konuların tamamına bakıldığında her ne kadar yazılı ve somut bir Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinden bahsetmek mümkün olmasa da aslında çalışmada elde edilen bulgular soyut bir Yahudi Diasporası İletişim Stratejisinin varlığını kanıtlamaktadır. Yahudi tarihi, ABD’de bulunan Yahudi kuruluşları ve ABD’de Yahudilerin, siyaset, medya ve sinema sektörlerindeki hâkimiyeti arasında var olan yazılı olmayan ahenk de bunun önemli bir göstergesidir. Bu çerçevede çalışmanın başında detaylı biçimde ele alınan Kitle İletişim Kuramları ve Stratejik İletişim kavramı bağlamında Yahudi Diasporasının başarılı bir iletişim stratejisi uyguladığı sonucuna varılabilir.

KAYNAKÇA

1. KİTAPLAR

Alonso, Andoni ve Oiarzabal, Pedro J., *Diasporas in the new media age: Identity, politics, and community*, Nevada, University of Nevada Press, 2010.

Akyürek, Rüveyda, *Kurumsal İletişim Yönetimi*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2005.

Arı, Tayyar, Amerika’da Siyasal Yapı Lobiler ve Dış Politika, Cilt. 4, Bursa, MKM Yayıncılık, 2009.

Bakı, Kerim, *Kudüs: Kutsallığın Başkenti*, İstanbul, Timaş Yayınları, 2012.

Balint, Benjamin, *Running Commentary*, New York, Public Affairs Pub., 2010.

Benbassa, Eshter ve Rodrigue, Aron, *Türkiye ve Balkan Yahudileri Tarihi*, Çev. Ayşe Atasay, İstanbul, İletişim Yayınları, 2003.

Bowser, Eileen, *History of the American Cinema: The transformation of cinema*, Ed: Charles Harpole. 1907-1915 Los Angeles” University of California Press. 1994.

Carnovale, Antonio, “*The Middle East Everything That You Always Wanted To Know and No One Would Tell You*”, Bloomington, iUniverse LLC, 2013.

Cohen, Robin, *Global Diasporas: An Introduction*, London, UCL Press, 1997.

Cohen, Robin, *Diaspora and the nation state: from victims to challengers, Migration, Diasporas and Transnationalism*, (ed. S. Vertovec ve R.Cohen), Massachusetts, Edward Elgar Pub., 1999.

De Lange, Nicholas Robert Michael, *An introduction to Judaism*, New York, Cambridge University Press, 2000.

Diner, Hasia R. *The Jews of the United States: 1654 to 2000*. Vol. 4, Los Angeles, University of California Press, 2006.

Erens, Patricia, *The Jews in American Cinema*, Bloomington, Indiana University Press, 1988.

- Eroğlu, Ahmet Hikmet, *Osmanlı Devleti'nde Yahudiler*, Ankara, Alperen Yayınları, 2000.
- Eyal, Gil, *The disenchantment of the Orient: Expertise In Arab Affairs And The Israeli State*, Stanford, Stanford University Press, 2006.
- Feingold, Henry L., *Jewish Power in America: Myth and Reality*, New Jersey, Transaction Publishers, 2011.
- Findley, Paul, *ABD ve İsrail Lobisi*, İstanbul, Pınar Yayınları, 2000.
- Finkelstein, Norman G., *The Holocaust Industry: reflections on the exploitation of Jewish suffering*, London, Verso, 2003.
- Gartner, Lloyd P., *History of the Jews in Modern Times*, New York, Oxford University Press, 2001.
- İrfan, Erdoğan ve Alemdar, Korkmaz, *Öteki kuram: kitle iletişim kuram ve araştırmalarının tarihsel ve eleştirel bir değerlendirmesi*, Ankara, Erk, 2010.
- Johnson, Paul, *Yahudi Tarihi*, Çev. Filiz Orman, İstanbul, Pozitif Yayınları, 2001.
- Josh Levine, *The Coen brothers: The story of two American filmmakers*, Toronto, ECW Press, 2000.
- Kaplan, Yusuf, *Enformasyon Devrimi Efsanesi*, İstanbul, Rey Yayıncılık, 1991.
- Karim, Haiderali Karim, *The Media of Diaspora*, London, Routledge Press, 2003.
- Katar, Mehmet, *Dinler Tarihi*, Eskişehir, Anadolu Üniversitesi Yayınları, 2005.
- Kavazanjian, Christine, *Diaspora: A Brief Introduction*, Toronto Zorlan Institute, 2007.
- Laqueur, Walter, *A history of Zionism: From the French Revolution to the establishment of the State of Israel*, Random House Digital, Inc., 2009.
- Maisel, L. Sandy ve diğer. *Jews in American Politics*, Lanham, Rowman&Littlefield Publishers Inc, 2004.
- Mearsheimer, John J ve Walt, Stephen M. *“İsrail Lobisi ve Amerikan Dış Politikası”* Çev. Hasan Kösebalan, İstanbul, Küre Yayınları, 2009.

Mora, Necla, *Medya Çalışmaları Medya Pedagojisi ve Küresel İletişim*, İstanbul, Teknofil, 2008.

Nana, Mahmut, *Yahudi Tarihi*, Çev. D. Ahsen Batur, İstanbul, Selenge Yayınları, 2008.

Park, David W. and Pooley, Jefferson, *The History of Media and Communication Research: Contested Memories*, New York, Peter Lang Publishing, 2008.

Schramm, Wilbur and Roberts, Donald F, *The Process and Effects of Mass Communication*, Urbana, University of Illinois Press, 1971.

Schwartz, Stephen, *Is It Good for the Jews? The Crisis of America's Israel Lobby*, New York, Double Day Pub, 2006.

Schweber, Simone and Findling, Debbie, *Teaching The Holocaust*, Los Angeles, Torah Aura Productions, 2007.

Steinberg, Sheila, *An Introduction to Communication Studies*, Cape Town, 2007.

Uzunçarşılı, İsmail Hakkı, *Osmanlı Tarihi*, Cilt. 2, Ankara, Türk Tarih Kurumu Yayınları, 2011.

Yaylagül, Levent, *Kitle İletişim Kuramları: Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*, Ankara, Dipnot Yayınları, 2013.

Yılmaz, Ayhan, *Halkla İlişkiler Uygulamaları ve Örnek Olaylar*, Eskişehir, Anadolu Üniv. Yayınları, 2005.

2. MAKALELER

Amedo, Selim, “Kopmayan Bağ-İsrail’de Türkiye Kökenli Yahudiler”, *Görüş*, Eylül 2013, s. 52-57.

Arı, Tayyar, “ABD’de Lobiciliğin Dış Politikaya Etkisi ve Türk Lobisi”, *Avrasya Dosyası: Türkiye-ABD İlişkileri*, 2005, Cilt. 11, Sayı. 2, s. 6-29.

Arslan, Ali, "Medyanın birey, toplum ve kültür üzerine etkileri." *International Journal of Human Sciences*, cilt. 1. sayı 1, 2006, s. 1-12.

Atabek, Nejdet, "Gündem Belirleme Araştırmaları", *İletişim Fakültesi Dergisi*, Sayı. 5, 1997, s. 223-247.

Aydın, Ravza, "Yahudi İman Esasları", *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Cilt. 14. Sayı. 25, 2012, s. 189-210.

Aytaç, Bedrettin, "İbranice'nin Yeniden Doğuşu", *Dil Dergisi*, Sayı 139, 2008, s. 25-35.

Berber, Şerika Gedikli, "Osmanlı'dan Cumhuriyete Geçişte Yahudilerin Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ne Uyum Süreci: Moiz Kohen Örneği", *Electronic Turkish Studies*, Vol. 7, No.4, 2012, s. 1779-1800.

Butler, Kim D, "Defining diaspora, refining a discourse." *Diaspora: a journal of transnational studies*, Vol. 10, No. 2, 2001, s. 189-219.

Çiftçi, Osman Zahid, "Yahudilik", *Mütefekkir-Aksaray Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi Dergisi*, cilt. 1, sayı. 1, 2014, s. 247-266.

Durğun, Serpil, "Örgüt Kültürü ve Örgütsel İletişim" *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, cilt.3, sayı. 2, 2006, s. 112-132.

Erdemir, Hatice P. ve Erdemir, Halil, "Kudüs'te Yahudi İsyanı ve Yahudiler" *History Studies*, Cilt. 2. Sayı. 3, 2014, s. 117-136.

Gerbner, George, "Cultivation analysis: An overview", *Mass Communication and Society*, Vol. 3, No.4, 1998, s. 175-194.

Güçlü, Nezahat, "Örgüt kültürü" *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2003, s. 147-159.

Klar, Yechiel, Noa Schori-Eyal, and Yonat Klar, "The "Never Again" State of Israel: The Emergence of the Holocaust as a Core Feature of Israeli Identity and Its Four Incongruent Voices", *Journal of Social Issues*, Vol. 69, No. 1, 2013, s. 125-143.

Kocabaş, Bekir, "Kültür ve Medya", *International Journal of Human Sciences*, cilt 1. no. 1, 2006, s. 1-15.

Meral, Yasin, İbn Meymun'a Göre Yahudilik'te İman Esasları, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, cilt. 52, sayı. 2, 2011, s. 243-266.

Mora, Necla, “Medya, toplum ve haber kaynağı olarak sembolik seçkinler”, *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, cilt. 5, sayı. 1, 2008, s. 1-25.

Nişancı, Zehra Nuray, “Toplumsal Kültür-Örgüt Kültürü İlişkisi ve Yönetim Üzerine Yansımaları”, *Journal of Life Sciences*, cilt. 1, no. 1, 2012, 1279-1293.

Ojanuga, Durrenda, "The Ethiopian Jewish experience as Blacks in Israel." *Journal of Black Studies*, Vol. 24, No. 2, Sage Publications INC, Aralık 1993, s. 147-148.

Okutan, M. Çağatay, "1915 Ermeni Tehciri'ne Kavramsal Bir Yaklaşım", *İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, No: 29, 2012, s. 79-90.

Öngören, Yasemin, "Halkla İlişkiler Stratejik Planlamada Değerlendirme: Reklam Eşdeğerinin Kurumlar Açısından Kullanım Alanları", *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Hakemli Dergisi*, cilt: 35, 2011, s. 95-114.

Özen, Emrah ve Çelenk, Sevilay, “Sinema Endüstrisi’nin Ekonomik Yöndeşme Eğilimleri: Hollywood Örneği”, *İletişim Araştırmaları*, cilt. 4, sayı 1, 2006, s. 67-96.

Özgen, Ebru, "Halkla İlişkiler ve Yeni Medyanın İşaret Ettiği Sorunlar Üzerine Bir Tartışma", *Global Media Journal*, cilt.1, sayı.2, 2011, s. 81-102

Schindler, Ruben, "Emigration and the Black Jews of Ethiopia: Dealing with bereavement and loss." *International Social Work*, Vol. 36, No. 1, 1993, s. 7-19.

Schrank, Bernice, “"Cutting Off Your Nose to Spite Your Race": Jewish Stereotypes, Media Images, Cultural Hybridity”, *Shofar: An Interdisciplinary Journal of Jewish Studies*, Vol. 25, No. 4, Summer 2007, s. 18-42.

Talmon, Rafael, “Arabic as a minority language in Israel”, *Contributions to the Sociology of Language*, No. 83, 2000, s. 199-220.

Yüksel, Erkan, “Kamuoyu Oluşturma ve Gündem Belirleme Kavramları Nerede Kesişmekte, Nerede Ayrılmaktadır?”, *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, cilt. 7, sayı. 1, 2007, 571-586.

3. DOKTORA TEZLERİ

İlhan, Sinan, Fetihten Murabıtlar Dönemine Kadar Endülüs'te Yahudiler, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Tezi, Ankara, 2006, s. 34.

4. ANSİKLOPEDİLER

Encyclopedia of Diasporas: Immigrant and Refugee Cultures Around the World, Volume I: Overviews and Topics, New York, Springer, 2005, s. 26.

Oxford English Dictionary, "Diaspora", Oxford, Oxford University Press, 1971.

"B'nai B'rith" Oxford Dictionary,

<http://www.oxforddictionaries.com/definition/english/B'nai-B'rith>, (Erişim Tarihi: 2 Aralık 2013).

"Ashkenazi (people)" Encyclopedia Britannica, Online Edition: <http://www.britannica.com>, (Erişim Tarihi: 1 Mart 2014).

"Pale of Settlement" http://www.yivoencyclopedia.org/article.aspx/Pale_of_Settlement, (Erişim Tarihi: 31 Ekim 2013).

5. RAPORLAR

"İsrail in Statistics 1948-2007", Central Bureau of Statistics, Jerusalem, 2009.

Anti-Defamation League, *ADL 2012 Annual Report*, New York: ADL Publications, 2012.

Della Pergola, Sergio *"World Jewish Population 2012"* Kudüs, Kudüs İbrani Üniversitesi, 2012.

Della Pergola, Sergio, *"World Jewish Population 2010"* (Number2-10), Connecticut, North American Jewish Data Bank, 2011.

SETA, *İsrail Siyasetini Anlama Kılavuzu-Rapor*, Ankara, SETA Yayınları, 2012.

6. FİLMLER

Coen, Joel ve Coen, Ethan (Yönetmen), A Serious Man (Ciddi bir Adam) [Film], Hollywood, 2009.

Leone, Sergio (Yönetmen), Once Upon a Time in America (Bir zamanlar Amerika) [Film], Hollywood, 1984.

Weitz, Chris ve Weitz, Paul (Yönetmen), American Pie (Amerikan Pastası) [Film], Hollywood, 1999.

Roach, Jay (Yönetmen), Meet the Parents (Zor Baba) [Film], Hollywood, 2000.

Roach, Jay (Yönetmen), Meet the Fockers (Zor Baba ve Dünür) [Film], Hollywood, 2004.

Coen, Joel ve Coen, Ethan (Yönetmen), The Big Lebowski (Büyük Lebowski) [Film], Hollywood, 1998.

Phillips, Todd (Yönetmen), Hangover (Felekten Bir Gece), [Film], Hollywood, 2009.

7. GAZETELER

“40 İranlı Yahudi İsrail’e göç etti.” Yeni Şafak Gazetesi,
<http://www.yenisafak.com.tr/dunya/40-iranli-yahudi-israile-goc-etti-89527>, 25 Aralık 2007,
(Erişim Tarihi: 8 Ekim 2013).

Aaron, Kalman, “Global Jewish population grows by 88,000 over past year”,
<http://www.timesofisrael.com/jewish-population-grows-by-88000-over-past-year>, 8 Eylül 2012, (Erişim Tarihi: 9 Ekim 2013).

“Auschwitz’de 65 yıl gecikmiş Bar-Mitzva”
<http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=78415>, 11 Mayıs 2011, (Erişim Tarihi: 22 Ocak 2014).

“Accepting ADL award, Murdoch decries 'ongoing war against Jews’”
<http://www.haaretz.com/jewish-world/accepting-adl-award-murdoch-decries-ongoing-war-against-jews-1.319145>, 14 Ekim 2010, (Erişim Tarihi: 8 Ocak 2014).

“ADL lauds German scholar for study on anti-Semitism”

<http://www.jpost.com/International/ADL-lauds-German-scholar-for-study-on-anti-Semitism>, 14 Şubat 2011, (Erişim Tarihi: 17 Aralık 2013).

Ahead of New Year, Israel’s population tops 8 million” <http://www.timesofisrael.com/ahead-of-new-year-israels-population-tops-8-million>, 2 Eylül 2013, (Erişim Tarihi: 1 Mart 2014).

“Allen on Israel critics who just dislike Jews” <http://www.timesofisrael.com/allen-on-israel-critics-who-just-dont-like-jews>, 15 Ekim 2013, (Erişim Tarihi: 22 Ocak 2014).

“American Votes 2006”

<http://edition.cnn.com/ELECTION/2006/pages/results/states/US/H/00/epolls.0.html>, (Erişim Tarihi: 20 Aralık 2013).

“An open letter to President Obama from Jon Voight”

<http://www.washingtontimes.com/news/2010/jun/22/dear-mr-president-jon-voight>, 22 Haziran 2010, (Erişim Tarihi: 23 Ocak 2014).

Benhorin, Yitzhak “Biden in 2007 interview: I am a Zionist”

<http://www.ynetnews.com/articles/0,7340,L-3586542,00.html>, 23 Ağustos 2008, (Erişim Tarihi: 10 Ocak 2013).

“Bir antisemit ayımız eksikti” <http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=86028>, 27 Şubat 2013, (Erişim Tarihi: 18 Ocak 2014).

“Helen Thomas Kadın Gazetecilere İlham Kaynağı Oldu”

<http://www.amerikaninsesi.com/content/helen-thomas-kadin-gazetecilere-ilham-kaynagi-oldu/1707864.html>, 24 Temmuz 2013, (Erişim Tarihi: 10 Ocak 2014).

“Henry Kissinger doğdu: 27 Mayıs 1923”

<http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=87276>, 31 Mayıs 2013, (Erişim Tarihi: 5 Ocak 2014).

“Hollywood’un gözünden ‘Yahudi olmak’ Jewtopia”

<http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=88921>, 13 Kasım 2013, (Erişim Tarihi: 24 Ocak 2014).

“Hollywood'da İslam düşmanlığı”

<http://www.dunyabulteni.net/index.php?aType=haber&ArticleID=41083>, 30 Nisan 2008, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

“Holocaust movies: 10 of the best beyond Schindler's List”

<http://www.haaretz.com/culture/holocaust-movies-10-of-the-best-beyond-schindler-s-list.premium-1.514127>, (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2014).

“Irish Broadcaster Ordered to Apologize for Israel 'Cancer' Quip”

<http://www.israelnationalnews.com/News/News.aspx/165808>, 3 Mart 2013, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

“İran Yahudileri, ABD eğlence sektöründe”

<http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=63779>, 9 Ocak 2008, (Erişim Tarihi: 21 Ocak 2014).

“İsa'nın Çilesi kariyerini bitirdi” <https://www.haberturk.com/kultur-sanat/haber/627204-isanin-cilesi-kariyerini-bitirdi>, 4 Mayıs 2011, (Erişim Tarihi: 29 Ocak 2014).

“Jews do control the media” <http://blogs.timesofisrael.com/jews-do-control-the-media>, 1 Temmuz 2012, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

Jugend, Tom, “Spielberg reflects on life as a Jew and a filmmaker”

<http://www.jpost.com/Features/Magazine-Features/Spielberg-reflects-on-life-as-a-Jew-and-a-filmmaker-308654>, 4 Nisan 2013, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

Kessler, Glenn “Rand Paul’s claim that ‘American neocons’ want to keep Egypt aid flowing”,

http://www.washingtonpost.com/blogs/fact-checker/post/rand-pauls-claim-that-american-neocons-want-to-keep-egypt-aid-flowing/2013/07/09/9defd73e-e8b7-11e2-a301-ea5a8116d211_blog.html, 10 Temmuz 2013, (Erişim Tarihi: 13 Ocak 2014).

Maoz, Jason, “Contentions Brando and the Jews”

<http://www.commentarymagazine.com/2008/04/07/brando-and-the-jews>, 7 Nisan 2008, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

“Marlon Brando on Jewish Influence On U.S. Culture in Films” <http://www.washington-report.org/wrmea-archives/170-washington-report-archives-1994-1999/may-june-1996/2018->

what-they-said-marlon-brando-on-jewish-influence-on-us-culture-in-films-.html, (Erişim Tarihi: 21 Ocak 2014).

“Marlon Brando, Racist or Just Candid?” http://articles.latimes.com/1996-04-13/entertainment/ca-57985_1_marlon-brando-jewish-leaders-remarks, 13 Nisan 1996, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

“Mel Gibson Accused of "Hating Jews" by Maccabees Screenwriter”
<http://www.nydailynews.com/entertainment/tv-movies/mel-gibson-recording-heard-lashing-joe-eszterhas-oksana-grigorieva-article-1.1063978>, 13 Nisan 2012, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

“Mel Gibson Yahudileri bir kez daha kızdırdı!” <https://www.haberturk.com/kultur-sanat/haber/668243-mel-gibson-yahudileri-bir-kez-daha-kizdirdi>, 10 Eylül 2011, (Erişim Tarihi: 18 Ocak 2014).

“Mel Gibson'a Yahudiler'den tenkit “<http://arsiv.sabah.com.tr/2005/12/26/gny/gny126-20051226-200.html>, 26 Aralık 2005, (Erişim Tarihi: 19 Ocak 2014).

Murdoch, Rupert, “I am not Jewish but...” <http://www.jpost.com/Opinion/Op-Ed-Contributors/I-am-not-Jewish-but>, 19 Mart 2009, (Erişim Tarihi: 17 Ocak 2014).

“Murdoch, telekulak için özür diledi”, <http://www.haber7.com/gazeteler/haber/765545-murdoch-telekulak-icin-ozur-diledi>, 19 Temmuz 2011, (Erişim Tarihi: 11 Ocak 2014).

“Murdoch, Yahudilerden özür diledi“ <http://www.hurriyet.com.tr/planet/22468106.asp>, (Erişim Tarihi: 17 Ocak 2014).

“Musevilerden Mel Gibson'a tepki”
<http://hurarsiv.hurriyet.com.tr/goster/haber.aspx?id=204882>, 24 Şubat 2004, (Erişim Tarihi: 19 Ocak 2014).

Nathan Guttman “Top 10 U.S. Jewish politicians to watch in 2010”
<http://www.haaretz.com/jewish-world/2.209/top-10-u-s-jewish-politicians-to-watch-in-2010-1.263694>, 21 Şubat 2010, (Erişim Tarihi: 15 Aralık 2013).

“Oscar töreninde bir hayirserver; Sherry Lansing”,
<http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=64974>, 9 Ocak 2008, (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2014).

Pfefferman, Naomi, “About Two Boys”

http://www.jewishjournal.com/arts/article/about_two_boys_20030314/%29, 13 Mart 2013, (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2014).

“Rupert Murdoch & family1 <http://www.forbes.com/profile/rupert-murdoch>, (Erişim Tarihi: 28 Ocak 2014).

“Rupert Murdoch and the Jews”

<http://www.theguardian.com/commentisfree/2012/nov/19/rupert-murdoch-jews-twitter>, (Erişim Tarihi: 15 Ocak 2014).

“Rupert Murdoch, ‘Yahudi medyası’ sözü için özür diledi”

<http://amerikabulteni.com/2012/11/19/rupert-murdoch-yahudi-medyasi-sozu-icin-ozur-diledi/>, 19 Kasım 2012, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

“Sen Yahudi misin' dedi, kariyeri bitti!” <http://haber.gazetevatan.com/0/83392/30/dunya>, 2 Ağustos 2006, (Erişim Tarihi: 18 Ocak 2014).

Sherwood Harriet, “Israel's Jewish population passes 6 million mark”

<http://www.theguardian.com/world/2013/jan/01/israel-jewish-population-six-million>, 1 Ocak 2013, (Erişim Tarihi: 1 Kasım 2013).

Sevevi, Elda, “Arap Yahudileri/Koca Denizden Geride Kalan Damlalar” Şalom Gazetesi,

<http://arsiv.salom.com.tr/news/print/19781-Arap-Yahudileri-Koca-denizden-geride-kalan-damlalar.aspx>, (Erişim Tarihi: 7 Ekim 2013).

“Soğuk Ülkenin Sımsıcak Cemaati Litvanya Yahudileri”

<http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=72201>, 3 Mart 2010, (Erişim Tarihi: 31 Ekim 2013).

Stein, Joel, “Who runs Hollywood? C'mon”

<http://articles.latimes.com/2008/dec/19/opinion/oe-stein19>, 19 Aralık 2008, (Erişim Tarihi: 15 Ocak 2014).

Steinhauer, Jennifer, “A Recess Destination With Bipartisan Support: Israel and the West

Bank” http://www.nytimes.com/2011/08/16/us/politics/16congress.html?_r=4&, 15 Ağustos 2011, (Erişim Tarihi: 28 Aralık 2013).

“Steven Spielberg Faces the Holocaust”

<http://www.nytimes.com/packages/html/movies/bestpictures/schindler-ar1.html>, 12 Aralık 1993, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

“Telekulak skandalı Murdoch'a pahalıya mal oldu”

http://www.bbc.co.uk/turkce/haberler/2011/07/110713_murdoch_bskyb_revised.shtml, 13 Temmuz 2011, (Erişim Tarihi: 10 Ocak 2014).

“The Jewish Press” <http://www.jewishpress.com/news/jewish-news/jews-less-than-0-2-of-world-population/2012/09/20/>, 20 Eylül 2012, (Erişim Tarihi: 9 Ekim 2013).

“The Journal of International Security Affairs” <http://www.securityaffairs.org>, (Erişim Tarihi: 5 Ocak 2013).

“The New York Times`dan Walt Disney`e - ABD Yahudilerinin medyadaki gücü”

<http://arsiv.salom.com.tr/news/print/4455-The-New-York-Timesdan-Walt-Disney---ABD-Yahudilerinin-medyadaki.aspx>, (Erişim Tarihi: 7 Ocak 2014).

“Trier, Nazilerle skandalı garantiledi”

http://www.radikal.com.tr/kultur/trier_nazilerle_skandali_garantiledi-1049764, 19 Mayıs 2011, (Erişim Tarihi: 19 Ocak 2014).

“Ve İsrail Etiyopyalı Yahudilere Kapandı”, <http://www.hurriyet.com.tr/planet/24626309.asp>, , (Erişim Tarihi: 1 Eylül 2013).

West, Jason, “The Men From JINSA and CSP” <http://www.thenation.com/article/men-jinsa-and-csp?page=full#>, 15 Ağustos, 2002, (Erişim Tarihi: 5 Ocak 2013).

“Why Jewish Americans vote Democratic?”

<http://www.theguardian.com/commentisfree/2013/oct/02/jewish-americans-vote-democratic>, 2 Ekim 2013, (Erişim Tarihi: 12 Ocak 2014).

“Yahudi Dünyasından” <http://www.salom.com.tr/newsdetails.asp?id=64448>, 9 Ocak 2008, (Erişim Tarihi: 23 Ocak 2014).

“Yahudi Soykırımı Oscar`ların Favorisi” <http://www.haber7.com/sinema/haber/843241-yahudi-soykirimi-oscarlarin-favorisi>, 12 Şubat 2012, (Erişim Tarihi: 22 Ocak 2014).

Yılmaz, İsmihan, “Helen Thomas: İsrail Lobisi Kongre üyelerini satın alıyor”
http://www.usasabah.com/Roportajlar/2010/11/15/helen_thomas_israil_lobisi_kongre_uyeleri_ni_satin_aliyor, (Erişim Tarihi: 11 Ocak 2014).

8. İNTERNET SİTELERİ

“A Short History of Hollywood” <http://www.historicla.com/hollywood/history.html>, (Erişim Tarihi: 19 Ocak 2014).

“100 Greatest Jewish directors “ <http://www.imdb.com/list/0xB2zkHnXUk>, 1 Eylül 2012, (Erişim Tarihi: 28 Ocak 2014).

“1960s Vatikan II” <http://ajcarchives.org/main.php?GroupId=1460>, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2013).

“1970s Campaign Against UN's “Zionism Equals Racism” Resolution”
<http://ajcarchives.org/main.php?GroupId=1490>, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2013).

“1970s Combating the Arab Boycott” <http://ajcarchives.org/main.php?GroupId=1520>, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2013).

“About A Boy” http://www.imdb.com/title/tt0276751/?ref_=nmawd_awd_1, (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2014).

“About JINSA” <http://www.jinsa.org/about>, (Erişim Tarihi: 3 Ocak 2014).

“About JINSA's Generals and Admirals Trip to Israel” <http://www.jinsa.org/programs/about-jinsas-generals-and-admirals-trip-israel>, (Erişim Tarihi: 4 Ocak 2014).

“About the Military Academies Program” <http://www.jinsa.org/programs/military-academies-program/military-academies-program-israel/about-military-academies-progr>, (Erişim Tarihi: 4 Ocak 2014).

“ADL Outraged by Marlon Brando’s Remarks on Jews in Holywood Calls on Actor to Repudiate Anti-Semitic Canard and Apologize”
http://archive.adl.org/presrele/asus_12/2708_12.html, 8 Nisan 1996, (Erişim Tarihi: 21 Ocak 2014).

“ADL-About the Anti-Defamation League”, <http://www.adl.org/about-adl>, (Erişim Tarihi:7 Aralık 2013).

“AIPAC and Congress”

<http://www.aipac.org/~media/Publications/Policy%20and%20Politics/Source%20Materials/Congressional%20Action/2012/AIPACAndCongress.pdf>, (Erişim Tarihi: 1 Ocak 2014).

“AIPAC” <http://www.aipac.org>, (Erişim Tarihi: 20 Ekim 2013).

“AJC Global Jewish Advocacy-Who We are”

http://www.ajc.org/site/c.7oJILSPwFfJSG/b.8466673/k.24E9/Who_We_Are.htm, (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2013).

“AJC Institutes&affiliates”

http://www.ajc.org/site/c.7oJILSPwFfJSG/b.8466991/k.64CB/Institutes__Affiliates.htm, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2013).

“AJC” <http://www.ajc.org>, (Erişim Tarihi: 20 Ekim 2013).

“AJC-Interactive Archival Timelines” <http://ajcarchives.org/main.php?GroupId=110>, (Erişim Tarihi: 10 Aralık 2013).

“American Jewish Year Book” <http://ajcarchives.org/main.php?GroupId=40>, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2013).

“Amerika Hakkında ABD Yönetim Şekli”

http://photos.state.gov/libraries/turkey/231771/PDFs/amerika_hakkinda_abd_yonetim_sekli.pdf, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2013).

“B’nai B’rith Euorope” <http://www.bnaibrithurope.org/bbeurope/en/who-we-are/history-of-the-bnai-brith>, (Erişim Tarihi: 2 Aralık 2013).

"B'nai B'rith International - The Global Voice of the Jewish Community" www.bnaibrith.org, (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2013).

“B’nai B’rith” <http://www.bnaibrith.org>, (Erişim Tarihi: 15 Kasım 2013).

“BBYO’s Narrative History: 1923-2001” <http://bbyo.org/about/history/Narrative>, (Erişim Tarihi: 2 Aralık 2012).

“Ben-Hur 1959” <http://www.filmsite.org/benh.html>, (Erişim Tarihi: 23 Ocak 2014).

“Byzantine Expire” <http://www.jewishencyclopedia.com/articles/3877-byzantine-expire#4756>, (Erişim Tarihi: 20 Ekim 2013).

“Center for Jewish History” <http://www.jewsinamerica.org>, (Erişim Tarihi: 3 Aralık 2013).

“Coenesque” <http://www.coenbrothers.net/coens.html>, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

“Congressmember Weiner Gets It Wrong On Palestinian Group He Tried To Bar From U.S.” http://www.democracynow.org/2006/8/30/congressmember_weiner_gets_it_wrong_on, 30 Ağustos Çarşamba, (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2013).

“David Levy Yulee” <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/yulee.html>, (Erişim Tarihi: 3 Ocak 2014).

Dirks, Tim, “The History of Film The Pre-1920s Early Cinematic Origins and the Infancy of Film Part 4” <http://www.filmsite.org/pre20sintro4.html>, (Erişim Tarihi: 19 Ocak 2014).

“Education & Outreach-Holocaust Education” <http://www.adl.org/education-outreach/holocaust-education>, (Erişim Tarihi: 8 Aralık 2013).

“History of Hillel” <http://www.hillel.org/about/hillel-story>, (Erişim Tarihi: 2 Aralık 2013).

“How JINSA Help Our Troops” <http://www.jinsa.org/events-programs/support-our-troops/support-our-troops-jinsa%E2%80%99s-campaign-provide-assistance-american-s>, (Erişim Tarihi: 4 Ocak 2014).

“How We Work” <http://www.aipac.org/about/how-we-work>, (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2013).

“JINSA” <http://www.jinsa.org>, (Erişim Tarihi: 20 Ekim 2013).

“İsrail Seçim Sonuçları 2013” <http://www.orsam.org.tr/tr/Secimler/ortadetay.aspx?DetayID=230&ID=4>, 24 Ocak 2013, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

Jewish Members of U.S. Congress: 113th Congress <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/jewcong113.html>, (Erişim Tarihi: 2 Ocak 2014).

“Jewish Stars Over Hollywood” <http://www.radioislam.org/islam/english/toread/names.htm>, (Erişim Tarihi: 10 Ocak 2014).

“Jewish Woman International - Our History” <http://www.jwi.org/Page.aspx?pid=272>, (Erişim Tarihi: 2 Aralık 2013).

“Jews Confirm Big Media is Jewish”
<https://www.truthtellers.org/alerts/jewsconfirmbigmedia.html>, (Erişim Tarihi: 19 Ocak 2014).

“Kirk dougles” http://www.imdb.com/name/nm0000018/?ref_=nmbio_bio_nm, (Erişim Tarihi: 23 Ocak 2014).

Kurtz, Howard, “Murdoch's shameful slam of 'Jewish-owned' press,”
<http://edition.cnn.com/2012/11/19/opinion/kurtz-murdoch-tweets>, 28Kasım 2012, (Erişim Tarihi: 15 Ocak 2014).

“Lewis Charles Levin” <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/lclevin.html>, (Erişim Tarihi: 2 Ocak 2014).

“Lieberman, Joseph I.” <http://bioguide.congress.gov/scripts/biodisplay.pl?index=L000304>, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

“List of Jewish controlled newspapers”
http://en.metapedia.org/wiki/List_of_Jewish_controlled_newspapers, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

“Martin Frost” <http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/frost.html>, (Erişim Tarihi: 2 Ocak 2014).

“More about ADL”, http://archive.adl.org/about_more.html, (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2013).

“Murdoch’s Deeply Hidden Jewish Roots — A Biography”
<http://www.veteranstoday.com/2011/07/16/murdochs-deeply-hidden-jewish-roots-a-biography>, (Erişim Tarihi: 14 Ocak 2014).

“Never Again? The Threat of the New Anti-Semitism.”
http://archive.adl.org/anti_semitism/never_again.html, (Erişim Tarihi: 9 Aralık 2013).

“Operation Joshua” Israel Association for Ethiopian Jews,
http://www.iaej.co.il/pages/history_operation_joshua.htm, (Erişim Tarihi: 17 Ekim 2013).

“Operation Moses” Israel Association for Ethiopian Jews,
http://www.iaej.co.il/pages/history_operation_moses.htm, (Erişim Tarihi: 17 Ekim 2013).

“Operation Solomon” Israil Association for Ethiopian Jews,
http://www.iaej.co.il/pages/history_operation_solomon.htm, (Erişim Tarihi: 28 Ekim 2013).

“Our Mission”, <http://www.aipac.org/about/mission>, (Erişim Tarihi: 22 Aralık 2013).

“Reel Bad Arabs: How Hollywood Vilifies a People”
http://www.arabfilm.com/item_print.html?itemID=181, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

“Rupert Murdoch, Arap medyasına el attı” <http://www.gazeteciler.com/gundem/rupert-murdoch-arap-medyasina-el-atti-21717h.html>, 29 Ağustos 2010, (Erişim Tarihi: 20 Ocak 2014).

"Schindler's List" <http://www.imdb.com/title/tt0108052>, (Erişim Tarihi: 22 Ocak 2014).

"The Pianist" <http://www.imdb.com/title/tt0253474>, (Erişim Tarihi: 22 Ocak 2014).

“Seven Jewish Americans Control Most US Media”
<http://www.rense.com/general44/sevenjewishamericans.htm>, (Erişim Tarihi: 3 Ocak 2014).

“Soysuzlar Çetesi“ <http://www.imdb.com/title/tt0361748>, (Erişim Tarihi: 27 Ocak 2014).

“Steven Spielberg” <http://www.imdb.com/name/nm0000229>, (Erişim Tarihi: 23 Ocak 2014).

“Survey of Jewish Opinion”
http://www.ajc.org/site/c.7oJILSPwFfJSG/b.8479755/k.72B9/Survey_of_Jewish_Opinion/apps/nl/newsletter3.asp, (Erişim Tarihi: 11 Aralık 2013).

“The Jewish Ascent in America by Philip Mandelbaum”
<http://reformjudaismmag.org/Articles/index.cfm?id=1008>, (Erişim Tarihi: 3 Mart 2014).

“The Jewish hand behind Internet - Google, Facebook, Wikipedia, Yahoo!, MySpace, eBay”
http://www.fourwinds10.net/siterun_data/media/internet/news.php?q=1262024557, (Erişim Tarihi: 17 Ocak 2014).

“The Law Enforcement Exchange Program”
<http://www.jinsa.org/files/LEEPbookletforweb.pdf>, (Erişim Tarihi: 5 Ocak 2014).

The U.S&Israil” <http://www.aipac.org/learn/us-and-israel>, (Erişim Tarihi: 25 Aralık 2013).

“Theodor (Binyamin Ze’ev) Herzl”

<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/Herzl.html>, (Erişim Tarihi: 31 Ekim 2013).

“Top 25 U.S. Newspapers for March 2013” <http://www.auditedmedia.com/news/blog/top-25-us-newspapers-for-march-2013.aspx>, 30 Nisan 2013, (Erişim Tarihi: 5 Ocak 2014).

“U.S Military Study Programs” <http://www.jinsa.org/events-programs/us-military-study-programs/all>, (Erişim Tarihi: 5 Ocak 2014).

“U.S. Presidential Elections:Jewish Voting Record”

<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/US-Israel/jewvote.html>, (Erişim Tarihi: 8 Ocak 2014).

“Who are the Wachowski Brothers?” <http://www.innovateus.net/innopedia/who-are-wachowski-brothers>, (Erişim Tarihi: 25 Ocak 2014).

“World Economic Outlook Database”,

www.imf.org/external/pubs/ft/weo/2012/02/weodata/index.aspx, (Erişim Tarihi: 5 Kasım 2013).

“World Jewish Congress” http://www.worldjewishcongress.org/en/about#tab_1, (Erişim Tarihi: 6 Ocak 2014).

“Yad Vashem Holocaust Martyrs' and Heroes' Remembrance Day 2011”

http://www.yadvashem.org/yv/en/remembrance/2011/every_person.asp, (Erişim Tarihi: 1 Aralık 2013).

“Yahudi Tarih Mucizesi”

http://www.sevivon.com/index.php?option=com_content&task=view&id=2821&Itemid=217, (Erişim Tarihi: 5 Aralık 2013).